

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

2/2021 ročník LXXIII

NEJVYŠŠÍ SOUD

Z OBSAHU:

Rozhodnutí ve věcech trestních
č. 6–11 str. 185

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních
č. 13–22 str. 251

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

NEJVYŠŠÍ SOUD

2/2021

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda: JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
Místopředseda: JUDr. Petr Šuk
Členové: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Václav Duda, JUDr. Roman Fiala,
JUDr. František Půry, Ph.D., JUDr. Zdeněk Krčmář
Adresa redakce: Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: podatelna@nsoud.cz

Ročník LXXIII, Index 47 301

Číslo 2/2021 vychází 23. 4. 2021

ISSN 0036-522X, EMK 1 200

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.)
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);

nebo

- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech trestních

Důvod dovolání pro právní vady rozhodnutí	č. 7-I.
Hlavní líčení	č. 7-II.
Mimořádné snížení trestu odnětí svobody	č. 7-I.
Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku	č. 9
Obhajoba	č. 8
Právní styk s cizinou	č. 6
Právo na spravedlivé soudní řízení	č. 8
Promlčení výkonu trestu	č. 11
Předávání osob	č. 6
Řízení o odvolání	č. 7-II.
Souhrnný trest	č. 10
Spolupracující obviněný	č. 7-II.
Tlumočník	č. 8
Uznání a výkon cizozemských rozhodnutí	č. 11

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Advokacie	č. 17
Cena	č. 19
Exekuce	č. 13
Insolvenční řízení	č. 21, 22
Insolvenční správce	č. 20
Náhrada škody	č. 15, 17
Náklady léčení	č. 15
Oceňování majetku	č. 21
Oddlužení	č. 22
Odpovědnost státu za škodu [Odpovědnost státu za újmu]	č. 13, 16
Odvolání	č. 20
Omezení svéprávnosti (o. z.) [Svéprávnost (o. z.)]	č. 14
Opatrovník	č. 16
Pojištění	č. 18
Právní nástupnictví	č. 19
Soupis	č. 13
Úroky z prodlení	č. 19
Záloha	č. 20
Zavinění	č. 18
Znalecký posudek	č. 21

ROZHODNUTÍ
VE VĚCECH TRESTNÍCH

Č. 6

č. 6

Předávání osob, Právní styk s cizinou

§ 205 odst. 1, 2 z. m. j. s.

§ 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu

Udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, z důvodu nebezpečí vážné újmy hrozící dané osobě v jejím domovském státě samo o sobě nebrání předání této osoby k trestnímu stíhání podle § 205 odst. 1 z. m. j. s. do jiného státu, než je tento domovský stát.

O žádosti jiného členského státu Evropské unie, formálně obsažené v evropském zatýkacím rozkazu, je vykonávající stát povinen rozhodnout buď tak, že vyžádanou osobu nacházející se na jejím území předá, nebo z taxativně vypočtených důvodů rozhodne, že taková osoba se nepředává. Samotná skutečnost, že vyžádaná osoba v průběhu předávacího řízení projeví ochotu s orgány činnými v trestním řízení vyžadujícího státu komunikovat a za tím účelem si tam zvolí obhájce, neopravňuje soud České republiky rozhodnout, že se vyžádaná osoba do vyžadujícího státu podle § 205 odst. 2 z. m. j. s. nepředá.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 1. 2020, sp. zn. 14 To 158/2019, ECLI:CZ:VSPH:2020:14.TO.158.2019.1)

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost vyžádané osoby A. K. proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 18. 12. 2019, č. j. 1 Nt 46/2019-42.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 18. 12. 2019, č. j. 1 Nt 46/2019-42, bylo rozhodnuto, že podle § 205 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. m. j. s.“), se vyžádaný A. K. předává do Maďarské republiky na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného Okresním soudem v Mátészalka, Maďarsko, ze dne 10. 4. 2019, sp. zn. 1.BNY.331/2016/6, k trestnímu stíhání pro trestný čin padělání veřejné listiny

č. 6

spáchaný úřední osobou podle § 343 odst. 1 písm. a) maďarského trestního zákoníku, kterého se měl vyžádaný dopustit v postavení pomocníka tak, že se dne 27. 6. 2014 dostavil do kanceláře pro výdej dokladů Okresního úřadu ve Fehérgyarmatu s veřejnou listinou obsahující osobní údaje I. P., narozeného v tehdejší Sovětském svazu, potvrzující získání maďarského občanství v rámci zjednodušeného řízení pro žadatele o státní příslušnost, kde využil čísla této listiny, a poté, co se smluvil s referentem kanceláře pro výdej dokladů, podal žádost o vydání cestovního pasu se jménem a osobními údaji I. P., ale s vlastní fotografií; v souladu s touto žádostí mu byl pod č. XY vydán maďarský cestovní pas na jméno I. P. s jeho osobními údaji, který vyžádaný převzal.

2. Výrokem pod bodem II. shora uvedeného usnesení bylo rozhodnuto, že podle § 206 odst. 1 z. m. j. s. se předběžná vazba vyžádaného A. K. přeměňuje na vazbu předávací. Posledním výrokem tohoto usnesení pod bodem III. pak bylo rozhodnuto, že podle § 204 odst. 5 a § 94 odst. 2 z. m. j. s. a § 71a tr. ř. se žádost vyžádaného A. K. o propuštění z předběžné vazby zamítá a podle § 73 odst. 1 písm. b) tr. ř. se nepřijímá jeho písemný slib.

3. Podle odůvodnění shora uvedeného usnesení Krajský soud v Plzni neshledal v dané věci žádnou překážku, která by bránila předání, a proto vyhověl návrhu státní zástupkyně na předání k trestnímu stíhání. Poukázal na to, že čin, pro který se žádá o předání jmenovaného, je obsažen v písm. e) oddílu I. formuláře evropského zatýkacího rozkazu s horní hranicí sazby trestu odnětí svobody převyšující podle práva vyžadujícího státu 3 roky. I když tedy není nutné zkoumat oboustrannou trestnost činu, přesto krajský soud konstatuje, že jednání předávaného by bylo v České republice možné posoudit jako přečin padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 tr. zákoníku. Dále krajský soud uvádí, že vyžádanému byla v minulosti udělena mezinárodní doplňková ochrana a po uplynutí doby, na niž byla stanovena, k opětovné žádosti vyžádaného ministerstvo vnitra svým rozhodnutím ze dne 30. 7. 2019, č. j. OAM-259/VL-07-ZA08-PD7-2006, s odkazem na § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), rozhodlo tak, že doplňková ochrana se neprodlužuje. Proti tomuto rozhodnutí podal vyžádaný žalobu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočce v Liberci, o níž dosud nebylo rozhodnuto. Krajský soud s odkazem na náleznost Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. II. ÚS 1017/14, neshledal v tom, že o zmíněné žalobě dosud nebylo rozhodnuto, žádnou překážku rozhodnutí o návrhu na předání, neboť – jak uvedl – doplňková ochrana se poskytuje jen vůči státům, kterých se rozhodnutí o jejím poskytnutí týká.

4. Výrok o přeměně vazby předběžné ve vazbu předávací krajský soud odůvodnil odkazem na obligatorní postup stanovený v § 206 odst. 1 z. m. j. s. Za této situace pak bylo vyloučeno, aby po věcné stránce posuzoval žádost vyžádaného o propuštění z předběžné vazby.

II. Stížnost

č. 6

5. Proti shora uvedenému usnesení podal vyžádaný ihned po jeho vyhlášení stížnost proti všem jeho výrokům, kterou prostřednictvím své obhájkyň dodatečně odůvodnil. Jeho výhrady k výroku o předání se týkají nedostatků, které jsou podle něj obsaženy v samotném evropském zatýkacím rozkaze, neboť ten v rozporu s požadavky, zakotvenými v čl. 8 odst. 1 rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2002/584/SVV ze dne 13. 6. 2002, o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy („dále jen rámcové rozhodnutí“), neobsahuje:

- údaj o tom, zda existuje vykonatelný rozsudek, zatýkací rozkaz nebo jiné vykonatelné soudní rozhodnutí se stejným účinkem v oblasti působnosti čl. 1 a 2,
- údaj o povaze a právní kvalifikaci trestného činu, zejména s ohledem na čl. 2,
- popis okolností, za kterých byl čin spáchán, včetně doby, místa a míry účasti vyžádané osoby na trestném činu,
- uložený trest, existuje-li pravomocný rozsudek, nebo stanovené trestní sazby pro daný trestný čin podle práva vyžadujícího státu,
- údaje o jiných následcích trestného činu a
- zákonnou citaci běhu promlčecí lhůty.

6. V odůvodnění své stížnosti dále vyžádaný poukazuje na to, že jeho trestní stíhání u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 2 T 5/2018 zatím nebylo pravomocně skončeno. Dosud nebyl vyhotoven vyhlášený rozsudek, jímž byl vyžádaný nepravomocně uznán vinným přečiny podle § 348 odst. 1 a § 254 odst. 2 tr. zákoníku a byl mu uložen podmíněný trest odnětí svobody a zákaz činnosti. Naopak, byl zproštěn obžaloby ohledně skutku, v němž byl shledáván zvláště závažný zločin podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. a), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku. Státní zástupce se nevzdal práva odvolání, a pokud nebude předání odloženo, hrozí výrazné průtahy v tomto trestním stíhání a může dojít ke zmaření pravomocného skončení trestního stíhání nejen u vyžádaného, ale i dalšího obžalovaného v dané věci. Zatím není vyloučeno, že na základě případného odvolání státního zástupce dojde ke zrušení zprošťujícího rozsudku s nutností doplnit dokazování, takže případnými průtahy by mohlo být zcela zmařeno dokazování, stejně jako právo vyžádaného na obhajobu, nehledě na požadavek rychlosti řízení a zákonný účel trestu. Vzhledem k závažnosti skutků, pro něž je v České republice vedeno trestní stíhání, v porovnání se závažností skutku, pro který se žádá o předání a který je výrazněji méně společensky škodlivý, přičemž k jeho spáchání navíc mělo dojít před více jak pěti lety, nelze argumentaci soudu o předání bez odkladu do pravomocného skončení trestního stíhání vedeného v České republice akceptovat.

č. 6

7. V odůvodnění stížnosti vyžádaný dále poukazuje na to, že od roku 2008 požívá na území České republiky doplňkové ochrany, která byla pravidelně prodlužována až do 30. 7. 2019, kdy ministerstvo vnitra rozhodlo o jejím neprodloužení, což bylo odůvodněno trestním stíháním vyžádaného pro zvlášť závažný zločin, ohledně kterého – jak je výše uvedeno – byl dosud nepravomocným rozsudkem Městského soudu v Praze zproštěn obžaloby. Žaloba proti rozhodnutí ministerstva vnitra je vedena u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 58 Az 5/2019 a dosud nebyl stanoven termín jejího projednání. Vyžádaný je tak účastníkem dvou soudních řízení, u nichž je jeho účast nezbytná, což potvrdil i Městský soud v Praze ohledně řízení vedeného před ním, avšak krajský soud to ignoroval. Rozhodnutí v trestní věci bude znamenat podstatnou okolnost pro rozhodnutí ve věci doplňkové ochrany a předáním do Maďarska může dojít k zavinění nezákonných průtahů v obou probíhajících řízeních a k zásahu do práva na spravedlivý proces. Vyžádaný nesouhlasí s předáním do Maďarska výhradně z důvodu uplatnění zásady speciality, kterou považuje za nezbytnou z důvodu trvání žádosti o jeho vydání do Běloruska, která byla v České republice již v roce 2014 zamítnuta. Tuto skutečnost krajský soud v odůvodnění svého usnesení vůbec nezmiňuje, ačkoliv důkaz předmětným rozhodnutím ve věci vydání do Běloruska provedl. Soud rovněž ignoroval vyžádaným doložený důkaz o plné moci udělené advokátu v Maďarsku, kterým vyžádaný projevil zájem řešit trestní věc v Maďarsku. Podle názoru vyžádaného krajský soud měl dále v souladu s čl. 28 odst. 4 rámcového rozhodnutí vyslovit zákaz vydání osoby, která byla předána, do třetí země bez jejího souhlasu, aby minimalizoval riziko vydání vyžádaného z Maďarska do Běloruska.

8. Podle názoru vyžádaného je třeba podle čl. 23 odst. 4 rámcového rozhodnutí dočasně odložit předání ze závažných humanitárních důvodů, spočívajících v žádosti Běloruska o jeho vydání a neskončení řízení ve věci mezinárodní doplňkové ochrany. Krajský soud měl dále podle čl. 24 odst. 1 rámcového rozhodnutí odložit předání s ohledem na probíhající trestní stíhání u Městského soudu v Praze pro závažnější trestný čin, než pro který se vede předávací řízení. Navíc skutečnost, že Maďarsko požádalo o předání až v roce 2019, dokazuje jeho nevýrazný zájem na trestním stíhání osoby, která se měla dopustit trestného činu jako účastník ve formě pomoci.

9. Shora uvedená argumentace má podle vyžádaného zásadní dopad i na výrok pod body II. a III. napadeného usnesení, neboť soud měl rozhodnout i o odložení předání a o propuštění vyžádaného na svobodu do doby ukončení důvodu odložení předání. To, že soud nerozhodl o odložení předání současně s rozhodnutím o předání, vede k záměrnému prodlužování vazby, navíc za situace, kdy neexistuje důvodná obava, že vyžádaný by se skrýval či jinak mařil předávací řízení. Vyžádaný je k místu svého pobytu v České republice vázán osobními a rodinnými vazbami a v současné době nedisponuje cestovním pasem. Vyžádaný místo

předběžné vazby nabídl její náhradu v podobě písemného slibu, stanovením dohledu probačního úředníka a výkonem elektronické kontroly plnění povinností uložených soudem. Nabídnutá opatření lze podle něj použít i v případech předávací či předběžné vazby. Soud rovněž nezdůvodnil své rozhodnutí o přeměně předběžné vazby ve vazbu předávací. Dále vyžádaný znovu opakuje okolnosti svého pobytu na území České republiky, poukazuje na rodinné zázemí, které zde má, zájem setrvat zde do rozhodnutí o doplňkové ochraně a skutečnost, že o tom, že je veden v Schengenském informačním systému, věděl již od července 2019 a k jeho zadržení došlo pouhý týden poté, co byl v trestním stíhání vedeném u Městského soudu v Praze zproštěn obžaloby pro zvlášť závažný zločin. Opětovně pak zmiňuje, že uvedené skutečnosti nasvědčují sníženému zájmu Maďarska o jeho předání.

10. Ze shora uvedených důvodů vyžádaný prostřednictvím své obhájkyne navrhl, aby napadené usnesení bylo ve všech jeho výrocích zrušeno a věc byla vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí za současného propuštění vyžádaného na svobodu, byť za současného nahrazení vazby přijetím některého ze shora uvedených alternativních opatření, a pokud by bylo rozhodnuto o jeho předání do Maďarska, aby bylo současně rozhodnuto o odložení předání do pravomocného ukončení trestního řízení u Městského soudu v Praze ve věci vedené pod sp. zn. 2 T 5/2018 a u Krajského soudu v Ústí nad Labem ve věci vedené pod sp. zn. 58 Az 5/2019 a současně byly stanoveny podmínky zajišťující ochranu vyžádaného před jeho vydáním do třetího státu.

III.

Důvodnost stížnosti

11. Vrchní soud v Praze na podkladě podané stížnosti podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, které jeho vyhlášení předcházelo, a s odkazem na dále uvedené neshledal stížnost důvodnou.

12. V průběhu dosavadního řízení, které předcházelo napadenému usnesení, postupoval krajský soud v souladu se zákonem a rovněž plně respektoval práva vyžádaného, která má v řízení o předání na základě evropského zatýkacího rozkazu, včetně jeho práva na obhajobu; zejména mu umožnil, aby se osobně účastnil veřejného zasedání, v němž se rozhodovalo o návrhu státní zástupkyně na předání. V řízení, které předcházelo vyhlášení stížností napadeného usnesení, nedošlo k žádné procesní vadě, která by odůvodňovala jeho zrušení.

13. Pochybení, která by bylo nutné napravovat, neshledal Vrchní soud v Praze ani ve výroku o předání. Je třeba konstatovat, že Krajský soud v Plzni se v potřebném rozsahu zabýval otázkou, zda jsou splněny všechny podmínky, za nichž lze

č. 6

takovým výrokem rozhodnout, a poukázal na konkrétní okolnosti dané věci, pro které není dána žádná z překážek takového postupu ve smyslu § 205 odst. 2 z. m. j. s. Na příslušnou pasáž odůvodnění napadeného usnesení lze pro stručnost odkázat. Pokud vyžádaný ve své stížnosti namítá, že evropský zatýkací rozkaz trpí formálními vadami, pak je třeba zdůraznit následující skutečnosti.

14. Odkaz na vykonatelný rozsudek v evropském zatýkacím rozkazu nutně existovat nemůže, protože jde o předání k trestnímu stíhání, nikoliv k výkonu trestu. K jeho vydání došlo na základě předchozího rozhodnutí Okresní prokuratury ve Fehérgyarmatu č. B.253/2017/100, jímž bylo nařízeno pátrání po osobě.

15. Pokud jde o námitku týkající se chybějícího údaje o povaze a právní kvalifikaci trestného činu, z popisu skutku, pro který se žádá o předání, označení jeho právní kvalifikace a poznámky v oddílu I formuláře evropského zatýkacího rozkazu je zřejmé, pro jaký trestný čin se v Maďarsku vede trestní stíhání a jaká je jeho právní kvalifikace. Je zde i náležitý popis skutku, kterým měl být tento čin spáchán, včetně údajů o době, místě jeho spáchání a konání, které se vyžádanému klade za vinu, tak, aby nemohl být zaměněn s jiným.

16. Ohledně námitky, že chybí údaje o uložení trestu nebo o stanovené trestní sazbě, platí, že, již bylo uvedeno, pravomocný rozsudek v dané věci neexistuje z toho důvodu, že vyžadující stát se domáhá předání vyžádaného k trestnímu stíhání. V rubrikách c), e) a f) evropského zatýkacího rozkazu se opakovaně shodně uvádí, že za uvedený trestný čin lze uložit vyžádanému ve vyžadujícím státě trest odnětí svobody v sazbě od 1 roku do 5 let.

17. Pokud jde o námitku, že nejsou uvedeny údaje o jiných následcích trestného činu, podle rubriky f) evropského zatýkacího rozkazu jde o nepovinný údaj, který soud vyžadujícího státu nepovažoval za potřebné rozvíjet z důvodů, které lze jen odhadovat (např. proto, že takové jiné následky nenastaly).

18. Ohledně chybějícího údaje, který se týká citace zákonného ustanovení o běhu promlčecí doby, je třeba především uvést, že formulář evropského zatýkacího rozkazu vychází z toho, že jeho součástí je nikoliv dikce ustanovení práva vyžadujícího státu o institutu promlčení, ale jen stvrzení, že k promlčení nedošlo. V dané věci k tomu soud vystavujícího státu uvedl, že promlčecí doba je totožná s horní hranicí trestní sazby, jinak ale nejméně 5 let. Dále poukázal na to, že vydáním evropského zatýkacího rozkazu došlo k přerušení běhu promlčecí doby, která nyní končí dne 17. 4. 2024. Vykonávající stát pak podle čl. 4 odst. 4 rámcového rozhodnutí, resp. jde-li o Českou republiku, podle § 205 odst. 2 písm. f) z. m. j. s. zkoumá, zda trestní odpovědnost nebo výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody nejsou podle právního řádu České republiky promlčeny, jestliže skutek spadá do působnosti trestního zákona.

19. Je tedy zřejmé, že evropský zatýkací rozkaz vydaný Okresním soudem v Mátészalce netrpí vadami, pro které by jej nebylo možné provést, nebo které by bylo třeba odstraňovat vyžadováním dodatkových informací.

20. Námitku, že případný výrok o předání měl být současně doplněn výrokem o dočasném odložení předání, je třeba posuzovat ve smyslu čl. 24 odst. 1 rámcového rozhodnutí, resp. podle § 210 odst. 1 z. m. j. s. Podle posledně zmíněného ustanovení soud o tom, zda se předání odkládá, rozhoduje poté, co zváží, zda přítomnost vyžádaného v České republice je v souvislosti s jiným trestním řízením nezbytná, přičemž posoudí závažnost trestného činu, pro který se žádá o předání, a trestného činu, ohledně kterého se vede řízení v České republice, a vyžádá si stanovisko soudu, který v prvním stupni rozhodoval ve věci. Jak se uvádí v odůvodnění napadeného usnesení a je to zřejmé i z obsahu připojeného spisu, vyžádaný byl rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 10. 2019, sp. zn. 2 T 5/2018, uznán vinným přečinem padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku a přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku a byl mu uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků a 6 měsíců. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti, peněžitý trest a trest propadnutí věci. Naopak, podle § 226 písm. c) tr. ř. byl vyžádaný stejným rozsudkem zproštěn obžaloby pro skutek kvalifikovaný jako pokus trestného činu podvodu podle § 21 odst. 1 a § 209 odst. 1, odst. 4 písm. a), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku a dále pro skutek kvalifikovaný rovněž jako trestný čin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, dílem dokonaný, dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Po vyhlášení uvedeného rozsudku se ohledně případného podání odvolání vyžádaný i státní zástupkyňe nevyjádřili. Podle sdělení předsedkyně senátu soudu prvního stupně ze dne 10. 1. 2020 se věc nachází ve fázi „vyhotovování rozhodnutí“, tedy rozsudek soudu prvního stupně dosud nebyl vyhotoven a jeho opis doručen. Podle stanoviska Městského soudu v Praze ze dne 16. 12. 2019 zmíněný rozsudek dosud nenabyl právní moci, nebyl ani vyhotoven a tento soud navrhl, aby bylo rozhodnuto o odložení předání do doby, než se stane rozsudek ze dne 23. 10. 2019 pravomocným. Z jeho vyjádření lze dovodit logický požadavek, aby řízení, které se před ním vede, nebylo zatíženo komplikacemi ať již v souvislosti s doručováním rozhodnutí, s konáním veřejného zasedání o odvolání, pokud bude podáno, nebo ve vykonávacím řízení. Na druhé straně je třeba zvážit, zda nejpozději v okamžiku formulace zmíněného stanoviska, kdy tomuto soudu byla známa informace o tom, že probíhá předávací řízení, v němž je vyžádaná osoba ve vazbě, učinil uvedený soud potřebné kroky k tomu, aby extradiční řízení nebylo zatíženo průtahy ve věci, kterou projednává. Jak je již shora uvedeno, rozsudek byl vyhlášen dne 23. 10. 2019 a podle § 129 odst. 3 písm. b) tr. ř. měl být vyhotoven a vypraven do 10 pracovních dnů od uvedeného data. K tomu nedošlo a situace se nezměnila ani téměř měsíc poté, co zmíněný soud formuloval své stanovisko, v němž se přiklání k tomu, aby se v předávacím řízení vyčkalo na ukončení trestního stíhání, které vede. Uvedenou dobu nelze předem odhadnout a je otázkou, zda

č. 6

je namístě vyčkávat, až skončí zmíněné trestní stíhání, a tím zatěžovat předávací řízení, zejména když vyžadující stát se domáhá předání vyžádané osoby k trestnímu stíhání, nikoliv k výkonu trestu, kde riziko ztráty důkazní hodnoty v průběhu času nehrozí. Z těchto důvodů se vrchní soud ztotožnil se závěrem, který vyjádřil v odůvodnění napadeného usnesení krajský soud, že není důvodu vyčkávat na skončení trestního stíhání aktuálně vedeného u Městského soudu v Praze, a prodlužovat tak předávací řízení, jehož délku konečně kritizuje ve své stížnosti za vyžádaného i jeho obhájkyne. Pokud by se zmíněné trestní stíhání dále vyvíjelo tak, že by bylo nutné určité jeho úkony provádět v přítomnosti vyžádaného A. K., nic nebrání tomu, aby příslušný soud požádal o jeho předání do České republiky. Taková možnost je obsažena již v § 210 odst. 1 z. m. j. s. a nic nenaznačuje tomu, že tento postup by byl s ohledem na dané okolnosti obtížně řešitelný.

21. O žádosti jiného členského státu Evropské unie, formálně obsažené v evropském zatýkacím rozkazu, je tzv. vykonávající stát povinen rozhodnout buď tak, že vyžádanou osobu nacházející se na jejím území předá, nebo z taxativně vypočtených důvodů rozhodne, že taková osoba se nepředává. Samotná skutečnost, že vyžádaná osoba v průběhu předávacího řízení projeví ochotu komunikovat s orgány činnými v trestním řízení vyžadujícího státu, a za tím účelem si tam zvolí obhájce, nepatří mezi důvody uvedené v § 205 odst. 2 z. m. j. s., pro které by soud mohl rozhodnout o nepředání. Takovou ochotu měl vyžádaný projevit před tím, než byl vydán evropský zatýkací rozkaz.

22. Jako nedůvodný je třeba rovněž hodnotit požadavek, aby výrok o předání současně obsahoval zákaz případného předání, resp. vydání vyžádaného do třetího státu. Takový zákaz bez toho, aby jej soud svým rozhodnutím stvrzoval, jednoznačně vyplývá jak z čl. 28 odst. 4 rámcového rozhodnutí, tak i z § 216 odst. 1 písm. c), d) z. m. j. s. Naopak, soud rozhoduje k žádosti vyžadujícího státu, do kterého byl vyžádaný předán, o udělení případného souhlasu k tomu, aby vyžádaný byl předán nebo vydán do třetího státu. Taková situace však zde nenastala, a je proto předčasné ji řešit.

23. Vrchní soud se rovněž neztotožnil s námitkou, že předání by mělo být odloženo do doby, než se rozhodne o žalobě směřující proti rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 30. 7. 2019, kterým nebyla vyžádanému prodloužena doplňková ochrana. Jak již krajský soud v odůvodnění napadeného usnesení uvedl, doplňková ochrana se poskytuje ve vztahu ke státu, jehož je žadatel občanem, nebo – je-li osobou bez státního občanství – ve vztahu ke státu jeho posledního trvalého bydliště. Jak se uvádí v nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. II. ÚS 1017/14, na který krajský soud odkazuje, „udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu z důvodu nebezpečí vážné újmy hrozící dané osobě v jejím domovském státě *a priori* nebrání vydání této osoby k trestnímu stíhání do jiného státu, než je tento domovský stát“. Vyžádaný v průběhu předávacího řízení stejně jako v odůvodnění své stížnosti nenamítá, že v Maďarsku by mu hrozila újma na

jeho právech a svobodě, pro kterou by bylo předání nepřipustné, a ani jiné skutečnosti tomu nenasvědčují. Je na vyžádaném, zda po skončení trestního stíhání ve vyžadujícím státě a případném výkonu uloženého trestu vycestuje do svého domovského státu, nebo s odkazem na ohrožení z jeho strany se bude opětovně domáhat azylu či obdobné ochrany.

24. Ze shora uvedených důvodů proto Vrchní soud v Praze neshledal důvodnými námitky obhajoby uplatněné ve stížnosti proti výroku napadeného usnesení o předání vyžádaného.

25. Vrchní soud v Praze neshledal vadným ani další výrok napadeného usnesení, týkající se přeměny předběžné vazby vyžádaného ve vazbu předávací. Tento výrok je obligatorně navázán na rozhodnutí o předání, jediným důvodem vazby podle § 206 odst. 1 z. m. j. s. je skutečnost, že soud rozhodl, že vyžádaná osoba se předá. Na rozdíl od předběžné vazby nepřichází v úvahu nahrazení předávací vazby jinými alternativními opatřeními, uvedenými v § 73 a § 73a tr. ř. V tomto směru nelze souhlasit s argumentací uvedenou ve stížnosti vyžádaného, že přijetí zmíněných opatření zákon připouští jak u předběžné vazby, tak u předávací vazby (k tomu viz blíže dikci § 204 odst. 4 ve spojení s § 94 odst. 2 z. m. j. s., a naopak § 206 odst. 1 z. m. j. s.). Proti výroku o přeměně předběžné vazby ve vazbu předávací je sice přípustná stížnost, která ale na rozdíl od výroku o předání nemá odkladný účinek (§ 205 odst. 1 a § 206 odst. 1 z. m. j. s.). Proto se Krajský soud v Plzni nemohl věcně zabývat ani žádostí o propuštění z předběžné vazby, ani písemným slibem vyžádaného jako náhradou předávací vazby.

26. Po přezkoumání napadeného usnesení musel Vrchní soud v Praze z důvodů uvedených shora konstatovat, že Krajský soud v Plzni v daném řízení postupoval a rozhodl v souladu se zákonem, řádně posoudil podmínky předání i splnění důvodu pro přeměnu předběžné vazby vyžádaného ve vazbu předávací a tyto výroky i jejich zdůvodnění jsou po věcné a právní stránce správné. Vrchní soud v Praze proto rozhodl, že stížnost vyžádaného A. K. se podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. se jako nedůvodná zamítá.

Č. 7

č. 7

Mimořádné snížení trestu odnětí svobody, Důvod dovolání pro právní vady rozhodnutí

§ 58 tr. zákoníku, § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř.

I. Námitka, že trest odnětí svobody nebyl snížen pod dolní hranici zákonné trestní sazby podle některého z ustanovení § 58 odst. 1, 2, 6 nebo 7 tr. zákoníku¹, nemůže naplnit žádný z důvodů dovolání uvedených v § 265b tr. ř. Oproti tomu námitku, že nebylo užito ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku², lze v některých případech podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve smyslu jiného nesprávného hmotně právní posouzení (jestliže dovolatel vytýká nesprávné posouzení hmotně právní podmínek uvedených v § 58 odst. 5 tr. zákoníku³, např. pojmů „zločin“, „organizovaná skupina“), nebo pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. (jestliže dovolatel namítá, že i přes soudem přiznaný status spolupracujícího obviněného mu nebyl uložen trest odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby).

Spolupracující obviněný, Hlavní líčení, Řízení o odvolání

§ 178a, § 190 odst. 2, § 225 odst. 2, § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

II. Byl-li obviněný v obžalobě státním zástupcem označen jako spolupracující obviněný (§ 178a tr. ř.) a soud dospěje k předběžnému závěru, že mu tento status nebude přiznán, pak je povinen postupovat analogicky podle § 190 odst. 2 tr. ř., resp. podle § 225 odst. 2 tr. ř., a nejpozději před vynesením rozsudku upozornit obviněného na takovou možnost, případně na jeho žádost odročit hlavní líčení a poskytnout mu znovu lhůtu alespoň pěti pracovních dnů k přípravě obhajoby. Toto upozornění soudem nemůže být ve stadiu po podání obžaloby nahrazeno sdělením (návrhem) státního zástupce, že podle jeho názoru by obviněný nadále neměl být posuzován jako spolupracující

¹ Poznámka redakce Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek: Rozhodnutí vychází z právní úpravy účinné do 30. 9. 2020, podle které šlo o ustanovení § 58 odst. 1, 2, 5 a 6 tr. zákoníku. Obdobnou povahu má nyní i ustanovení § 58 odst. 3 tr. zákoníku, ve znění účinném od 1. 10. 2020.

² Poznámka redakce Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek: Rozhodnutí vychází z právní úpravy účinné do 30. 9. 2020, podle které šlo o ustanovení § 58 odst. 4 tr. zákoníku.

³ Poznámka redakce Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek: Rozhodnutí vychází z právní úpravy účinné do 30. 9. 2020, podle které šlo o ustanovení § 58 odst. 4 tr. zákoníku.

obviněný (viz rozhodnutí pod č. 40/1993 Sb. rozh. tr.). Jestliže soud nesplní uvedenou povinnost, jde o podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. 7 Tdo 317/2020, ECLI:CZ:NS:2020:7.TDO.317.2020.1)

č. 7

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného T. K. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil ohledně tohoto obviněného rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 30. 10. 2018, sp. zn. 13 To 53/2018, a ve výroku o trestu i rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 19. 5. 2017, sp. zn. 3 T 142/2015. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozsudků, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Pardubicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného A. U.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 19. 5. 2017, sp. zn. 3 T 142/2015, byl obviněný T. K. uznán vinným pod body 1. až 17a., 18. až 26., 29., 30., 32., 33., 35., 78., 87. a 88. výroku o vině zločinem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), c), odst. 4 písm. c) tr. zákoníku (ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku), za který mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 4 roků, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, a trest propadnutí věcí vyjmenovaných v rozsudku.
2. Obviněný A. U. byl tímtéž rozsudkem uznán vinným pod body 38. až 40., 46. až 50. a 68. až 76. výroku o vině rovněž zločinem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), c), odst. 4 písm. c) tr. zákoníku (částečně spáchaným samostatně, částečně ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku), za který byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 roků, a k trestu propadnutí věcí vyjmenovaných v rozsudku.
3. Uvedeného trestného činu se podle zjištění soudu prvního stupně dopustili obvinění v podstatě tím, že v úmyslu zastířit původ věcí pocházející z trestné činnosti a za účelem získání majetkového prospěchu různorodou, organizovanou formou činnosti s dalšími spoluobviněnými, kteří skupovali od třetích osob motorová vozidla pocházející z trestné činnosti páchané na území České republiky, Rakouska a Německa prostřednictvím dalších osob, prováděli u těchto vozidel změnu identifikačních čísel (VIN) většinou za identifikační znaky jiných moto-

rových vozidel provozovaných mimo území Evropské unie, jejichž údaje získali při svých cestách na dovolenou a lustraci nabídek na internetu. Poté na základě padělaných cizozemských technických průkazů provedli ve stanicích technické kontroly jejich předeschvalovací kontrolu a následně buď sami, nebo pomocí najatých osob přihlásili tato vozidla do evidence na odborech dopravy městských úřadů v České republice jako dovozy ze zahraničí a po jejich zaevidování a vystavení tzv. čistopisů technických průkazů tato vozidla prodávali třetím osobám prostřednictvím autobazarů i osobně. Šlo o případy popsané v celkem 100 bodech výroku o vině, z nichž se dovolatelé podíleli na některých výše vyjmenovaných.

4. K odvolání obviněného T. K. proti výroku o trestu a státního zástupce rovněž proti výroku o trestu Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 30. 10. 2018, sp. zn. 13 To 53/2018, ohledně toho obviněného podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu a nově uložil obviněnému současně za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, kterým byl uznán vinným trestním příkazem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 26. 4. 2011, sp. zn. 2 T 56/2011, souhrnný trest odnětí svobody v trvání 3 roků a 4 měsíců, pro jehož výkon jej zařadil do věznice s ostrahou, dále peněžitý trest ve výši 120 denních sazeb po 500 Kč, tedy celkem ve výměře 60 000 Kč, s náhradním trestem odnětí svobody v trvání 4 měsíců, trest propadnutí věci vyjmenovaných v rozsudku a trest zákazu činnosti, a to zákazu řízení motorových vozidel na dobu 4 roků. Současně byl zrušen výrok o trestu v uvedeném trestním příkazu.

5. Odvolání obviněného A. U. (kterým napadl rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu) Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.

II.

Dovolání obviněných a vyjádření k nim

6. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podali obvinění T. K. a A. U. dovolání.

7. Obviněný T. K. je napadl ve výroku o trestu a uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Namítl, že mu nebyl uložen trest pod dolní hranici trestní sazby ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku, ačkoli pro takový postup byly splněny všechny zákonné podmínky. Pokud je trest ukládán pachateli označenému jako spolupracující obviněný, je snížení trestu pod hranici trestní sazby obligatorní. Obviněný byl takto označen, přičemž mu toto postavení bylo nezákonně odňato. Zohlednění spolupráce s orgány činnými v trestním řízení v uloženém trestu nepovažuje obviněný za dostatečné. Jeho výpověď v hlavním líčení byla ovlivněna okolnostmi mimo jeho vůli. Ze strany spoluobviněných byl na něj vyvíjen značný nátlak. Obviněný dále poukázal na kladné hodnocení své osoby ze strany policejního komisaře, na skutečnost, že vychovává nezletilou dceru AA-

AAA (pseudonym), je významným přispěvatelem do rodinného rozpočtu, hradí pobyt své babičky v sanatoriu a snaží se o nápravu své osobnosti charitativní činností. Poukázal také na svůj nepříznivý zdravotní a psychický stav. Uložený peněžitý trest uhradil. Výchovný vliv na něj mělo již samotné trestní stíhání a pětiměsíční pobyt ve vazbě. Závěrem obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený výrok ve výroku, jímž mu byl uložen souhrnný trest odnětí svobody, a uložil mu souhrnný trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon podmíněně odloží na zkušební dobu v trvání 5 let.

8. Obviněný A. U. napadl rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu a odkázal na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. Uvedl, že došlo k nesprávnému právnímu posouzení skutku a jinému nesprávnému hmotně právnímu posouzení danému extrémním nesouladem mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci. Soudy se nevypořádaly s jeho stěžejní námitkou, že nebyla prokázána jeho vědomost, že vozidla byla získána trestnou činností. Má za to, že se nedopustil žádného protiprávního jednání. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadená rozhodnutí soudů obou stupňů a zprostil jej obžaloby, případně aby vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

9. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství k dovolání obviněného T. K. uvedla, že nejsou dány podmínky dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Z textu odůvodnění dovolání je podle státní zástupkyně zřejmé, že obviněný s poukazem na svoje procesní postavení spolupracujícího obviněného ve smyslu § 178a tr. ř. namítá, že byly splněny podmínky k použití § 58 odst. 4 tr. zákoníku, byť formálně poukazuje na § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Námitku nesprávného užití § 58 odst. 4 tr. zákoníku lze podle státní zástupkyně podřadit nikoliv pod uplatněný důvod, ale pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. K tomu státní zástupkyně odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 11 Tdo 422/2012, jak bylo publikováno v informačním systému ASPI, přičemž citovala zde uvedenou právní větu.

10. V dovolatelově případě podle státní zástupkyně je sice třeba konstatovat, že v obžalobě mu bylo přiznáno procesní postavení podle § 178a tr. ř. Označení spolupracujícího obviněného však není pro soud závazné a nemá žádný vliv na použití § 58 odst. 4 tr. zákoníku. Povinnost plynoucí ze zákonných podmínek použití § 58 odst. 4 části za středníkem tr. zákoníku se vztahuje na zcela nezávislý postup soudu ve smyslu tam uvedených okolností, které je třeba vzít v úvahu, aniž by byl ovlivněn předcházejícím postojem státního zástupce stran přiznání procesního statutu spolupracujícího obviněného. Takto postupoval soud prvního stupně, který v odůvodnění svého rozsudku vyložil důvody, nastalé až při projednání věci v rámci hlavního líčení, pro které již nebylo možné setrvat na označení obviněného jako spolupracujícího obviněného. Jeho rozhodnutí je podle státní zástupkyně prosté jakékoli libovůle.

11. K dovolání A. U. státní zástupkyně uvedla, že mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními soudů není možno shledávat žádný rozpor, natož pak extrémní povahy, na který dovolatel sice poukázal, nicméně tak učinil takovým způsobem, že podané dovolání zaměnil za další odvolání. Se všemi jeho opětovně uplatněnými skutkovými námitkami se již dostatečně pečlivě vypořádal odvolací soud v rámci svých rozsáhlých přezkumných závěrů a na podkladě pečlivého rozboru provedených důkazů ve vztahu ke každému jednotlivému skutku.

12. Závěrem státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného T. K. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a dovolání obviněného A. U. podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

13. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání jsou přípustná [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř.], byla podána osobami k tomu oprávněnými, tj. obviněnými prostřednictvím obhájců [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňují náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

III./1. K dovolání obviněného A. U.

14. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulaci zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoli z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly právně posouzeny v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva.

15. Z hlediska citovaného dovolacího důvodu shledal Nejvyšší soud dovolání obviněného A. U. zjevně neopodstatněným a podrobně vysvětlil, proč dospěl k takovému závěru.

16. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. obviněný uplatnil v té alternativě, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí jeho řádného oprávněného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Vzhledem k tomu, že je dovolání obviněného z pohledu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zjevně ne-

opodstatněné, je tomu stejně i z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

III./2. K dovolání obviněného T. K.

č. 7

17. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

18. Nejvyšší soud nezjistil důvody k odmítnutí dovolání obviněného T. K., proto podle § 265i odst. 1 tr. ř. přezkoumal ve smyslu § 265i odst. 3 tr. ř. zákonost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí, a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

19. Je namístě předeslat, že určité interpretační obtíže vyvolávají v soudní praxi otázky, zda a který dovolací důvod mohou naplnit námitky spočívající v tom, že trest odnětí svobody nebyl snížen pod dolní hranici zákonné trestní sazby na základě některého z ustanovení uvedených v § 58 tr. zákoníku. Judikatura není v tomto ohledu zcela jednotná a obsahuje jakousi množinu dílčích pohledů na jednotlivé otázky s touto problematikou spojené.

20. Nicméně za vcelku ustálený lze považovat názor, že námitky nepoužití § 58 odst. 1, 2, 5 a 6 tr. zákoníku (dále uvedené části odůvodnění vycházejí z citovaných ustanovení účinných do 30. 9. 2020) nelze podřadit pod žádný z důvodů dovolání uvedených v § 265b tr. ř. Ve všech těchto případech jde totiž v zásadě o otázku přiměřenosti trestu a použití obecných zásad k ní se vztahujících.

21. Podstata dovolacích námitek obviněných často spočívá v tom, že podle jejich názoru byly splněny podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku, přičemž použití běžné zákonné trestní sazby je pro ně nepřiměřeně přísné. Tuto námitku nelze podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., stejně tak ji nelze podřadit ani pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ani žádný jiný dovolací důvod podle § 265b tr. ř. (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. III. ÚS 2866/07, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 11 Tdo 422/2012, dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2014, sp. zn. 3 Tdo 362/2014, ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 5 Tdo 298/2014, ze dne 7. 3. 2019, sp. zn. 11 Tdo 74/2019, ze dne 14. 3. 2019, sp. zn. 11 Tdo 193/2019, ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. 4 Tdo 876/2019, ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1056/2019, a ze dne 15. 1. 2020, sp. zn. 7 Tdo 1587/2019).

22. K závěru o nepodřaditelnosti námitek dovolávajících se snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby na základě § 58 odst. 5 tr. zákoníku dospěl Nejvyšší soud například ve svých usneseních ze dne 20. 3. 2013,

sp. zn. 5 Tdo 124/2013, a ze dne 18. 3. 2020, sp. zn. 7 Tdo 241/2020. K obdobným závěrům ve vztahu k § 58 odst. 6 tr. zákoníku dospěl Nejvyšší soud např. v usneseních ze dne 22. 6. 2017, sp. zn. 8 Tdo 672/2017, a ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 11 Tdo 1245/2018.

č. 7

23. Výklad Nejvyššího soudu, že otázky přiměřenosti trestu (za předpokladu adekvátně uplatněné diskréční pravomoci soudů a řádného odůvodnění jejich rozhodnutí) nespadají pod žádný z důvodů dovolání podle trestního řádu, tedy ani pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., dlouhodobě respektuje ve své judikatuře i Ústavní soud. Zároveň však opakovaně zdůrazňuje ústavně právní povahu zásady proporcionality trestních sankcí s tím, že dovolací řízení v trestním řízení se nevymyká z požadavků na ústavně konformní průběh soudního řízení (viz stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

24. Nutnost a adekvátnost výjimečného zásahu dovolacího soudu v případech, kdy uložený trest je v tak příkrém rozporu s povahou a závažností trestného činu a s dalšími relevantními hledisky, že je neslučitelný s ústavním principem proporcionality trestní represe a představuje zásah do základního práva obviněného na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, opakovaně deklaroval i Nejvyšší soud (viz např. usnesení ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 7 Tdo 410/2013, a rozsudek ze dne 21. 11. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1034/2018). K ústavně právní povaze proporcionality trestní represe a řádného odůvodnění soudních rozhodnutí i z hlediska trestu viz také nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 4503/12, ze dne 7. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 2027/17, a ze dne 10. 12. 2019, sp. zn. II. ÚS 1624/19; z odborné literatury viz např. KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 757 a 758.

25. Shora zmíněná judikatura, z níž nepochybně vyplývá nutnost poskytnutí ochrany základním právům obviněného v každém stadiu trestního řízení, ovšem nic nemění na tom, že je vždy nezbytné ujasnit si, zda a pod který důvod dovolání je možné podřadit konkrétní námitky obviněného. Kromě toho nelze Nejvyšší soud v řízení o dovolání považovat za jakousi třetí instanci plného přezkumu, jež by měla činit vlastní závěry, ať už ohledně skutkových zjištění, nebo ohledně přiměřenosti uložených trestů.

26. Jak uvedl Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 17. 4. 2018, sp. zn. II. ÚS 492/17, je samotnou podstatou diskrece (volného uvážení v rámci zákonných pravidel), že – nevybočí-li ze svých zákonných mezí a zejména je-li i řádně odůvodněna – ji nelze považovat za vadu řízení jen proto, že jiný subjekt by ve stejných mezích dospěl k jinému řešení. Tím se diskrece při posuzování kritérií pro výběr druhu a stanovení výměry trestu podobá zásadě volného hodnocení důkazů, neboť ani do ní nelze zasahovat, děje-li se v rámci řádného dokazování

probíhajícího v souladu se všemi ústavně právními požadavky na něj kladenými, ačkoliv tato zásada uznává, že po identickém dokazování by mohl jiný soud nabýt odlišné vnitřní přesvědčení.

27. Dovolání je nutné odmítnout v případech, kdy se obviněný v zásadě domáhá přiznání pouze jiné váhy určitých okolností z hlediska jejich významu pro ukládání trestu a tuto argumentaci směřuje právě jen proti diskreci soudu provedené v jejích zákonných mezích, do níž Nejvyšší soud v řízení o dovolání nemůže zasahovat. To platí rovněž v případě námitky nepoužití některé z alternativ podle § 58 odst. 1, 2, 5 a 6 tr. zákoníku, neboť tu jde o posuzování obecných otázek druhu a výměry trestu (v podstatě podle kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku) a možnosti soudu v určitých více či méně obecně vymezených případech výrazněji snížit trest odnětí svobody. Důležité je přitom právě to, že ve všech těchto případech jde o fakultativní postup soudu.

28. Vyřešení otázky, zda vznesené námitky jsou podřaditelné pod některý dovolací důvod podle § 265b tr. ř., je tedy v každém řízení o dovolání zásadní. Judikatura Nejvyššího soudu při posuzování dovolacích námitek týkajících se výroku o trestu dlouhodobě vychází z rozhodnutí publikovaného pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr., podle něhož námitky vůči druhu a výměře uloženého trestu (s výjimkou trestu odnětí svobody na doživotí) lze v dovolání úspěšně uplatnit v zásadě jen v rámci zákonného důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., tedy jen tehdy, jestliže byl obviněnému uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. Za jiné nesprávné hmotně právní posouzení, na němž je založeno rozhodnutí ve smyslu důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je možno, pokud jde o výrok o trestu, považovat jen jiné vady tohoto výroku záležející v porušení hmotného práva, než jsou otázky druhu a výměry trestu, jako je např. pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl, či neměl být uložen souhrnný trest nebo úhrnný trest, popřípadě společný trest za pokračování v trestném činu. Nejvyšší soud v tomto i v řadě dalších rozhodnutí vyložil, že akceptování námitek proti obecným kritériím pro ukládání trestů (byť se týkají hmotně právního posouzení) jako podřaditelných pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. by odporovalo logice a systematické dovolacích důvodů [zejména s ohledem na speciální důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.] a bezpochyby i samotnému úmyslu zákonodárce.

29. Tyto zásady Nejvyšší soud ani nyní nezpochybňuje, je však třeba je dále rozvést a poněkud modifikovat ve vztahu k institutu spolupracujícího obviněného

(§ 178a tr. ř.) a s ním souvisejícího specifického ustanovení § 58 odst. 4 tr. zákoníku (ve znění účinném do 30. 9. 2020, nyní jde o § 58 odst. 5 tr. zákoníku).

30. Institut spolupracujícího obviněného byl zakotven s účinností od 1. 1. 2010 v trestním zákoníku (zákoně č. 40/2009 Sb.) a v novele trestního řádu provedené zákonem č. 41/2009 Sb.

č. 7

31. Podle § 178a odst. 1 tr. ř. může v řízení o zločinu státní zástupce v obžalobě označit obviněného za spolupracujícího, jestliže obviněný

a) oznámí státnímu zástupci skutečnosti, které jsou způsobily významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, a zaváže se podat jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech,

b) dozná se k činu, pro který je stíhán, přičemž nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho doznání bylo učiněno svobodně, vážně a určitě, a

c) prohlásí, že souhlasí s tím, aby byl označen jako spolupracující obviněný, a považuje-li státní zástupce takové označení za potřebné vzhledem k povaze trestného činu, k jehož objasnění se obviněný zavázal, a to s přihlédnutím k trestnému činu uvedenému v doznání obviněného, k osobě obviněného a k okolnostem případu, zejména zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním způsobil.

32. Podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku (ve znění účinném do 30. 9. 2020, nyní jde o § 58 odst. 5 tr. zákoníku) soud sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby pachateli označenému jako spolupracující obviněný, jsou-li splněny podmínky stanovené v § 178a odst. 1 tr. ř. a podal-li spolupracující obviněný jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech, které jsou způsobily významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Přitom vezme v úvahu povahu trestného činu uvedeného v jeho doznání v porovnání se zločinem spáchaným členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, k jehož objasnění přispěl, dále význam takového jeho jednání, osobu pachatele a okolnosti případu, zejména zda a jakým způsobem se podílel na takovém zločinu, k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním případně způsobil. Omezením stanoveným v § 58 odst. 3 tr. zákoníku (určujícím v některých jiných případech minimální výši trestu odnětí svobody; nyní jde o § 58 odst. 4 tr. zákoníku) přitom soud není vázán.

33. Postup státního zástupce podle § 178a odst. 1 tr. ř. je – na rozdíl od postupu soudu podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku za splnění zákonných podmínek – fakultativní. Státní zástupce přitom samostatně (a z hlediska rozhodnutí soudu pouze

předběžně) posuzuje hlediska uvedená v § 178a odst. 1 tr. ř. Obviněný nedisponuje žádným opravným prostředkem, jímž by případný negativní závěr státního zástupce mohl zvrátit (shodně DRAŠTÍK, A, FENYK, J. a kol. Trestní řád. I. díl. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 1335). Pro soud je pak rozhodnutí státního zástupce nezávazné, soud samostatně hodnotí splnění podmínek podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku. Jestliže tyto podmínky jsou dány, je použití citovaného ustanovení obligatorní (soud sníží trest odnětí svobody). Právě tím se toto ustanovení zásadně odlišuje od § 58 odst. 1, 2, 5 a 6 tr. zákoníku (podobný je vztah § 46 odst. 2 tr. zákoníku k § 46 odst. 1, 3 tr. zákoníku).

34. Není podstatné, že do účinnosti novelizace trestního zákoníku provedené zákonem č. 193/2012 Sb. (tj. do 31. 8. 2012), tedy v době spáchání nyní posuzované trestné činnosti (v letech 2007 až 2011), bylo i ustanovení § 58 odst. 4 tr. zákoníku fakultativní povahy, takže jeho nepoužití by nebylo možné namítat na podkladě žádného ze zákonných dovolacích důvodů. I zde je nutno respektovat pravidlo stanovené v § 2 odst. 1 tr. zákoníku, z něhož vyplývá, že je třeba vycházet ze znění trestního zákoníku účinného od 1. 9. 2012, tedy i v době rozhodování soudů, které je pro obviněného příznivější.

35. Skutečnost, že šlo o spolupracujícího obviněného, se může projevit jako obecná okolnost, k níž se přihlíží při stanovení druhu trestu a jeho výměry (§ 39 odst. 1 tr. zákoníku), nebo jako polehčující okolnost podle § 41 písm. m) tr. zákoníku [nyní § 41 písm. n) tr. zákoníku]. Jestliže soud přizná obviněnému status spolupracujícího obviněného, jde o zvláštní důvod k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku, nebo dokonce (od novely provedené zákonem č. 193/2012 Sb.) o důvod k upuštění od potrestání podle § 46 odst. 2 tr. zákoníku.

36. Pokud se uvedená okolnost posuzuje v rámci obecných kritérií pro ukládání trestu, jde o otázku přiměřenosti trestu, která je mimo rámec dovolacích důvodů. Hmotně právního charakteru z hlediska dovolacího důvodu nabývá při úvahách o použití § 58 odst. 4 tr. zákoníku (stejně jako § 46 odst. 2 tr. zákoníku), a to z toho důvodu, že jde o posouzení podmínek obligatorního postupu, který zákonodárce v citovaných ustanoveních soudům v případě naplnění těchto podmínek ukládá a které pak vždy vedou k ukládání trestu odnětí svobody ve zcela jiném rozmezí (popřípadě k upuštění od potrestání). Výsledkem příslušných úvah zde primárně není způsob uplatnění diskreční pravomoci soudů, nýbrž závěr o existenci zákonodárcem obligatorně a relativně určitě vymezených odlišných podmínek (jiné zákonné vymezení „prostoru“ pro uložení trestní sankce), v jehož rámci pak teprve nastupuje diskrece.

37. Ustanovení § 58 odst. 4 tr. zákoníku je ovšem konstruováno tak, že zahrnuje i podmínky podle § 178a odst. 1 tr. ř., resp. zčásti na ně odkazuje a zčásti je v modifikované podobě přebírá. Současně lze jazykovým výkladem § 58 odst. 4 tr. zákoníku dovodit, že je složen ze dvou částí: první uvádí podmínky samotného

jeho (obligatorního) uplatnění, a tedy uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, druhá pak uvádí zvláštní kritéria pro ukládání trestu za použití tohoto ustanovení, tj. konkrétní výměry trestu odnětí svobody (který lze uložit maximálně ve výměře nižší, než je dolní hranice trestní sazby stanovené na daný zločin, a jejíž dolní hranice není nijak vymezena). Nesprávný by byl takový výklad, že veškerá hlediska uvedená v § 58 odst. 4 tr. zákoníku představují podmínky pro samotné užití tohoto ustanovení. Bylo by totiž protismyslné, aby se obligatorní charakter tohoto ustanovení „rozplynul“ v obecných kritériích pro ukládání trestu. Tomuto závěru konvenuje i znění respektovaného komentáře k trestnímu zákoníku, podle něhož soud v případě postupu podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku vezme v úvahu povahu trestného činu uvedeného v doznání obviněného v porovnání se zločinem spáchaným členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, k jehož objasnění přispěl, dále význam takového jeho jednání, osobu pachatele a okolnosti případu, zejména zda a jakým způsobem se podílel na takovém zločinu, k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním případně způsobil (ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2316). Opačný výklad by byl také ve zjevném rozporu s úmyslem zákonodárce, který – z povahy věci – představuje snahu zpřesněním podmínek podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku učinit toto ustanovení aplikovatelným jako ustanovení obligatorní povahy. Proto se v důvodové zprávě k zákonu č. 193/2012, jímž byla s účinností od 1. 9. 2012 změněna povaha citovaného ustanovení na obligatorní, uvádí: „Vzhledem k potřebě dosáhnout u spolupracujícího obviněného jistoty, že se mu dostane od soudu za jeho spolupráci slíbené výhody, se navrhuje změnit fakultativní snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici za podmínky splnění všech zákonných podmínek na snížení obligatorní (§ 58 odst. 4 tr. zákoníku) tak, aby byla spolu s právní jistotou obviněného výrazně posílena efektivita tohoto institutu.“ Konečně k témuž závěru lze dospět i komparací uvedeného ustanovení s § 46 odst. 2 tr. zákoníku, jež stanoví pouze výčet obligatorních podmínek, samozřejmě bez kritérií pro výměru trestu.

38. Za zákonné podmínky pro obligatorní užití § 58 odst. 4 tr. zákoníku lze považovat tyto kumulativně stanovené podmínky:

- jde o řízení o zločinu (§ 14 odst. 3 tr. zákoníku),
- obviněný prohlásil (písemně nebo do protokolu), že souhlasí s tím, aby byl označen jako spolupracující obviněný,
- v obžalobě byl obviněný označen státním zástupcem za spolupracujícího obviněného (nestačí např. zmínka v odůvodnění obžaloby, je třeba to uvést za osobními údaji obviněného, a to s odkazem na § 178a odst. 1 nebo odst. 2 tr. ř.),
- obviněný oznámil státnímu zástupci skutečnosti způsobilé významně přispět k objasnění daného zločinu (nestačí forma podání podle § 59

odst. 1 tr. ř., ani např. písemné prohlášení obviněného, jež mohou být pouze podkladem pro výslech státním zástupcem podle § 178a odst. 3 tr. ř.),

- jde o zločin spáchaný členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 107, § 129 tr. zákoníku),
- obviněný podal o uvedených skutečnostech jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď,
- obviněný se doznal k činu, pro který je stíhán, a nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho doznání bylo učiněno svobodně, vážně a určitě.

č. 7

39. Zbývající obecná hlediska uvedená v § 178a odst. 1 tr. ř. a v § 58 odst. 4 tr. zákoníku (povaha trestného činu, osoba obviněného, okolnosti případu apod.) slouží k úvaze státního zástupce, zda označí obviněného v obžalobě jako spolupracujícího, respektive později k úvaze soudu o konkrétní výměře trestu odnětí svobody v rámci rozmezí stanoveného v § 58 odst. 4 tr. zákoníku ve spojení s příslušným ustanovením zvláštní části trestního zákoníku.

40. Pro úplnost lze dodat, že podmínky obligatorního upuštění od potrestání podle § 46 odst. 2 tr. zákoníku jsou stanoveny obdobně, ale v širším rozsahu, tj. zahrnují ještě některé další, včetně negativních (viz § 178a odst. 2 tr. ř. a § 46 odst. 2 tr. zákoníku).

41. Z uvedeného plyne, že podmínky obligatorního použití § 58 odst. 4 tr. zákoníku mají zčásti procesní, zčásti hmotně právní povahu. Proto i důvody, pro které soud nepřízná obviněnému status spolupracujícího obviněného a pro které nepoužije § 58 odst. 4 tr. zákoníku, mohou být jak hmotně právní, tak procesní, respektive skutkové. Z toho pak plyne i způsob, jakým je nutno nahlížet na konkrétní dovolací námitky z hlediska, zda odpovídají jednotlivým dovolacím důvodům.

42. V judikatuře Nejvyššího soudu se vesměs připouští, že námitku nepoužití § 58 odst. 4 tr. zákoníku lze v některých případech podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (pro úplnost lze zmínit, že v minulosti se vyskytly i názory, že pod tento dovolací důvod spadají všechny námitky nepoužití § 58 tr. zákoníku, ty však lze s ohledem na výše uvedené považovat za překonané). V usnesení ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 11 Tdo 422/2012, Nejvyšší soud odmítl podřadit pod kterýkoli dovolací důvod námitku dovolatelky, že uložený trest je příliš přísný, ačkoli byl vyměřen v rámci zákonné trestní sazby, a odmítl dovolání podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. Nicméně vytkl, že v dovolání nebylo specifikováno, použití které z alternativ uvedených v § 58 tr. zákoníku se dovolatelka domáhala, a připustil, že v některých případech (které nespecifikoval) může být v důsledku nesprávného výkladu hmotného práva naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

43. Jednoznačněji řeší danou otázku usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. 11 Tdo 638/2017, které podřadilo námitku nepřiznání sta-

tusu spolupracujícího obviněného a nepoužití § 58 odst. 4 tr. zákoníku pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podobný názor zaujal i další senát Nejvyššího soudu v usnesení ze dne 20. 2. 2019, sp. zn. 7 Tdo 148/2019. V usnesení ze dne 9. 10. 2019, sp. zn. 11 Tdo 968/2019, Nejvyšší soud v podstatě uzavřel, že žádný dovolací důvod nemůže naplnit námitka dovolatelky, že ji měl státní zástupce označit za spolupracující obviněnou. Nejvyšší soud zdůraznil, že takové označení státním zástupcem závisí na jeho zvážení a je fakultativní. Jiná byla situace v případě řešeném usnesením Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2018, sp. zn. 6 Tdo 244/2018, v němž obviněný namítal, že mu byl v řízení před soudem nesprávně „odňat“ status spolupracujícího obviněného, navržený v obžalobě, takže nebylo užito ustanovení § 58 odst. 4 tr. zákoníku. Nejvyšší soud hodnotil tuto námitku jako skutkovou, vytýkající – v daném konkrétním případě – zhodnocení úplnosti doznání obviněného (při zohlednění ostatních provedených důkazů), a tudíž nepodřaditelnou pod žádný z dovolacích důvodů. Lze tu dodat, že Ústavní soud v daném případě svým usnesením ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. III. ÚS 3193/18, „potvrdil“ nepřiznání statusu spolupracujícího obviněného, i když se nezabýval tím, zda námitka obviněného naplňuje některý z dovolacích důvodů.

44. Nejvyšší soud má za to, že lze námitky vztahující se k tomu, že nebylo použito ustanovení § 58 odst. 4 tr. zákoníku, rozlišovat následujícím způsobem:

- a) Námitka, že státní zástupce nepřiznal obviněnému status spolupracujícího obviněného, respektive neoznačil jej takto v obžalobě. Vzhledem k fakultativní povaze uvedeného postupu státního zástupce jde o námitku procesní povahy, nespádající pod žádný z dovolacích důvodů (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2019, sp. zn. 4 Tdo 1501/2018, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2019, sp. zn. 11 Tdo 968/2019).
- b) Námitka nepřiznání statusu spolupracujícího obviněného soudem (tj. námitka, že soud obviněného, který byl v obžalobě označen jako spolupracující, nepovažoval za takového obviněného):
 - aa) námitky procesní (skutkové) povahy, například hodnocení úplnosti doznání obviněného (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2018, sp. zn. 6 Tdo 244/2018). Námitky tohoto druhu rovněž nejsou podřaditelné pod žádný z dovolacích důvodů;
 - bb) námitky hmotně právní povahy, vztahující se například k otázce, zda šlo o zločin nebo o organizovanou skupinu (viz přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 983/2016 – zrušené Ústavním soudem, ale z jiných důvodů, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2019, sp. zn. 7 Tdo 148/2019). Tyto námitky mohou naplnit dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť jde o jiné hmotně právní posouzení.

- c) Námitka nesnížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby v případě soudem přiznaného statusu spolupracujícího obviněného. Jde o námitku spadající pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

45. V souvislosti s hmotně právními námitkami zmíněnými shora pod písm. bb) v bodě 44. tohoto usnesení lze připomenout, že v odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2019, sp. zn. 7 Tdo 148/2019, se naznačuje, že námitky obviněného vztahující se k nepřiznání statusu spolupracujícího obviněného měly i povahu hmotně právní – jednání nebylo posouzeno jako spáchané členem organizované skupiny. V této souvislosti je třeba si uvědomit, že mohou nastat situace, kdy se obviněný v dovolání domáhá *de facto* zpřísnění právní kvalifikace. Není však přípustné, aby se obviněný dovoláním domáhal změny rozhodnutí ve svůj neprospěch (to byl také důvod, proč Nejvyšší soud odmítl podobné námitky ve svém usnesení ze dne 17. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 983/2016). Ne vždy je ovšem taková námitka v neprospěch obviněného. Záleží na situaci v konkrétní posuzované věci.

46. Je pravdou, že hmotně právní podmínky pro použití § 58 odst. 4 tr. zákoníku spočívající v tom, že zločin byl spáchán členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, mnohdy představují současně okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Například často taková zvlášť přitěžující okolnost spočívá v tom, že pachatel spáchal čin jako člen organizované skupiny, v některých případech postačí spáchání činu ve spojení s organizovanou skupinou [např. podle § 265 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku]. Tyto znaky se mohou v některých případech kumulovat se znakem spáchání trestného činu ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 107 odst. 2 tr. zákoníku). Tato posledně uvedená okolnost představuje speciální typ přitěžující okolnosti (§ 108 tr. zákoníku), která se však v případě splnění podmínek podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku neuplatní (viz rozhodnutí pod č. 36/2019-II. Sb. rozh. tr.).

47. Nelze ovšem pochybovat o tom, že obviněný se může domáhat jiné právní kvalifikace skutku, jímž byl uznán vinným, jestliže je to v jeho prospěch. Současně je zřejmé, že otázka použití ustanovení o spolupracujícím obviněném má hmotně právní dosah nejen z hlediska ukládání trestu (případně upuštění od potrestání), ale může se ve shora uvedeném smyslu týkat i výroku o vině. Jestliže totiž jediným důvodem nepoužití § 58 odst. 4 tr. zákoníku bude například to, že soud nekvalifikoval zločin jako spáchaný členem organizované skupiny, a obviněný se domáhá takového – i k němu se vztahujícího – právního posouzení, a tedy splnění poslední podmínky pro použití § 58 odst. 4 tr. zákoníku, nelze jeho dovolání bez dalšího považovat za nepřipustné (z titulu jeho zaměření v neprospěch obviněného). Především spáchání trestného činu členem organizované skupiny může představovat pouhou přitěžující okolnost podle § 42 písm. o) tr. zákoníku,

č. 7

zatímco na druhé straně použitím takové právní kvalifikace může obviněný dosáhnout radikálního snížení trestní sazby. Ale ani v případech, kdy spáchání trestného činu členem organizované skupiny představuje okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, nelze bez dalšího uzavřít, že přihlédnutí k takové okolnosti by bylo v neprospěch obviněného, pokud by zároveň umožnilo použití § 58 odst. 4 tr. zákoníku.

48. Tak například na zločin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku je stanovena trestní sazba od 1 roku do 6 let odnětí svobody. Obviněný by se domáhal toho, aby byl zločin posuzován jako spáchaný členem organizované skupiny, tj. podle § 216 odst. 1, odst. 3 písm. b), odst. 4 písm. a) tr. zákoníku s trestní sazbou od 2 roků do 8 let odnětí svobody, v důsledku čehož mu bude za použití § 58 odst. 4 tr. zákoníku ukládán trest odnětí svobody nižší než 2 roky, tj. v podstatně mírnějším rozmezí, než je stanoveno v § 216 odst. 3 tr. zákoníku. Takových příkladů by bylo možné najít celou řadu.

49. Především je však třeba mít na paměti, že možnost (a nutnost) přezkoumání otázek spojených s výrokem o vině, konkrétně s právní kvalifikací a jednotlivými znaky trestného činu, neznamená automaticky možnost zrušení výroku o vině a jeho změny v neprospěch obviněného z podnětu opravného prostředku podaného obviněným. Jinak řečeno, nepřipustnost změny výroku o vině v neprospěch obviněného z podnětu jeho opravného prostředku nevylučuje zabývat se výše zmíněnými otázkami hmotně právního posouzení skutku, které jsou podstatné pro možnost použití § 58 odst. 4 tr. zákoníku.

50. Nejvyšší soud dále dospěl k závěru o podřaditelnosti námitek zmíněných výše pod písm. c) v bodě 44. tohoto usnesení, tj. námitek vytýkajících nesnížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby v případě soudem přiznaného statusu spolupracujícího obviněného, pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Při splnění všech podmínek podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku je totiž tímto ustanovením ve spojení s příslušným ustanovením zvláštní části trestního zákoníku v podstatě striktně vymezena sazba, v jejímž rámci lze vyměřit trest odnětí svobody. Je-li v takovém případě uložen vyšší trest, než připouští citované ustanovení, tj. je-li uložen trest odnětí svobody na dolní hranici příslušné trestní sazby a výše, jde o uložení trestu ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně ve smyslu uvedeného dovolacího důvodu. Trestní sazbu stanovenou v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákoníku totiž nelze ani z pohledu tohoto dovolacího důvodu posuzovat odděleně od příslušných ustanovení obecné části, tj. nejen od § 58 odst. 4 tr. zákoníku, ale také např. od § 43 odst. 1, 2, § 45 odst. 1, § 59 nebo (obecně, nikoli při současném použití § 58 odst. 4) § 108 tr. zákoníku.

51. V nyní posuzovaném případě způsobuje určitou nejasnost v otázce naplnění jednotlivých dovolacích důvodů fakt, že dovolání je v tomto směru koncipováno poněkud nesrozumitelně. Dovolatel totiž namítl, že mu nebyl snížen trest odnětí

svobody pod dolní hranici trestní sazby i přes jeho postavení spolupracujícího obviněného, avšak takové postavení považuje za důvod k použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku (nikoli tedy § 58 odst. 4 tr. zákoníku). To je názor nesprávný a jde patrně o omyl dovolatele, případně měl dovolatel na mysli subsidiární použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku, pokud by nebylo vyhověno jeho základní námitce, že měl být posuzován jako spolupracující obviněný.

52. Jestliže se však vychází z toho, že obviněný v podstatě namítl, že mělo být použito ustanovení § 58 odst. 4 tr. zákoníku, lze přihlížet k těm dovolacím námitkám, v nichž vyjádřil názor, že postavení spolupracujícího obviněného mu bylo „nezákonně odňato“, ačkoli k tomu nebyly splněny zákonné podmínky. Základním způsobem přispěl k objasnění celé trestní věci a rozkryl role dalších obviněných. Dovolatel vyjádřil nesouhlas s postupem státního zástupce, který po dokončení dokazování v hlavním líčení dospěl k závěru, že dovolatele již nelze nadále považovat za spolupracujícího obviněného. Zdůraznil, že uvedené postavení měl až do hlavního líčení, kdy na něho byl ze strany spoluobviněných činěn značný nátlak (což má dokládat zpráva Policie České republiky ze dne 20. 11. 2018), takže jeho „nedostatečná“ výpověď v hlavním líčení měla své objektivní důvody, „v převážné míře nezávislé na jeho vůli“. Tyto důvody měly podle obviněného vést k tomu, že mu měl být uložen trest odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby.

53. Jde tudíž o námitky do značné míry obecné, směřující především proti vyhodnocení úplnosti doznání a výpovědi obviněného. Soud prvního stupně se zabýval touto otázkou a uvedl, že obviněný T. K. byl v obžalobě státním zástupcem důvodně označen jako spolupracující obviněný, v řízení před soudem však nesetřval na svém doznání trestné činnosti, pro kterou byla podána obžaloba. Za této situace nebylo podle soudu prvního stupně možné nadále považovat obviněného za spolupracujícího obviněného ve smyslu § 178a tr. ř., nicméně soud ke skutečnosti, že v přípravném řízení se obviněný doznal k trestné činnosti a napomohl rozkrytí projednávané trestné činnosti, výrazně přihlédl při ukládání trestu. Přestože tedy nebyl obviněný formálně v rozsudku označen jako spolupracující obviněný, byla výměra uloženého trestu odnětí svobody stanovena v délce 4 roků, tedy v dolní části zákonné trestní sazby, jak uzavřel soud prvního stupně. Odvolací soud se otázkami statusu spolupracujícího obviněného ve vztahu k dovolateli nezabýval.

54. Námitky obviněného vztahující se k odůvodněnosti užití § 58 odst. 4 tr. zákoníku mají přinejmenším zčásti skutkovou povahu. Nicméně i přes obecnost jejich formulování je lze s určitou dávkou tolerance podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože v podstatě odkazují na zákonné podmínky podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku.

55. Postup soudu prvního stupně, který v rozsudku nepřiznal obviněnému status spolupracujícího obviněného, se jeví poněkud paušální a nereflakující konkrétní

situaci, kdy obviněný v hlavním líčení opakovaně zcela potvrdil pravdivost své výpovědi z přípravného řízení a v průběhu řízení opakovaně poukazoval na nátlak na jeho osobu, což bylo patrně možné dát do souvislosti s tím, že v hlavním líčení nezopakoval svou výpověď v celém rozsahu, resp. odchýlil se (dočasně) od ní v některých směrech. Odvolací soud pak nereagoval na odvolací námitky obviněného o naplnění podmínek § 58 odst. 4 tr. zákoníku ani na návrh obviněného, že znovu podá podrobnou výpověď, aby tak potvrdil její neměnnost.

56. Specifická situace by nastala, pokud by soud dospěl k závěru, že obviněný v hlavním líčení (dočasně) změnil výpověď například jen proto, že se stal obětí trestného činu vydírání. V tomto směru nemůže nyní Nejvyšší soud činit definitivní závěry a není to ani nutné s ohledem na níže uvedené kasační důvody. Neprehlédl však, že obviněný T. K. v průběhu hlavního líčení navrhl doplnění dokazování spisy Policie České republiky (uvedl konkrétní spisové značky) týkající se prověřování jím nahlášených nátlakových útoků ze strany neznámých pachatelů (odcizení vozidla, doručení náboje, zapálení vozidla), údajně v souvislosti s tímto trestním řízením a s jeho usvědčující výpovědí ve vztahu ke spoluobviněným. Na tomto návrhu obviněný setrval prostřednictvím obhájce i v závěru hlavního líčení, nebylo mu však vyhověno. V odvolání pak obviněný hovořil o vyhrožování fyzickou likvidací ze strany spoluobviněného D. N., k čemuž předložil krátké textové zprávy z mobilního telefonu (tzv. SMS).

57. Dále lze jen předběžně dodat, že z výše uvedeného vyplývá, že další část námitek obviněného, jimiž se domáhá použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku, není podřaditelná pod žádný z dovolacích důvodů, a navíc se jeví, že osobní, rodinné a zdravotní důvody, které obviněný v dovolání uvedl, by nemohly samy o sobě vést k závěru, že uložený trest je v hrubém rozporu se zásadou proporcionality trestní represe. Pro úplnost lze připomenout, že „odnětím“ statusu spolupracujícího obviněného a z toho plynoucím nepoužitím § 58 odst. 4 tr. zákoníku nevzniká samozřejmě nárok ani na snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku, jak by se ze způsobu koncipování dovolání snad mohlo naznačovat.

58. Hlavním důvodem tohoto kasačního rozhodnutí však bylo to, že Nejvyšší soud zjistil zásadní pochybení soudů, které představuje porušení základního práva obviněného T. K. na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a které neoddělitelně souvisí s jeho dovolacími námitkami.

59. Z obsahu spisu vyplývá, že obviněný T. K., jenž byl v obžalobě označen jako spolupracující obviněný, byl vyslechnut v hlavním líčení dne 27. 1. 2017. Hned na úvod uvedl, že bude vypovídat a že v přípravném řízení vypovídal pravdu. Poté však vypovídal v některých směrech jinak než v přípravném řízení (tyto rozdíly specifikoval soud prvního stupně v příslušných pasážích odůvodnění svého rozsudku). Pak bylo podle § 207 odst. 2 tr. ř. přikročeno k přečtení protokolů o výslechu obviněného z přípravného řízení, načež obviněný uvedl, že obsah jeho

výpovědi odpovídá skutečnosti. K dotazu státního zástupce dále uvedl, že se cítí být vinen ve smyslu obžaloby a že se podílel na legalizaci tak, jak je uvedeno v obžalobě. V odvolání obviněný tvrdil, že k odchylkám v jeho výpovědích došlo na základě nátlaku na jeho osobu. Na ten poukazoval již v průběhu řízení před soudem prvního stupně (viz shora).

60. Na novou situaci spočívající ve změně výpovědi obviněného reagoval státní zástupce v závěrečné řeči, v níž navrhl, aby obviněný nebyl nadále posuzován jako spolupracující obviněný. Soud na to reagoval až v rozsudku, jímž nepřiznal obviněnému uvedený status a uložil mu trest odnětí svobody v základní (nesnížené) trestní sazbě podle § 216 odst. 4 tr. zákoníku.

61. V odvolání podaném proti výroku o trestu obviněný uvedl, že nemůže souhlasit s „odnětím“ statusu spolupracujícího obviněného, neboť k tomu nebyly splněny zákonné podmínky. To dále rozvedl a namítl, že soud prvního stupně porušil zásadu, že spolupracujícímu obviněnému by měl být trest odnětí svobody uložen pod dolní hranici trestní sazby. Obviněný také vyjádřil ochotu „v plném rozsahu“ ve věci vypovídat před odvolacím soudem, „aby bylo zřejmé, že jeho postoj k celé věci ... zůstal nezměněn a nehodlá se od něj nikterak odchýlit“. Odvolací soud však na tuto námitku nereagoval, obviněného sice ve veřejném zasedání vyslechl, ale v podstatě pouze k osobním poměrům, a nezabýval se institutem spolupracujícího obviněného v odůvodnění svého rozhodnutí, obviněnému sice zmínil trest odnětí svobody, ale v rámci stejné trestní sazby a z jiných důvodů.

62. Podstatnou vadou řízení zasahující do uvedeného základního práva obviněného bylo to, že nebyl v reakci na změnu své výpovědi soudem prvního stupně ještě před vyhlášením rozsudku upozorněn na možnost, že na něho nebude nadále nahlíženo jako na spolupracujícího obviněného se všemi z toho plynoucími zcela zásadními důsledky z hlediska užítí § 58 odst. 4 tr. zákoníku.

63. Obviněný je oprávněn – srovnatelně s postulátem znát aktuální právní kvalifikaci svého činu – průběžně znát zásadní právní náhled soudu na svůj status spolupracujícího obviněného v případě, že by na jeho straně nastala (i potenciální) změna v plnění zákonných podmínek tohoto statusu. V případě takové změny musí mít zachovánu možnost změnit svou procesní obranu. Obviněný má právo být v každém stadiu řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby (§ 2 odst. 13 tr. ř.). V rámci takto vytyčené procesní zásady, jež má nepochybně i širší ústavní rozměr, je třeba vnímat i konkretizující ustanovení § 190 odst. 2 tr. ř. a § 225 odst. 2 tr. ř., jež ukládají soudu povinnost v průběhu hlavního líčení, resp. ještě před vynesemím rozsudku upozornit obviněného na případnou možnost odchýlného (přísnějšího) postihu skutku a poskytnout mu možnost k vyjádření a na jeho žádost též dodatečnou lhůtu k přípravě obhajoby spolu s odročením hlavního líčení za tímto účelem. Je-li obviněný označen jako spolupracující obviněný a soud během hlavního líčení dospěje k závěru, že mu tento status nepřizná, pak nastává situace obdobná

jako u odlišné právní kvalifikace skutku a měl by následovat i obdobný postup soudu (viz nálezný Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 3525/16).

64. O tom, že jakmile obviněný v přípravném řízení nebo v řízení před soudem poruší své závazky, včetně podání úplné a pravdivé výpovědi o relevantních skutečnostech, nebude nadále považován za spolupracujícího obviněného, je třeba obviněného poučit. Dojde-li ze strany obviněného k takovému nedodržení podmínek, tuto změnu postavení obviněného mu oznámí v přípravném řízení státní zástupce. V řízení před soudem učiní takové oznámení (upozornění, poučení) soud s ohledem na § 190 odst. 2 tr. ř., a to na návrh státního zástupce nebo i bez takového návrhu. Oznámení, že obviněný již nadále není považován za spolupracujícího obviněného, státní zástupce (v přípravném řízení) či soud (v řízení před soudem) obviněnému vždy zdůvodní, podání opravného prostředku nepřichází v těchto případech v úvahu (obdobně viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2324). K tomu Nejvyšší soud pro jistotu dodává, že poslední větou samozřejmě nemá být řečeno, že by obviněný nebyl oprávněn v odvolání namítnout nepřiznání statusu spolupracujícího obviněného.

65. Z uvedeného plyne závěr, že byl-li obviněný v obžalobě státním zástupcem označen jako spolupracující obviněný (§ 178a tr. ř.) a soud dospěje k předběžnému závěru, že mu tento status nebude přiznán, pak je povinen postupovat analogicky podle § 190 odst. 2 tr. ř., resp. podle § 225 odst. 2 tr. ř. a nejpozději před vynesením rozsudku upozornit obviněného na takovou možnost, případně na jeho žádost odročit hlavní líčení a poskytnout mu znovu lhůtu alespoň 5 pracovních dnů k přípravě obhajoby. Takové upozornění soudem nemůže být ve stadiu po podání obžaloby nahrazeno sdělením (návrhem) státního zástupce, že podle jeho názoru by obviněný nadále neměl být posuzován jako spolupracující obviněný (viz rozhodnutí pod č. 40/1993 Sb. rozh. tr.). Jestliže soud nesplní zmíněnou povinnost, jde o podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

66. V daném případě soud prvního stupně nesplnil uvedenou povinnost, což vedlo k tomu, že se obviněný až z odsuzujícího rozsudku dozvěděl, že již na něho soud nenahlíží jako na spolupracujícího obviněného. Přestože obviněný v odvolání namítal, že zákonné podmínky pro postup podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku splnil, a navrhoval v tomto směru i doplnění dokazování, odvolací soud v podstatě nereagoval na tuto námitku a nenapravil pochybení soudu prvního stupně. Postupem obou soudů tak došlo k porušení práva obviněného na spravedlivé řízení (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a rovněž zásady kontradiktornosti řízení.

67. Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto rozhodnutí, nemohl napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ohledně obviněného T. K. obstát, stejně jako výrok o trestu v rozsudku soudu prvního stupně. Nejvyšší soud je proto zrušil a zrušil také všechna další

obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a přikázal Okresnímu soudu v Pardubicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

68. Nejvyšší soud dodává, že i když se zkoumání podmínek § 58 odst. 4 tr. zákoníku (včetně posuzování k tomu se vztahujících dovolacích námitek) může týkat i výroku o vině (dílčího přezkoumání otázky právní kvalifikace z hlediska rozhodných znaků – viz výše), nepřicházelo v úvahu v řízení o dovolání z tohoto důvodu zasáhnout do výroku o vině. To ostatně platilo v daném případě i pro řízení o odvolání, v jehož rámci odvolací soud měl přezkoumat splnění zákonných podmínek statusu spolupracujícího obviněného, avšak do výroku o vině by (při nesplnění podmínek § 254 odst. 2 tr. ř.) nemohl zasáhnout. Je totiž nutno rozlišovat rozsah, v jakém může být napadené rozhodnutí přezkoumáno, a rozsah, v jakém může být s ohledem na konkrétní procesní situaci zrušeno.

69. Z výše uvedených důvodů byl zrušen v obou rozsudcích pouze výrok o trestu, přičemž výrok tohoto kasačního usnesení odpovídá tomu, že odvolací soud ohledně obviněného T. K. nerozhodoval o ničem jiném než o trestu (tj. ve vztahu k tomuto obviněnému byl rozsudek odvolacího soudu zrušen zcela).

70. Okresní soud v Pardubicích v rozsahu zrušení rozhodnutí Nejvyšším soudem znovu projedná trestní věc obviněného T. K., přičemž se bude – nezávisle na názoru státního zástupce – zabývat tím, zda obviněný splnil podmínky uvedené v § 58 odst. 4 tr. zákoníku pro přiznání statusu spolupracujícího obviněného. V návaznosti na to (po případném doplnění dokazování a s přihlédnutím i k případným novým skutečnostem) znovu rozhodne o trestu tohoto obviněného. Jestliže bude mít za to, že obviněnému nebude moci být přiznán status spolupracujícího obviněného, bude postupovat analogicky podle § 225 odst. 2 tr. ř.

71. Vzhledem k tomu, že obviněný v současné době vykonává trest odnětí svobody, který mu byl uložen napadeným rozhodnutím, bylo nutno rozhodnout podle § 265l odst. 4 tr. ř., zda se bere do vazby. Nejvyšší soud přitom neshledal důvody k vzetí obviněného do vazby ve smyslu § 67 tr. ř. a podrobněji vyložil, proč je tomu tak.

IV.

Závěrem k podaným dovoláním

72. Vzhledem k tomu, co bylo zmíněno výše, Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného A. U. jako zjevně neopodstatněné, zatímco ohledně obviněného T. K. rozhodl tak, jak je shora uvedeno. O obou dovoláních rozhodl podle § 265r odst. 1 písm. a), b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Č. 8

č. 8

Tlumočník, Právo na spravedlivé soudní řízení, Obhajoba
§ 28 odst. 2, 4, § 33 odst. 1 tr. ř.

Z trestního řádu nevyplyvá povinnost překladu celého spisového materiálu vedeného v konkrétní trestní věci týkající se obviněného. Kritériem pro zajištění překladu písemností nad rámec výčtu vymezeného v ustanovení § 28 odst. 2 tr. ř. je pouze hledisko dodržení obecného práva obviněného na spravedlivé soudní řízení, zejména řádného uplatnění práva na obhajobu (§ 28 odst. 4 tr. ř.).

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 11. 2019, sp. zn. 11 To 79/2019, ECLI:CZ:VSPH:2019:11.TO.79.2019.1)

Vrchní soud v Praze podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost obžalovaného H. B. A. B. B. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2019, sp. zn. 45 T 5/2001.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2019, sp. zn. 45 T 5/2001, bylo rozhodnuto tak, že podle § 28 odst. 4 tr. ř. se návrh obžalovaného H. B. A. B. B. na písemný překlad trestního spisu ze dne 7. 10. 2019 zamítá. Městský soud v Praze vydal toto usnesení na základě návrhu obžalovaného, který požadoval překlad veškerého spisového materiálu v jeho trestní věci do tuniské arabštiny, aby tím bylo zachováno jeho právo na spravedlivý proces a právo na tlumočníka.

2. Městský soud v Praze zdůvodnil své zamítavé rozhodnutí zejména tím, že většina spisového materiálu nemá charakter listinných důkazů a překlad spíše administrativních podkladů k vedení trestního řízení ze své podstaty nemůže sloužit k zajištění práva na spravedlivý proces. Soud prvního stupně také vyzdvihl tu skutečnost, že obžalovanému byl doručen do vlastních rukou předklad obžaloby a též rozsudku soudu prvního stupně ze dne 25. 1. 2002, sp. zn. 45 T 5/2001, kde jsou citovány i výpovědi jeho původních spoluobviněných jako svědků, a to včetně jejich hodnocení soudem prvního stupně. Takovýto překlad považuje Městský soud v Praze za dostačující zdroj informací, které umožňují obžalovanému seznámit se s podstatou jeho trestní věci v potřebném rozsahu. Připomenul též, jaké

podklady byly čteny a překládány obžalovanému v průběhu vazebního zasedání dne 1. 10. 2019. Městský soud v Praze se v rámci svého odůvodnění vypořádal i s kritikou příbrané tlumočnice.

II.

Stížnost obžalovaného

č. 8

3. Proti uvedenému usnesení Městského soudu v Praze podal obžalovaný H. B. A. B. B. prostřednictvím svého obhájce stížnost dne 17. 10. 2019, tedy ve lhůtě předpokládané ustanovením § 143 odst. 1 tr. ř. Stěžovatel prostřednictvím svého obhájce definuje právo na tlumočení, odkazuje na jeho ukotvení v trestním řádu, v Listině základních práv a svobod a v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). V souvislosti s uvedenou definicí též poukazuje na ustálenou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), a zejména pak na jeho rozhodnutí ve věci Luedicke, Belkacem a Koç proti Německu ze dne 28. 11. 1978, kde ESLP konstatoval, že právo na překlad se použije na všechny úkony v řízení proti obviněnému, kterým musí porozumět, aby jednání v jeho věci bylo spravedlivé, jako jsou obvinění, důvody zatčení a samotné projednání. Stěžovatel tak s ohledem na význam tohoto rozhodnutí a rovněž na specifika v jeho trestní věci, kde byl stíhán jako uprchlý a kde jsou k dispozici všechny podklady v písemné podobě, považuje za účelnou možnost seznámení se s nimi. Odkazuje i na rozhodnutí ESLP ve věci Kamasinski proti Rakousku ze dne 19. 12. 1989, podle něhož by soud měl vždy přeložit obžalobu a všechny důležité písemné materiály, které jsou nezbytné, aby byl obviněný seznámen s povahou a důvodem trestního stíhání. Stěžovatel je toho názoru, že překlad obžaloby a rozsudku soudu prvního stupně je nedostačující a že z těchto podkladů není obžalovaný schopen zcela seznat všechny skutečnosti, které jsou mu kladeny za vinu, a ani skutečnosti svědčící v jeho prospěch. Stěžovatel se domnívá, že napadeným usnesením soudu prvního stupně bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces. Žádá tedy, aby ho Vrchní soud v Praze zrušil a aby bylo vyhověno jeho původní žádosti, která byla předmětem napadeného usnesení.

III.

Rozhodnutí o stížnosti

4. Vrchní soud v Praze z podnětu podané stížnosti přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i správnost postupu řízení, které předcházelo jeho vydání, a dospěl k závěru, že tato stížnost není důvodná, a to s ohledem na následující zjištění a závěry.

5. Právo na zajištění tlumočení upravené v § 28 tr. ř. je odrazem zásady ukotvené již v čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a uvedené rovněž ve

č. 8

výčtu zásad v úvodních ustanoveních trestního řádu, konkrétně v § 2 odst. 14 tr. ř. Ustanovení § 28 odst. 2 tr. ř. stanoví taxativní výčet klíčových rozhodnutí a podkladů, které je vždy třeba obviněnému přeložit do jazyka, o němž prohlásí, že mu rozumí. Ostatní rozhodnutí, která nejsou vyjmenována v tomto výčtu, není třeba obviněnému automaticky písemně překládat, ledaže by šlo o situaci nastíněnou v § 28 odst. 4 tr. ř.

6. Z ustanovení § 28 odst. 4 tr. ř. vyplývá, že je třeba obviněnému písemně přeložit i písemnost neuvedenou v taxativním výčtu v § 28 odst. 2 tr. ř., je-li to zapotřebí pro zaručení spravedlivého procesu, zejména pro řádné uplatnění práva na obhajobu, a to v rozsahu určeném orgánem činným v trestním řízení, který je zcela nezbytný k seznámení obviněného se skutečnostmi, jež jsou mu kladeny za vinu. Toto ustanovení je plně v souladu se smyslem a závěry jak stěžovatelem zmíněných závazných lidskoprávních standardů, tak se závěry stěžovatelem citovaných rozhodnutí ESLP. Ze žádných závazných norem však nevyplývá povinnost překladu celého spisového materiálu vedeného v trestním řízení, který logicky obsahuje též řadu písemností administrativního charakteru. Kritériem pro posouzení překladu písemností nad rámec taxativního výčtu vymezeného v § 28 odst. 2 tr. ř. je tedy hledisko dodržení obecné zásady spravedlivého procesu.

7. I přes atributy, které blíže vymezují zásadu spravedlivého procesu, je stále zásadou obecně uchopovanou ze strany obviněných a jejich obhájců. Jejím smyslem je objektivně možné zajištění rovných podmínek obviněných, nikoli však dosažení subjektivně uspokojujících výsledků rozhodování orgánů činných v trestním řízení pro všechny obviněné, které logicky již s ohledem na smysl a účel trestního řízení nejsou možné. Již z ustanovení čl. 6 odst. 3 písm. a) Úmluvy vyplývá, že obviněný musí být seznámen v jazyce, který ovládá, s povahou a důvodem obvinění proti jeho osobě. Trestní řízení se vede pro skutek, který je jeho předmětem. Skutek je vymezen jednáním, kterého se měl dopustit obviněný, a jeho následkem, obojí pak s trestněprávní relevancí. Je tedy nutné, aby jej orgány činné v trestním řízení právně kvalifikovaly, a obviněný tak byl obeznámen nejen s tím, jakého skutku se měl dopustit, ale též s tím, jaký trestný čin je v něm spatřován a jaký trest mu hrozí. Takovéto informace, stejně tak jako označení důkazů, které dokládají oprávněnost trestního stíhání, musí být a samozřejmě i jsou uvedeny v obžalobě. S ohledem na totožnost skutku, kterou je třeba zachovat po celou dobu trestního řízení, není možné, aby byl obžalovaný (případně) shledán vinným skutkem, který obžaloba neuvádí. Překlad obžaloby, jak vyplývá nejen z napadeného usnesení, ale i ze spisového materiálu, byl obžalovanému zajištěn.

8. Zároveň je nutno uvést, že v případě stěžovatele, který byl původně stíhán a odsouzen jako uprchlý, došlo na jeho žádost ke zrušení odsuzujícího rozsudku a bude znovu provedeno hlavní líčení, přičemž právě v průběhu hlavního líčení bude uskutečněno dokazování, kde teprve skutečnosti z něj vzešlé budou podkladem meritorního rozhodnutí. Obžalovaný H. B. A. B. B. má v trestním řízení

obhájce a i s ohledem na tuto skutečnost nepovažuje Vrchní soud v Praze dále za nutné vysvětlovat průběh dokazování v hlavním líčení a jeho význam, který je navíc stanoven a dohledatelný v § 207 a násl. tr. ř.

9. Obžalovanému (stěžovateli) byl soudem prvního stupně zajištěn překlad obžaloby, z něhož je zcela patrné, jaký skutek mu je kladen za vinu, včetně toho, jaké důsledky při jeho prokázání mu hrozí. Z obžaloby též vyplývá, na základě jakých důkazů byla obžaloba podána. Jelikož byl obžalovanému poskytnut též překlad rozsudku soudu prvního stupně ve věci vedené pod sp. zn. 45 T 5/2001, je tak schopen seznámit se i s úvahami soudu prvního stupně a jeho hodnocením důkazní situace včetně důkazních prostředků, takže jistě i tyto informace jsou případně užitečné pro strategii obhajoby.

10. S ohledem na výše uvedené závěry a zejména též na stadium trestního řízení, v němž se obžalovaný nachází, lze považovat učiněné překlady písemností (obžaloby a pro spoluobviněné závazného rozsudku soudu prvního stupně ve věci) za dostačující, neboť obžalovanému poskytují takové informace, které plně korespondují s jeho právem na obhajobu a právem na zajištění spravedlivého procesu. Vrchní soud v Praze se tak plně ztotožňuje s postupem Městského soudu v Praze a neshledává žádný důvod k tomu, aby bylo vyhověno stěžovatelovu původnímu návrhu na překlad celého spisového materiálu, neboť by to bylo jednak nadbytečné a jednak by právě takovýto postup kolidoval s jinou zásadou trestního řízení vyjádřenou v § 2 odst. 4 tr. ř., a to s rychlostí řízení.

11. Vzhledem k tomu, že Městský soud v Praze svým usnesením napadeným stížností nijak nepochybil a že jím vydané usnesení je zcela v souladu se zněním a smyslem § 28 tr. ř., čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod i čl. 6 odst. 3 Úmluvy, dospěl stížnostní soud k závěru, že stížnost obžalovaného H. B. A. B. B. nelze shledat v žádném směru důvodnou a je namístě ji zamítnout v souladu s § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

Č. 9

č. 9

Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku

§ 151 tr. zákoníku

Znak přečinu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 tr. zákoníku „neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc“, bude zpravidla naplněn, jestliže se pachatel po dopravní nehodě vůbec nezajímá o zdravotní stav zraněné osoby, nevytváří žádnou aktivitu k její záchraně, případně ke zmírnění následků, které byly dopravní nehodou vyvolány, neposkytne nutnou součinnost jiné osobě při přivolání lékařské pomoci potřebné pro ochranu života a zdraví poškozené osoby a místo nehody následně bez dalšího opustí.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 11 Tdo 550/2020)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného A. Č. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 1. 2020, sp. zn. 15 To 85/2019, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 34 T 4/2019.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obviněný A. Č. byl rozsudkem Krajského soudu v Plzni (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 19. 8. 2019, sp. zn. 34 T 4/2019, uznán vinným ze spáchání přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku (jednání pod bodem 1.), přečinu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 tr. zákoníku (jednání pod bodem 2.), zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku [jednání pod bodem 3./a)] a přečinu přechovávání omamné a psychotropní látky podle § 284 odst. 2 tr. zákoníku [jednání pod bodem 3./b)]. Trestných činů pod body 1. a 2. se obviněný podle skutkových zjištění soudu prvního stupně dopustil tím, že:

1. dne 21. 6. 2018 kolem 23:40 hodiny po předchozím požití jednak alkoholických nápojů, v důsledku čehož měl v krvi nejméně 0,8 g/kg alkoholu, jednak jedné tzv. lajny kokainu o hmotnosti kolem 0,1 gramu, což vše výrazně snižovalo jeho schopnost řídit motorové vozidlo v silničním provozu, řídil osobní motorové vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, po silnici č. XY ve směru od obce XY na obec XY, okres T., a v úseku km 1,264 při projíždění levotočivé zatáč-

ky v klesání, v níž byla bezpečná rychlost pro její projetí nejvýše 56,7 km/h, nepřizpůsobil rychlost jízdy dopravně technickému stavu dané pozemní komunikace i svým schopnostem a při rychlosti vozidla nejméně 86 km/h nezvládl řízení, uvedl vozidlo do smyku a vyjel s ním vpravo mimo komunikaci, kde pravým bokem vozidla a částečně střechou narazil do dvou vzrostlých stromů, v důsledku čehož poškozený J. S., který v době nehody v uvedeném vozidle seděl na předním sedadle na místě spolujezdce, utrpěl otřes mozku, povrchní oděrky v oblasti čela, zhmoždění hrudníku a zhmoždění pravého ramene, což si vyžádalo jeho lékařské ošetření, následnou hospitalizaci na chirurgickém oddělení S. nemocnice v době od 22. 6. 2018 do 25. 6. 2018 a poté klid na lůžku v domácím prostředí do 4. 7. 2018 při přetrvávajících bolestech poraněných míst a závratích, a poškozený D. Č., který v době nehody seděl na zadním pravém sedadle uvedeného vozidla, utrpěl mimo jiné závažná poranění hlavy spočívající v pohmoždění a rozmoždění mozku při zlomeninách spodiny a klenby lební, na jejichž následky ve Fakultní nemocnici P., kam byl neodkladně transportován, dne 22. 6. 2018 ve 20:25 hodin zemřel, přičemž obviněný řízením uvedeného motorového vozidla za shora popsanych okolností porušil § 5 odst. 2 písm. a) a § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

2. dne 21. 6. 2018 bezprostředně po dopravní nehodě popsané v bodě 1. výroku tohoto rozsudku, kterou jako řidič způsobil a při níž sám neutrpěl taková poranění, která by mu bránila v poskytnutí pomoci dalším osobám, s vědomím a srozuměním, že jeho spolujezdci ve vozidle – poškození J. S. a D. Č. mohli utrpět v důsledku dané dopravní nehody poranění, se na místě nijak nezajímal o jejich zdravotní stav a nesnažil se jim zajistit jakoukoli pomoc, místo toho zjišťoval zranění svého psa, který ve vozidle také cestoval, a následně přesvědčil řidiče jednoho z vozidel, která u nehody zastavila, aby jej i se psem odvezl k veterinárnímu ošetření, a takto z místa dopravní nehody následně odjel.

2. Soud prvního stupně uložil obviněnému podle § 283 odst. 3 tr. zákoníku ve spojení s § 43 odst. 1 a § 58 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 6 let a 6 měsíců, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Současně soud podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku obviněnému uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v trvání 7 let, jakož i trest propadnutí věci podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, který ve výroku svého rozsudku podrobně specifikoval. Konečně podle § 228 odst. 1 tr. ř. soud uložil obviněnému povinnost zaplatit poškozeným P. Č., J. Č. a N. Č. náhradu nemajetkové újmy, jejíž výši podrobně vymezil ve výroku svého rozsudku, a dále zaplatit poškozeným – obchodní společnosti O. a Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky náhradu škody, kterou podrobně vymezil tamtéž. Konečně

podle § 229 odst. 2 tr. ř. soud odkázal poškozené P. Č., J. Č. a N. Č. se zbytkem jimi uplatněných nároků na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali obviněný, státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni a poškození P. Č., J. Č. a N. Č. řádně a včas odvolání. Vrchní soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) pak napadeným rozsudkem podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině pod bodem 3. a v celém výroku o trestu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově uznal obviněného vinným ze spáchání zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku [jednání pod body 3./a) a 3./b), které odvolací soud vymezil v tzv. skutkové větě svého rozsudku shodně jako soud prvního stupně]. Za tento zvlášť závažný zločin a za přečiny uvedené pod body 1. a 2. výroku rozsudku soudu prvního stupně, jež zůstaly kasačním zásahem odvolacího soudu nedotčeny, nově uložil obviněnému podle § 283 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 8 let, pro jehož výkon jej zařadil podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku do věznice s ostrahou. Dále obviněnému uložil podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v trvání 7 let, jakož i trest propadnutí věci podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, který ve výroku svého rozsudku podrobně specifikoval. Ve zbytku pak odvolací soud ponechal napadený rozsudek nezměněn a odvolání poškozených P. Č., J. Č. a N. Č. podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný A. Č. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

5. Stran přečinu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 tr. zákoníku obviněný tvrdí, že napadená rozhodnutí spočívají jak na nesprávném právním posouzení skutku, tak i na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedený závěr zakládá na námitce, že ani jeden ze soudů nižších stupňů nevzal v úvahu nenaplnění znaku „potřebné pomoci“ ve smyslu § 151 tr. zákoníku (k jehož výkladu odkazuje na rozhodnutí, uveřejněné pod č. 37/1969 Sb. rozh. tr.).

6. V nyní projednávané trestní věci totiž podle obviněného bylo prokázáno, že bezprostředně po dopravní nehodě přijely na její místo další osoby, které nejen že byly lépe kvalifikovány k poskytnutí první pomoci (jedna z nich měla

tvrdit, že je záchranář), ale zejména tyto byly v danou chvíli v nesrovnatelně lepším zdravotním a psychickém stavu, aby vzniklou situaci mohly, na rozdíl od obviněného, adekvátním způsobem vyřešit. Nad rámec toho obviněný uvádí, že byť odvolací soud námitky týkající se vymizení jeho rozpoznávacích a ovládacích schopností odmítl, nemůže uvedené nic změnit na skutečnosti, která v řízení byla prokázána, totiž že se po nehodě nacházel v nedobré zdravotním stavu a v ještě horším psychickém stavu a nebyl schopen tak jako tak poskytnout adekvátní pomoc (k tomu obviněný poukazuje na závěry psychiatrického posudku). Pokud jde o jeho špatné psychické rozpoložení po nehodě, to bylo navíc prokázáno i výpovědí svědka J. S., který uvedl, že obviněný stál po nehodě na silnici vedle svého psa a prosil, aby psa zachránili, že dá vše, vezmou-li jej k veterináři. V kontextu těchto skutečností měly dále soudy nižších stupňů podle obviněného při právním posouzení jeho jednání vzít v úvahu i to, že svědek D. R., který se na místo nehody dostavil nedlouho po jejím vzniku, zavolal na linku 112, kde oznámil tuto dopravní nehodu. Následně měl tento svědek jinému svědkovi říci, aby obviněného odvezl k veterináři, když jeho pes byl skutečně zraněný. Přinejmenším od oznámení události na linku 112 již obviněný jako laik nemohl poškozenému D. Č. poskytnout jinou účinnou formu pomoci, a proto nebyl naplněn znak spočívající v „potřebné pomoci“ ve smyslu § 151 tr. zákoníku.

7. Na tom nemůže nic změnit skutečnost, že obviněný z místa nehody odjel, aby zajistil veterinární pomoc svému psovi. Nelze prý odhlédnout od toho, že svědek D. R. danou situaci zjevně vyhodnotil tak, že obviněný již na místě samém stěží nějak fakticky přispěje k záchraně poškozeného D. Č., a proto zajistil, aby byl obviněný odvezen k veterináři.

8. V této části svého dovolání tak obviněný tvrdí, že za shora popsaného stavu soudy nižších stupňů dospěly k nesprávnému právnímu posouzení skutku, když uzavřely, že jsou naplněny veškeré znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 151 tr. zákoníku. Současně však obviněný namítá i jiné nesprávné hmotně právní posouzení, neboť v jeho věci nebylo použito ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku, tj. zásada subsidiarity trestní represe. Jak je totiž podrobně uvedeno výše, obviněný z místa nehody neodjel s cílem neposkytnout poškozenému první pomoc či se vyhnout odpovědnosti za dopravní nehodu, ale chtěl pomoci svému psovi, když navíc kvalifikovaná pomoc již byla na cestě a na místě nehody se nacházelo více osob. Společenskou škodlivost svého jednání proto obviněný považuje za minimální, jelikož nešlo o klasickou situaci opuštění místa dopravní nehody jejím viníkem, ale o jednání motivované zásadně pozitivními povahovými vlastnostmi obviněného. I z tohoto důvodu se obviněný domnívá, že soudy nižších stupňů nepostupovaly správně, když dospěly k závěru o jeho vině shora uvedeným přčinem.

9. K dovolání obviněného se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního

zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), který k dovolacím námitkám obviněného uvedl, že lze přisvědčit části úvah, které obviněný směřuje k jednání pod bodem 2. výroku o vině. Obviněný byl nepochybně řidičem dopravního prostředku, který měl účast na dopravní nehodě (dokonce ji zavinil), při níž došlo ke zranění dalších osob. Byl tak povinen poskytnout potřebnou pomoc, k čemuž státní zástupce poukazuje na rozhodnutí, uveřejněná pod č. 9/1967, č. 4/1969 a č. 37/1969 Sb. rozh. tr.

10. Státní zástupce přitom zastává názor, že s ohledem na situaci na místě dopravní nehody, její průběh a zejména následky bylo v podstatě jedinou objektivně možnou pomocí – vezme-li se v úvahu, že ani obviněný, ani svědci nedisponují lékařským vzděláním – telefonické přivolání nezbytné pomoci (policie, záchranné služby). Podle skutkových zjištění soudů nižších stupňů na místo nehody krátce po ní přijeli další svědci, kteří poté oznámili nehodu na telefonní linku tísňového volání č. 112. Jistě lze namítnout, že to mohl být právě obviněný, kdo by jako první přivolal pomoc policie či záchranné služby (to však spíše jen v předstihu vteřin či několika málo desítek vteřin před svědky). Nelze však pominout chaotickou situaci na místě nehody či znalkyní nevyhloučený šok obviněného (a samozřejmě stav obviněného, do kterého se ale před nehodou přivedl sám), kteréžto okolnosti bezesporu ovlivnily jeho schopnost racionálního uvažování a rychlé reakce na místě.

11. S ohledem na výše uvedené má státní zástupce za to, že právní kvalifikace skutku obviněného pod bodem 2. výroku o vině jako přečinu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 tr. zákoníku v dané věci nepřicházela v úvahu. Vzhledem k tomu pak považuje za bezpředmětné vyjaďřovat se k zásadě subsidiarity trestní represe.

III.

Přípustnost dovolání

12. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání obviněného splňuje všechny formální a obsahové náležitosti.

IV.

Důvodnost dovolání

13. Nejvyšší soud konstatuje, že po seznámení se s důvody napadených rozhodnutí, jakož i s obsahem spisového materiálu, neshledal podmínky pro vyhovění dovolání obviněného, a to i přesto, že část jeho dovolací argumentace odpovídala jím uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

14. Ke skutku uvedenému pod bodem 2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, jenž byl právně kvalifikován jako přečin neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 tr. zákoníku, obviněný namítá, že napadená rozhodnutí spočívají jak na nesprávném právním posouzení skutku, tak i na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Tento závěr obviněný opírá jednak o tvrzení o nenaplnění znaku spočívajícího v „potřebné pomoci“ ve smyslu § 151 tr. zákoníku, k čemuž obsáhle připomíná jednotlivé skutkové okolnosti dané trestní věci, a dále se dovolává uplatnění zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Nejvyšší soud již nyní předeseílá, že toliko tato část dovolací argumentace obviněného odpovídá jím uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

15. Co se týče skutkových tvrzení obviněného, na nichž buduje svůj závěr o nesprávném právním posouzení skutku, je třeba říci, že tato se částečně rozcházejí se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně (zvláště co do tvrzení o tom, že další osoby, které dorazily na místo dopravní nehody, byly lépe kvalifikovány k poskytnutí potřebné pomoci poškozenému D. Č., popřípadě že některá z těchto osob měla tvrdit, že je záchranářem). Soud prvního stupně totiž na základě svědeckých výpovědí neučinil žádný takový závěr a z obsahu spisu se ani nepodává. Právě naopak, na základě výpovědí svědků popisujících chování obviněného po nehodě dospěl soud ke zjištění, že obviněný byl bezprostředně po nehodě při vědomí a neutrpěl taková zranění, která by mu bránila v pomoci zraněným spolujezdcům, o které se však nijak nezajímal a žádnou aktivitu směřující k pomoci svědkovi J. S. a poškozenému D. Č. nevyvíjel, když veškerou svoji pozornost zaměřil na svého zraněného psa. Pokud jde o tvrzení obviněného, že ačkoliv v důsledku dopravní nehody (jakož i dalších skutečností) u něj v době spáchání činu nedošlo k vymizení rozpoznávacích a ovládacích schopností ve smyslu § 26 tr. zákoníku, avšak po nehodě nebyl v dobrém zdravotním stavu a mohl utrpět šok, pak je třeba zdůraznit, že této skutečnosti si byly soud prvního stupně i odvolací soud vědomy a následně ji i vzaly v úvahu. Na druhé straně však současně soud prvního stupně pečlivě a přesvědčivě vysvětlil, proč měl za to, že tento stav obviněného nijak nevylučoval jeho trestní odpovědnost. Naopak, podle skutkových zjištění soudu prvního stupně byl obviněný bezprostředně po nehodě při vědomí a neutrpěl taková poranění, která by mu bránila v pomoci jeho zraněným spolujezdcům.

16. Nejvyšší soud proto uzavírá, že ze skutkových zjištění soudu prvního stupně nelze dovodit závěr o tom, že by obviněný nebyl schopen poskytnout poškozenému D. Č. potřebnou pomoc ve smyslu § 151 tr. zákoníku (k výkladu daného pojmu se Nejvyšší soud podrobněji vysloví níže).

17. Na podkladě rekapitulovaných skutkových zjištění soudu prvního stupně tak Nejvyšší soud přistoupil k posouzení správnosti právní kvalifikace shora popsaného skutku obviněného pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku sou-

du prvního stupně. Již nyní však předesílá, že právní posouzení tohoto skutku soudem prvního stupně považuje za zcela odpovídající zjištěnému skutkovému stavu věci.

č. 9

18. Přechin neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 tr. zákoníku spočívá v tom, že řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného.

19. Obviněný prostřednictvím svých dovolacích námitek zpochybňuje naplnění znaku spočívajícího v „potřebné pomoci“ s tím, že tato pomoc byla poskytnuta jinými osobami, které se následně dostavily na místo dopravní nehody a prostřednictvím tísňové linky č. 112 přivolaly rychlou lékařskou pomoc (přičemž s tvrzením obviněného, že tuto pomoc nebyl schopen poskytnout poškozenému D. Č. s ohledem na svůj zdravotní stav on sám, se Nejvyšší soud vypořádal výše).

20. Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu se podává, že pod pojmem „poskytnutí potřebné pomoci“ ve smyslu daného ustanovení je třeba rozumět takovou pomoc, která je potřebná k odvrácení, resp. k tomu, aby bylo zabráněno zvýšení nebezpečí smrti nebo další újmy na zdraví zraněné osoby. Došlo-li ke zranění za okolností a podmínek, z nichž i bez odborných znalostí lze usuzovat na vážné nebo životu nebezpečné zranění, je povinen řidič dopravního prostředku, který měl na nehodě účast, poskytnout okamžitě potřebnou pomoc, s výjimkou případu, kdy by poskytnutím pomoci vystavil sebe nebo někoho jiného nebezpečí pro život nebo zdraví (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 9/1967 Sb. rozh. tr.). Zároveň platí, že není-li poskytnutí takové pomoci řidičem, který měl účast na dopravní nehodě, potřebné (např. proto, že pomoc je zajištěna jinými kvalifikovanými osobami), nedopouští se řidič přechinu podle § 151 tr. zákoníku, ani když z místa dopravní nehody odjede, aniž by sám poskytl pomoc poškozené osobě (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 37/1969 Sb. rozh. tr.). Pokud jde o povahu potřebné pomoci, ta může podle okolností případu záležet i v přivolání sanitního vozu nebo policisty (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 4/1969 Sb. rozh. tr.). Naopak jestliže řidič, který měl na nehodě účast, místo nehody opustí tím, že odjede, je neposkytnutí potřebné pomoci ve smyslu § 151 tr. zákoníku založeno jeho nečinností, která se projevuje jako neexistence aktivního jednání směřujícího k záchraně zraněného, případně ke zmírnění následků, které byly dopravní nehodou vyvolány (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1400/2015). Potřebnou pomocí ve smyslu daného ustanovení však není v případě dopravní nehody motorového vozidla pouhé odeslání automatické datové zprávy z havarovaného motorového vozidla, která z povahy věci obsahuje pouze informaci o dopravní nehodě, ale nikoli údaje o případných zraněních osob, jejichž po-

vaha vyžaduje poskytnutí potřebné pomoci (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 31/2020 Sb. rozh. tr.). Závěrem lze shrnout, že uvedený přečin je dokonán již okamžikem, kdy řidič dopravního prostředku úmyslně neposkytne po dopravní nehodě, na níž měl účast, potřebnou pomoc osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, pokud tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného. Pro spáchání tohoto přečinu není rozhodné, jaké důsledky mělo nesplnění této povinnosti pro postiženou osobu, ani zda pomoc mohl poskytnout někdo jiný.

21. Promítne-li Nejvyšší soud připomenuté judikaturní závěry do poměrů nyní projednávané trestní věci, pak musí konstatovat, že s dovolací argumentací obviněného, ale ani s argumentací státního zástupce se nelze ztotožnit.

22. Je tomu tak proto, že podle skutkových zjištění soudu prvního stupně obviněný od okamžiku, kdy vystoupil z havarovaného vozidla (tj. bezprostředně po dopravní nehodě, kterou sám jakožto řidič motorového vozidla způsobil), až do chvíle, kdy byl z místa dopravní nehody odvezen jedním ze svědků spolu se svým psem k veterinárnímu ošetření, se nijak nezajímal o zdravotní stav svědka J. S. ani poškozeného D. Č. a nesnažil se jim zajistit jakoukoliv pomoc a místo toho zjišťoval zranění svého psa a snažil se zajistit jeho ošetření veterinárním lékařem. Pomine-li Nejvyšší soud skutečnost, že obviněný neučinil nic v tom smyslu, že by shora uvedeným osobám poskytl potřebnou pomoc, je pro posouzení jeho trestní odpovědnosti rovněž důležité, do jaké míry mělo význam následné přivolání rychlé lékařské pomoci svědkem D. R.

23. V tomto směru obviněný poukazuje na závěry rozhodnutí uveřejněného pod č. 37/1969 Sb. rozh. tr., k němuž je však třeba připomenout, že skutkové okolnosti zmíněné trestní věci byly do značné míry odlišné v tom směru, že poškozenému byla prakticky ihned poskytnuta potřebná pomoc osádkou náhodně projíždějící sanitky. Z uvedeného rozhodnutí se sice podává rovněž to, že „je nerozhodné, zda sanitní auto přijelo k nehodě náhodou, či zda bylo některým účastníkem zsilniční nehody přivoláno, neboť rozhodující je, aby se zraněnému dostalo potřebné pomoci“. Avšak z této citace nelze vyvozovat závěr, že následné přivolání lékařské pomoci třetí osobou vylučuje trestní odpovědnost obviněného jako řidiče dopravního prostředku ve smyslu § 151 tr. zákoníku, který od okamžiku, kdy vystoupil z havarovaného vozidla a zjevně byl schopen uvědomit si, že ve vozidle se mohou nacházet osoby, které s ohledem na svůj zdravotní stav vyžadují poskytnutí potřebné pomoci, až do přivolání lékařské pomoci (ve skutečnosti ale až do chvíle svého odjezdu z místa dopravní nehody) nevyvíjel naprosto žádnou aktivitu směřující k záchraně poškozeného, případně ke zmírnění následků, které byly dopravní nehodou vyvolány (srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1400/2015). Jinými slovy obviněnému A. Č. není kladeno za vinu to, že sám nepřivolal rychlou lékařskou pomoc v situaci, kdy tak již činila jiná osoba, nýbrž to, že se přinejmenším do té doby nijak nezajímal o osud poškozeného

D. Č., který se stále nacházel ve vozidle, značně zdeformovaném v důsledku dopravní nehody (oproti tomu však ještě předtím žádal o přivolání lékařské pomoci pro svého psa), a tedy mu, jakožto osobě, která při dopravní nehodě, na níž měl obviněný jako řidič dopravního prostředku účast (resp. ji sám způsobil), utrpěla újmu na zdraví, neposkytl potřebnou pomoc.

24. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že každý případ je třeba posuzovat individuálně, s přihlédnutím k jeho jedinečným skutkovým okolnostem. V dané trestní věci je třeba akcentovat především skutečnost, že k dopravní nehodě došlo v noci, vozidlo se nacházelo mimo vozovku v hůře přístupném terénu (viz výpověď svědka B. I., že musel spolu s dalšími svědky vytvořit *de facto* lidský řetěz, aby svědek D. R. mohl sestoupit k havarovanému vozidlu), svědci nehovořili česky (s výjimkou svědka D. R., který však nehovořil plyně) a tito zpočátku nevěděli, kolik osob se nacházelo v havarovaném vozidle a jaký je jejich zdravotní stav. Navíc ve chvíli, kdy svědek D. R. oznamoval nastalou událost na tísňové telefonní lince, obviněný naléhal na přivolání lékařské pomoci pro jeho psa a nijak se nesnažil kupř. objasnit svědkovi či operátorovi tísňové linky situaci na místě dopravní nehody či zdravotní stav poškozeného D. Č. V takové situaci – kdy navíc svědek J. S., který měl rovněž účast na dopravní nehodě, byl (podle výpovědi svědků na rozdíl od obviněného) zjevně v šoku – však byla aktivní činnost (případně alespoň součinnost) obviněného směřující k poskytnutí potřebné pomoci poškozenému D. Č. o to potřebnější.

25. Pro bližší objasnění svého závěru o správnosti právního posouzení jednání obviněného jako přečinu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 tr. zákoníku Nejvyšší soud pouze dodává, že otázkou schopnosti obviněného bezprostředně po nehodě racionálně uvažovat – a to i navzdory případnému šoku – se zabýval soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku (s tímto závěrem se následně ztotožnil i soud odvolací v odůvodnění svého rozsudku), přičemž dospěl k závěru, že obviněný nebyl v tomto směru nijak indisponován.

26. Pokud jde o obviněným zmiňované ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku a související zásadu subsidiarity trestní represe, pak je třeba říci, že shora popsané jednání zcela nepochybně odpovídá z hlediska dolní hranice trestnosti běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty (k tomu viz stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 26/2013-II. Sb. rozh. tr.). Je tomu tak proto, že ačkoliv nešlo o „typický příklad“ ujetí řidiče dopravního prostředku od dopravní nehody, kterou sám způsobil a při níž došlo k újmě na zdraví, společenská škodlivost jednání obviněného je zvyšována především skutečnostmi uvedenými výše pod bodem 24., za nichž bylo jeho aktivní přispění k zajištění potřebné pomoci poškozenému D. Č. o to více potřebné. Ani tuto námitku obviněného tak Nejvyšší soud nevyhodnotil jako důvodnou.

27. Nejvyšší soud po přezkoumání všech dovolacích námitek obviněného A. Č. konstatuje, že tyto buď nelze vůbec podřadit pod jím uplatněný, ale ani žádný jiný zákonný dovolací důvod, popřípadě jde o námitky zjevně neopodstatněné (ve vztahu k právní kvalifikaci skutku jednání pod bodem 2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně). Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

č. 9

Č. 10

č. 10

Souhrnný trest

§ 43 odst. 2 tr. zákoníku

Povinnost zásadně si opatřit před rozhodnutím o souhrnném trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku spis ve věci, v níž byl vydán rozsudek, ve vztahu ke kterému je důvod ukládat souhrnný trest (srov. rozhodnutí č. 12/1994 Sb. rozh. tr.), platí nejen pro řízení před soudem prvního stupně, ale i pro odvolací řízení. Takovou povinnost má odvolací soud zejména tehdy, když zjistí, že soud prvního stupně spisy o předchozích odsouzeních obviněného neměl pro ukládání souhrnného trestu k dispozici, anebo pokud ruší rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o souhrnném trestu a znovu o trestu sám rozhoduje. Jen tak lze spolehlivě zjistit, zda jsou splněny podmínky pro uložení souhrnného trestu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2020, sp. zn. 8 Tdo 729/2020)

Nejvyšší soud zrušil k dovolání obviněného P. U. ve výroku o trestu rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 5 To 387/2019, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 3 T 151/2018, a Městskému soudu v Praze přikázal, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 12. 6. 2019, sp. zn. 3 T 151/2018, byl obviněný P. U. uznán vinným v bodě 1. výroku o vině přečinem zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku a v bodě 2. výroku o vině přečinem podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku, jichž se dopustil skutky popsánymi tak, že

1. v době od listopadu 2015 do 21. 5. 2018, kdy převzal usnesení o zahájení trestního stíhání, vyjma částečného plnění výživného v listopadu 2015 v celkové výši 1 000 Kč, v prosinci 2015 v celkové výši 1 000 Kč, v lednu 2016 v celkové výši 1 000 Kč, v únoru 2016 v celkové výši 1 000 Kč a v březnu 2016 v celkové výši 1 000 Kč, v Praze 4,

ani jinde řádně neplnil svou zákonnou vyživovací povinnost za situace, kdy nebylo zjištěno, že by k tomu neměl zdravotní či pracovní předpoklady, nebránily mu žádné objektivní překážky a byl si vědom své povinnosti řádně přispívat na výživu své nezletilé dcery AAAAA (pseudonym) a svého nezletilého syna BBBBB (pseudonym), přičemž tato povinnost mu vyplývala jednak z občanského zákoníku a jednak z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 0 P 320/2005, který nabyl právní moci dne 9. 10. 2006 a jímž mu byla stanovena povinnost přispívat na výživu nezletilé dcery částkou 2 000 Kč měsíčně a na výživu nezletilého syna částkou 2 000 Kč měsíčně, přičemž výše výživného byla rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 26. 5. 2016, sp. zn. 0 P 320/2005, snížena na dceru AAAAA na částku 1 500 Kč a na syna BBBBB na částku 1 500 Kč a dále snížena na základě odvolání obviněného rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 15. 9. 2016, sp. zn. 29 Co 279/2016, na částku 1 000 Kč měsíčně na každé dítě, a to počínaje dnem 1. 10. 2015, splatnou vždy do každého 15. dne v měsíci předem k rukám matky M. Z., a na výživném tak za uvedené období dluží k rukám matky částku ve výši nejméně 59 000 Kč;

2. v období od měsíce června 2016 do měsíce října 2017 v Praze 4 v úmyslu obohatit se uvedl v omyl Úřad práce České republiky, Krajskou pobočku pro hl. m. P., tím, že při žádosti o příspěvek na živobytí přikládal jako přílohu k „Prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění“ padělané poukázky České pošty typu C, které měly dokládat řádnou úhradu výživného na jeho nezletilé děti, přičemž na základě těchto nepravdivých údajů mu byl vyplácen příspěvek na živobytí ve výši 3 410 Kč měsíčně, ačkoli při neplnění vyživovací povinnosti měl nárok pouze na existenční minimum ve výši 2 200 Kč, čímž způsobil škodu ve výši 16 940 Kč.

2. Za tyto přečiny a rovněž za přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku, jehož spácháním byl uznán vinným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2018, sp. zn. 3 T 143/2018, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019, byl obviněný odsouzen podle § 211 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 3 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1, § 84 a § 85 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 roků za současného stanovení dohledu nad obviněným. Zároveň byl zrušen výrok o trestu v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2018, sp. zn. 3 T 143/2018, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o náhradě škody.

č. 10

3. Odvolání proti shora citovanému rozsudku soudu prvního stupně podali státní zástupce v neprospěch obviněného a obviněný, přičemž o odvoláních rozhodl Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 5 To 387/2019, tak, že z podnětu odvolání státního zástupce podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil uvedený rozsudek soudu prvního stupně toliko ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného pro popsané skutky a pro přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku, jehož spácháním byl uznán vinným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2018, sp. zn. 3 T 143/2018, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019, odsoudil podle § 211 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 1 roku. Pro výkon tohoto trestu ho zařadil podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku do věznice s ostrahou. Současně zrušil výrok o trestu v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2018, sp. zn. 3 T 143/2018, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Výroky o vině a náhradě škody ponechal odvolací soud beze změn.
4. Odvolací soud pak zamítl odvolání obviněného jako nedůvodné podle § 256 tr. ř.

II.**Dovolání a vyjádření k němu**

5. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal obviněný s odkazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. dovolání, v němž mimo jiné vytýkal, že ve věci, ve vztahu k níž byl ukládán souhrnný trest, tj. ve věci Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 3 T 143/2018 a věci Městského soudu v Praze sp. zn. 7 To 94/2019, byly oba rozsudky v nich vydané zrušeny usnesením Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1396/2019, což odvolací soud rozhodující v nyní posuzované věci až dne 12. 2. 2020 nezaznamenal a nesprávně uložil obviněnému souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody.
6. Státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství se k dovolání vyjádřila s tím, že dovolatel uplatnil pouze skutkové námitky, a navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl dovolání obviněného.

III.**Přípustnost dovolání**

7. Nejvyšší soud dospěl k následujícím závěrům.
8. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném

hmotně právním posouzení. Podle něj je možné ke zjištěnému skutku dovoláním vytýkat výlučně vady právní, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným.

9. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze s odkazem na uvedený dovolací důvod vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“, jímž se rozumí zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. 3 Tdo 68/2002, uveřejněné pod č. T 396 ve svazku 16 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu). Za „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“ lze pak ve smyslu tohoto dovolacího důvodu ve vztahu k výroku o trestu považovat jen jiné vady tohoto výroku záležející v porušení hmotného práva, než jsou otázky druhu a výměry trestu, jako je např. pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl, či neměl být uložen souhrnný trest nebo úhrnný trest, popřípadě společný trest za pokračování v trestném činu (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

10. Protože obviněný dílem (ve vztahu k výroku o trestu) uvedl výhrady korespondující s uplatněnými dovolacími důvody a Nejvyšší soud zjistil, že dovolání netrpí vadami, pro které by je mohl podle § 265i odst. 1 tr. ř. odmítnout, podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodu uvedených v dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.), jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející a dospěl k závěru, že dovolání je zčásti důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

11. Nejvyšší soud poté, co se vypořádal s dovolacími námitkami obviněného směřujícími proti výroku o vině, konstatoval, že obviněný svým dovoláním napadal výrok o trestu v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019, rovněž na podkladě důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a v souladu s ním vytýkal vadné uložení souhrnného trestu odvolacím soudem. Takto formulovaná výhrada směřující proti nesprávnému použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku má povahu „jiného nesprávného hmotně právního posouzení, na němž je založeno rozhodnutí“, a proto Nejvyšší soud zkoumal její důvodnost. Obviněný tvrdil, že odvolací soud nemohl při ukládání trestu postupovat podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku a ukládat souhrnný trest, protože rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2018, sp. zn. 3 T 143/2018, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019, ve vztahu k nimž byl ukládán, byl zrušen usnesením Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1396/2019, v důsledku čehož výrok o souhrnném trestu pozbyl podklad.

č. 10

12. Nejvyšší soud posoudil tuto námitku obviněného na základě obsahu přezkoumávaného spisu a rovněž spisů Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 6 T 9/2016, sp. zn. 3 T 143/2018 a sp. zn. 3 T 65/2020, které si vyžádal, a shledal, že je důvodná a že výrok o trestu, jak jej učinil odvolací soud, nemůže pro existenci uvedené vady obstát.

13. Nejvyšší soud totiž zjistil, že v nyní přezkoumávané věci vedené pod sp. zn. 3 T 151/2018 Obvodní soud pro Prahu 4 rozhodoval rozsudkem ze dne 12. 6. 2019, jímž uložil obviněnému za přečiny zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku a podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku souhrnný trest, který ukládal z důvodu souběhu i za přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku na podkladě rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2018, sp. zn. 3 T 143/2018, a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019. Obviněnému uložil souhrnný trest odnětí svobody v trvání 3 roků, jehož výkon mu podmíněně odložil na zkušební dobu 5 let s dohledem. Zároveň zrušil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2018, sp. zn. 3 T 143/2018, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019, jakož i všechna další rozhodnutí na ně obsahově navazující. Pro tyto závěry vycházel z obsahu protokolu o veřejném zasedání Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019 a z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2018, sp. zn. 1 T 143/2018.

14. Městský soud v Praze v nyní přezkoumávané věci rozhodoval jako soud odvolací pod sp. zn. 5 To 387/2019 z podnětu odvolání státního zástupce a obviněného. Ve veřejném zasedání dne 12. 2. 2020 podle protokolu o jeho konání předseda senátu podal na podkladě spisu zprávu o stavu věci zaměřenou na otázky, které je třeba řešit, přečetl rozsudek, zrekapituloval předchozí průběh řízení a stranám předal k nahlédnutí obhájcem předložený rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ve věci vedené pod sp. zn. 6 T 9/2016. Jelikož strany neměly další návrhy na doplnění dokazování, byly předneseny závěrečné návrhy, poslední slovo obviněného a po poradě byl vyhlášen nyní přezkoumávaný rozsudek. Jím z podnětu odvolání státního zástupce (podaného v neprospěch obviněného) odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně ze dne 12. 6. 2019, sp. zn. 3 T 151/2018, ve výroku o trestu a obviněného odsoudil tak, že mu uložil souhrnný trest ve vztahu ke stejnému rozsudku (rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2018, sp. zn. 3 T 143/2018, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019), jak učinil i soud prvního stupně. Tento trest však obviněnému uložil jako nepodmíněný (podle § 211 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku) s jeho výkonem podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku ve věznici s ostrahou. Současně rozhodl i o zrušení dřívějších rozhodnutí. Výrok o vině a výrok o náhradě škody ponechal beze změny. Odvolání obviněného jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítl.

15. Vzhledem k tomu, že odvolací soud zcela rezignoval na svou povinnost v případě ukládání souhrnného trestu vyžádat a provést důkazy spisy o předchozích odsouzeních (přiměřeně srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 12/1994 Sb. rozh. tr.), ve vztahu k nimž je dán vztah souběhu trestných činů a důvod k uložení souhrnného trestu, a podmínkami pro uložení souhrnného trestu se nezabýval, nemohl o trestu řádně a spravedlivě rozhodnout. Jak vyplývá z obsahu protokolu o veřejném zasedání ze dne 12. 2. 2020, odvolací soud neprovedl žádný důkaz k této okolnosti, a proto nezjistil, že rozhodnutí, ve vztahu k nimž soud prvního stupně ukládal souhrnný trest, byla v mezidobí zrušena usnesením Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1396/2019 (z podnětu dovolání obviněného P. U., podaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 7 To 94/2019, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 3 T 143/2018), a jímž poté Obvodnímu soudu pro Prahu 4 přikázal věc znovu projednat a rozhodnout. Toto rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo spolu se spisem sp. zn. 3 T 143/2018 zasláno Obvodnímu soudu pro Prahu 4 dne 8. 1. 2020, tj. více než měsíc před nařízeným veřejným zasedáním konaným v nyní přezkoumávané věci dne 12. 2. 2020. Odvolací soud se však uvedenými skutečnostmi nezabýval. Neopatřil si dostatečné podklady, aby mohl o trestu, který sám znovu obviněnému ukládal, v souladu se zákonem rozhodnout. Nenapravil ani vadu spočívající v tom, že rovněž soud prvního stupně neprovedl důkaz spisem Obvodního soudu pro Prahu 4 vedeným pod sp. zn. 3 T 143/2018. Především však sám odvolací soud nezjistil, že rozsudek, z něhož dovozoval souběh trestných činů a důvod k ukládání souhrnného trestu, byl zrušen, a tedy již neexistuje. Nevěděl proto, že pro ukládání souhrnného trestu neexistuje pravomocný odsuzující rozsudek, který je nezbytnou podmínkou pro postup podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku. Kromě toho se s okolnostmi rozhodnými pro ukládání souhrnného trestu v odůvodnění přezkoumávaného rozsudku vůbec nevypořádal, protože jakékoliv jeho úvahy týkající se podmínek vymezených v § 43 odst. 2 tr. zákoníku v něm zcela chybí. Závěry odvolacího soudu o uložení nepodmíněného souhrnného trestu nemají podklad ve výsledcích provedeného dokazování, a proto nemohla tato část napadeného rozsudku obstát.

16. Odvolací soud nedbal na to, že základním předpokladem pro uložení souhrnného trestu je odsuzující rozsudek soudu o jiném trestném činu téhož pachatele. Odsuzujícím rozsudkem soudu prvního stupně za jiný trestný čin se ve smyslu § 43 odst. 2 tr. zákoníku rozumí první odsuzující rozsudek o tomto jiném trestném činu téhož pachatele bez ohledu na to, zda takový rozsudek byl případně v řádném nebo mimořádném opravném řízení zrušen, pokud i po tomto opravném řízení věc skončila pravomocným odsouzením pachatele za uvedený trestný čin. Soud rozhodující o uložení souhrnného trestu, a to i odvolací soud, musí nepochybně zjistit, zda existuje takový rozsudek za sbíhající se trestný čin a kdy nabyl právní moci, protože v dřívějším odsuzujícím rozsudku musí být pravomocný

č. 10

výrok o trestu. Jestliže dřívější rozsudek (jeho výrok o trestu) ještě nenabyl právní moci, soud rozhodující později vyčká s rozhodnutím, až se dřívější rozsudek stane pravomocným. Nelze vycházet jen z toho, jestli a jak bylo vyznačeno nabytí právní moci, ale soud rozhodující později musí řešit otázku, zda a kdy nabyl dřívější rozsudek právní moci, jako otázku předběžnou (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2002, sp. zn. 5 Tz 308/2001).

17. Za situace, kdy dřívější odsuzující rozsudek o jiném trestném činu téhož pachatele byl v řízení o opravném prostředku zrušen, nelze souhrnný trest ukládat, protože neexistuje pravomocný odsuzující rozsudek. Tyto nedostatky vedly k tomu, že odvolací soud zcela v rozporu s podmínkami stanovenými v § 43 odst. 2 tr. zákoníku na podkladě odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného mu uložil souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody, ač tak z výše uvedených důvodů učinit nemohl.

18. Z tohoto důvodu Nejvyšší soud na podkladě dovolání obviněného podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 5 To 387/2019, ve výroku o trestu, jakož i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušenou část rozsudku, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, o jehož pochybení jde, aby věc v rozsahu tohoto zrušení znovu projednal a rozhodl. V ostatních výrocích (výrok o vině a výrok o náhradě škody) Nejvyšší soud ponechal napadený rozsudek nezměněn.

Č. 11

Č. 11

Uznání a výkon cizozemských rozhodnutí, Promlčení výkonu trestu
§ 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s., § 94 odst. 3 tr. zákoníku

Překážkou, která staví běh promlčecí doby podle § 94 odst. 3 tr. zákoníku, je pobyt odsouzeného v cizině, tj. jeho zdržování se mimo území České republiky.

V řízení o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody (§ 298 a násl. z. m. j. s.) je však tato překážka založena zdržováním se odsouzeného mimo území dožadujícího (odsuzujícího) členského státu Evropské unie. Proto i v případě pobytu odsouzeného na území České republiky jde o zdržování se v cizině, a tedy i Česká republika je v tomto řízení z hlediska ustanovení § 94 odst. 3 tr. zákoníku pro odsouzeného „cizinou“. Doba jeho pobytu na území České republiky tedy nelze započíst do promlčecí doby z hlediska posuzování důvodu pro neuznání takového rozhodnutí předpokládaného ustanovením § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2020, sp. zn. 11 Tz 21/2020)

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podala ministryně spravedlnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 11 T 17/2019, v neprospěch M. K. vyslovil, že tímto pravomocným rozsudkem byl porušen zákon v ustanovení § 305 odst. 1 písm. h) zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů, ve prospěch M. K.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 11 T 17/2019, který nabyl právní moci dne 1. 1. 2020, bylo podle § 305 odst. 1 písm. h) zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „z. m. j. s.“), na území České republiky odmítnuto uznání rozsudku Odvolacího soudu v Leeuwardenu, Nizozemské království, ze dne 18. 11. 2002, sp. zn. 24-000396-01, ve znění rozsudku Nejvyššího

soudu Nizozemského království ze dne 1. 6. 2004, sp. zn. 02190/03 AGJ/IV, který nabyl právní moci dne 1. 6. 2004 a kterým byla M. K. uznána vinnou trestným činem obchodování s dvěma nebo více lidmi podle čl. 250ter trestního zákoníku Nizozemského království, za což jí byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 1 roku a 11 měsíců.

č. 11

II.

Stížnost pro porušení zákona

2. Ministryně spravedlnosti (dále též jen „stěžovatelka“) podala podle § 266 odst. 1 tr. ř. proti výše označenému rozsudku Krajského soudu v Brně stížnost pro porušení zákona v neprospěch M. K.

3. Ve svém opravném prostředku po připomenutí zákonné úpravy v § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s., § 94 odst. 3 tr. zákoníku a § 68 odst. 2 tr. zák. konstatovala, že při posuzování trestnosti skutku, promlčení trestní odpovědnosti či promlčení výkonu trestu podle práva České republiky se v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních zpravidla používá zásada analogické transpozice, podle níž se pro účely posouzení těchto otázek nahlíží na dožadující stát jako na Českou republiku.

4. Ministryně spravedlnosti dále uvedla, že podstatu této zásady vystihuje užití podmiňovacího způsobu, protože se posuzuje, zda by byl skutek podle práva České republiky trestný, kdyby byl spáchán na jejím území, proti jejím zájmům atd., nikoli to, zda je skutek podle práva České republiky trestný. Stejně tak se neposuzuje, zda je výkon trestu podle práva České republiky promlčen, ale zda by byl podle jejího práva promlčen, kdyby šlo o odsouzení soudem České republiky. Zmíněný přístup byl potvrzen i judikaturou, např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 1997, sp. zn. Tcnu 29/96, uveřejněném pod č. 39/1997 Sb. rozh. tr., na jehož závěry odkázala.

5. Pokud jde o řízení o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody podle části páté hlavy VIII dílu 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, jde o vnitrostátní provedení rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 27. 11. 2008 č. 2008/909/SVV, o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii (dále též jen „EU“).

6. V návaznosti na to ministryně spravedlnosti uvedla, že ze zásady analogické transpozice zjevně, byť implicitně, vycházel Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr EU“) ve věci vedené pod sp. zn. C-289/15, v rámci rozhodnutí o předběžné otázce podané Krajským soudem v Prešově, Slovenská republika, ve věci Josef Grundza, jehož závěry vyplývající z rozsudku ze dne 11. 1. 2017 citovala.

7. K tomu stěžovatelka dodala, že pouze výjimečně se v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních nepoužije zásada analogické transpozice. Jednou z takových výjimek je posouzení trestnosti skutku při převzetí trestního řízení z ciziny podle § 112 z. m. j. s., kdy Česká republika v převzatém trestním řízení uplatňuje vlastní jurisdikci. Použití zásady analogické transpozice by totiž bylo v rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege*, jak vyplývá například z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2010, sp. zn. 11 Tdo 297/2009.

8. Jako další výjimku z použití zmíněné zásady stěžovatelka uvedla posouzení promlčení při předání na základě evropského zatýkacího rozkazu podle § 205 odst. 2 písm. f) z. m. j. s. Tato výjimka vychází ze samotné textace uvedeného ustanovení, které oproti § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. neužívá podmiňovací způsob a stanoví podmínku, že skutek spadá do působnosti trestního zákona. Rozšíření použití tohoto důvodu pro nepředání v důsledku vyloučení uplatnění zásady analogické transpozice má vyvažovat to, že předání podléhají i občané vykonávajícího státu, k čemuž stěžovatelka odkázala na rozhodnutí německého Spolkového ústavního soudu ze dne 3. 9. 2009, sp. zn. 2 BvR 1826/09.

9. Jak dále uvedla, oproti tomu se zásada analogické transpozice uplatní při posouzení důvodu pro neuznání rozhodnutí podle § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. Soud tak posuzuje nikoliv to, zda je výkon trestu podle právního řádu České republiky promlčen, ale to, zda by byl výkon trestu podle právního řádu promlčen, kdyby šlo o rozsudek vydaný soudem České republiky. Napadené rozhodnutí Krajského soudu v Brně fakticky vychází z uvedené zásady, což je podle stěžovatelky patrné z toho, že krajský soud žádal nizozemskou stranu o dodatkové informace, zejména za účelem zjištění úkonů, které by bylo třeba zohlednit pro posouzení přerušení promlčecí doby podle § 94 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku, resp. § 68 odst. 3 písm. a) tr. zák.

10. Současně však stěžovatelka vytkla, že krajský soud opomenul, že uvedenou zásadu je třeba použít nejen na důvody přerušení promlčení, ale i na posouzení důvodu pro stavení promlčecí doby podle § 94 odst. 3 tr. zákoníku, resp. § 68 odst. 2 tr. zák., spočívající v tom, že odsouzený se zdržoval v cizině. Podstatou tohoto důvodu pro stavení promlčecí doby je totiž nepřítomnost odsouzeného v odsuzujícím státě, v jejímž důsledku je pro orgány odsuzujícího státu obtížné, či dokonce nemožné zajistit výkon trestu. Z pohledu nizozemských orgánů je přitom Česká republika cizinou. Kdyby šlo analogicky o odsuzující rozsudek českého soudu a odsouzená se zdržovala mimo Českou republiku jakožto odsuzující stát (např. v Nizozemsku), byl by dán uvedený důvod pro stavení promlčení doby.

11. Nesporně se tak podle stěžovatelky neměla do promlčecí doby započítávat doba, po kterou M. K. pobývala na území České republiky, tedy mimo území Nizozemska, a tudíž pro nizozemské orgány v cizině. V této souvislosti ministryně spravedlnosti upozornila též na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 12.

2014, sp. zn. 14 To 166/2015, jehož závěry, na které v podrobnostech poukázala, výše rozvedenou argumentaci podporují.

12. Je tak podle ministryně spravedlnosti zřejmé, že Krajský soud v Brně nedostál své povinnosti, když se vůbec nezabýval otázkou, po jakou dobu od právní moci odsuzujícího rozsudku nizozemského soudu se M. K. zdržovala v České republice, resp. mimo Nizozemsko, tedy z hlediska nizozemských orgánů v cizině. Doba jejího pobytu na území České republiky tak nesprávně fakticky započítal do běhu promlčecí doby, čímž v její prospěch porušil § 94 odst. 3 tr. zákoníku, resp. § 68 odst. 2 tr. zák. a § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s.

13. Protože rozhodnutí o neuznání rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie nevytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté, nelze tak podle stěžovatelky vyloučit případné opakování žádosti nizozemské strany o uznání a výkon jejího rozhodnutí. Rozhodnutí Nejvyššího soudu je tudíž potřebné pro sjednocení aplikační praxe v dané problematice, neboť přístup zvolený Krajským soudem v Brně v této věci by mohl vést k úplnému úniku osoby odsouzené v jiném členském státě Evropské unie k nepodmíněnému trestu odnětí svobody před spravedlností.

14. Ministryně spravedlnosti proto v závěru stížnosti pro porušení zákona navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 11 T 17/2019, byl porušen zákon ve prospěch M. K. v § 94 odst. 3 tr. zákoníku, resp. v § 68 odst. 2 tr. zák. a § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

15. V rámci veřejného zasedání Nejvyššího soudu M. K. prostřednictvím svého obhájce vyslovila nesouhlas s podanou stížností pro porušení zákona. Poukázala na skutečnost, že nizozemská strana k opakovaným žádostem krajského soudu neposkytla dodatkové informace k procesním úkonům směřujícím k vykonání uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody, což vedlo krajský soud k zamítnutí i předchozích žádostí v extradičním řízení. Proto navrhla zamítnutí podané stížnosti pro porušení zákona jako nedůvodné. Naproti tomu státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství uvedl, že se plně ztotožňuje s podanou stížností pro porušení zákona, souhlasí s její věcnou argumentací, a proto navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil vytykaná porušení zákona, k nimž napadeným rozsudkem došlo ve prospěch M. K.

16. Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, a to v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí, a dospěl k následujícím závěrům.

17. Z hlediska rekapitulace dosavadního průběhu řízení nutno předeslat, že již v roce 2017 se ohledně M. K. konalo u Krajského soudu v Brně extradiční řízení na podkladě evropského zatýkacího rozkazu vydaného Národním státním zastupitelstvím v Non, Nizozemské království, ze dne 30. 3. 2017, sp. zn. 24-000396-01, ve kterém bylo žádáno o její předání do Nizozemského království k výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody v trvání 1 roku a 11 měsíců, který jí byl uložen výše uvedeným rozsudkem Odvolacího soudu v Leeuwardenu, ve znění rozsudku Nejvyššího soudu Nizozemského království. Krajský soud v Brně ve veřejném zasedání usnesením ze dne 21. 9. 2017, sp. zn. 11 Nt 412/2017, rozhodl tak, že podle § 205 odst. 2 písm. b), písm. f) z. m. j. s. se odsouzená M. K. nepředává do Nizozemského království. Poté se postupovalo podle § 215 odst. 1 věta první z. m. j. s., když soudem byl iniciován postup pro zaslání citovaného cizozemského rozsudku do České republiky za účelem jeho uznání a výkonu.

18. Následně byla Krajskému soudu v Brně doručena žádost státního zástupce Národního státního zastupitelství Nizozemského království ze dne 13. 3. 2018, sp. zn. 24/000395-01, o uznání a výkon citovaného pravomocného rozsudku Odvolacího soudu v Leeuwardenu, ve znění rozsudku Nejvyššího soudu Nizozemského království. Dne 11. 7. 2018 byla nizozemské straně zaslána žádost o dodatkové informace, a to určení smluvního podkladu, na základě kterého by mělo být na území České republiky zahájeno uznávací řízení, sdělení, jaká je právní úprava promlčení výkonu trestu odnětí svobody podle trestního zákoníku Nizozemska, jaká je zákonná úprava stavení či přerušení promlčecí doby u výkonu trestu odnětí svobody s citací příslušných ustanovení zákona a zaslání spisového materiálu týkajícího se případného vnitrostátního příkazu k zatčení, výzvy k nástupu výkonu trestu nebo jiných zákonných opatření, která byla uplatněna k tomu, aby odsouzená vykonala uložený trest odnětí svobody ve věznici v Nizozemí. Dne 10. 10. 2018 byla zaslána urgence k dodání uvedených dodatkových informací s upozorněním, že pokud dodatkové informace nebudou soudu doručeny do jednoho měsíce od obdržení urgencye, soud řízení ukončí. Dne 10. 1. 2019 obdržel krajský soud sdělení v tom směru, že příslušný státní zástupce nemá žádné námitky proti tomu, aby byl rozsudek v České republice uznán a vykonán na mimosmluvním základě. Požadované dodatkové informace však krajskému soudu nebyly zaslány, a proto bylo v souladu s čl. 9 odst. 1 písm. b) rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 27. 11. 2008 č. 2008/909/SVV Krajským soudem v Brně dne 5. 2. 2019 řízení o uznání a výkonu rozhodnutí ukončeno bez rozhodnutí, neboť příslušný orgán jiného členského státu Evropské unie neposkytl dostatečné podklady pro uznání a výkon zaslání rozhodnutí.

19. Dne 8. 8. 2019 pak byla Krajskému soudu v Brně doručena žádost Ministerstva spravedlnosti a bezpečnosti Nizozemského království ze dne 1. 8. 2019 o uznání a výkon rozsudku Odvolacího soudu v Leeuwardenu, Nizozemské království, ze dne 18. 11. 2002, sp. zn. 24-000396-01, ve znění rozsudku Nejvyššího sou-

du Nizozemského království ze dne 1. 6. 2004, sp. zn. 02190/03 AGJ/IV, kterými byla M. K. uznána vinnou trestným činem obchodování s dvěma nebo více lidmi podle čl. 250ter trestního zákoníku Nizozemského království. Za to jí byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 1 roku a 11 měsíců. K žádosti bylo přiloženo osvědčení ve smyslu čl. 4 rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 27. 11. 2008 č. 2008/909/SVV, o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody za účelem jejich výkonu v Evropské unii. Dále byla přiložena i obě předmětná rozhodnutí a jejich překlad. Z vyjádření Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 13. 11. 2019 podaného ve smyslu § 304 odst. 2 věty za středníkem z. m. j. s. vyplývá nesouhlas s uznáním předmětného cizozemského rozhodnutí z důvodu uvedeného v § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s.

20. Na základě toho Krajský soud v Brně výše již citovaným rozsudkem ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 11 T 17/2019, rozhodl tak, že podle § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. na území České republiky neuznal rozsudek Odvolacího soudu v Leeuwardenu, Nizozemské království, ze dne 18. 11. 2002, sp. zn. 24-000396-01, ve znění rozsudku Nejvyššího soudu Nizozemského království ze dne 1. 6. 2004, sp. zn. 02190/03 AGJ/IV, který nabyl právní moci dne 1. 6. 2004 a kterým byla M. K. uznána vinnou trestným činem obchodování s dvěma nebo více lidmi podle čl. 250ter trestního zákoníku Nizozemského království.

21. Krajský soud vystavěl tento svůj závěr na skutečnosti, že výše citovaný cizozemský rozsudek nelze uznat z důvodu uvedeného v § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. Ten koresponduje s čl. 9 odst. 1 písm. e) rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 27. 11. 2008 č. 2008/909/SVV, podle něhož důvodem pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodnutí je situace, kdy je výkon trestu podle práva vykonávajícího státu promlčen. Podle § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. soud neuzná rozhodnutí jiného členského státu, pokud výkon trestu uloženého takovým rozhodnutím by byl podle právního řádu České republiky promlčen.

22. Jak se z odůvodnění napadeného rozsudku podává, rozsudek Odvolacího soudu v Leeuwardenu, Nizozemské království, ze dne 18. 11. 2002, sp. zn. 24-000396-01, ve znění rozsudku Nejvyššího soudu Nizozemského království ze dne 1. 6. 2004, sp. zn. 02190/03 AGJ/IV, nabyl právní moci dne 1. 6. 2004, což s ohledem na § 94 odst. 2 tr. zákoníku, resp. § 68 odst. 2 tr. zák., krajský soud pokládá za počátek běhu promlčecí doby. Odsouzené M. K. byl uložen trest odnětí svobody v trvání 1 roku a 11 měsíců, promlčecí doba výkonu trestu činí podle § 94 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku, resp. § 68 odst. 1 písm. d) tr. zák., 5 let. Je tedy zřejmé, že podle právního řádu České republiky promlčecí doba výkonu trestu odnětí svobody uplynula již dnem 1. 6. 2009.

23. Dále krajský soud konstatoval, že po nizozemské straně byly již dříve požadovány dodatkové informace ohledně sdělení, jaká je právní úprava promlčení výkonu trestu odnětí svobody podle trestního zákoníku Nizozemska, jaká je zá-

konná úprava stavení či přerušení promlčecí doby u výkonu trestu odnětí svobody s citací příslušných ustanovení zákona a zaslání spisového materiálu týkajícího se případného vnitrostátního příkazu k zatčení, výzvy k nástupu výkonu trestu nebo jiných zákonných opatření, která byla uplatněna k tomu, aby odsouzená vykonala uložený trest odnětí svobody ve věznici v Nizozemí, a to v rámci uznávacího řízení vedeného pod sp. zn. 11 T 7/2018. Přestože bylo poskytnuto podrobné vysvětlení, za jakým účelem jsou tyto dodatkové informace vyžadovány, nebyly požadované informace v žádosti ani v novém osvědčení uvedeny. Předchozí uznávací řízení bylo z těchto důvodů ukončeno a v nyní vedeném řízení krajský soud neshledal důvod opakovat stejnou žádost. Jelikož krajskému soudu nebyly poskytnuty dodatkové informace týkající se provedených úkonů směřujících k výkonu trestu odsouzené, aby mohl posoudit případné stavení či přerušení promlčecí doby, pokládal za takový úkon až vydání evropského zatýkacího rozkazu dne 30. 3. 2017, sp. zn. 24-000396-01, který byl z pohledu české právní úpravy vydán několik let po uplynutí promlčecí doby. S ohledem na výše uvedené Krajský soud v Brně dovodil, že podle právního řádu České republiky je výkon trestu odnětí svobody u odsouzené již promlčen a již ho není možno vykonat.

24. Nejvyšší soud na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona se tak zabýval otázkou, zda lze přisvědčit právnímu názoru obsaženému v napadeném rozsudku, podle něhož je promlčen výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody uložený odsouzené M. K. nizozemskými soudy.

25. Podle § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. platí, že soud neuzná rozhodnutí soudu jiného členského státu, pokud výkon trestu uloženého takovým rozhodnutím by byl podle právního řádu České republiky promlčen.

26. V posuzovaném případě, kdy M. K. byla cizozemským rozsudkem odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 1 roku a 11 měsíců, činí promlčecí doba výkonu tohoto trestu 5 let [§ 94 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku, resp. § 68 odst. 1 písm. d) tr. zák.].

27. Délku zákonem stanovené promlčecí doby nelze zkrátit ani prodloužit, ale reálně k jejímu prodloužení dochází v případech, kdy se promlčení staví nebo přerušuje podle § 94 odst. 3, 4 tr. zákoníku (§ 68 odst. 2, 3 tr. zák.). Ve vztahu k posuzované věci platí § 94 odst. 2 tr. zákoníku (obdobně i § 68 odst. 2 tr. zák.), podle něhož promlčecí doba počíná právní mocí rozsudku.

28. S ohledem na argumentaci podané stížnosti pro porušení zákona bylo třeba se vypořádat především s tím, zda v posuzované věci nenastala některá z okolností způsobujících stavení promlčecí doby. Krajský soud, jak na to stěžovatelka důvodně poukazuje, se touto otázkou nezabýval a svou pozornost fakticky upřel jen na objasnění existence skutečností způsobujících přerušení promlčecí doby, nikoliv však překážek stávících běh promlčecí doby.

29. Podle § 94 odst. 3 tr. zákoníku se do promlčecí doby mimo jiné nezapočítá-

vá doba, po kterou nebylo možno trest vykonat proto, že se odsouzený zdržoval v cizině. Prakticky stejná byla i právní úprava podle § 68 odst. 2 tr. zák.

30. Stavení promlčecí doby znamená, že tato neběží po dobu, po kterou trvá překážka bránící výkonu trestu, a po odpadnutí takové překážky její běh pokračuje a navazuje na její dosud uplynulou část. Důvody, pro které se běh promlčecí doby staví, jsou v zákoně taxativně vymezeny a jejich výčet nelze rozšiřovat.

31. Jak z výše citované zákonné úpravy vyplývá, jedním z důvodů, pro které se běh promlčecí doby výkonu trestu staví, je skutečnost, že se odsouzený zdržoval v cizině. Cizinou se ve vnitrostátním právu obecně rozumí jakýkoli stát odlišný od České republiky. Zjištění přesné doby pobytu odsouzeného v cizině je často velmi obtížné, zejména pobýval-li na území jiného členského státu Evropské unie, v rámci které je pohyb osob volný a neumožňuje přesnou evidenci překročení státní hranice. Ve vykonávacím řízení musí být existence této stavící překážky včetně vymezení doby jejího trvání spolehlivě prokázána opatřeními důkazy. Pobyt odsouzeného v cizině nezpůsobuje stavení promlčecí doby u trestů, které lze vykonat i v jeho nepřítomnosti, např. u trestu vyhoštění (srov. DRAŠTÍK, A., FREMR, R. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2015, s. 684).

32. Posuzovaná věc se týká řízení o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu EU ve smyslu rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 27. 11. 2008 č. 2008/909/SVV, o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii (dále též jen „rámcové rozhodnutí“), jehož ustanovení jsou s účinností od 1. 1. 2014 zakotvena v zákoně č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů, v části páté hlavy VIII dílu 1, a nikoliv výkonu trestu uloženého českým soudem. Proto je ovšem nutno modifikovaně používat výše uvedené vymezení pojmu „cizina“.

33. V projednávání případů tedy nejde o otázku promlčení výkonu trestu odnětí svobody uloženého soudem České republiky, neboť trest, jenž má být rozhodnutím Krajského soudu v Brně uznán a vykonán, uložil M. K. soud jiného členského státu EU (tj. soud Nizozemského království). V této souvislosti je třeba připomenout, jak ostatně správně na to poukazuje i ministryně spravedlnosti, že při posuzování trestnosti skutku, promlčení trestní odpovědnosti či výkonu trestu podle práva České republiky se v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních zpravidla používá zásada analogické transpozice, podle níž se pro účely posouzení těchto otázek nahlíží na dožadující stát jako na Českou republiku (viz KAMLACH, M., REPÍK, B. Mezinárodní spolupráce v trestním a občansko-právním řízení. Praha: Panorama, 1990, s. 69 a 70).

34. Tento přístup stran aplikace zásady analogické transpozice lze v obecné rovině dovodit např. z rozsudku Soudního dvora EU ze dne 11. 1. 2017 ve věci

vedené pod sp. zn. C289/15 v řízení o předběžné otázce týkající se použití čl. 7 odst. 3 a čl. 9 odst. 1 písm. d) rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 27. 11. 2008 č. 2008/909/SVV, o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech („... podmínka oboustranné trestnosti musí být považována za splněnou v situaci, kdy by skutkové okolnosti zakládající trestný čin, jak byly popsány v rozsudku vydaném příslušným orgánem vydávajícího státu, jako takové byly rovněž trestné na území vykonávajícího státu, pokud by na tomto místě nastaly...“). Je patrný též z vnitrostátní judikatury, protože např. z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 1997, sp. zn. Tcnu 29/96 (uveřejněného pod č. 39/1997 Sb. rozh. tr.) se podává, že při posuzování otázky zániku trestnosti činu či trestu promlčením trestního stíhání, resp. výkonu trestu, podle práva České republiky v rámci rozhodování o vydání do ciziny na základě Evropské úmluvy o vydávání (uveřejněné pod č. 549/1992 Sb.), popřípadě na základě reciprocity bez smluvního podkladu, se postupuje modifikovaně s ohledem na účel a smysl extradičního řízení. To znamená, že existenci procesních úkonů i dalších okolností rozhodných pro stavení a přerušení běhu promlčení lhůty uvedených v § 67 odst. 2, 3 a § 68 odst. 2, 3 tr. zák. je nutno hodnotit z hlediska činnosti a působnosti orgánů státu žádajícího o vydání.

35. Ve vztahu k posuzované věci je pak zcela přiléhavé i usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 12. 2014, sp. zn. 14 To 166/2015, na které odkazuje i podaná stížnost pro porušení zákona a s jehož níže rozvedenou argumentací se Nejvyšší soud plně ztotožňuje. V tomto rozhodnutí vrchní soud ve věci, která je jinak naprosto srovnatelná s nyní posuzovanou věcí, mimo jiné uvedl: „... z pohledu § 94 odst. 3 tr. zákoníku je otázkou, zda se odsouzený zdržoval v cizině, třeba řešit v kontextu s nemožností státu, který má právo na výkon trestu uloženého odsouzenému pravomocným odsuzujícím rozhodnutím jeho orgánů, tento trest pro nedosažitelnost odsouzeného vykonat. V první řadě je z pohledu českého právního řádu, tedy trestního zákoníku, tímto státem pochopitelně Česká republika ve vztahu k trestům uloženým českými soudy. Ovšem v případě trestu uloženého rozhodnutím jiného členského státu Evropské unie je tímto státem ten stát, jehož příslušný orgán uložil trest. Protože jde o výkon trestu uloženého rozhodnutím jiného členského státu Evropské unie, je třeba otázku, zda nebylo možno trest vykonat, protože se odsouzený zdržoval v cizině, řešit z pohledu tohoto jiného členského státu, jehož rozhodnutím byl trest uložen a který má právo na výkon tohoto trestu. Jiný výklad by byl popřením práva takového členského státu Evropské unie na výkon jím uloženého trestu.“ S tímto výkladem stavení běhu promlčecí doby výkonu trestu uloženého soudem jiného členského státu EU spočívající v tom, že se odsouzený zdržoval v cizině, se Nejvyšší soud ztotožňuje.

36. Předně lze konstatovat, že není sporu o tom, že v posuzované věci jsou splněny podmínky pro převzetí rozhodnutí ve smyslu § 299 a § 300 z. m. j. s. Krajský soud rovněž neshledal důvody pro neuznání daného cizozemského roz-

hodnutí předpokládané v § 305 z. m. j. s., vyjma údajné existence důvodu uvedeného v § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s., neboť dospěl k závěru, že výkon trestu uloženého soudem Nizozemského království je podle právního řádu České republiky promlčen.

č. 11

37. Při použití zásady analogické transpozice se na úkony nizozemských justičních orgánů nahlíží jako na úkony, které by byly činěny českými justičními orgány. Jak ze spisového materiálu vyplývá, Krajský soud v Brně z uvedené zásady v podstatě vycházel, když nizozemskou stranu správně žádal o dodatkové informace, a to zejména za účelem zjištění učiněných procesních úkonů, které by pak bylo třeba zohlednit pro posouzení přerušení běhu promlčecí doby podle § 94 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku, resp. § 68 odst. 3 písm. a) tr. zák. Současně však pomínil, že zásada analogické transpozice se vztahuje nejen k důvodům přerušení promlčení, ale též ke skutečnostem, pro něž se staví běh promlčecí doby podle § 94 odst. 3 tr. zákoníku, resp. § 68 odst. 2 tr. zák., v posuzované věci pak spočívající v tom, zda a po jak dlouhou dobu se M. K. po svém odsouzení zdržovala v cizině, tj. z pohledu odsuzujícího státu mimo území Nizozemského království.

38. Podle § 94 odst. 3 tr. zákoníku se do promlčecí doby nezapočítává mimo jiné doba, po kterou nebylo možno uložený trest vykonat proto, že se odsouzený zdržoval v cizině. Prakticky stejná byla i právní úprava podle § 68 odst. 2 tr. zák. Krajský soud v důsledku nesprávného výkladu § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. pochybil, pokud neuznal rozhodnutí nizozemských soudů ve věci M. K. s odůvodněním, že výkon trestu uloženého jejich rozhodnutím byl podle právního řádu České republiky promlčen. Ponechal bez povšimnutí jak zásadu analogické transpozice vztahující se též ke skutečnostem stavicím běh promlčecí doby, tak této zásadě odpovídající dikci § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. Podle tohoto ustanovení důvodem pro neuznání rozhodnutí jiného členského státu EU není skutečnost, že výkon trestu byl podle právního řádu České republiky promlčen, nýbrž (s ohledem na zásadu analogické transpozice) že výkon trestu uloženého takovým rozhodnutím by byl podle právního řádu České republiky promlčen.

39. V důsledku toho se krajský soud nezabýval tím, zda v posuzované věci není dán důvod pro stavení promlčecí doby spočívající v tom, že po právní moci odsuzujícího rozsudku se odsouzená zdržovala v cizině, a to s ohledem na modifikovaný výklad pojmu „cizina“ v tomto řízení. Podstatou tohoto důvodu pro stavení promlčecí doby je totiž nepřítomnost odsouzeného v odsuzujícím státě, v jejímž důsledku je pro orgány odsuzujícího státu prakticky nemožné zajistit výkon uloženého trestu.

40. Z uvedeného pohledu je totiž v tomto řízení Česká republika cizinou ve smyslu § 94 odst. 3 tr. zákoníku (§ 68 odst. 2 tr. zák.) a doba, po kterou se odsouzená M. K. zdržovala mimo území Nizozemského království (byť se zdržovala na území svého domovského státu, tj. v České republice), a v důsledku toho nebylo možno vykonat jí uložený trest, se nepočítá do promlčecí doby (je překážkou, kterou se staví běh této doby). Ve stížnosti pro porušení zákona se pro názornost přiléhavě

argumentuje tím, že kdyby šlo o odsuzující rozsudek českého soudu a odsouzená se zdržovala mimo Českou republiku jakožto odsuzující stát (např. v Nizozemsku), byl by uvedený důvod pro stavení promlčení doby bezpochyby dán.

41. Lze tak uzavřít, že v řízení o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody je zdržováním se v cizině ve smyslu § 94 odst. 3 tr. zákoníku (§ 68 odst. 2 tr. zák.) pobyt odsouzeného mimo území dožadujícího státu, tj. v posuzované věci mimo území Nizozemského království. Proto v případě pobytu odsouzené M. K. na území České republiky (popřípadě mimo území Nizozemského království) po právní moci odsuzujícího rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie (Nizozemského království) jde o zdržování se v cizině, a tedy i Česká republika je v tomto řízení pro odsouzenou „cizinou“.

42. Krajský soud se však délkou doby trvání této překážky zakládající stavení promlčecí doby nezabýval (zaměřil se v podstatě jen na okolnosti vztahující se k přerušení promlčecí doby). Proto se měl zabývat také zjištěním, po jakou dobu po svém odsouzení se M. K. nacházela na území Nizozemského království a po jakou dobu se zdržovala mimo území odsuzujícího státu, včetně území České republiky, tj. ve smyslu shora uvedeného v cizině.

43. Pokud jde o dobu, po kterou se M. K. zdržovala na území Nizozemského království a od kdy se zdržovala mimo toto území, včetně pobytu na území České republiky, tak z obsahu vyžádaných spisů Krajského soudu v Brně lze zatím dovodit, že Nizozemské království opustila patrně v listopadu či prosinci roku 2004 (viz její výpověď ve vazebním zasedání ze dne 6. 4. 2017 ve věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 11 Nt 412/2017). Pokud se zdržovala na území České republiky, pak z hlediska § 94 odst. 3 tr. zákoníku se zdržovala v cizině. Lze tak konstatovat, že nepřítomnost M. K. v odsuzujícím státě je důvodem pro stavení promlčecí doby.

44. Podle výše již citovaného § 94 odst. 2 tr. zákoníku promlčecí doba počíná právní moci rozsudku, její délka v posuzovaném případě činí 5 let a její běh počal dnem 1. 4. 2004. Jestliže podle § 94 odst. 3 tr. zákoníku se do promlčecí doby nezapočítává doba, po kterou nebylo možno trest vykonat proto, že se odsouzený zdržoval v cizině, potom dobu, po níž se M. K. od opuštění Nizozemského království zdržovala v České republice (popřípadě jinde mimo území Nizozemského království), nelze započítat do promlčecí doby. Krajský soud se nezabýval tím, zda tyto okolnosti nebránily promlčení výkonu trestu odnětí svobody uloženého výše specifikovanými rozhodnutími nizozemských soudů. S ohledem na dosavadní průběh řízení nebylo možno akceptovat závěr krajského soudu, že v posuzované věci je dán důvod pro neuznání citovaného rozhodnutí jiného členského státu ve smyslu § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s.

45. Na základě výše uvedeného Nejvyšší soud konstatuje, že argumentace ministryně spravedlnosti o nezákonnosti odmítnutí uznání a výkonu rozsudku

č. 11

Odvolacího soudu v Leeuwardenu, Nizozemské království, ze dne 18. 11. 2002, sp. zn. 24-000396-01, ve znění rozsudku Nejvyššího soudu Nizozemského království ze dne 1. 6. 2004, sp. zn. 02190/03 AGJ/IV, který nabyt právní moci dne 1. 6. 2004, je zcela důvodná. Krajský soud v Brně napadeným rozsudkem použil § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. v rozporu se zákonem a v tomto ustanovení porušil zákon ve prospěch M. K. Nejvyšší soud proto z důvodů v rozhodnutí výše uvedených podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 11 T 17/2019, byl porušen zákon v § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. ve prospěch M. K.

46. Rozsudek Nejvyššího soudu pouze deklaruje rozsah porušení zákona a je jen výrokem „akademickým“, neboť trestní řád v tomto případě, kdy zákon nebyl porušen v neprospěch M. K., neumožňuje jiný postup, tj. neumožňuje kasaci napadeného rozsudku. Ve shodě s právním názorem ministryně spravedlnosti lze připomenout, že existující rozsudek Krajského soudu v Brně o neuznání rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie nevytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté, a tak nelze vyloučit i případné opakování žádosti nizozemské strany o uznání a výkon jejího rozhodnutí ohledně odsouzené M. K.

ROZHODNUTÍ
VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Č. 13

Č. 13

Odpovědnost státu za škodu [Odpovědnost státu za újmu], Exekuce, Soupis
§ 13 zákona č. 82/1998 Sb., § 52 zákona č. 120/2001 Sb., § 51 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb.

„Soudní exekutor může pojmout silniční motorové vozidlo do soupisu movitých věcí, ačkoliv je mu při soupisu předložen technický průkaz osvědčující vlastnictví třetí osoby, pouze tehdy, má-li důvodné pochybnosti o pravdivosti údajů v technickém průkazu.“

(Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 31 Cdo 1330/2020, ECLI:CZ:NS:2020:31.CDO.1330.2020.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 21. 11. 2017, sp. zn. 17 Co 167/2017, a rozsudek Okresního soudu v Břeclavi ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. 10 C 75/2008, a věc vrátil Okresnímu soudu v Břeclavi k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se žalobou podanou dne 11. 4. 2008 na žalované domáhá zaplacení částky 57 750 Kč. Předmětem řízení je náhrada škody způsobená žalobkyní nesprávným úředním postupem pověřeného zaměstnance soudního exekutora Mgr. K. B., který dne 15. 9. 2005 při provádění exekuce proti povinnému J. K. v místě výkonu jeho zaměstnání (v provozovně žalobkyně) pojal do soupisu movitých věcí povinného a zajistil silniční motorové vozidlo Volkswagen Passat registrační značky [...] (dále jen „předmětné vozidlo“), ačkoliv nebylo ve vlastnictví povinného, nýbrž ve vlastnictví společnosti C. L. a. s. (dále jen „leasingová společnost“), přičemž žalobkyně užívala předmětné vozidlo na základě smlouvy o finančním leasingu ze dne 2. 9. 2004. Žalobkyně za pronájem náhradního vozidla v době od 18. 9. 2005 do 28. 2. 2006 uhradila uvedenou částku 57 750 Kč.

2. Okresní soud v Břeclavi jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 1. 3. 2012, č. j. 10 C 75/2008-134, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 57 750 Kč (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II).

3. Soud prvního stupně vyšel z následujícího závěru o skutkovém stavu. Okresní soud ve Vyškově usnesením ze dne 20. 5. 2005, č. j. 9 Nc 1983/2005-6, pověřil provedením exekuce na majetek povinného J. K. soudního exekutora Mgr. K. B., který exekučním příkazem ze dne 11. 7. 2005, č. j. 007 EX 1590/05-20, nařídil provedení exekuce prodejem movitých a nemovitých věcí povinného. Dne 15. 9. 2005 provedl pověřený zaměstnanec soudního exekutora v místě výkonu zaměstnání povinného (v provozovně žalobkyně) soupis movitých věcí povinného, do nějž zahrnul i předmětné vozidlo. Na skutečnost, že se nejedná o vozidlo ve vlastnictví povinného, nýbrž leasingové společnosti (přičemž žalobkyně je leasingovým nájemcem a vozidlo užívá), byl pověřený zaměstnanec soudního exekutora upozorněn a k prokázání tohoto tvrzení mu bylo předloženo osvědčení o registraci silničního vozidla („malý technický průkaz“), doklad o pojištění vozidla a leasingová smlouva. Pověřený pracovník exekutora přesto předmětné vozidlo do soupisu movitého majetku sepsal a zajistil (odvezl), přičemž povinného i žalobkyni poučil o možnosti podat žalobu, již se bude domáhat vyloučení vozidla ze soupisu movitých věcí. Soudní exekutor v přípise adresovaném Okresnímu soudu ve Vyškově ze dne 5. 10. 2005, sp. zn. 007 EX 1590/05, uvedl, že k ověření platnosti leasingové smlouvy a dalších listin vstoupí v jednání s leasingovou společností, nicméně tak do 8. 2. 2006, kdy mu byla doručena vylučovací žaloba podaná leasingovou společností u Okresního soudu ve Vyškově pod sp. zn. 10 C 126/2005, neučinil a ani jinak otázku vlastnictví předmětného vozidla neověřil. Předmětné vozidlo soudní exekutor ze soupisu dobrovolně vyjmul dne 10. 2. 2006. Vzhledem k tomu, že žalobkyně nemohla předmětné vozidlo užívat a k výkonu své podnikatelské činnosti silniční motorové vozidlo potřebovala, uzavřela dne 18. 9. 2005 smlouvu o nájmu osobního automobilu Toyota Yaris registrační značky ..., na základě níž byla oprávněna užívat dané vozidlo za nájemné 350 Kč/den. Smlouva byla ukončena dne 28. 2. 2006, kdy ji byl vrácen předmětný automobil, přičemž žalobkyně za pronájem náhradního vozidla uhradila částku 57 750 Kč.

4. Po právní stránce soud prvního stupně věc při svém prvním rozhodnutí ve věci posoudil následovně. Shledal nesprávným úřední postup soudního exekutora ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále též jen „OdpŠk“, jenž spočíval v tom, že soudní exekutor sepsal předmětné vozidlo do soupisu movitého majetku povinného, přestože mu byly předloženy listiny prokazující užívací právo žalobkyně a vlastnické právo leasingové společnosti, čímž v rozporu s § 46 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů (exekuční řád), a § 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“) nedbal ochrany práva žalobkyně užívat předmětné vozidlo. Nesprávný úřední postup

spatřoval soud prvního stupně rovněž v následné nečinnosti soudního exekutora, když za účelem ověření platnosti leasingové smlouvy nekontaktoval leasingovou společnost ani si nevyžádal údaje z centrální evidence vozidel vedené ministerstvem dopravy, čímž mohlo být vlastnické právo k předmětnému vozidlu postaveno najisto. Soud prvního stupně uzavřel, že žalobkyni vznikla škoda představovaná úhradou nájemného za pronájem náhradního vozidla v období od 18. 9. 2005 do 28. 2. 2006 ve výši 57 750 Kč a uložil žalované povinnost tuto škodu nahradit.

5. Krajský soud v Brně jako soud odvolací rozsudkem ze dne 24. 9. 2013, č. j. 17 Co 487/2012-169, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve vyhovujícím výroku ve věci samé (výrok I rozsudku odvolacího soudu), změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení před soudem prvního stupně (výrok II rozsudku odvolacího soudu) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok III rozsudku odvolacího soudu).

6. Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu prokázaného před soudem prvního stupně. Ztotožnil se i s právním posouzením provedeným soudem prvního stupně, neboť v postupu soudního exekutora rovněž shledal nesprávný úřední postup spočívající v tom, že soudní exekutor sepsal do soupisu movitého majetku povinného předmětné vozidlo, které nebylo ve vlastnictví povinného, přestože byla tato skutečnost podle odvolacího soudu na místě soupisu prokázána „s téměř absolutní jistotou“.

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací k dovolání žalované rozsudkem ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1126/2014, rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

8. Dovolací soud s odkazem na svou předchozí rozhodovací praxi předestřel, že právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí (exekuce) může třetí osoba uplatnit již při soupisu movitých věcí. Soud (exekutor) v takovém případě dotčené věci sepíše, jen jestliže tu nejsou jiné postižitelné věci, které by postačovaly k uspokojení vymáhané pohledávky. Sepíše-li takové věci, soud (exekutor) poskytne současně třetí osobě poučení, že své právo k nim musí uplatnit vylučovací žalobou (podle § 267 o. s. ř.). Při soupisu totiž nelze vždy náležitě posoudit, které z nalezených věcí nepodléhají výkonu rozhodnutí (exekuci). Nesepíše se proto jen ty věci, které jsou nepochybně z výkonu (exekuce) vyloučeny (§ 321, § 322 o. s. ř.), popřípadě ty, o nichž oprávněný výslovně prohlásí, že nemají být sepsány (§ 326 odst. 4 věta druhá o. s. ř.). Listiny předložené při soupisu movitých věcí přitom neposkytovaly takovou úroveň jistoty, že by exekutor přímo na místě mohl bez pochyb dospět k závěru, že předmětné vozidlo nepodléhá výkonu rozhodnutí. Ačkoliv je technický průkaz veřejnou listinou, osvědčuje pouze určité skutečnosti předpokládané zákonem č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon

č. 13

o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb., a nelze jej tedy považovat za listinu prokazující vlastnictví k věci (k tomu dovolací soud odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 1411/2005). Další listiny, jež byly exekutorovi předloženy, svou povahou nejsou veřejnými listinami, takže nebylo možné jejich pravost předpokládat a jednoduše ověřit jejich pravost nebylo na místě možné.

9. Dovolací soud tak na základě uvedeného závázal soudy nižších stupňů právním názorem, podle něhož se soudní exekutor nedopustil nesprávného úředního postupu, jestliže předmětné vozidlo sepsal do soupisu movitých věcí navzdory tvrzení povinného a žalobkyně, že není ve vlastnictví povinného, přičemž na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že při soupisu byl předložen technický průkaz předmětného vozidla a další listiny.

10. Soud prvního stupně svým v pořadí druhým rozsudkem ze dne 11. 4. 2017, č. j. 10 C 75/2008-253, žalobu zamítl (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů před soudy všech stupňů (výrok II).

11. Odvolací soud k odvolání žalobkyně rozhodl svým v pořadí druhým rozsudkem ze dne 21. 11. 2017, č. j. 17 Co 167/2017-279, jímž rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku ve věci samé potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu), změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení před soudy všech stupňů (výrok II rozsudku odvolacího soudu) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok III rozsudku odvolacího soudu).

12. Skutkový stav zůstal při druhém rozhodování soudu prvního stupně a odvolacího soudu stejný jako při prvním rozhodování ve věci. Soudy nižších stupňů při svém opětovném rozhodnutí ve věci respektovaly závazný právní názor dovolacího soudu. Odvolací soud tak uzavřel, že v postupu exekutora při provádění soupisu movitého majetku povinného nelze shledat nesprávný úřední postup, a odpovědnost státu za vzniklou škodu tak nemůže být dána.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

13. V pořadí druhý rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, které podle svého obsahu směřuje proti výroku ve věci samé. Dovolatelka ve svém dovolání uplatňuje dovolací důvod spočívající v nesprávném právním posouzení věci odvolacím soudem (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) a uvádí, že splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 o. s. ř.) spatřuje v tom, že napadený rozsudek odvolacího soudu spočívá na vyřešení právních otázek, které dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu nebyly řešeny, popřípadě by měl dovolací soud tyto právní otázky posoudit jinak. Jednotlivé dovolací důvody dovolatelka vymezila následovně.

14. Dovolatelka předkládá otázku, zda je technický průkaz veřejnou listinou prokazující vlastnictví vozidla. S odkazem na usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 8. 2008, sp. zn. IV. ÚS 691/08, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. 21 Cdo 694/2006 (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 13/2008 Sb. rozh. obč.), namítá, že odvolací soud nevzal dostatečně v potaz, že technický průkaz je veřejnou listinou, která, není-li prokázán opak, prokazuje pravdivost toho, co je v ní uvedeno. Dovolatelka v otázce presumpce pravdivosti veřejné listiny (technického průkazu) dále odkázala na nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 2906/12, přičemž uvedla, že soudy nižších stupňů tím, že nemají údaje uvedené v technickém průkazu za pravdivé, popírají obsah pojmu veřejné listiny.

15. Dovolatelka dále předkládá otázku, zda se soudní exekutor dopustil nesprávného úředního postupu, jestliže při provádění exekuce na majetek povinného sepsal do soupisu movitých věcí předmětné vozidlo ve vlastnictví třetí osoby, přestože mu byl předložen malý technický průkaz osvědčující, že povinný vlastníkem daného vozidla není a soudní exekutor neměl konkrétní pochybnosti o vlastnictví předmětného vozidla touto třetí osobou. Dovolatelka k této právní otázce opětovně odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 2906/12.

16. Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, popřípadě aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu změnil a žalobě sám vyhověl.

17. Žalovaná se k podanému dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

18. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (viz čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb.).

19. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínek povinného zastoupení uvedené v § 241 odst. 1 o. s. ř. a v souladu s § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval jeho přípustností.

20. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

č. 13

21. Otázka, zda je technický průkaz listinou prokazující vlastnictví vozidla, nezakládá přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř., neboť na řešení takto formulované právní otázky odvolací soud své rozhodnutí nezaložil (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdo 808/97, uveřejněné pod číslem 27/2001 Sb. rozh. obč.). Pro napadený rozsudek odvolacího soudu a rozhodnutí ve věci samé totiž není určující otázka vlastnického práva k předmětnému vozidlu (a způsob jeho prokázání), nýbrž posouzení, zda se soudní exekutor dopustil nesprávného postupu, když za daných okolností sepsal předmětné vozidlo do soupisu movitých věcí.

22. Tříčlenný senát soudního oddělení 30 Cdo, kterému byla věc v souladu s rozvrhem práce Nejvyššího soudu předložena k projednání a rozhodnutí, vyšel z toho, že tato právní otázka (srov. bod 15) má být posouzena jinak, než jak byla posouzena v rozsudku ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1126/2014, v rámci předchozího rozhodnutí v této věci. Tříčlenný senát soudního oddělení 30 Nejvyššího soudu proto v souladu s § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), postoupil věc k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu.

23. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu dospěl k závěru, že právní otázka, zda se soudní exekutor dopustil nesprávného postupu, když za daných okolností vozidlo sepsal do soupisu movitých věcí (bod 15), má být vyřešena jinak, než jak byla posouzena v rozsudku ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1126/2014. Dovolání je tak přípustné a zároveň důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

24. Podle § 3 písm. b) OdpŠk stát odpovídá za škodu, kterou způsobily právnické a fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena.

Podle § 4 OdpŠk se za výkon státní správy podle § 3 odst. 1 písm. b) považuje i sepisování veřejných listin o právních úkonech, zápisy skutečností do veřejného rejstříku provedené notářem podle zákona upravujícího veřejné rejstříky právnických a fyzických osob, úkony notáře jako soudního komisaře a úkony soudního exekutora, případně jeho zástupce, zanikl-li exekutorovi výkon exekutorského úřadu a je-li tímto zástupcem exekutorský kandidát, při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu (odst. 1). Činnost notáře a soudního exekutora, případně jeho zástupce, zanikl-li exekutorovi výkon exekutorského úřadu a je-li tímto zástupcem exekutorský kandidát, podle odstavce 1 se považuje za úřední postup (odst. 2).

Podle § 13 odst. 1 věty první OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Podle odst. 2 téhož ustanovení má právo na náhradu škody ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem škoda způsobena.

Podle § 52 exekučního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuci řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu (odst. 1). Nestanoví-li tento zákon jinak, je exekutor oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další právní předpisy jinak svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu (odst. 2).

Podle § 326 odst. 1 o. s. ř., ve znění účinném ke dni provedení soupisu (15. 9. 2005), soud v bytě (sídle, místu podnikání) povinného nebo na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny, sepiše věci, které by mohly být prodány, a to v takovém rozsahu, aby výtěžek prodeje sepsaných věcí postačil k uspokojení vymáhané pohledávky oprávněného spolu s náklady výkonu rozhodnutí. Sepsány budou především věci, které povinný může nejspíše postrádat a které se nejsnáze prodají; věci, které se rychle kazí, budou sepsány, jen není-li tu dostatek jiných věcí a lze-li zajistit jejich rychlý prodej. Sepsány nemohou být movité věci, které tvoří příslušenství nemovitosti.

Podle § 267 odst. 1 o. s. ř., ve znění účinném ke dni provedení soupisu (15. 9. 2005), právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí, lze uplatnit vůči oprávněnému návrhem na vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí v řízení podle třetí části tohoto zákona.

Podle § 51 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, tvrdí-li manžel povinného nebo jiná osoba, že má k věcem právo, které nepřipouští výkon rozhodnutí, nebo tvrdí-li povinný, že věci náleží někomu jinému nebo jsou vyňaty z výkonu rozhodnutí, provede vykonavatel přesto jejich soupis, pokud nejsou jiné postižitelné věci postačující k úhradě nároku s příslušenstvím (odst. 1). Podle odst. 2 téhož ustanovení tvrzení povinného nebo někoho jiného podle odstavce 1 je třeba poznamenat v protokolu. Přitom uvede vykonavatel jméno, příjmení, zaměstnání a bydliště této osoby a právní důvod, ze kterého je uplatňováno právo na vyloučení věci z výkonu rozhodnutí. Vykonavatel je kromě toho povinen dát poučení, jakým způsobem lze tvrzená práva uplatnit (§ 267 o. s. ř.).

25. Dovolací soud dospěl v obecné rovině již v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3029/2009 (proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. I. ÚS 2048/11), a v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 25 Cdo 901/2010, k závěru, že třetí osoba může uplatnit právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí (exekuce) již při soupisu, nicméně při něm nelze vždy náležitě posoudit, které z věcí podléhají výkonu rozhodnutí (exekuci), a proto pokud soud (soudní exekutor) takové věci sepiše, musí danou osobu poučit, že právo k takovým věcem je nutno uplatnit vylučovací žalobou. Pro zahrnutí movité věci do soupisu

č. 13

je bez významu tvrzení povinného, popřípadě třetí osoby, že povinný není vlastníkem věci; poněvadž však exekuční zásadou je, že k uspokojení pohledávky oprávněného může zásadně sloužit právě jen jeho majetek, nelze vyloučit, že se tato okolnost, je-li prokázána, uplatní coby důvod zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. K výše uvedenému ustálenému závěru se Nejvyšší soud dále přihlásil například v usnesení ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2033/2013, či v usnesení ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 25 Cdo 1678/2018 (proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. IV. ÚS 1238/19).

26. Ke shodnému závěru dospívá i komentářová literatura, která uvádí, že při soupisu movitých věcí není možné, aby soud (soudní exekutor) zkoumal, kdo je skutečným vlastníkem věci, popřípadě zda věci mohou být použity k uspokojení pohledávky oprávněného (dalších oprávněných). Zahrnutím věci do soupisu nejsou případná práva třetích osob (zejména jejich skutečných vlastníků) dotčena; sepsaná věc nicméně nemůže být prodána nebo jinak zpeněžena, pokud k ní třetí osoba uplatnila právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí způsobem uvedeným v § 267 o. s. ř., ledaže by bylo uplatněno bezdůvodně (srov. DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2448). Pokud bude tvrzení třetí osoby přítomné v místě soupisu, že věc, která má být pojata do soupisu, nepatří povinnému, ale je ve vlastnictví této třetí osoby, shledáno pravděpodobným, musí být tato třetí osoba bez odkladu písemně poučena o provedení soupisu a o právu podat vylučovací žalobu dle § 267 o. s. ř. (srov. SVOBODA, K., LEVÝ, P. a kol. Občanský soudní řád. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1099).

27. Ohledně odpovědnosti státu za újmu způsobenou v důsledku provedení soupisu movitých věcí dovolací soud ve svém rozsudku ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. 30 Cdo 5170/2014, přijal a odůvodnil závěr, že soupis movitých věcí pořízený podle § 326 o. s. ř. není rozhodnutím ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., případná pochybení při pořízení tohoto soupisu lze nicméně posoudit jako nesprávný úřední postup ve smyslu § 13 OdpŠk. Vyškrtnutí věci ze soupisu ani neúspěch žalované strany v řízení o vylučovací žalobě však samy o sobě nemusí vést k závěru, že při soupisu došlo k nesprávnému úřednímu postupu (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2016, sp. zn. 30 Cdo 622/2015).

28. Dovolací soud při svém předchozím rozhodnutí v této věci (zrušovacím rozsudku ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1126/2014) z předestřených úvah vycházel a dospěl k závěru, že se soudní exekutor nedopustil nesprávného úředního postupu, pokud předmětné vozidlo do soupisu movitých věcí zahrnul. Uvedený závěr však neobstojí, neboť je rozporný se závaznou náleзовou judikaturou Ústavního soudu.

29. Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou podle čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky závazná pro všechny orgány i osoby (k závaznosti nálezové ju-

dikatury Ústavního soudu srov. např. nález pléna Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 9/06, jakož i rozhodnutí tam citovaná). Jak Ústavní soud setrvale dovozuje, právní názor obsažený v tzv. právní větě rozhodnutí Ústavního soudu je, má-li obecnou povahu, obecně závazný při řešení typově shodných případů (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 355/02, jakož i rozhodnutí tam citovaná). Ústavní soud se také v řadě nálezu vyjádřil k výkladu čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky tak, že „závazný není jen výrok nálezu, ale i odůvodnění, resp. ty jeho části, jež obsahují „nosné“ důvody“ (srov. např. nález pléna Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, jakož i rozhodnutí tam citovaná).

30. Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 16. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 2906/12, vydaném ve skutkově zcela srovnatelné věci, dovedl následující: „Obecné soudy racionálně neodůvodnily, že by snad o vlastnictví stěžovatelky k příslušným dvěma vozidlům – jejichž stěžovatelčino vlastnictví bylo osvědčeno v technických průkazech, které byly exekutorovi předloženy povinným již při soupisu – vůbec byly pochybnosti [...] Svým (implicitním) názorem – podle kterého v posuzované věci byly dány pochybnosti o vlastnictví stěžovatelky ve vztahu k vozidlům (byť její vlastnictví bylo osvědčeno technickými průkazy a žádné další konkrétní okolnosti její vlastnictví nezpochybňovaly) – obecné soudy nerespektovaly ani judikaturu Ústavního soudu, který se v minulosti vyjadřoval k charakteru technického průkazu (byť v jiných skutkových souvislostech) [...] V nálezu ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 1463/11, v nálezu ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 561/12, a v usnesení ze dne 11. 3. 2008, sp. zn. III. ÚS 812/06, Ústavní soud uvedl: „... otázku vlastnických práv k vozidlu lze určit rychle a jednoduše, neboť vlastnictví k vozidlu podléhá registraci příslušnými orgány státu a je prokazováno veřejnou listinou (technickým průkazem, osvědčením o registraci vozidla)...“ [...] Pokud zde proto nebyly žádné konkrétní okolnosti zpochybňující pravdivost údaje o vlastnictví stěžovatelky uvedeného na veřejné listině, měly být tyto údaje považovány za pravdivé, a proto o pochybnostech o vlastnictví řeč být nemohla.“

31. V uvedeném nálezu Ústavní soud dále konstatoval, že „nezamýšlí vyslovit názor, podle kterého exekutor nemůže nikdy sepsat vozidlo, pokud jsou mu předloženy technické průkazy osvědčující vlastnictví třetí osoby. Exekutor například může disponovat konkrétními informacemi, vedoucími až k racionálním pochybnostem o pravdivosti údajů v technickém průkazu o vlastnictví vozidel, nasvědčujícími (třeba) fiktivním zápisům v registru vozidel či fiktivním převodům vozidel (za účelem vyhnout se exekuce) [...] Soupisu takových vozidel pak nic bránit nebude (třetí osoba bude mít právo posléze podat vylučovací žalobu)“.

32. Ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů, které dovolacímu přezkumu nepodléhají, plyne, že soupis movitého majetku povinného probíhal v místě výkonu jeho zaměstnání (v provozovně žalobkyně). Soudní exekutor tak mohl důvodně předpokládat, že se na tomto místě bude nacházet rovněž majetek žalob-

č. 13

kyně nebo majetek, který má žalobkyně v užívání. Pokud žalobkyně i povinný tvrdili, že předmětné vozidlo není ve vlastnictví povinného, ale ve vlastnictví leasingové společnosti (přičemž žalobkyně předmětné vozidlo užívá jako leasingový nájemce) a své tvrzení na místě doložili malým technickým průkazem, dokladem o pojištění vozidla a rovněž leasingovou smlouvou, měl soudní exekutor tyto skutečnosti vzít v úvahu způsobem shora nastíněným; jestliže předmětné vozidlo přesto pojal do soupisu movitých věcí a zajistil je (čímž žalobkyni znemožnil jeho další užívání), dopustil se nesprávného úředního postupu ve smyslu § 13 odst. 1 věta první OdpŠk.

33. Jinak řečeno, v souladu s nálezovou judikaturou Ústavního soudu je závěr, že soudní exekutor může sepsat silniční motorové vozidlo do soupisu movitých věcí, ačkoliv je mu při soupisu předložen technický průkaz osvědčující vlastnictví třetí osoby, pouze tehdy, má-li důvodné pochybnosti o pravdivosti údajů v technickém průkazu.

34. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř., je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Žádné takové vady řízení se však z obsahu spisu nepodávají ani nebyly dovolatelkou namítány.

35. Nejvyšší soud vzhledem k výše uvedenému napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil, neboť právní posouzení týkající se uplatněného nároku žalobkyně není správné. Protože se důvody pro zrušení rozsudku odvolacího soudu vztahují i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud podle § 243e odst. 2 o. s. ř. i rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

36. Soudy nižších stupňů jsou ve smyslu § 243g odst. 1 části první věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 226 o. s. ř. vázány právními názory dovolacího soudu v tomto rozsudku vyslovenými.

Č. 14

Č. 14

Omezení svéprávnosti (o. z.) [Svéprávnost (o. z.)]

§ 40 odst. 2 z. ř. s., § 155 odst. 1 o. s. ř., § 155 odst. 1 věta první o. s. ř.

Rozsah, v jakém se výrokem rozsudku omezuje způsobilost člověka samostatně právně jednat, nelze vymezit zástupně použitím zkratk „apod.“, „atp.“ nebo „atd.“.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. 24 Cdo 844/2020, ECLI:CZ:NS:2020:24.CDO.844.2020.1)

Nejvyšší soud k dovolání posuzované zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2019, sp. zn. 55 Co 410/2018, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 5 (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 24. 9. 2018, č. j. 50 Nc 539/2017-118, omezil posuzovanou ve svéprávnosti tak, že není schopna samostatně právně jednat, porozumět důsledkům uzavření kupní, darovací či jiné smlouvy, jednat v pracovněprávních věcech, pořizovat majetek, rozpoznat potřebu uzavírat smlouvy o poskytování sociálních služeb, obstarávat si své záležitosti spočívající v jednání na úřadech v souvislosti s podáváním žádosti o přiznání dávek státní podpory, vyřizování dokladů apod., pochopit účel a důsledky uzavření manželství, porozumět smyslu a důsledku voleb, včetně možnosti volit a být volena, spravovat své jmění v částce převyšující 4 000 Kč měsíčně (výrok I.). Svěprávnost posuzované omezil na dobu pěti let od právní moci rozsudku (výrok II.). Opatrovníkem posuzované jmenoval Úřad městské části P. (výrok III.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení státu a účastníků (výroky IV. a V.).

2. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že „je v nejlepším zájmu posuzované, aby byla ve své svéprávnosti omezena v rozsahu, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí“, protože „trpí trvalou duševní poruchou, která jí brání plně právně jednat, a právním jednáním či nečinností by posuzované mohla vzniknout závažná újma“. Vaskulární demence má u posuzované progredující tendenci, „je snadno manipulovatelná a ovlivnitelná“, náhled na své onemocnění a schopnosti nemá.

č. 14

„S ohledem na charakter onemocnění, u něhož již není předpoklad zásadního zlepšení stavu, pak soud svéprávnost posuzované omezil na dobu pěti let.“ Veřejného opatrovníka, který skýtá záruku nestranného posouzení finančních záležitostí a správy majetku posuzované, jí soud jmenoval proto, aby předešel dalšímu zhoršování vztahů v rodině – rozkolu mezi dcerami, pramenící z podezření „na případné manipulativní jednání ve vztahu k posuzované“ – jejichž další vyostření je v rozporu se zájmem posuzované.

3. K odvolání posuzované Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 23. 1. 2019, č. j. 55 Co 410/2018-144, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. tak, že posuzovaná „se omezuje ve svéprávnosti tak, že není způsobilá nakládat s majetkem a spravovat jej nad rámec částky 4 000 Kč, uzavřít manželství a vykonávat volební právo. Ve výroku III. se mění jen tak, že opatrovníkem se jmenuje Městská část P; jinak se potvrzuje“ (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení státu a účastníků (výroky II. a III.).

4. Odvolací soud akceptoval jak skutková zjištění, tak právní posouzení, a sice že „u posuzované jsou dány všechny zákonné podmínky pro omezení svéprávnosti“, avšak měl „odlišný právní názor na formulaci rozsahu omezení svéprávnosti“ a „zpřesnil rozhodnutí ve výroku I. tak, že omezil posuzovanou ve svéprávnosti tak, že není způsobilá nakládat s majetkem a spravovat jej nad rámec částky 4 000 Kč. K tomu využil skutková zjištění soudu prvního stupně, včetně závěrů znaleckého posudku“. Kromě vypuštění termínů „porozumění“, „rozpoznání“ a „chápání“ použil formulaci „nakládání s majetkem a správu tohoto majetku“, jakožto obecný pojem zahrnující „vše, co může být předmětem majetkoprávních vztahů“ s tím, že „není vhodné omezovat posuzovanou v uzavírání jednotlivých smluvních typů“. Za správnou považoval i volbu veřejného opatrovníka posuzované „vzhledem k evidentnímu konfliktu zájmů mezi dcerami posuzované navzájem i navrhovatelkou a posuzovanou“. Změna se týkala pouze toho, že opatrovníkem byla jmenována obec, a nikoliv úřad obce.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala posuzovaná (dále též „dovolatelka“) prostřednictvím svého zmocněnce, kterým je advokát, včasné dovolání. Uplatňuje (vycházejí z obsahu dovolání) dovolací důvod podle § 241a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), nesprávné právní posouzení věci ohledně (1.) formulace rozsudečného výroku, resp. vymezení rozsahu, v jakém byla způsobilost posuzované samostatně právně jednat omezena, aniž by z něj bylo zřejmé, zda finanční limit ve výši 4 000 Kč je limitem jednorázovým, nebo měsíčním, (2.) jmenování veřejného opatrovníka, aniž by byly naplněny předpoklady pro pominutí návrhu posuzované na jmenování D. U. jako

její opatrovnice, tedy že by zájmy jmenované byly v rozporu se zájmy posuzované. Předpoklad přípustnosti dovolání spatřuje ve vyřešení těchto právních otázek, na nichž závisí napadené rozhodnutí odvolacího soudu, který se při jejich řešení odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu – usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1617/2016, nebo náleží Ústavního soudu ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. III. ÚS 3333/11.

č. 14

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) projednal dovolání podle občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníci řízení) ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

7. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

8. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

9. Přestože ohledně přípustnosti první právní otázky dovolatelka nevymezila ustálenou rozhodovací praxi, od níž se měl odvolací soud odchýlit uvedením konkrétních spisových značek, je ji v tomto případě nesporně možné identifikovat jiným způsobem (např. náleží Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2018, sp. zn. II. ÚS 2109/17), a proto požadavku na vymezení předpokladu přípustnosti dovolání dostala. Protože při jejím řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 4467/2014, nebo ze dne 21. 12. 2016, sp. zn. 30 Cdo 5434/2016), dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání posuzované je proti rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

IV.

Důvodnost dovolání

10. Po přezkoumání dovolání ve smyslu § 242 o. s. ř. podle důvodů vymezených v dovolání a s přihlédnutím k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly

mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání je opodstatněné.

č. 14

11. Podle § 40 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“), v rozsudku, jímž se omezuje svéprávnost, vymezí soud rozsah, v jakém způsobilost posuzovaného samostatně právně jednat omezil, a popřípadě dobu, po kterou účinky omezení trvají.

Podle § 1 odst. 3 z. ř. s., nestanoví-li tento zákon jinak, použije se občanský soudní řád.

Podle § 155 odst. 1 o. s. ř. obsah rozhodnutí ve věci samé vysloví soud ve výroku rozsudku.

12. K první dovolatelkou nastolené právní otázce dovolací soud uvádí, že určitost a srozumitelnost, jakožto esenciální náležitost výroku, je vlastní i rozhodnutí vydanému v řízení o svéprávnosti, zejména pak rozsudku, jímž se omezuje svéprávnost člověka (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 4467/2014).

13. Ustanovení § 40 odst. 2 z. ř. s. ukládá soudu, aby v rozsudku, jímž omezuje svéprávnost člověka, vymezil rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil. Rozsah omezení svéprávnosti lze formulovat jako negativní výčet, tj. tak, že soud ve výroku rozsudku uvede právní jednání, ke kterým osoba není způsobilá, z čehož implicitně *a contrario* vyplývá, že k ostatním právním jednáním způsobilá je. Soudní praxe také připouští, byť obecně preferuje výčet negativní, aby byl rozsah omezení svéprávnosti formulován jako pozitivní výčet, tj. tak, že soud ve výroku rozsudku uvede právní jednání, ke kterým člověk způsobilý je. K ostatním právním jednáním pak způsobilý není (k tomu srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1977, sp. zn. Cpj. 160/1976, uveřejněné pod č. 3/1979 Sb. rozh. obč., a dále např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 30 Cdo 354/2011, a ze dne 4. 12. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2351/2013).

14. Vzhledem k právní otázce zformulované v dovolání je pro posuzovanou věc podstatné vymezení rozsahu, v jakém byla soudem způsobilost posuzované samostatně právně jednat omezena pro oblast občanskoprávních majetkových vztahů (zejména – nikoliv výlučně – pro ta právní jednání, s nimiž příslušná hmotněprávní norma spojuje vznik, změnu nebo zánik právního vztahu, pro nějž je příznačná směna ekonomicky ekvivalentních hodnot). V těchto případech lze (a obvykle tomu tak je) rozsah omezení svéprávnosti definovat pomocí vyčíslení ekonomické hodnoty nepřímého předmětu právního vztahu. Již z povahy věci pak vyplývá, že je nezbytné vztáhnout tento limit vždy k právnímu jednání. Může se tak stát jak k právnímu jednání jedinému, tak k množině právních jednání, která jsou učiněna za konkrétní časové období, např. denní, týdenní, měsíční.

15. Závěr, který Nejvyšší soud vyslovil v rozsudku ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 4467/2014, a zopakoval v rozsudku ze dne 21. 12. 2016, sp. zn. 30 Cdo

5434/2016 (akceptován byl i v rovině ústavní – nálezn Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. II. ÚS 934/16), a od kterého nemá důvod se odchýlit, podrobil kritice, že ve výroku, kterým se dovolací soud tehdy zabýval a který byl zformulován obdobně, jako je tomu v poměrech posuzované věci, nebylo zřejmé, zda se stanovený limit váže k právnímu jednání jedinému, anebo k vícero právním jednáním, jejichž počet ovšem nebyl vymezen konkrétním časovým obdobím (denním, týdenním nebo měsíčním). Vyslovený závěr nelze abstrahovat od skutkové roviny tehdy posuzovaného případu a zobecněně jej interpretovat tak, že vylučuje vázat limitaci vyčíslením ekonomické hodnoty nepřímého předmětu právního vztahu i na jedno konkrétní právní jednání.

16. Dovolatelce lze přisvědčit, že z formulace výroku rozsudku vymezující rozsah, v jakém způsobilost posuzované samostatně právně jednat soud omezil tak, že „... není způsobilá nakládat s majetkem a spravovat jej nad rámec částky 4 000 Kč...“, není zřejmé, zda stanovený limit ve výši 4 000 Kč soud váže k jednomu právnímu jednání, nebo k vícero právním jednáním, přičemž pro tento případ jejich množinu ani nedefinoval (typicky konkrétním časovým obdobím). Takto zformulované vymezení rozsahu, v jakém není posuzovaná způsobilá samostatně právně jednat pro oblast majetkových právních vztahů, není v souladu s § 155 odst. 1 a § 40 odst. 2 z. ř. s.

17. Dovolací soud považuje za nezbytné vyjádřit se i k formulaci výrokové části rozsudku odvolacího soudu ohledně akceptace zástupného vymezení rozsahu způsobilosti samostatně právně jednat použitím zkratky (apod.).

18. Odvolací soud výrokem I. dovoláním napadeného rozsudku (věta druhá) změnil výrok III. rozsudku soudu prvního stupně „jen tak, že opatrovníkem se jmenuje Městská část P.“ a dále za středníkem uvedl „jinak se potvrzuje“. Soud prvního stupně výrokem III. (pouze) posuzované jmenoval opatrovníka, a protože odvolací soud rovněž rozhodl o jmenování opatrovníka, byť opatrovníkem jmenoval Městskou část P., změnil tento výrok celý. Zvolená formulace za této situace vyvolává otázku, co bylo odvolacím soudem potvrzeno, a protože z odůvodnění vyplývá, že ke změně přistoupil z důvodu formulačního „upřesnění“, tedy nemínil měnit vymezení rozsahu způsobilosti posuzované samostatně právně jednat ve vztahu k orgánům veřejné moci, kteréžto pominutí v negativním výčtu by zcela zjevně vedlo k věcné změně, jediným smysluplným závěrem je, že potvrzena byla i tato část výroku I. rozsudku soudu prvního stupně („obstarávat si své záležitosti spočívající v jednání na úřadech v souvislosti s podáváním žádosti o přiznání dávek státní podpory, vyřizování dokladů apod.“). Nicméně na odvolacím soudu bude, aby nadále (*pro futuro*) výrok rozsudku formuloval i v tomto směru pečlivěji.

19. Soud prvního stupně vymezil rozsah, v jakém způsobilost posuzované samostatně právně jednat omezil negativním výčtem, tj. tak, že ve výroku I. rozsudku uvedl právní jednání, ke kterým posuzovaná není způsobilá, z čehož implicit-

č. 14

ne *a contrario* vyplývá, že k ostatním právním jednáním způsobilá je. Takovýto výčet je výčtem úplným (taxativním), což dovolací soud uvedl již ve stanovisku Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1977, sp. zn. Cpj. 160/1976, uveřejněném ve Sb. rozh. obč. pod č. 3/1979. Za účelem naplnění obecného požadavku na kvalitu rozsudečného výroku určitě a srozumitelně vymezit rozsah, v jakém soud způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil, je povinen při použití negativního výčtu ve výrokové části rozsudku výslovně (jak je běžně soudy činěno) tato právní jednání uvést [např. nakládání se jměním, jehož hodnota přesahuje stanovenou částku, spravování cizího majetku, přijetí a odmítnutí zdravotních služeb a zásahu do své integrity, uzavření manželství, registrovaného partnerství, určení a popření otcovství, udělení souhlasu k osvojení svého dítěte a osvojení dítěte, stát se pěstounem a převzetí dítěte od rodičů do péče, vykonávání rodičovské odpovědnosti s výjimkou práva na osobní styk s dítětem, činění pořízení pro případ smrti, zřeknutí se dědického práva, odmítnutí dědictví a vzdání se dědictví, uzavírání pracovněprávních vztahů, udělení plné moci k zastupování své osoby, přebírání zásilek určených do vlastních rukou (viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 30 Cdo 3398/2007, ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3580/2010, ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3547/2011, a ze dne 4. 12. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2351/2013, což je akceptováno i v rovině ústavní, k tomu srov. nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. II. ÚS 934/16)].

20. Nekorigoval-li odvolací soud vymezení rozsahu způsobilosti posuzované samostatně právně jednat ve vztahu k orgánům veřejné moci, pak i v tomto směru není vymezení rozsahu, v jakém není posuzovaná způsobilá samostatně právně jednat v souladu s § 155 odst. 1 a § 40 odst. 2 z. ř. s.

21. Z uvedeného vyplývá, že v rozsudku, jímž soud omezuje svéprávnost člověka, nelze zástupně, za použití zkratk (apod., atp. atd.), vymezit rozsah, v jakém je způsobilost člověka samostatně právně jednat omezována.

22. K druhé dovolatelkou nastolené právní otázce dovolací soud uvádí, že je zapotřebí zohlednit zákonnou posloupnost jmenování opatrovníka osobě omezené ve svéprávnosti (§ 471 odst. 2 o. z.). V tomto případě odvolací soud náležitě nevysvětlil, proč není možné, aby jmenoval opatrovníkem osobu, kterou posuzovaná jako opatrovanka navrhla. Z odůvodnění není totiž zřejmé, zda tomu brání střet zájmů ve smyslu § 63 o. z., tedy že by zájmy D. U. byly v rozporu se zájmy posuzované, nebo má za právně relevantní jinou skutečnost. Má-li jím být střet zájmů ve smyslu § 63 o. z., bylo na odvolacím soudu, aby určitě a srozumitelně vysvětlil, v čem v tomto případě střet zájmů D. U. a posuzované spočívá a na jaký zjištěný skutkový stav tuto právní úvahu navázal. Přitom nelze pominout žádné z pravidel upravující jmenování opatrovníka, která jsou zakotvena v § 471 odst. 2 o. z., resp. nemožnosti podle nich (samozřejmě vyjma jmenování veřejného opatrovníka) postupovat (důvody, proč nebyl posuzované jmenován opatrovníkem jiný příbuzný nebo jiná osoba blízká, která osvědčí o posuzovanou dlouhodobý

a vážný zájem a schopnost projevovat jej i do budoucna, potažmo jiná osoba, která splňuje podmínky pro to, aby se stala opatrovníkem, neuvedl vůbec).

23. Z hlediska dovolacího důvodu není rozhodnutí odvolacího soudu správné, neboť se odchýlil od výše uvedené ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud jej zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.).

24. Soudy nižších stupňů jsou vázány právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 věta první, § 226 odst. 1 o. s. ř.).

25. O nákladech řízení rozhodne soud v novém rozhodnutí (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Č. 15

č. 15

Náhrada škody, Náklady léčení § 2960 o. z.

Náklady spojené s péčí o zdraví (§ 2960 o. z.) zahrnují vedle výdajů na léčebnou péči poškozeného, která není hrazena z prostředků veřejného zdravotního pojištění, též výdaje na účelně vynaloženou osobní péči, která nemá jen lékařský charakter (např. úkony osobní hygieny, přípravy stravy a jejího přijímání, vyměšování, oblékání, jichž není poškozený zcela či zčásti sám schopen), a výdaje na péči o jeho domácnost (např. obstarávání nákupů, úklid, praní i vyřizování potřebných záležitostí na poště, na úřadech apod.). Náhrada se týká nákladů k pořízení potřebných pomůcek i k zabezpečení činností, které poškozený nezvládá, prostřednictvím jiných osob.

Účelnost nákladů spojených s péčí o zdraví poškozeného je třeba měřit nejen hlediskem ekonomickým, nýbrž i širším pohledem, který zohledňuje snahu společnosti o začlenění zdravotně hendikepovaných osob do společenského života ve smyslu Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, publikované pod č. 10/2010 Sb. m. s.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2020, sp. zn. 25 Cdo 3838/2018, ECLI:CZ:NS:2020:25.CDO.3838.2018.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti části výroku I rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. 44 Co 114/2018, již byl potvrzen rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 11. 10. 2017, sp. zn. 20 C 31/2017, ohledně platební povinnosti žalované ve výši 720 686 Kč se 7,5% úrokem z prodlení ročně z této částky od 5. 11. 2015 do zaplacení, zároveň zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. 44 Co 114/2018, v části výroku I, již byl potvrzen rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 11. 10. 2017, sp. zn. 20 C 31/2017, ohledně platební povinnosti žalované ve výši 460 206 Kč se 7,5% úrokem z prodlení ročně z této částky od 5. 11. 2015 do zaplacení, a ve výroku II o náhradě nákladů odvolacího řízení, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 11. 10. 2017, sp. zn. 20 C 31/2017, v části výroku I, již byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobkyni 460 206 Kč se 7,5% úrokem z prodlení ročně z této částky od 5. 11. 2015 do zaplacení, a ve výrocích II a III o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu, a věc v tomto rozsahu vrátil Městskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

I. Dosavadní průběh řízení

č. 15

1. Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 11. 10. 2017, č. j. 20 C 31/2017-40, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 1 235 392 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. V plném rozsahu tak vyhověl žalobě, již se žalobkyně domáhala po žalované pojišťovně pojistného plnění podle zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), odpovídající nároku na náhradu nákladů spojených s péčí o svou osobu. Soud vyšel ze zjištění, že žalobkyně a její manžel byli dne 24. 5. 2014 účastníky dopravní nehody, při jízdě na motocyklu byli srazeni autem řízeným osobou, jejíž odpovědnost za újmu způsobenou motorovým vozidlem byla pojištěna u žalované. Manžel žalobkyně zemřel a ona byla těžce zraněna s trvalými následky, musela podstoupit amputaci pravé dolní končetiny ve stehně. Po návratu z několikaměsíčního léčení žalobkyně nebyla schopna se pohybovat, zajistit si sama hygienu, stravu, zatopit si, obstarávat nákupy, byla prakticky uvězněna ve svém domě. Za této situace jí všechno obstarával syn, který se také snažil uzpůsobit bydlení v domě matky tak, aby zde mohla žít a zároveň byla alespoň částečně mobilní. Žalovaná označila za opodstatněné pouze nároky na náhradu nákladů za mechanický vozík a za elektrický skútr (9 500 Kč a 45 000 Kč), sporné zůstaly mezi účastnicemi náklady na termoregulační topení (185 686 Kč), vestavbu pojízdné plošiny, díky níž se nyní žalobkyně bez cizí pomoci dostane z domu a do domu (535 000 Kč), a na automobil značky Ford C MAX s úpravou otočného sedadla u spolujezdce (567 285 Kč, po odečtení příspěvku na zvláštní pomůcku poskytnutého na pořízení motorového vozidla požadováno 460 206 Kč). Ani vynaložení nákladů na pořízení těchto tří položek žalovaná jako takové nezpochybňovala, stejně jako zdravotní stav žalobkyně, nesouhlasila však s částkami, za něž byly věci pořízeny, a domnívá se, že se jednalo o neúčelné vynaložení prostředků. Při posouzení hledisek účelnosti přihlédl soud prvního stupně zejména k osobní situaci žalobkyně a její rodiny, kdy nehoda naprosto náhle a razantně zasáhla do jejich života. Výměna topení byla nutná, protože dříve se topilo v domě kotlem, do něž se muselo přikládat třikrát denně, a protože se kotel nachází ve sklepě, musel se o přikládání starat po nehodě žalobkyně její soused, který měl však sám zdravotní problémy a po půl roce již nebyl schopen žalobkyni pomáhat. Syn žalobkyně proto pořídil nový kotel, kde se přikládá jen jednou za tři dny, což už je schopna zajistit sama rodina žalobkyně. Výběr kotle provedl syn poškozené na základě doporučení odborné firmy a soud prvního stupně shledal vynaložené náklady jako odpovídající. Ohledně plošiny pro zajištění mobility žalobkyně tak, aby byla schopna opustit dům, dospěl soud k závěru, že za situace, kdy byla žalobkyně po dobu

č. 15

několika měsíců prakticky uvězněna v domě, z nějž se mohla dostat jen za aktivní pomoci minimálně dvou fyzicky zdatných osob, nebylo možné od syna žalobkyně legitimně očekávat, že by prováděl rozsáhlé výběrové řízení na technické řešení tohoto problému. Syn žalobkyně si nechal vypracovat projekt na posuvnou plošinu a výsledné řešení nepředstavuje žádný nadstandardní luxus, nýbrž jen umožňuje komfortní přístup do domu s možností pobytu žalobkyně na vozíku venku na plošině v případech příznivého počasí. Soud konečně neshledal neúčelným pořízení osobního automobilu za účelem přepravy žalobkyně k lékařům, na nákupy a jiné volnočasové aktivity. Syn žalobkyně vycházel při výběru z doporučení Úřadu práce a firmy A, která montuje speciální sedačky do aut, na vozidlo Ford nebo Citroen. Prodejcem Fordu mu byl nabídnut pouze jediný typ konkrétního vozidla s tím, že na jiný by se čekalo delší dobu, a jelikož byl syn žalobkyně v časové tísní, kdy bylo třeba zajistit přepravu matky k lékaři, volil tuto variantu. Tvrdila-li žalovaná, že žalobkyně si mohla vybrat levnější typ vozidla, pak soud prvního stupně dospěl k závěru, že tato skutečnost nebyla nijak prokázána a žalovaná takový důkaz nenavrhovala, stejně jako k eventuálnímu pořízení kotle jiného druhu. Proto soud uzavřel, že náklady, které žalobkyně v souvislosti se svým úrazem na zajištění své soběstačnosti vynaložila, byly dostatečně prokázány a soud je považuje v plné výši za důvodné.

2. K odvolání žalované Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 16. 5. 2018, č. j. 44 Co 114/2018-86, rozhodnutí soudu prvního stupně v napadené části výroku I co do částky 1 180 892 Kč s příslušenstvím a ve výrocích II a III potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Po doplnění dokazování se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že argumenty žalobkyně vztahující se k výši vynaložených nákladů jsou racionální a přesvědčivé, neboť každý by měl nepochybně zájem, aby jeho tělesné hendikepy byly řešeny co nejrychleji a v potřebné kvalitě. Vynaložené náklady lze proto považovat za efektivní, směřující k vytyčenému cíli, tzn. řešit mobilitu poškozené a potřeby její domácnosti. Ke konkrétně namítaným výdajům za vybudování terasy a schodiště odvolací soud uvedl, že souvisely s umístěním plošiny a jejím napojením na nemovitost a přístup do ní, zatímco jiné řešení by si vyžádalo další výdaje na úpravu terénu. Výbava vozidla, která byla řešena slevou, není nadstandardní, neboť automatická otočná sedačka odpovídá výsledkům vědy a techniky 21. století. Jestliže při pořízení nového kotle žalobkyně nepožádala o tzv. kotlíkovou dotaci, bylo to vyvoláno časovou tísní při řešení problému topného systému a je otázkou, zda by dotace byly vůbec poskytnuty a v jakém časovém horizontu. Odvolací soud poukázal i na skutečnost, že žalovaná, která potřebu pořízení všech pomůcek nezpochybňovala, ani sama netvrdila, o kolik by bylo pořízení jiného napojení zdvižné plošiny na nemovitost levnější, kolik by stálo pořízení auta značky Citroen či manuální otočné sedačky, jakou částku by bylo třeba vynaložit na pořízení topného systému při využití kotlíkových dotací, takže její námitky o nadstandardních výdajích zůstaly pouze

v rovině spekulací. Část výroku rozsudku soudu prvního stupně ohledně nákladů na mechanický vozík a elektrický skútr nebyla odvoláním dotčena a nabyla samostatné právní moci.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 15

3. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním, jehož přípustnost odůvodňuje tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu nebyla vyřešena a týká se účelnosti nákladů spojených s péčí o zdraví poškozeného a s péčí o jeho domácnost podle § 2960 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále též jen „o. z.“). Namítá, že odvolací soud posoudil věc nesprávně, jestliže výši vynaložených nákladů považoval za efektivní pouze z důvodu, že směřovaly k cíli, kterým bylo řešení mobility poškozené a potřeby její domácnosti, aniž by se však zabýval tím, zda žalobkyně vyčerpala možnosti, jak tyto náklady snížit. Soud neprovedl důkazy, které k tvrzení o neúčelnosti vynaložených nákladů žalovaná navrhovala (ceníkem společnosti C. týkajícím se vhodného automobilu a ceníkem společnosti A. k instalaci manuálně otočného sedadla), a rozhodl na základě výsledků neúplného dokazování, čímž řízení zatížil vadou při zjišťování skutkového stavu. Proto navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudek Krajského soudu v Brně (případně i rozsudek Městského soudu v Brně) zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu (případně soudu prvního stupně) k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

4. Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., dospěl dovolací soud k závěru, že dovolání je zčásti přípustné, neboť otázka efektivit vynaložených nákladů spojených s péčí o zdraví poškozeného a s péčí o jeho domácnost nebyla dosud podle § 2960 o. z. dovolacím soudem řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

5. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

6. Podle § 2960 o. z. škůdce hradí též účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví poškozeného, s péčí o jeho osobu nebo jeho domácnost tomu, kdo je vynaložil; požádá-li o to, složí mu škůdce na tyto náklady přiměřenou zálohu.

7. Citované ustanovení odráží obvyklou skutečnost, že poškození zdraví člověka mívá vedle nemajetkových újem (bolest, ztížení společenského uplatnění, další nemajetkové újmy podle § 2958 o. z.) dopady rovněž do jeho majetkové sféry, která bývá kromě jiného snížena i vynucenými náklady na léčení a související úkony, pokud nejsou zcela či zčásti hrazeny ze systému veřejného zdravotního pojištění. Občanský zákoník s účinností od 1. 1. 2014 výslovnou dikcí rozšiřuje definičně rozsah náhrady tak, aby pokrýval nejen a) náklady samotného léčení, nýbrž i péče o zdraví jako takové, a dále i b) náklady na péči o zdravotně postiženou osobu, a konečně i c) náklady na péči o její domácnost. Ostatně již judikatura k předchozí úpravě (§ 449 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinného do 31. 12. 2013) postupně dospěla k širšímu pojetí, totiž že nárok na náhradu nákladů léčení zahrnuje vedle nákladů potřebných k obnovení zdraví nebo zlepšení zdravotního stavu poškozeného po škodné události též náklady na udržení více či méně stabilizovaného zdravotního stavu i v situaci, kdy se další zlepšení nepředpokládá, a rovněž skutečně vynaložené náklady na zajištění pomoci při životních úkonech poškozeného či zajištění chodu jeho domácnosti, které poškozený vzhledem k trvalým následkům poškození zdraví nemůže sám vykonávat (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2015, sp. zn. 31 Cdo 1778/2014, publikovaný pod č. 44/2015 Sb. rozh. obč. Náklady spojené s péčí o zdraví postižené osoby implikují, že jde o výdaje v širším slova smyslu, jestliže je poškozený trvale zdravotně postižen a nemůže péči o sebe sama obstarat bez pomoci jiného. Jde o péči osobní, která nemá lékařský charakter a nepředstavuje zdravotní péči. Patří sem úkony osobní hygieny, přípravy stravy a jejího přijímání, vyměšování, oblékání, apod. Není-li poškozený schopen zčásti či zcela se postarat o svou osobu, jsou omezeny i jeho možnosti obstarat si záležitosti v domácnosti. I na tyto případy zákon pamatuje tím, že zakotvuje právo na náhradu nákladů na péči o domácnost poškozeného. Tady půjde o obstarávání nákupů, úklid, praní i vyřizování potřebných záležitostí navenek, tj. na poště, na úřadech apod. Náhrada podle § 2960 o. z. se tedy týká nákladů k pořízení potřebných pomůcek i k zabezpečení činností, které poškozený nezvládá, prostřednictvím jiných osob.

8. Odvolací soud rozhodoval v nyní projednávané věci o náhradě nákladů spojených se zdravotním stavem po ukončení léčení žalobkyně, tedy nikoliv o nákladech léčení v užším slova smyslu. Stav žalobkyně je po vysoké amputaci dolní končetiny takový, že je schopna sebeobsluhy jen za ztížených podmínek, k většině činností potřebuje pomůcky, s nimiž jediné je schopna zvládnout základní úkony bez pomoci jiných osob. Požaduje náhradu nákladů spojených nikoliv se zabezpečením pomoci prostřednictvím jiných osob, nýbrž povětšinou (kromě úpravy topení v domě, které ani tak nezvládá sama) k umožnění vlastní

činnosti, případně k aktivní účasti na úkonech, které pro ni mohou zčásti obstarat rodinní příslušníci. Jde tedy o náklady právně kvalifikovatelné jako náklady péče o osobu a domácnost poškozené. Dovolatelka nepochybně potřebnost technických prostředků či úprav bydliště, její dovolací námitky směřují jen do otázky účelnosti vyčíslených nákladů a potažmo výše náhrady. Lze jí samozřejmě přisvědčit, že povaha nároku vylučuje, aby škůdce (či pojistitel jeho odpovědnosti jako v této věci) byl neopodstatněně zatížen úhradou nákladů, pokud by je poškozený vynaložil tak, že by vůbec k zákonem zamýšlenému účelu nesloužily, či je vynaložil ne hospodárně (bez racionální ekonomické úvahy), neúčelně či neadekvátně. Účelnost nákladů, kterou dovolatelka zpochybňuje, je třeba měřit nejen hlediskem ekonomickým, nýbrž i širším pohledem, který zohledňuje též snahu společnosti o začlenění zdravotně hendikepovaných osob do společenského života. Česká republika je totiž vázána Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, publikovanou pod č. 10/2010 Sb. m. s., proto je třeba i § ustanovení 2960 o. z. vykládat v duchu principu co nejširšího zapojení tělesně postižených osob do různých sfér života.

9. Podle čl. 26 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením č. 10/2010 Sb. m. s.,

1. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, přijmou účinná a vhodná opatření, mimo jiné prostřednictvím vzájemné podpory osob v rovnocenné situaci, aby umožnily osobám se zdravotním postižením dosáhnout a udržet si co nejvyšší úroveň samostatnosti, uplatnit v plné míře tělesné, duševní, sociální a profesní schopnosti a dosáhnout plného začlenění a zapojení do všech aspektů života společnosti. Za tímto účelem státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, organizují, posilují a rozšiřují komplexní habilitační a rehabilitační služby a programy, především v oblasti zdravotní péče, zaměstnanosti, vzdělávání a sociálních služeb, takovým způsobem, aby tyto služby a programy:
 - a) začínaly pokud možno co nejdříve a byly založeny na multidisciplinárním posouzení individuálních potřeb a předností;
 - b) podporovaly zapojení a začlenění do společnosti a všech oblastí jejího života, byly dobrovolné a dostupné pro osoby se zdravotním postižením co nejbližší místu jejich bydliště, a to včetně venkovských oblastí.
2. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, podporují rozvoj vstupního a soustavného vzdělávání odborníků a pracovníků habilitačních a rehabilitačních služeb.
3. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, podporují dostupnost, znalost a využívání kompenzačních pomůcek a technologií určených pro osoby se zdravotním postižením, které usnadňují habilitaci a rehabilitaci.

10. I když takto formulované závazky směřují především k povinnosti státu vytvářet ve veřejném prostoru podmínky pro znovuzačlenění osob s trvalým zdravotním postižením do společnosti, je v tomto světle i § 2960 o. z., mající primárně zajistit spravedlivou náhradu újmy v občanskoprávních vztazích, třeba vykládat širěji tak, že za účelně vynaložené náklady léčení lze považovat náklady na takové pomůcky, které slouží ke znovuzařazení poškozeného do společnosti a které pomáhají udržet jeho co nejvyšší úroveň samostatnosti, možnost uplatnit v plné míře tělesné, duševní, sociální a profesní schopnosti a dosáhnout dostatečného začlenění a zapojení do těch aspektů života společnosti, jichž se poškozený může vzhledem ke svému trvalému poškození zdraví zúčastnit. Obecně lze proto říci, že akceptovatelné jsou i zvýšené náklady na zajištění pomůcek, které umožní postiženému vykonávat alespoň část činností pokud možno co nejsamostatněji, zejména je-li jejich dalším efektem okolnost, že se jimi snižuje případná náhrada třetím osobám za péči, kterou by jinak nesoběstačný poškozený vyžadoval. Nelze přehlédnout, že ve výsledku se takový postup projeví i ve snížení míry obtíží, s nimiž poškozený vykonává řadu životních činností, což se zpravidla projeví ve výši náhrady nemajetkové újmy za ztížení společenského uplatnění, jestliže je k jejímu stanovení použita Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (§ 2958 o. z.), publikovaná pod č. 63/2014 Sb. rozh. obč., která je pomůckou soudů pro stanovení stupně obtíží poškozeného a procentně vyjádřeného vyřazení ze všech potenciálních sfér společenského života, od níž se odvozuje úvaha soudu o spravedlivé a přiměřené výši náhrady (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 190/2017, č. 39/2018 Sb. rozh. tr.). V rámci tohoto systému se totiž pomůcky, které usnadní poškozenému zvládnout medicínsky hodnocené činnosti lépe, považují za tzv. facilitátory snižující stupeň klasifikovaných obtíží, pokud jsou poškozenému zajištěny ze systému veřejného zdravotního pojištění, případně jsou zcela běžné a dostupné anebo je poškozenému zajistí sám škůdce (pojistitel odpovědnosti).

11. V posuzovaném případě lze tedy pod takto účelně vynaložené náklady podřadit i finanční prostředky na pořízení termoregulačního topení a pojízdné plošiny, díky nimž mohla žalobkyně začít opět téměř samostatně fungovat ve své domácnosti. Syn poškozené, který zařizoval potřebné úpravy domácnosti, konzultoval technické vyřešení obou zařízení s odborníky, a lze je tak ve shodě se závěry odvolacího soudu považovat za přiměřené i z toho důvodu, že po smrti manžela žalobkyně bylo nutné situaci urychleně řešit, neboť žalobkyně byla odkázána na pomoc svých blízkých a známých, kdykoli chtěla opustit dům. Soud prvního stupně velmi podrobně vyslechl jak žalobkyni, tak jejího syna k možným variantám řešení problému s přístupem do domu i s obsluhou topení a na tomto skutkovém základě soudy obou stupňů dovodily účelnost provedených úprav. Nelze tedy snahu poškozené zařadit si (zejména s pomocí syna) své poměry tak, aby mohla i nadále žít ve vlastním domě, pohybovat se po okolí a zařizovat co

největší počet záležitostí sama, považovat za neúčelný postup, byť by zřejmě při podrobnějším zkoumání a zvýšeném úsilí bylo možno nalézt i varianty o něco levnější. Je proto racionální i úprava přístupu do domu tak, aby poškozená byla schopna z něj sama vyjet na invalidním vozíku. K tomuto účelu slouží doložené úpravy terasy vybavené nově zdvihací plošinou. Otázka konkrétního provedení je věcí skutkových zjištění, tj. porovnání předchozího stavu s potřebou úprav nutných k zajištění pohybu pro nemobilní osobu. Stejně tak je účelná úprava systému vytápění domu snižující potřebu počtu obslužných úkonů ze strany třetích osob. Dovolatelka v tomto směru namítá nesprávnost skutkových zjištění, která však nepodléhají dovolacímu přezkumu (podle § 241a odst. 1 o. s. ř.) a nesnáší relevantní právní argumenty, které by mohly vést k závěru o nesprávnosti úvahy odvolacího soudu o potřebě konkrétních stavebních a jiných úprav v domě žalobkyně a které by znamenaly nesprávný výklad § 2960 o. z.

12. Jelikož napadené rozhodnutí z pohledu uplatněného dovolacího důvodu v části výroku, jíž byla žalobkyni přiznána částka 720 686 Kč (náklady na pořízení termoregulačního topení za částku 185 686 Kč a pojízdné plošiny za částku 535 000 Kč), je správné, Nejvyšší soud v tomto rozsahu dovolání žalobkyně podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

13. I ohledně nákladů na pořízení osobního automobilu Ford C MAX se speciální úpravou otočné sedačky je obecně vzato takový nárok opodstatněný, ovšem standardně jsou za odškodnitelné náklady péče o zcela či zčásti nesoběstačnou osobu považovány zejména náklady na speciální úpravy vozidla pro potřeby zdravotně omezené osoby (např. ruční řízení, nástupní schůdky, otočná sklopná sedačka, přesedací zařízení, výškové nastavení sedačky, stabilizační bezpečnostní pásy, kotvení invalidního vozíku apod.). V nyní posuzované věci se ovšem situace od běžných případů liší tím, že žalobkyně uplatňuje náhradu za cenu nově pořízeného vozidla vybaveného speciálním zařízením usnadňujícím nástup na sedadlo spolujezdce. To vše v situaci, kdy sama vozidlo neřídí a ani je před nehodou nepoužívala, takže auto nyní využívá její syn, který zajišťuje přepravu žalobkyně k lékařům, na výlety či návštěvy příbuzných. Náklady na dopravu poškozené k lékařům, jestliže tyto návštěvy souvisí s léčením následků nehody, jsou jistě součástí účelně vynaložených nákladů ve smyslu § 2960 o. z., stejně jako návštěvy jiných specialistů, jichž není žalobkyně již sama schopna. Není vyloučeno, že právě pořízené vozidlo může eliminovat zvýšené výdaje, pokud by byly spojeny s využitím cizího vozidla či s pomocí jiné osoby. Na druhou stranu osobní motorové vozidlo je předmětem obecné potřeby a pomůckou zlepšující životní poměry ohledně dopravní dosažitelnosti každému, nejen osobě s omezenou soběstačností. Náklady na jeho pořízení nejsou tudíž samy o sobě a v plném rozsahu nákladem na péči o nesoběstačnou osobu, nýbrž v sobě zčásti zahrnují i obecnou užitnou hodnotu bez ohledu na zdravotní stav uživatele. Je proto nutno vymezit rozsah, v němž pořízené vozidlo představuje speciální pomůcku, a provést srovnání s ji-

č. 15

nými možnostmi, neboť poskytovatelé zdravotní péče začasť zajišťují přepravu nepohyblivých či omezeně pohyblivých pacientů svými vozidly, takže celková cena za pořízení zcela nového osobního automobilu vyžadujícího navíc technické úpravy pro snadnější nastupování může být za hranicí ekonomické účelnosti. Jestliže by navíc vozidlo bylo využíváno i pro potřeby některých dalších členů rodiny, slouží jako dopravní pomůcka (prostředek) ve svém základním významu a úvaha soudu by pak z hlediska § 2960 o. z. měla vést k poměrnému omezení částky, kterou lze uložit pojistiteli odpovědnosti provozovatele motorového vozidla za újmu způsobenou na tzv. nákladech léčení, tak, aby přiměřeně vyčíslovala míru, v níž automobil skutečně funguje jako zvláštní pomůcka k zajištění potřebné péče o poškozenou.

14. První názor odvolacího soudu o jednoznačné účelnosti pořízení nového automobilu Ford C MAX s úpravou sedadla spolujezdce je za tohoto stavu předčasný (a tedy nesprávný), neboť absentuje úvaha o ekonomické účelnosti či případné snížení náhrady podle míry využití vozu čistě pro potřeby žalobkyně spojené se snížením její schopnosti sebeobsluhy v důsledku úrazu. Z těchto důvodů shledal Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně, v části, již bylo rozhodnuto o nároku na zaplacení částky 460 206 Kč s příslušenstvím, věcně nesprávnými, proto je zrušil včetně závislých nákladových výroků a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

Č. 16

Č. 16

Odpovědnost státu za škodu [Odpovědnost státu za újmu], Opatrovník
§ 8 zákona č. 82/1998 Sb., § 13 zákona č. 82/1998 Sb., § 29 o. s. ř.

Nejde o nárok z titulu nesprávného úředního postupu, požaduje-li poškozený náhradu škody, jež mu měla vzniknout tím, že mu byl v rozporu se zněním § 29 odst. 3 o. s. ř. ustanoven opatrovník, je-li tato škoda odvozována od zmenšení jmění v důsledku přijetí konečného pravomocného a vykonatelného rozhodnutí, jež bylo vydáno v řízení zatíženém vytýkanou vadou; požadavek na náhradu škody tak bylo možno s úspěchem uplatnit jen z titulu nezákonného (konečného) rozhodnutí, tedy takového, které by bylo v předepsaném řízení zrušeno či změněno pro nezákonnost.

(Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 31 Cdo 1511/2020, ECLI:CZ:NS:2020:31.CDO.1511.2020.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2018, sp. zn. 21 Co 468/2017, v rozsahu, v němž směřovalo proti výroku I. rozsudku, kterým Městský soud v Praze potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 2. 5. 2017, sp. zn. 12 C 162/2016, ve výroku o nákladech řízení a proti výroku II. o nákladech odvolacího řízení; ve zbytku jeho dovolání zamítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal zaplacení částky 556 652,49 Kč představující náhradu škody způsobené mu na jeho majetku nesprávným úředním postupem v řízení vedeném u Okresního soudu v Hodoníně (dále jen „okresní soud“) pod sp. zn. 16 C 8/2008 (dále též jen „posuzované řízení“). Posuzované řízení bylo zahájeno žalobou České republiky – Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále též jen „ÚZSVM“) proti němu a jeho bývalé manželce o vrácení poskytnutého státního příspěvku. Žalobci byl usnesením okresního soudu ze dne 6. 3. 2008, sp. zn. 16 C 8/2008, ustanoven podle § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále jen „o. s. ř.“, z důvodu neznámého pobytu opatrovník v osobě pracovnice téhož soudu (dále jen „usnesení o ustanovení opatrovníka“). Ustanovená opatrovnice se však nedostavovala k nařízeným

č. 16

jednáním před okresním soudem ani před Krajským soudem v Brně jako soudem odvolacím (dále jen „krajský soud“). Rozsudkem okresního soudu ze dne 27. 5. 2008, č. j. 16 C 8/2008-64, byla žaloba vůči oběma tehdejšími žalovaným zamítnuta, k odvolání žalobce byl rozsudkem krajského soudu ze dne 29. 4. 2010, č. j. 38 Co 507/2008-90, rozsudek okresního soudu změněn a tehdejšími žalovaným bylo uloženo zaplatit částku 140 000 Kč s příslušenstvím. K dovolání podanému jen tehdejší žalovanou (a nikoliv též opatrovníci tehdejšího žalovaného a nynějšího žalobce) byl rozsudek krajského soudu zrušen toliko ve vztahu k bývalé manželce žalobce, a to rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2011, č. j. 33 Cdo 1768/2011-113. Krajský soud poté svým (v pořadí druhým) rozsudkem ze dne 3. 11. 2011, č. j. 38 Co 507/2008-125, potvrdil rozsudek okresního soudu v rozsahu, jímž byla žaloba proti bývalé manželce nynějšího žalobce zamítnuta. Tehdejší žalobkyně – Česká republika zastoupená ÚZSVM podala návrh na nařízení exekuce na majetek nynějšího žalobce na základě (prvního) rozsudku krajského soudu s tím, že jejím provedením byl pověřen JUDr. K. B., soudní exekutor, jenž soudní exekuci vede pod sp. zn. 007 EX 1005/12, a ke dni 12. 10. 2015 jím byla vymožena částka 556 652,49 Kč. Ustanovením opatrovníka v posuzovaném řízení podle žalobce došlo k nesprávnému úřednímu postupu, neboť se jednalo o formální opatření za účelem urychlení jednání soudu, respektive doručování listin. Žalobce v této souvislosti odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 629/04, jenž (v jiné věci) kritizoval ustanovení opatrovníkem justičního čekatele daného soudu a vymezil předpoklady, za nichž soud může k ustanovení opatrovníka osobě neznámého pobytu přikročit. Pokud by v posuzovaném řízení opatrovnice nezůstala zcela nečinná a řádně by hájila jeho zájmy, je zřejmé, že by v řízení uspěl jako jeho bývalá manželka. Nebyl by tak postižen exekucí, respektive by nedošlo k vymožení částky 556 652,49 Kč z jeho majetku. Konečně žalobce uvedl, že svůj nárok uplatnil u žalované, ta se k němu v šestiměsíční lhůtě nevyjádřila.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 2. 5. 2017, č. j. 12 C 162/2016-265, žalobu, již se žalobce domáhal zaplacení částky 556 652,49 Kč, zamítl (výrok I rozsudku) a vyslovil, že žalobce je povinen zaplatit žalované náklady řízení ve výši 600 Kč (výrok II rozsudku).

3. Soud prvního stupně na základě provedeného dokazování, zejména o průběhu posuzovaného řízení a na něj navazujícího řízení exekučního, měl za prokázané, že ÚZSVM proti nynějšímu žalobci a jeho bývalé manželce podal žalobu o vrácení poskytnutého státního příspěvku ve výši 140 000 Kč s příslušenstvím. Současně žalobci (tehdy žalovanému) byl poté, co okresní soud prováděl bezvýsledné pátrání v evidenci Generálního ředitelství Vězeňské služby a dotazoval se policejního orgánu, ustanoven opatrovník z řad pracovníků soudu s tím, že tehdejší žalovaný je neznámého pobytu. Rozsah opatrovnictví byl vymezen tak, že se opatrovnice ustanovuje pro zastupování žalovaného v řízení před okresním,

krajským i Nejvyšším soudem. Do doby rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání původní žalované v posuzovaném řízení ustanovená opatrovnice neučinila žádné úkony, k nařízeným jednáním se bez omluvy nedostavovala. Rozsudkem okresního soudu ze dne 27. 5. 2008, č. j. 16 C 8/2008-64, byla žaloba vůči oběma tehdejšími žalovaným zamítnuta, rozsudkem krajského soudu ze dne 29. 4. 2010, č. j. 38 Co 507/2008-90, byl k odvolání České republiky – ÚZSVM rozsudek okresního soudu změněn tak, že žalobě bylo v posuzovaném řízení zcela vyhověno. K dovolání podanému toliko tehdejší žalovanou Nejvyšší soud svým rozsudkem ze dne 28. 6. 2011, č. j. 33 Cdo 1768/2011-113, rozsudek krajského soudu pouze ve vztahu mezi ČR – ÚZSVM a původní žalovanou zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Ten pak navazujícím rozsudkem ze dne 3. 11. 2011, č. j. 38 Co 507/2008-125, rozsudek okresního soudu vůči původní žalované potvrdil. Bývalá manželka nynějšího žalobce tak, na rozdíl od něj, byla v řízení o totožném nároku zcela procesně úspěšná. Proti nečinnosti opatrovnice si žalobce po skončení řízení stěžoval u předsedy okresního soudu, jeho stížnost nebyla shledána důvodnou s tím, že opatrovník mu byl ustanoven „jen pro účely doručování“.

4. Usnesením okresního soudu ze dne 3. 8. 2012, č. j. 10 EXE 618/2012-11, byla na majetek nynějšího žalobce nařízena exekuce, kdy exekučním titulem byl rozsudek Krajského soudu ze dne 29. 4. 2010, č. j. 38 Co 507/2008-90. Ke dni 12. 10. 2015 ve věci činný soudní exekutor vymohl částku 556 652,49 Kč. Současně bylo zjištěno, že okresní soud svým usnesením ze dne 12. 3. 2014, č. j. 10 EXE 618/2012-65, ve spojení s usnesením krajského soudu ze dne 11. 2. 2015, č. j. 58 Co 339/2014-97, zamítl návrh povinného (nynějšího žalobce) na zastavení exekuce na jeho majetek, který byl odůvodněn s tím, že vymáhaná pohledávka byla společnou a nerozdílnou a zrušovací rozsudek Nejvyššího soudu se měl správně vztahovat na oba tehdy solidárně zavázané dlužníky, povinného nevyjímaje. Soudy rozhodující v rámci exekučního řízení nepřisvědčily názoru, podle něhož by solidarita zažalovaného závazku měla být důvodem pro to, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek krajského soudu vůči oběma žalovaným, nadto byly vázány vydaným exekučním titulem.

5. V rovině právního posouzení soud prvního stupně zdůraznil, že v řízení prokázaný nesprávný úřední postup tkví v tom, že okresní soud neučinil potřebné pátrání po faktické adrese nynějšího žalobce, ustanovil mu bez náležitého šetření opatrovníkem zaměstnankyni soudu (jakkoliv procesním rozhodnutím) a návazně toleroval její absolutní nečinnost tím, že ji nezprostil funkce. Tento procesně vadný postup se však přímo odrazil v konečném rozhodnutí, tedy ve vyhovujícím rozsudku odvolacího soudu ze dne 29. 4. 2010, který byl jediný způsobilý žalobci způsobit škodu. To proto, že představoval exekuční titul, na základě kterého vlastní exekuce probíhala. Pravomocný (první) rozsudek krajského soudu však nikdy nebyl ve vztahu k nynějšímu žalobci pro nezákonnost zrušen či změněn, pročež nelze nárok na náhradu škody ve smyslu § 8 odst. 1

č. 16

zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, dále též „OdpŠk“, s úspěchem uplatnit. Soud prvního stupně nadto doplnil, že nebyla splněna ani další zákonná podmínka pro uplatnění nároku proti státu, a to podání mimořádného opravného prostředku žalobcem proti „nezákonnému“ rozhodnutí, a i z tohoto dalšího důvodu nebylo možno nárok s přihlédnutím k § 8 odst. 3 OdpŠk přiznat. Pokud by žalobce podal žalobu pro zmatečnost proti pravomocnému rozsudku ve lhůtě 3 měsíců, kdy se o exekučním titulu dozvěděl, mohlo dojít k odklizení exekučního titulu právě z důvodu, že nebyly splněny předpoklady pro ustanovení opatrovníka. Soud prvního stupně navíc zmínil ještě další důvod, pro který žalobu zamítl. I pokud by byla nezákonnost rozsudku krajského soudu shledána, odpovědnost státu by nastala až v případě, pokud by se žalobce nemohl uspokojit na primárním dlužníku, tedy na opatrovníci, která mu měla svou nečinností způsobit škodu.

6. Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 20. 2. 2018, č. j. 21 Co 468/2017-299, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu) a vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

7. Odvolací soud, aniž by doplňoval dokazování, vyšel ze shodných skutkových zjištění jako soud prvního stupně, když považoval za správný závěr, že odpovědnostním titulem k náhradě škody v dané věci by mohlo být pouze nezákonné rozhodnutí (miněno ve věci samé), které ovšem nebylo v předepsaném řízení zrušeno či změněno pro nezákonnost a nejsou dány důvody pro náhradu škody podle § 8 odst. 1 a 3 OdpŠk. Odvolací soud dále přisvědčil soudu prvního stupně v tom, že se okresní soud v posuzovaném řízení dopustil nesprávného úředního postupu tím, že nedodržel předepsaný postup při ustanovení opatrovníka, v důsledku čehož nebyly řádně hájeny zájmy žalobce. Sám žalobce tvrdil, že se nesprávný úřední postup odrazil v rozhodnutí o věci samé, neboť pokud by byl žalobci ustanoven opatrovník, který by řádně hájil jeho práva, nedošlo by k vydání exekučního titulu, na základě kterého žalobci vznikla nárokováná škoda. Odvolací soud poukázal na obdobné závěry vtělené do usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2015, sp. zn. I. ÚS 2119/15. Odvolací soud proto zvažoval, zda měl žalobce možnost domoci se zrušení údajně nesprávného pravomocného rozhodnutí, dospěl přitom ke kladnému závěru. Exekuce byla nařízena na základě rozsudku krajského soudu ze dne 29. 4. 2010, č. j. 38 Co 507/2008-90, který nabyl právní moci dne 29. 7. 2010. Byl-li účastníku ustanoven z důvodu neznámého pobytu opatrovník, ačkoliv k tomu nebyly splněny předpoklady uvedené v § 29 odst. 3 o. s. ř., jde o zmatečnost podle § 229 odst. 1 písm. h) o. s. ř., kterou je postiženo rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, jímž bylo řízení skončeno, a které bylo vydáno v řízení, v němž účastníka zastupoval takto

nezákonně ustanovený opatrovník. Přestože žalobce tvrdil, že „meritum žaloby a škodní děj a škodní události nenastaly samotným ustanovením opatrovníka, kdy sice tímto ustanovením opatrovníka, bylo-li by shledáno nedůvodným, by došlo ke krácení procesních práva žalobce, avšak samotná škoda žalobci tímto ještě nevznikla, ta vznikla až následnou nečinností opatrovníka a vedenou exekucí v důsledku uložení povinností žalobci hradit v nalézacím řízení“, pak odvolací soud této úvaze oponoval judikaturou dovozeným závěrem, že ve skutečnosti, že v řízení před soudem byla opatrovníci ustanovena osoba, u níž nebyl předpoklad, že bude účinně hájit práva a zájmy jí zastupované žalované, a tato osoba skutečně v řízení svou funkci fakticky vůbec nevykonávala, je rovněž třeba shledat naplnění důvodu zmatečnosti uvedeného v § 229 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Odkaz žalobce na závěry Nejvyššího soudu obsažené v jeho usnesení (správně rozsudku) ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2150/2012, považoval odvolací soud za nepřipadný, neboť v tam uvedeném řízení se žalobce domáhal náhrady škody z důvodu nečinnosti opatrovníka ustanoveného v rámci exekučního řízení. Odvolací soud konečně doplnil, že nepovažoval za potřebné revidovat navazující závěry soudu prvního stupně o údajné předčasnosti žaloby.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Rozsudek odvolacího soudu napadl v celém jeho rozsahu žalobce včasným dovoláním, z důvodu nesprávného právního posouzení ze strany odvolacího soudu. Přípustnost dovolání (§ 237 o. s. ř.) odvozoval u první předložené otázky od skutečnosti, že se odvolací soud odchýlil od ustálené judikatury dovolacího soudu, představované rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2014, č. j. 28 Cdo 2150/2012, který ustanovení opatrovníka bez odpovídajícího předchozího šetření považuje za nesprávný úřední postup zakládající bezprostřední odpovědnost státu za škodu. Soudy obou stupňů se od něj bez přesvědčivého odůvodnění odchýlily, přestože uvedený rozsudek jednoznačně podřadil nejen nesprávné ustanovení opatrovníka ale i jeho navazující nečinnost pod pojem nesprávný úřední postup, za jehož následky je povinna žalovaná žalobce odškodnit. Je jisté možné, že takový nesprávný úřední postup vyústí až do meritorního rozhodnutí, avšak primární příčinou vzniku škody je nečinnost opatrovníka, nikoliv následné meritorní rozhodnutí soudu. Na základě meritorního rozhodnutí soudu je sice objektivizována v konkrétním případě výše žalované pohledávky – odpovídající škodě, jíž se žalobce nyní domáhal, avšak primární příčinou jejího vzniku je podle dovolatele nečinnost opatrovníka, který nehájil jeho zájmy. V případě druhé právní otázky, u níž spojoval žalobce přípustnost dovolání s tím, že má být dovolacím soudem posouzena jinak, žalobce v dovolání nesouhlasil se závěry obsaženými v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. 27 Cdo 1706/2017, v němž byl za-

ujat závěr, podle něhož „byl-li účastníku ustanoven z důvodu neznámého pobytu opatrovník, ačkoliv k tomu nebyly splněny předpoklady uvedené v § 29 odst. 3 o. s. ř., jde o zmatečnost podle § 229 odst. 1 písm. h) o. s. ř., kterou je postiženo rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno a které bylo vydáno v řízení, v němž účastníka zastupoval takto nezákonně ustanovený opatrovník“, avšak i toto rozhodnutí je podle žalobce v rozporu se závěry již označeného rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2150/2012, podle něhož tolerance soudu vůči formalistickému chápání funkce opatrovníka je třeba podřadit pod pojem nesprávného úředního postupu ve smyslu § 13 OdpŠk a také zcela formální výkon funkce ustanovenou opatrovníci byl způsobilý založit odpovědnost státu za nesprávný úřední postup. Žalobce měl za to, že Nejvyšší soud by měl posledně zmíněný judikatorní závěr překonat s tím, že „napadení rozhodnutí o ustanovení opatrovníka žalobou pro zmatečnost není nezbytnou podmínkou pro uplatnění nároku na náhradu škody vůči státu“. S ohledem na uvedené žalobce Nejvyššímu soudu navrhl, aby zrušil rozsudek odvolacího soudu.

9. Žalovaná se k podanému dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

10. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (viz čl. II odst. 2 a čl. XII zákona č. 296/2017 Sb.).

11. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky povinného zastoupení podle § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval přípustností dovolání.

12. Tříčlenný senát 30 Nejvyššího soudu, který měl podle rozvrhu práce dovolání projednat a rozhodnout o něm, dospěl při posouzení otázky výkladu § 13 odst. 1 a 2 OdpŠk, konkrétně zda ustanovení opatrovníka účastníku neznámého pobytu (a případně i formální přístup soudem ustanoveného opatrovníka k samotnému zastupování), který měl přispět k vydání pro opatrovance nepříznivého rozhodnutí ve věci samé, může představovat nesprávný úřední postup vedoucí ke škodě představované povinností uloženou konečným rozhodnutím ve věci, k právnímu závěru odlišnému od toho, jenž byl formulován v dosavadní judikatuře odvolacího soudu, konkrétně v rozsudku Nejvyššího soudu ze 17. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2150/2012. Procesní senát proto v souladu s § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, rozhodl o předložení věci velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu.

13. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

14. Dovolatel výslovně podal dovolání „do všech výroků dovoláním napadeného rozsudku“, tedy i proti té části výroku I, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení a proti výroku II o nákladech odvolacího řízení. V tomto rozsahu Nejvyšší soud dovolání bez dalšího odmítl jako objektivně nepřipustné podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

15. Dovolání není podle § 237 o. s. ř. přípustné k řešení druhé žalobcem předestřené otázky spojované s potřebou změny dosavadní rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu, projevené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. 27 Cdo 1706/2017, neboť odvolací soud napadené rozhodnutí nevystavěl na dovoláním výslovně kritizovaném závěru, že „napadení rozhodnutí o ustanovení opatrovníka žalobou pro zmatečnost“ je nezbytnou podmínkou pro uplatnění náhrady škody vzniklé nečinností opatrovníka – nesprávným úředním postupem, nýbrž vycházel z odlišného názoru, podle něhož měl žalobce využít institutu žaloby pro zmatečnost ve vztahu k rozhodnutí, jímž bylo řízení skončeno (srov. odstavec 7 rozsudku odvolacího soudu), tedy vůči (prvnímu) rozsudku krajského soudu ze dne 29. 4. 2010, č. j. 38 Co 507/2008-90. Uvedená námitka žalobce se tak týká otázky, na jejímž vyřešení napadené rozhodnutí nezávisí (odvolací soud na jejím řešení své rozhodnutí nezaložil, srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 808/97, uveřejněné pod číslem 27/2001 Sb. rozh. obč.).

16. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu však dospěl k závěru, že dovolání je přípustné pro řešení otázky výkladu § 13 odst. 1 a 2 OdpŠk ve vztahu k odpovědnosti státu za škodu z titulu nesprávného úředního postupu orgánu veřejné moci při ustanovení opatrovníka osobě neznámého pobytu v případě, že škoda měla poškozenému vzniknout navazujícím rozhodnutím ve věci samé, neboť předestřená otázka má být dovolacím soudem posouzena jinak, než tomu bylo v rozsudku Nejvyššího soudu ze 17. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2150/2012.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Dovolání není důvodné.

18. Podle § 5 OdpŠk stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena a) rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském

soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním, b) nesprávným úředním postupem.

Podle § 7 odst. 1 OdpŠk právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda.

č. 16

Podle § 8 odst. 1 OdpŠk nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.

Podle § 8 odst. 2 OdpŠk, byla-li škoda způsobena nezákonným rozhodnutím vykonatelným bez ohledu na právní moc, lze nárok uplatnit i tehdy, pokud rozhodnutí bylo zrušeno nebo změněno na základě řádného opravného prostředku.

Podle § 13 OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.

19. Velký senát připomíná, že podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu je pro založení odpovědnosti státu za újmu způsobenou výkonem státní moci (§ 1 odst. 1 OdpŠk) zapotřebí kumulativní splnění tří podmínek, a to 1) existence nezákonného rozhodnutí [§ 5 písm. a) a § 8 odst. 1 a 2 OdpŠk], případně nesprávného úředního postupu [§ 5 písm. b) a § 13 odst. 1 OdpŠk], 2) vznik újmy, a to majetkové (škody) nebo nemajetkové, a 3) existence příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem na straně jedné a újmou na straně druhé.

20. Nejvyšší soud ve výše označeném rozsudku ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2150/2012, zmiňovaném dovolatelem, dospěl k závěru, podle něhož jestliže „soud nerespektoval § 1 o. s. ř., § 29 odst. 4 o. s. ř., jakož i pravidla vytyčená judikaturou Ústavního soudu pro situaci, kdy je ustanovený opatrovník zcela pasivní (srov. čl. 89 odst. 2 Ústavy), lze toleranci soudu vůči formalistickému chápání funkce opatrovníka rovněž podřadit pod pojem nesprávného úředního postupu ve smyslu § 13 OdpŠk. Zcela formální výkon funkce ustanovenou opatrovníci je způsobilý založit odpovědnost státu za nesprávný úřední postup ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., neboť je věcí obecných soudů, aby formální výkon funkce opatrovníka netolerovaly. Jinými slovy, pokud soudy zůstaly nečinné a nedostály svým zákonným a ústavním povinnostem, dopustily se pochybení, za něž musí stát odpovídat“.

21. Pro vzájemný vztah odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem (§ 13 OdpŠk) a nezákonným rozhodnutím (§ 7 a § 8 OdpŠk) platí, že „ačkoliv není vyloučeno, aby škoda ... byla způsobena i nesprávným úředním postupem prováděným v rámci činnosti rozhodovací, je pro tuto formu odpovědnosti určující, že úkony tzv. úředního postupu samy o sobě k vydání rozhodnutí nevedou, a je-li rozhodnutí vydáno, bezprostředně se v jeho obsahu neodráží. Pokud orgán státu zjišťuje či posuzuje předpoklady pro rozhodnutí, shro-

mažďuje podklady (důkazy) pro rozhodnutí, hodnotí zjištěné skutečnosti, právně je posuzuje apod., jde o činnosti přímo směřující k vydání rozhodnutí; případné nesprávnosti či vady tohoto postupu se pak projeví právě v obsahu rozhodnutí a mohou být zvažovány jediné z hlediska odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím“ (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 129/97, ze dne 30. 7. 2013, sp. zn. 30 Cdo 335/2013, proti němuž podaná ústavní stížnost byla zamítnuta nálesem Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2015, sp. zn. III. ÚS 3057/13, nebo ze dne 26. 4. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2755/2014. Totožný názor pak sdílí i odborná literatura – srov. VOJTEK, P., BIČÁK, V. *Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 145 a násl.). Právní teorie obdobně uvádí, že za nesprávný úřední postup je třeba mít všechna ta delikttní jednání způsobená orgány a osobami uvedenými v § 3 zákona, která jsou v jejich obvyklé rozhodovací činnosti nesprávná (a tudíž ve svém důsledku nezákonná), která se přímo nepromítla do obsahu rozhodnutí. Stalo-li se tak, jde o odpovědnost založenou vydáním takového rozhodnutí a kritérium jeho nesprávnosti se projevuje v kvalifikovaném delikttním jednání, totiž v rozhodnutí, které lze mít za nezákonné (srov. IŠTVÁNEK, F., SIMON, P., KORBEL, F. *Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, s. 119 a násl.).

22. Pro posouzení opodstatněnosti podaného dovolání proto bylo určující, zda ustanovení opatrovníka se i v poměrech posuzované věci projevilo v konečném rozhodnutí (a šlo tak o odpovědnost z titulu nezákonného rozhodnutí podle § 8 OdpŠk), či nikoliv (a šlo o případ přímo odškodnitelného nesprávného úředního postupu ve smyslu § 13 OdpŠk).

23. Porušení zákona při ustanovení opatrovníka účastníku neznámého pobytu představuje zásadní, tzv. zmatečnostní, vadu řízení, která může mít nepochybně vliv na věcnou správnost konečného rozhodnutí [§ 229 odst. 1 písm. h) o. s. ř.], stejně jako například vada spočívající v odnětí možnosti projednat věc před soudem (§ 229 odst. 3 o. s. ř.). Uvedená procesní pochybení spočívající v postupu soudu, který nebyl v souladu se zákonem, se mohou projevit v konečném rozhodnutí ve věci, a proto má účastník řízení možnost domoci se prostřednictvím řádných nebo mimořádných opravných prostředků zjednání nápravy, a to tehdy, jestliže z důvodu zjištěné vady pro něj konečné rozhodnutí vyznělo nepříznivě. Z obdobného názoru pak vychází i dovolatelem kritizované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. 27 Cdo 1706/2017, řešící problematiku žaloby pro zmatečnost v případě, že byl účastníku nesprávně ustanoven opatrovník. I v případě zmiňovaného důvodu zmatečnosti podle § 229 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zákon jednoznačně a bez pochybností stanoví, že žaloba pro zmatečnost může být podána jen proti rozhodnutí, kterým bylo řízení skončeno, a nikoliv proti rozhodnutí, jímž byl účastníkovi opatrovník (nesprávně) ustanoven. Obdob-

ný názor ve vztahu k rozhodnutí o ustanovení opatrovníka ve správním řízení pak zaujal i Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 12. 11. 2015, sp. zn. I. ÚS 2119/15, kde rovněž vysvětlil, že pro vznik nároku na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb. je v takovém případě nezbytné domoci se nejprve zrušení či změny konečného rozhodnutí ve věci.

č. 16

24. Z uvedeného důvodu se velký senát neztotožnil s výše citovanou úvahou vyjádřenou v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2150/2012, a dospěl naopak v souladu se stanoviskem předkládajícího procesního senátu k závěru, že nejde o nárok z titulu nesprávného úředního postupu, požaduje-li poškozený náhradu škody, jež mu měla vzniknout tím, že mu byl v rozporu se zněním § 29 odst. 3 o. s. ř. ustanoven opatrovník, je-li tato škoda odvozována od zmenšení jmění v důsledku přijetí konečného pravomocného a vykonatelného rozhodnutí, jež bylo vydáno v řízení zatíženém vytýkanou vadou. Požadavek na náhradu škody tak bylo možno s úspěchem uplatnit jen z titulu nezákonného (konečného) rozhodnutí, tedy takového, které by bylo v předepsaném řízení zrušeno či změněno pro nezákonnost.

25. Při řešení dané problematiky se proto odvolací soud v posuzované věci nijak neodchýlil od závěrů uvedených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 4286/2013, uveřejněného pod číslem 35/2015 Sb. rozh. obč., dle něž splnění požadavku změny či zrušení rozhodnutí pro nezákonnost ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk nelze obecně nahradit předběžným posouzením rozhodnutí jako nezákonného v odškodňovacím řízení. Nejvyšší soud zde vycházel z toho, že podmínka zakotvená v § 8 odst. 1 OdpŠk brání tomu, aby odškodňovací řízení plnilo funkci, která náleží opravným prostředkům. V souladu se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* je na osobě, která se cítí být rozhodnutím vydaným orgánem veřejné moci dotčena na svých právech, aby se proti takovému rozhodnutí bránila prostřednictvím opravných prostředků, a docílila tak jeho zrušení. Mohl-li se žalobce objektivně domoci prostřednictvím žaloby pro zmatečnost zrušení pro něj nepříznivého rozsudku odvolacího soudu z důvodu, že mu byl nesprávně ustanoven opatrovník, a neučinil-li tak, nemůže být jím uplatněný nárok ve světle výše vyložených požadavků § 8 odst. 1 OdpŠk shledán opodstatněným, a to zcela bez zřetele k tomu, že vadně ustanovený opatrovník (nadto) řádně nehájl jeho zájmy.

26. Jen pro úplnost Nejvyšší soud připomíná, že byl vázán žalobcem uplatněnými dovolacími důvody (§ 242 odst. 3 věta první o. s. ř.), a proto se nezabýval otázkou, zdali žalobce mohl požadovat náhradu škody způsobené mu poškozením jeho jmění v průběhu soudní exekuce, aniž by tvrdil, že pro nezákonnost bylo zrušeno nebo změněno také pravomocné usnesení o nařízení soudní exekuce.

27. Rozsudek odvolacího soudu je tedy z pohledu uplatněných dovolacích námitek věcně správný, Nejvyšší soud – aniž ve věci nařídil jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) – proto dovolání jako nedůvodné rozsudkem zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

Č. 17

Náhrada škody, Advokacie
§ 16 zákona č. 85/1996 Sb.

č. 17

Advokát, který zastupuje oprávněného při vymáhání pohledávky v exekuci, je povinen pravidelně ověřovat v insolvenčním rejstříku, zda nebylo zahájeno insolvenční řízení na majetek povinného. Vyjde-li v průběhu exekučního řízení najevo, že ve vztahu k majetku povinného bylo zahájeno insolvenční řízení, je advokát povinen konzultovat s oprávněným další postup nebo zajistit práva oprávněného přihlášením vymáhané pohledávky do insolvenčního řízení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2020, sp. zn. 23 Cdo 1858/2019, ECLI:CZ:NS:2020:23.CDO.1858.2019.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 2. 2019, sp. zn. 17 Co 495/2017, a rozsudek Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 10. 2017, sp. zn. 70 C 204/2017, a věc vrátil Okresnímu soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 12. 10. 2017, č. j. 70 C 204/2017-28, zamítl žalobu o zaplacení částky 549 051,56 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p. a. z částky 549 051,56 Kč od 22. 3. 2017 do zaplacení (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).
2. Podanou žalobou se žalobkyně domáhala po žalovaném náhrady škody ve výši 549 051,56 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p. a. z této částky od 22. 3. 2017 do zaplacení. Škoda jí měla vzniknout tím, že žalovaný nepodal přihlášku do insolvenčního řízení vedeného proti dlužníku žalobkyně M. K., ač k tomu byl podle mandátní smlouvy o právní službě povinen.
3. Soud prvního stupně zjistil, že účastníci mezi sebou uzavřeli dne 1. 4. 2010 mandátní smlouvu o právní službě, že žalovaný jako advokát zastupoval žalobkyni ve sporu s M. K., v němž Okresní soud v Děčíně vydal rozsudek č. j. 8 C 68/2010-71, že žalovaný jako advokát podal na základě tohoto rozsudku návrh na

exekuci proti M. K., neboť M. K. žalobkyni svůj dluh vůči ní dobrovolně nezaplatil, a že žalovaný za žalobkyni přihlášku pohledávky do insolvenčního řízení vedeného na dlužníka žalobkyně M. K. nepodal.

4. Soud prvního stupně z mandátní smlouvy zjistil, že se v ní mandatář zavázal poskytovat mandantovi právní služby spočívající zejména v právním zastoupení před soudy a jinými orgány, při jednání se stranami, v sepisování smluv a jiných listin o právních úkonech, udílení právních porad, konzultací a rozborů. Smlouva byla uzavřena na dobu neurčitou s výpovědní lhůtou 3 měsíce. Za uvedené služby si strany sjednaly smluvní paušální odměnu ve výši 7 000 Kč plus DPH s tím, že smluvní odměna za soudní spory bude sjednána individuálně na základě konkrétní dohody. Mandatář se zavázal poskytovat právní služby s náležitou péčí, konzultovat jednotlivé právní kroky s mandantem, pokud to vyžaduje povaha případu, a informovat mandanta o možnostech řešení. Mandant se zavázal poskytnout mandatáři dostatečnou součinnost, zejména listiny a informace.

5. Soud prvního stupně dále zjistil ze spisu Krajského soudu v Ústí nad Labem, který je insolvenčním soudem dlužníka žalobkyně M. K. (konkrétně z insolvenčního návrhu M. K. spojeného s návrhem na povolení oddlužení ze dne 12. 4. 2013, z usnesení o úpadku spojeného s povolením oddlužení ze dne 14. 5. 2013, z usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře ze dne 20. 8. 2013, ze zprávy insolvenčního správce ze 4. 10. 2017 o splnění oddlužení), že tento dlužník podal na sebe insolvenční návrh (jeho manželka také) s tím, že navrhoval řešit úpadek oddlužením. V soupisu svých závazků uvedl i závazek vůči žalobkyni. Insolvenční soud mu povolil oddlužení, a to formou splátkového kalendáře. Ze zprávy insolvenčního správce vyplývá, že dlužníci splní podmínky oddlužení ještě před uplynutím 5 let a doporučuje dlužníky osvobodit od placení zbývajících pohledávek.

6. Soud prvního stupně žalobu zamítl z důvodu, že žalobkyně neunesla své břemeno důkazní, tedy že neprokázala, že žalovaný měl povinnost podat přihlášku do insolvenčního řízení vedeného na dlužníka žalobkyně M. K. Taková povinnost z mandátní smlouvy o právní službě totiž neplyne. Obsah smlouvy je obecný, upravuje obecné podmínky při poskytování právních služeb, nejsou v ní sjednány konkrétní záležitosti, které by měl mandatář obstarat. Zákon o advokacii nestanoví, že pokud advokát vymáhá pohledávku mandanta, musí zároveň sledovat insolvenční rejstřík. Obsah právních služeb je věcí dohody smluvních stran; mandátní smlouva neobsahovala povinnost žalovaného sledovat insolvenční rejstřík a/nebo podat přihlášku do insolvence a pouze z obecného ustanovení mandátní smlouvy o povinnosti mandatáře poskytovat právní služby takovou konkrétní povinnost dovodit nelze. Žalobkyně neprokázala, že by taková povinnost byla sjednána jinak či jinde (což ostatně ani netvrdila).

7. K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 12. 2. 2019, č. j. 17 Co 495/2017-64, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku

pod bodem I potvrdil (výrok pod bodem I), ve výroku pod bodem II změnil tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně (výrok pod bodem II), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem III).

8. Jelikož žalobkyně svůj nárok odvíjí od smlouvy uzavřené mezi účastníky, zabýval se odvolací soud obsahem této smlouvy a za tím účelem důkaz předmětnou smlouvou zopakoval. V mandátní smlouvě se žalovaný jako mandatář zavázal žalobkyni jako mandantovi poskytovat právní služby spočívající zejména v právním zastoupení před soudy a jinými orgány, při jednání se stranami, v sepišování smluv a jiných listin o právních úkonech, udílení právních rad, konzultací a rozborů (čl. I), byla sjednána paušální odměna pro žalovaného za uvedené služby (čl. III bod 1) s tím, že pokud jde o soudní spory, sjednají strany odměnu individuálně, a to na základě konkrétní dohody pro jednotlivé případy (čl. III bod 2), žalovaný se dále zavázal poskytovat právní službu s náležitou péčí, konzultovat jednotlivé právní kroky s žalobkyní a informovat žalobkyni o různých možnostech řešení (čl. IV bod 1), žalobkyně se zavázala poskytnout žalovanému dostatečnou součinnost, zejména potřebné listiny a informace (čl. IV bod 2). Účinnost smlouvy byla sjednána k 1. 4. 2010 (čl. VI).

9. Ohledně zastupování žalobkyně žalovaným v jednotlivých řízeních před orgány veřejné moci nebyly uzavírány samostatné smlouvy, ale žalobkyně žalovaného o zastupování požádala na základě mandátní smlouvy, jak vyplývá ze shodných tvrzení účastníků učiněných při jednání odvolacího soudu dne 11. 12. 2018. Žalobkyně žalovaného o podání přihlášky do insolvenčního řízení nepožádala. V daném případě se žalobkyně domáhá náhrady škody, která jí měla vzniknout tím, že žalovaný nepodal přihlášku do insolvenčního řízení proti M. K. Povinnost podat přihlášku přitom měla vyplývat z uzavřené mandátní smlouvy, resp. z povinnosti žalovaného jako advokáta podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“).

10. Odvolací soud přisvědčil soudu prvního stupně v tom, že v mandátní smlouvě konkrétní záležitosti (právní případy), které by měl žalovaný obstarat, sjednány nebyly. (Jen) na základě mandátní smlouvy tedy nebyl žalovaný povinen ani oprávněn žalobkyni zastupovat v jednotlivých (konkrétních) řízeních před orgány veřejné moci, neboť taková povinnost sjednána nebyla. Na druhou stranu nelze přehlédnout povinnosti advokáta, který je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny (§ 16 odst. 1 zákona o advokacii) a je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné (§ 16 odst. 2 zákona o advokacii). Povinnost podat přihlášku by podle odvolacího soudu měl, pokud 1) by o zahájení insolvenčního řízení věděl v době, kdy bylo možné přihlášku podat, a 2) nemohl by si včas vyžádat pokyny žalobkyně k dalšímu postupu. Pro výjimečný postup žalovaného jako advokáta podat přihlášku

č. 17

do insolvenčního řízení i bez pokynu žalobkyně byla podle odvolacího soudu nezbytná skutečná vědomost žalovaného o probíhajícím insolvenčním řízení, nikoli pouze to, že o probíhajícím insolvenčním řízení vědět měl a mohl. To proto, že pokud by postačovala pouhá možnost vědomosti, bylo by ji třeba vztahovat k okamžiku zahájení insolvenčního řízení, resp. k období krátce poté, v důsledku čehož by žalovaný měl možnost (a povinnost) si vyžádat pokyny od žalobkyně, a nebyl by tak naplněn druhý z předpokladů pro výjimečný postup žalovaného i bez pokynu žalobkyně.

11. Žalobkyně, jejíž tvrzení o tom, že žalovaný o insolvenčním řízení vůči M. K. věděl (již) v době, kdy bylo možné přihlášku podat, žalovaný popřel, přes poučení podle § 118a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), při jednání odvolacího soudu důkaz potřebný k prokázání této skutečnosti neoznačila. Jelikož nebyla prokázána vědomost žalované o probíhajícím insolvenčním řízení vůči M. K. v době, kdy bylo možné pohledávku žalobkyně uplatnit přihláškou, má odvolací soud za to, že povinnost žalovaného podat přihlášku do insolvenčního řízení nevyplývala ani z povinnosti žalovaného chránit zájmy žalobkyně podle § 16 zákona o advokacii. Odvolací soud uzavřel, že nebyly prokázány skutečnosti, z nichž by bylo možné dovodit povinnost žalovaného podat přihlášku do insolvenčního řízení. Nelze proto dospět k závěru o porušení této povinnosti žalovaným, a nejsou tak naplněny předpoklady pro odpovědnost žalovaného za škodu z porušení této povinnosti vzniklou.

12. Odvolací soud závěrem uvedl, že nemohl přihlédnout k tvrzení žalobkyně o tom, že vůči ní žalovaný porušil informační povinnost, neboť jí neinformoval o probíhajícím insolvenčním řízení, čímž žalobkyni vznikla škoda, jejíž náhrady se v tomto řízení domáhá, neboť se jednalo o nové tvrzení, které nebylo uplatněno před soudem prvního stupně. Do té doby žalobkyně odvíjela vznik škody od porušení jiné povinnosti žalovaným (podat přihlášku do insolvenčního řízení).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

13. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, kterým jej napadla v rozsahu výroku pod bodem I. Podle dovolatelky napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, konkrétně od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2013, č. j. 25 Cdo 2224/2012, ze kterého plyne, že „pokud není výslovně sjednáno, že smlouva mezi advokátem a klientem se vztahuje pouze na některé konkrétně vymezené úkony, nebo je tato povinnost vyloučena pozdějším výslovným pokynem klienta, je povinností advokáta postupovat tak, aby byly oprávněné zájmy klienta řádným způsobem chráněny a prosazovány, k čemuž je advokát povinen využívat důsledně všechny zákonné prostřed-

ky, které mohou sloužit zájmům klienta v právní záležitosti, jež je předmětem smlouvy o poskytnutí právní služby, tj. jak prostředky procesněprávní povahy, tak povahy hmotněprávní“. Předmětnou otázkou je, zda advokát, který zastupuje klienta na základě generální plné moci a v souladu s písemně uzavřenou mandátní smlouvou o právní službě v nalézacím i vykonávacím řízení, je povinen ve smyslu § 16 zákona o advokacii podat rovněž přihlášku pohledávky do insolvenčního řízení zahájeného proti dlužníkovi, vůči kterému pohledávku vymáhá.

14. Podle žalobkyně rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. To spočívá v tom, že odvolací soud na daný případ neaplikoval § 16 zákona o advokacii, když tuto aplikaci podmínil dalšími skutečnostmi, tj. vědomím žalovaného o probíhajícím insolvenčním řízení. Tímto postupem však odvolací soud nesprávně vyložil hmotněprávní normu, tj. ustanovení § 16 zákona o advokacii, který chrání žalobkyni jako klienta ve smluvním vztahu mezi advokátem a klientem.

15. Podle žalobkyně povinnost žalovaného plynula z § 16 odst. 2 zákona o advokacii, podle kterého je advokát povinen důsledně využívat všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. Pokud žalovaný jako advokát převzal na základě mandátní smlouvy k vymáhání pohledávku za dlužníkem M. K. a tuto pohledávku vymáhal jak v nalézacím, tak i ve vykonávacím řízení, je podle žalobkyně dostatečně prokázáno, že v rámci tohoto vymáhání měl povinnost tuto pohledávku přihlásit i do insolvenčního řízení.

16. Žalobkyně navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

17. Žalovaný se k dovolání žalobkyně nevyjádřil.

III.

Přípustnost dovolání

18. Nejvyšší soud jakožto soud dovolací (§10a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou zastoupenou advokátem, posuzoval, zda je dovolání přípustné.

19. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

20. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

č. 17

21. Podle § 241a odst. 2 o. s. ř. v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).

22. Podle § 241a odst. 6 o. s. ř. nelze v dovolání uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy.

23. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

24. Přípustnost dovolání zakládá otázka, zda je advokát, který zastupuje klienta na základě generální plné moci a v souladu s písemně uzavřenou mandátní smlouvou o právní službě v nalézacím i vykonávacím řízení, povinen ve smyslu § 16 zákona o advokacii podat včas přihlášku pohledávky do insolvenčního řízení zahájeného proti dlužníkovi, vůči němuž tento advokát pohledávku vymáhá. Tato otázka dosud nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

25. Podle § 16 odst. 1 zákona o advokacii je advokát povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit. Podle odst. 2 při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

26. Nejvyšší soud se neztotožňuje s právním posouzením věci ze strany odvolacího soudu v souvislosti s jeho závěrem, že pro přihlášení pohledávky žalovaným do insolvenčního řízení bez pokynu žalobkyně byla nezbytná skutečná vědomost žalované o probíhajícím řízení, nikoli pouze to, že o probíhajícím insolvenčním řízení vědět měl a mohl, resp. že za daného skutkového stavu nevyplývala povinnost žalovaného přihlásit pohledávku do insolvenčního řízení ani z § 16 zákona o advokacii.

27. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. 25 Cdo 5819/2017, vyložil, že „z podstaty poskytování právních služeb vyplývá, že advokát je při poskytování právních služeb povinen postupovat s náležitou odbornou péčí. To předpokládá iniciativní a samostatný přístup advokáta, poskytnutí potřebných informací klientovi, vysvětlení řešené problematiky, představení mož-

ných variant postupu, vyhodnocení jejich výhod i rizik a vyžádání si pokynů (informovaného souhlasu) klienta v případě, že je to potřebné (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2012, sp. zn. 25 Cdo 121/2010, Soubor C 10101)“.

V předmětném rozhodnutí Nejvyšší soud dále doplnil, že „i když zákon již dále podrobněji rozsah konkrétních povinností advokáta nevymezuje, lze pod požadavek čestné a svědomité ochrany a prosazování práv a oprávněných zájmů klienta s využitím všech zákonných prostředků ve smyslu § 16 zákona o advokacii podřadit i tzv. znalostní povinnost a povinnost poučovací. Poučovací povinnost, ač není v zákoně výslovně definována, je samotnou podstatou výkonu advokacie, prolíná všemi stadii poskytování právní služby a odráží zvýšený standard péče, který advokát jako specialista na právní otázky a postupy musí klientovi garantovat, aby dosáhl zamýšleného účinku ve věcech, které pro klienta jako příkazník zajišťuje“.

28. V dovolatelkou odkazovaném rozsudku ze dne 26. 3. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2224/2012, Nejvyšší soud uvedl, že „pokud není výslovně sjednáno, že smlouva mezi advokátem a klientem se vztahuje pouze na některé konkrétně vymezené úkony, nebo je tato povinnost vyloučena pozdějším výslovným pokynem klienta, je povinností advokáta postupovat tak, aby byly oprávněné zájmy klienta řádným způsobem chráněny a prosazovány, k čemuž je advokát povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky, které mohou sloužit zájmům klienta v právní záležitosti, jež je předmětem smlouvy o poskytnutí právní služby, tj. jak prostředky procesněprávní povahy, tak povahy hmotněprávní (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2679/2006, jenž je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz)“.

29. V rozsudku ze dne 6. 9. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4243/2015, Nejvyšší soud vyložil, že „stěžejní otázkou v projednávané věci je konkrétní vymezení rozsahu povinností advokáta při zastupování klienta v soudním řízení. Dovatel shodně se soudem prvního stupně dovozuje, že v řízení o určení vlastnictví k nemovitostem v obci H., vedeném u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 5 C 275/2008, byl žalobce (v onom řízení jeden ze žalovaných) plně úspěšný, když proti němu byla žaloba zamítnuta z důvodu nedostatku pasivní legitimace a byla mu přiznána náhrada nákladů řízení, a proto žalovaný 2) jako jeho zástupce své povinnosti advokáta splnil řádně. S tímto názorem se dovolací soud neztotožňuje, neboť je nepochybné, že pro ochranu práv a zájmů žalobce nebylo postačující zamítnutí žaloby pro nedostatek pasivní legitimace a konstatování, že skutečným vlastníkem nemovitosti je L. R. Oprávněným zájmem žalobce bylo uspokojení jeho pohledávky vůči dlužnici L. R., případně realizace zástavního práva, jehož vznik byl sledován uzavřením zástavní smlouvy. Odvolací soud uzavřel, že při znalosti kontextu skutkových a právních okolností muselo či mělo být dovolateli jakožto kvalifikovanému zástupci žalobce zřejmé, že pohledávka ze smlouvy o půjčce nemůže být uspokojena z tzv. „propadné zástavy“ a že může dojít k její-

č. 17

mu promlčení, měl tedy klienta poučit rovněž o možných následcích neuplatnění pohledávky a zástavního práva před uplynutím promlčecí doby. Dovolací soud se s tímto právním závěrem ztotožňuje a doplňuje, že výklad dovolatele, jenž poskytnutí právní služby zužuje na pouhé dosažení úspěchu v řízení bez hlubšího právního rozboru celkové situace klienta a zajištění ochrany jeho oprávněných zájmů, neodpovídá požadavku na „řádnou a kvalifikovanou právní pomoc“.

30. Vedle shora vymezené poučovací povinnosti má advokát také povinnost ověřovací a znalostní. Rozsah advokátské ověřovací povinnosti lze v tomto směru charakterizovat tak, že jeho cílem je vyjasnit všechny otázky, které mohou být relevantní pro právní posouzení případu, a vyjasnit pochybnosti, které musí jako znalec práva identifikovat. Nesmí se, jinak řečeno, spokojit s objemem či rozsahem poskytnutých informací, nýbrž jeho úkolem je zjistit úplný a objektivní stav věcí. ... Součástí advokátské povinnosti je důkladnost jeho počínání. ... Charakter „šetření“ mají určité postupy, které jsou sbíráním a ověřováním informací z veřejných zdrojů. Je totiž povinností advokáta sbírat údaje z veřejných registrů, nahlížet do spisů, vyžadovat potvrzení a ověření od úřadů a jiných institucí apod. ... Znalostní povinnost předpokládá především odpovídající „obecnou“ znalost zejména oboru (oborů), kterého se mandát dotýká. ... Míra, tj. hloubka a rozsah právních vědomostí, je otázkou standardu péče, tedy objektivizované úrovně, která musí být zachována, aby právní služby byly poskytovány svědomitě ve smyslu § 16 odst. 2 zákona o advokacii. Při nedodržení tohoto standardu (úrovně) je dán jeden z předpokladů odpovědnosti advokáta za škodu, totiž zavinění ve formě nedbalosti. ... V souvislosti s otázkou, jak vysoký standard vědění (vědomostí) je třeba zvolit, je v ČR třeba se přiklonit k „modelu“ průměrného svědomitého a obezřetného advokáta, který vykonává praxi i samostatně, jenž se nespecializuje pouze na úzký okruh agendy, který však má za pomoci běžně dostupných elektronických médií přístup k široké paletě informačních zdrojů, pravidelným studiem si udržuje relativně vysokou obecnou úroveň vědomostí a je schopen si vždy s přihlédnutím ke konkrétní situaci vědomosti aktualizovat, obnovit a adaptovat. ... Advokát není v zásadě povinen disponovat jinými znalostmi než těmi, které se týkají práva bezprostředně souvisejícího s řešenými problémy. I pokud jde o tyto problémy, je jeho povinností, v případě, že nemá vlastní odborné znalosti, angažovat příslušného odborníka. ... Advokát by měl vycházet z maximálně účelného přístupu založeného na zkušenosti a nejpravděpodobnějším výsledku a dbát především na včasnost jednotlivých kroků [srov. TICHÝ, L. (ed.) Odpovědnost advokáta za škodu. Praha: C. H. Beck 2013, s. 115, 116, 118, 125, 126, 132, 133].

31. V nyní projednávané věci je ověřovací a znalostní povinnost žalovaného zřejmá, přičemž ověřovací povinnost souvisí s ověřováním vymahatelnosti předmětné pohledávky za dlužníkem M. K. a s tím související kontrolou veřejně dostupných informací obsažených v insolvenčním rejstříku, zatímco znalostní povinnost se týká vědomosti o riziku rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku

dlužníka a důsledků z toho plynoucích pro vymáhanou pohledávku žalobkyně za tímto dlužníkem. Z výše uvedeného se rovněž podává, že advokát má povinnost iniciativně a samostatně využívat všechny zákonné prostředky (procesní i hmotněprávní), o nichž je na základě svých zkušeností a vědomostí přesvědčen, že vedou k hájení oprávněných zájmů klienta a k dosažení klientem zamýšleného účinku ve věci, kterou pro něj zařizuje. Dosažení těchto účinků musí advokát klientovi jím (advokátem, jakožto právním odborníkem) zvolenými postupy garantovat.

32. Zřejmě z důvodu pasivity žalovaného spočívající v absenci pravidelné kontroly insolvenčního rejstříku, která patří k obvyklým úkonům (rutinám) každého obezřetného věřitele, jakož i základním povinností svědomitého advokáta při vymáhání pohledávky svého klienta, zmařil žalovaný úspěšnost vymození předmětné pohledávky, resp. její části, neboť nevyužil všech dostupných prostředků, které za daného skutkového stavu využít mohl (a měl). Aby žalovaný dostal požadavkům obsaženým v § 16 odst. 2 zákona o advokacii, jakož i požadavkům vyplývajícím z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, bylo jeho povinností za daného skutkového stavu kontrolovat, zda nebylo proti dlužníkovi, jehož pohledávku měl jako zástupce žalobkyně vymoci v exekučním řízení, zahájeno insolvenční řízení, a následně buď konzultovat s žalobkyní další postup, resp. získat informovaný souhlas žalobkyně k přihlášení předmětné pohledávky do insolvenčního řízení, anebo tuto pohledávku do insolvenčního řádně a včas přihlásit. Přihlášením předmětné pohledávky do insolvenčního řízení by se žalovaný zasadil o návratnost alespoň části v exekučním řízení vymáhané pohledávky žalobkyně, přičemž tímto postupem by nezpůsobil žalobkyni žádné dodatečné náklady ani povinnosti související s vymáháním předmětné pohledávky, tedy úkolem, o jehož splnění se měl jakožto advokát žalobkyně zasadit. Tímto postupem by dostal svým povinností jednat svědomitě a důsledně využít všech zákonných prostředků, které měl v dané situaci k dispozici a kterými mohl v zájmu oprávněných zájmů žalobkyně eliminovat negativní důsledky spojené s úpadkem jejího dlužníka. Naopak tím, že žalovaný pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásil (a ani o vhodnosti tohoto postupu klienta neinformoval), způsobil, že pohledávka, kterou měl v exekučním řízení ve prospěch žalobkyně vymáhat, se stala (vzhledem k tomu, že dlužník splnil v insolvenčním řízení stanovené podmínky oddlužení) nevymahatelnou jednou pro vždy.

33. Skutečnou vědomost žalovaného o zahájení insolvenčního řízení nelze v tomto případě považovat za podmínku porušení povinnosti jednat v souladu s § 16 zákona o advokacii, jak vyplývá z napadeného rozhodnutí. V případě, kdy advokát zastupuje na základě generální plné moci svého klienta v exekučním řízení, musí vzhledem k odborné péči, která je s výkonem jeho činnosti spojena, předpokládat, že může být proti dlužníkovi zahájeno insolvenční řízení a s vědomím následků nepřihlášení pohledávky do tohoto řízení činit všechny nezbytné

kroky směřující k poskytnutí řádné a kvalifikované právní pomoci, jejímž výsledkem je dosažení klientem zamýšlených účinků v předmětné věci, tedy např. přihlásit předmětnou pohledávku včas do insolvenčního řízení. Úkony prováděné žalovaným v zájmu klienta nebylo lze omezit pouze na úkony učiněné pouze v exekučním řízení, nýbrž bylo třeba po žalovaném jakožto (průměrně) svědomitým a obezřetným advokátovi vyžadovat, aby činil veškeré úkony, které bezprostředně souvisí s jím řešeným „problémem“.

34. Advokát je povinen k výkonu své činnosti přistupovat důsledně a svědomitě. Těmto požadavkům žalovaný nedostál, když v rámci vymáhání pohledávky žalobkyně průběžně nekontroloval, zda proti jejímu dlužníku nebylo vedeno insolvenční řízení, resp. nebyl zjištěn úpadek tohoto dlužníka, a do kdy běží lhůta pro přihlášení vymáhané pohledávky, a následně neučinil kroky směřující k odvrácení pro žalobkyni negativního následku, tj. nevymahatelnosti žalovaným vymáhané pohledávky.

35. Pouze pro úplnost Nejvyšší soud podotýká, že i kárný senát České advokátní komory dovodil, že je kárným proviněním, jestliže advokát jako zástupce věřitele promešká přihlášení jeho pohledávky v insolvenčním řízení (srov. kárný příkaz kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 6. 12. 2017, sp. zn. K 121/2017, Bulletin advokacie 4/2018, s. 69).

36. Ze shora uvedeného se podává, že rozsudek odvolacího soudu není z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nejsou splněny předpoklady pro to, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu včetně závislého výroku o náhradě nákladů řízení podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i tento rozsudek a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Č. 18

Č. 18

Pojištění, Zavinění

§ 3 písm. a) a b) zákona č. 37/2004Sb., § 4 zákona č. 140/1961 Sb., § 5 zákona č. 140/1961 Sb., § 15 zákona č. 40/2009 Sb., § 16 zákona č. 40/2009 Sb.

Jednání pojistníka či pojištěného v případě havarijního pojištění vozidel může představovat úmyslné jednání vylučující nahodilost skutečnosti označené jako pojistná událost v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpisu, na který se pojistná smlouva odvolává, a to i ve formě nepřímého úmyslu (např. poškození pojištěného vozidla vědomým porušením dopravních předpisů jízdou v provozu extrémně vysokou rychlostí za dalších mimořádných okolností dopravní nehody), byť byl pojistník či pojištěný v souvislosti s tímto jednáním shledán v trestním řízení vinným nedbalostním trestným činem, jehož objektem je život, zdraví nebo majetek třetích osob.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2020, sp. zn. 23 Cdo 1016/2019, ECLI:CZ:NS:2020:23.CDO.1016.2019.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2018, sp. zn. 17 Co 166/2018, v části, ve které bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení; jinak její dovolání zamítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 22. 6. 2017, č. j. 64 C 140/2016-36, zamítl žalobu o zaplacení částky 803 008,80 Kč spolu s příslušenstvím ve výroku specifikovaným (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II.).
2. Soud prvního stupně takto rozhodl o žalobě, již se žalobkyně domáhala na žalované pojistného plnění s tím, že mezi účastnicemi byla dne 29. 5. 2012 uzavřena smlouva o havarijním pojištění vozidla A na částku 2 250 000 Kč. Dne 10. 8. 2013 žalobkyně s vozidlem havarovala a 13. 8. 2013 pojistnou událost nahlásila žalované. Žalovaná ukončila šetření dne 22. 10. 2014, žalobkyni však vyplatila pouze 321 204 Kč s tím, že pojistné plnění snížila o 10 % spoluúčasti, 12 % za podpojištění a 80 % jako sankční snížení plnění v rozsahu částky 803 008,80 Kč. Toto snížení hodnotila žalobkyně jako neoprávněné a domáhala se doplacení celé částky pojistného plnění.

3. Soud prvního stupně vzal za prokázané a současně mezi účastnicemi nebylo o tom sporu, že účastnice uzavřely smlouvu o sdruženém pojištění vozidla značky A na pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a na havarijní pojištění. Pojistná částka byla sjednána ve výši 2 250 000 Kč a spoluúcast pojistníka v rozsahu 10 %. Součástí smlouvy se staly pojistné podmínky VPPH 2006, dle nichž účastnice sjednaly, že se práva a povinnosti z pojistné smlouvy budou řídit zákonem č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě (dále též jen „zákon č. 37/2004 Sb.“), a Všeobecnými pojistnými podmínkami a příslušnými doplňkovými pojistnými podmínkami. Dále soud popsal, jak je v pojistných podmínkách definována pojistná událost. Vycházel ze zjištění, že žalovaná ukončila šetření předmětné události a odmítla poskytnout pojistné plnění s ohledem na trestní řízení vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 a s ohledem na to, že na uvedenou událost dopadá výslovně sjednaná výluka z pojištění, takže předmětná událost není pojistnou událostí. Z trestního spisu Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 4 T 150/2014 učinil zjištění, že žalobkyně dne 10. 8. 2013 jakožto pojistník a vlastník vozidla A v P. při jízdě ulicí S. ve směru od ulice K. způsobila obecné nebezpečí spočívající v ohrožení ostatních účastníků silničního provozu, jejich životů, zdraví i majetku, a to tím, že ve středně hustém silničním provozu svévolně a bez omluvitelné příčiny řídila vozidlo extrémně vysokou rychlostí nejméně 177 km/h, ačkoliv věděla, že rychlost jízdy je v obci omezená. Rychlostí nejméně 143 km/h narazila v levém jízdním pruhu do osobních vozidel. Způsobila škodu na vozidlech a škodu na zdraví dalším osobám. Byla odsouzena pro spáchání přečinu obecného ohrožení z nedbalosti k trestu odnětí svobody v trvání 36 měsíců, který byl podmíněně odložen, a dále jí byl uložen trest zákazu činnosti řízení motorových vozidel na dobu sedmi let a byla jí uložena povinnost k náhradě nemajetkové újmy. Dále soud konstatoval, že dne 10. 8. 2013 média informovala o honičce vozidel A, B, C po ulici S.

4. Soud prvního stupně posuzoval věc podle § 2 zákona č. 37/2004 Sb. ve znění účinném ke dni 20. 10. 2010. Dospěl k závěru, že v daném případě havarijní pojištění na havárii ze dne 10. 8. 2013 nedopadá, neboť se nejedná o nahodilou událost, jak je definována Všeobecnými pojistnými podmínkami. Poukázal i na to, že je vázán ve smyslu § 135 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), rozsudkem trestního soudu o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal. Dovodil, že bez protiprávního jednání žalobkyně jakožto pojistníka a pojištěného by ke škodné události nedošlo. Deklaroval, že podle Všeobecných pojistných podmínek se nejednalo o nahodilou událost a současně bylo vozidlo užito ke spáchání trestné činnosti pojistníka, což je dalším důvodem výluky z pojištění ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. o) VPPH 2006. Za tohoto stavu věci tedy soud prvního stupně žalobu jako nedůvodnou zamítl.

5. K odvolání žalobkyně odvolací soud rozsudkem v záhlaví uvedeným rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

6. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně. Uvedl, že podle čl. 5 odst. 1 Všeobecných pojistných podmínek pro pojištění vozidel a dopravovaných věcí VPPH 2006 je pojistnou událostí nahodilá skutečnost vyvolaná pojistným nebezpečím uvedeným v pojistné smlouvě nebo doplňkových pojistných podmínkách, se kterou je spojen vznik povinnosti pojišťovny poskytnout pojistné plnění za podmínek a v rozsahu stanoveném v pojistné smlouvě. Podle čl. 5 odst. 2 za nahodilou skutečnost se nepovažuje skutečnost způsobená pojistným nebezpečím, které nastalo v důsledku úmyslného jednání nebo úmyslného opomenutí pojistníka, pojištěného, jiné oprávněné osoby, osob jim blízkých nebo jiné osoby z podnětu těchto osob. Dále pak uvedl, že je nepochybné, že žalobkyně dne 10. 8. 2013 jela v úseku, ve kterém byla dopravní značka 80 km/h, rychlostí nejméně 177 km/h a ani v následujícím úseku, kde je dopravní značka 50 km/h, nesnížila rychlost jízdy. Způsobila škodu na vozidlech i škodu na zdraví a byla za toto jednání odsouzena rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 č. j. 4 T 150/2014-724 pro přečin obecného ohrožení z nedbalosti. Odvolací soud uzavřel, že je zřejmé, že žalobkyně se dopustila přečinu, za který byla pravomocně odsouzena. Její jednání, když jela rychlostí vyšší než 177 km/h v místě, kde byla povolená rychlost 80 km/h a následně 50 km/h, vykazovalo znaky vědomé nedbalosti, neboť si musela být vědoma toho, že při tak radikálním porušení dopravních předpisů může způsobit škodu, a pro ten případ s tím zjevně byla srozuměna. Nejednalo se tak o nahodilou skutečnost (nahodilou událost), jak je definována v pojistných podmínkách a v zákoně č. 37/2004 Sb., čímž není dán základ nároku. Odvolací soud shledal rozhodnutí soudu prvního stupně zcela správné, pokud žalobu nehodnotil jako důvodnou, a zamítl ji.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti rozsudku odvolacího soudu, výslovně proti všem jeho výrokům, podala žalobkyně (dále též „dovolatelka“) dovolání s tím, že jej považuje za přípustné dle § 237 o. s. ř. ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2. zákona č. 296/2017 Sb.), neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a na vyřešení otázky hmotného práva dosud dovolacím soudem neřešené. Uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. Dovolatelka dovolacímu soudu předkládá otázku, zda způsob jízdy (popsaný v dovolání) žalobkyně, odrážející se v pravomocném odsouzení žalobkyně za trestný čin obecného ohrožení z nedbalosti, znamená nepřítomnost nahodilosti z pohledu hodnocení podmínek pro vznik pojistné události, respektive zda je možno jej hodnotit jako úmysl ve vztahu ke vzniku škody na pojištěném vozidle. Dále namítá, že odůvodnění dovoláním napadeného roz-

sudku je z jí popsaných důvodů nelogické, nedostatečné a nepřesvědčivé, čímž jí tedy bylo upřeno právo na spravedlivý proces. Ve vztahu k nákladům řízení namítá, že zastoupení žalované advokátem nebylo účelné a náhrada nákladů řízení neměla být přiznána, tudíž rozhodnutí odvolacího soudu ve věci náhrady nákladů řízení je nesprávné.

č. 18

8. K dovolání žalobkyně se žalovaná vyjádřila tak, že navrhuje, aby dovolací soud dovolání zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno řádně a včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., se zabýval přípustností dovolání.

10. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

11. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

12. Podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. dovolání podle § 237 není přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení.

13. Dovolací soud předně uzavřel, že pokud dovolatelka podala dovolání proti všem výrokům rozsudku odvolacího soudu, tj. proti druhému výroku o náhradě nákladů odvolacího řízení a i proti té části prvního výroku, již byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně i ve výroku o nákladech prvostupňového řízení, pak podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. dovolání proti označeným výrokům není přípustné.

14. Dovolání je však přípustné pro řešení otázky, zdali jednání pojistníka či pojištěného z havarijního pojištění může představovat úmyslné jednání vylučující nahodilost skutečnosti označené jako pojistná událost v pojistné smlouvě, a to i ve formě nepřímého úmyslu, byť byl za toto jednání shledán v trestním řízení vinným nedbalostním trestným činem, jehož objektem je život, zdraví nebo majetek třetích osob.

IV.

Důvodnost dovolání

15. Podle odvolacího soudu jednání žalobkyně nepředstavovalo tzv. nahodilou skutečnost (nahodilou událost), jak je definována v pojistných podmínkách

a v zákoně č. 37/2004 Sb. Dovolatelka tento pro rozhodnutí odvolacího soudu určující závěr zpochybňuje a namítá, že způsob jízdy žalobkyně, odrážející se v pravomocném odsouzení žalobkyně za trestný čin obecného ohrožení z nedbalosti, neznamená nepřítomnost nahodilosti z pohledu hodnocení podmínek pro vznik pojistné události, respektive není jej možno hodnotit jako úmysl ve vztahu ke vzniku škody na pojištěném vozidle.

Pojistná událost a nahodilá skutečnost podle zákona a judikatury

16. Podle § 3 písm. a) a b) zákona č. 37/2004 Sb. se pro účely tohoto zákona nahodilou skutečností rozumí skutečnost, která je možná a u které není jisté, zda v době trvání soukromého pojištění vůbec nastane, nebo není známa doba jejího vzniku, a pojistnou událostí nahodilá skutečnost blíže označená v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpisu, na který se pojistná smlouva odvolává, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění.

17. Pro stanovení, co je v konkrétním pojištění pojistnou událostí, se vychází z pojistných podmínek, popř. pojistné smlouvy, nebo ze zvláštního právního předpisu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1463/2014, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2009, sp. zn. 25 Cdo 5175/2008, popř. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 25 Cdo 346/2013).

18. Nahodilou událostí je skutečnost určená pojistnými podmínkami, o níž účastníci pojištění odůvodněně předpokládají, že může nastat, v době vzniku pojištění však nevědí, zda nastane, popřípadě kdy nastane. Nahodilou není událost, o níž se v době vzniku pojištění ví, že už nastala, ani událost, kterou úmyslně přivodil ten, na jehož majetek, život nebo na jehož odpovědnost za škody se pojištění vztahuje, popř. ten, komu v případě pojistné události vznikne právo na plnění (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2007, sp. zn. 30 Cdo 1273/2006, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2006, sp. zn. 30 Cdo 427/2006, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3771/2008).

Nahodilá skutečnost v pojistných podmínkách projednávané věci

19. Účastnice uzavřely smlouvu o havarijním pojištění vozidla A. V podmínkách projednávané věci si strany v čl. 5 Všeobecných pojistných podmínek pro pojištění vozidel a dopravovaných věcí VPPH 2006 sjednaly, že pojistnou událostí je nahodilá skutečnost vyvolaná pojistným nebezpečím uvedeným v pojistné smlouvě nebo doplňkových pojistných podmínkách, se kterou je spojen vznik povinnosti pojišťovny poskytnout pojistné plnění za podmínek a v rozsahu stanoveném v pojistné smlouvě. Za nahodilou skutečnost se přitom dle čl. 5 odst. 2 nepovažuje skutečnost způsobená pojistným nebezpečím, které nastalo v důsledku úmyslného jednání nebo úmyslného opomenutí pojistníka, pojištěného, jiné oprávněné osoby, osob jim blízkých, nebo jiné osoby z podnětu těchto osob.

20. Právní úprava zákona o pojistné smlouvě, závěry dosavadní judikatury i smluvní ujednání v pojistných podmínkách tak nepovažují za nahodilou sku-

tečnost případné jednání pojištěné žalobkyně, jednala-li by úmyslně ve vztahu k předmětu pojištění, zde jejímu osobnímu vozidlu. Posouzení otázky, zdali jednání žalobkyně lze hodnotit jako úmyslné, bylo určující i pro závěry odvolacího soudu a je základní dovolací námitkou.

Výklad úmyslu v soukromoprávních vztazích obecně

č. 18

21. Při výkladu úmyslu v soukromoprávních vztazích je třeba vyjít z dosavadní judikatury (např. rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2018, sp. zn. 25 Cdo 3009/2017), podle níž občanské právo za účinnosti občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, který pojem zavinění nevymezoval, tradičně vycházelo z úpravy hmotného práva trestního (§ 4 a § 5 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinného do 30. 12. 2009, či § 15 a § 16 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, účinného od 1. 1. 2010).

22. Zavinění je právní naukou definováno jako vnitřní, psychický vztah jednatelce k jeho vlastnímu protiprávnímu jednání a k výsledku tohoto jednání. Je založeno jednak na prvku poznání, spočívajícím ve vědomosti a předvídání určitého výsledku, jednak na prvku vůle, spočívajícím v tom, že subjekt projevuje svou vůli tím, že něco chce, ale také tím, že je s něčím srozuměn. U úmyslu platí, že buď škůdce věděl, že škodu způsobí a chtěl ji způsobit (přímý úmysl), anebo byl s tímto důsledkem srozuměn (nepřímý úmysl).

Výklad úmyslu v havarijním pojištění obecně a v podmínkách projednávané věci

23. Předmětem pojistného rizika v podmínkách havarijního pojištění je zpravidla nedbalostní jednání řidičů, kteří bez přiměřených důvodů spoléhají, že škodu na pojištěném vozidle jako předmětu pojištění nezpůsobí, ač porušují pravidla silničního provozu, např. nedodržením rychlostního omezení. Takové jednání je soukromoprávním majetkovým havarijním pojištěním kryto a právě pro tento účel zpravidla ze strany pojistníků jako pojištění smluvní sjednáváno. O takovou situaci však nejde v případech úmyslného jednání pojištěného ve vztahu k předmětu pojištění, ať už pojištěný věděl, že škodu na vozidle způsobí a chtěl ji způsobit (např. v případě podvodného jednání ve vztahu k pojistiteli), anebo byl s důsledkem způsobení škody na svém vozidle v důsledku svého jednání srozuměn.

24. Ze skutkových zjištění v projednávané věci vyplývá, že žalobkyně řídila v obci ve středně hustém silničním provozu vozidlo extrémně vysokou rychlostí nejméně 177 km/h, ačkoliv věděla, že rychlost jízdy je v obci omezená. Nesledovala situaci v silničním provozu před vozidlem, ani nereagovala na souvislé kolony vozidel v obou jízdních pružích a v levém jízdním pruhu a levými svodidly narazila svým vozidlem A do pomalu v levém pruhu popojíždějící kolony vozidel rychlostí nejméně 143 km/h a způsobila škodu jak na svém vozidle, tak na dalších vozidlech. Ze zjištění soudů současně vyplývá, že dne 10. 8. 2013 média informovala o honičce vozidel A, B, C v ulici S. v P.

25. Za této konkrétní specifické situace musela žalobkyně vědět, že může škodu na svém vozidle způsobit, a s takovým důsledkem byla srozuměna. Nejde proto

v takovém případě o pouhou nedbalost pojištěné, ale o případ nepřímého úmyslného jednání, které nepředstavuje nahodilou událost podle pojistných podmínek ani zákona o pojistné smlouvě.

26. Na uvedeném závěru nic nemění ani to, že ze zjištění soudů z trestního spisu OS pro Prahu 2 ve věci sp. zn. 4 T 150/2014 vyplývá, že žalobkyně byla odsouzena pro spáchání přečinu obecného ohrožení z nedbalosti, když svým výše popsaným jednáním způsobila obecné nebezpečí spočívající v ohrožení ostatních účastníků silničního provozu, jejich životů, zdraví, ale i majetku, přičemž hrubě porušila zákony o bezpečnosti dopravy.

27. Podle § 135 odst. 1 o. s. ř. je soud vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin. Právní kvalifikace subjektivní stránky jednání žalobkyně učiněná soudem v trestní věci však směřovala k přečinu obecného ohrožení spočívajícímu v ohrožení třetích osob, jejich života, zdraví a majetku. Hodnotí-li soud v projednávané věci v civilním řízení subjektivní stránku jednání žalobkyně, hodnotí ji v jiných skutkových poměrech, tedy vzhledem ke vzniku škody na vlastním majetku, nikoli majetku třetích osob.

28. Lze tak uzavřít, že jednání pojistníka či pojištěného ze závazku pojištění majetku (havarijního pojištění) může představovat úmyslné jednání vylučující nahodilost skutečnosti označené jako pojistná událost v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpisu, na který se pojistná smlouva odvolává, a to i ve formě nepřímého úmyslu (např. poškození pojištěného vozidla vědomým porušením dopravních předpisů jízdou v provozu extrémně vysokou rychlostí za dalších mimořádných okolností dopravní nehody), byť byl za toto jednání shledán v trestním řízení vinným nedbalostním trestným činem, jehož objektem je život, zdraví nebo majetek třetích osob.

29. Jestliže tedy odvolací soud na základě zjištěných okolností věci dospěl k závěru, že žalobkyně ve vztahu k vlastnímu vozidlu jednala ve formě nepřímého úmyslu, když vzhledem ke svému excesivnímu jednání v dopravním provozu musela být se vznikem škody na vlastním vozidle srozuměna, a tudíž nedošlo k nahodilé skutečnosti (pojistné události) ve smyslu zákona o pojistné smlouvě a znění pojistných podmínek, je jeho rozhodnutí správné.

30. Z výše uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je věcně správný. Protože nebylo zjištěno, že by rozsudek odvolacího soudu byl poškozen některou z vad uvedených v § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalobkyně podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

Č. 19

č. 19

Právní nástupnictví, Cena, Úroky z prodlení

§ 3 odst. 3 zákona č. 458/2000 Sb. ve znění do 31. 12. 2012, § 9 odst. 5 zákona č. 458/2000 Sb. ve znění do 31. 12. 2012, § 32 odst. 3 zákona č. 458/2000 Sb. ve znění do 31. 12. 2012, § 2 odst. 2 písm. d) zákona č. 180/2005 Sb. ve znění do 31. 12. 2012, § 54 odst. 13 zákona č. 165/2012 Sb.

V případě prodlení provozovatele přenosové nebo regionální distribuční soustavy s úhradou některé z forem podpory výroby elektřiny (zeleného bonusu, výkupní ceny či příspěvku k ceně elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla) ve výši stanovené pro rok 2012 má výrobce elektřiny právo na úroky z prodlení. Odmítl-li provozovatel přenosové nebo regionální distribuční soustavy uhradit výrobcí tuto podporu, přešla s účinností od 1. 1. 2013 povinnost k jejímu zaplacení včetně úroku z prodlení na operátora trhu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. 32 Cdo 1264/2019, ECLI:CZ:NS:2020:32.CDO.1264.2019.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobkyně a účastnice 2) v rozsahu, ve kterém směřovala proti prvnímu, třetímu a čtvrtému výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2018, sp. zn. 24 Co 139/2017, a současně zamítl jejich dovolání v rozsahu, ve kterém směřovala proti druhému výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2018, sp. zn. 24 Co 139/2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V řízení se žalobkyně domáhala nahrazení zamítavého rozhodnutí Energetického regulačního úřadu (dále jen „ERÚ“) ze dne 30. 5. 2014, č. j. 12602-22/2013-ERU, ve spojení s rozhodnutím předsedkyně ERÚ ze dne 1. 9. 2014, č. j. 12602-29/2013-ERU, a požadovala, aby soud uložil „alternativně“ účastnicím 1) a 2) zaplatit jí částky 1 982 209 Kč, 2 224 338 Kč, 2 404 304 Kč a 979 884 Kč s úroky z prodlení za období od 18. 7. 2012, resp. od 31. 10. 2012 do zaplacení ve výši sjednané ve smlouvách uzavřených mezi ní a společností E., a. s. [právní předchůdkyně účastnice 1)]. Tvrdila, že je výrobcem elektrické energie z obnovitelných zdrojů (pěti kogeneračních jednotek označených písmeny A, B,

C, D a E), kterou sama spotřebovává. Požadované částky představovaly podporu ve formě zeleného bonusu a příspěvku k elektřině z kombinované výroby elektřiny a tepla (dále též jen „příspěvek KVET“) za elektřinu vyrobenou ve 2. a 3. čtvrtletí roku 2012 ve čtyřech z těchto jednotek (A, B, C a D), kterou odmítla účastnice 1) žalobkyni zaplatit. Po účastnici 2) se domáhala zaplacení požadovaných částek s příslušenstvím s odkazem na § 54 odst. 13 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o POZE“).

2. Obvodní soud pro Prahu 8 rozsudkem ze dne 18. 1. 2017, č. j. 25 C 307/2014-325, zamítl žalobu o nahrazení výše citovaných rozhodnutí ERÚ a jeho předsedkyně uložením povinnosti účastnici 1) zaplatit žalobkyni částky 1 982 209 Kč, 2 224 338 Kč, 2 404 304 Kč a 979 884 Kč s tam specifikovanými úroky z prodlení (výrok I), rozhodl o povinnosti žalobkyně zaplatit účastnici 1) náhradu nákladů řízení (výrok II), uložil účastnici 2) povinnost zaplatit žalobkyni částky 1 982 209 Kč a 2 224 338 Kč s úroky z prodlení od 18. 7. 2012 do zaplacení, a částky 2 404 304 Kč a 979 884 Kč s úroky z prodlení od 31. 10. 2012 do zaplacení s tím, že procentní výše úroku z prodlení bude vypočtena na období každého kalendářního měsíce prodlení podle fixní výše prvního pracovního dne daného měsíce podle vzorce $(1 \text{ M PRIBOR} + 2)/360$ (výrok III), čímž nahradil výše citovaná rozhodnutí ERÚ a jeho předsedkyně (výrok IV), a rozhodl o povinnosti účastnice 2) zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení (výrok V).

3. Soud prvního stupně zjistil, že žalobkyně provozuje čistírnu odpadních vod O., při jejíž činnosti je produkován bioplyn – kalový plyn, který je využíván v kogeneračních jednotkách k výrobě elektrické energie, sekundárně též k výrobě tepelné energie pro vlastní spotřebu v areálu čistírny, s možností spalovat v kogeneračních jednotkách zemní plyn. Předmětné kogenerační jednotky byly postupně zprovozněny v letech 1996 (A a B), 2005 (C) a 2012 (D). Žalobkyně byla od 8. 2. 2002 držitelkou licence č. 120102842 na distribuci elektřiny a od 5. 11. 2010 držitelkou licence č. 111017411 na výrobu elektřiny ve dvou fotovoltaických provozovnách. Licenci na výrobu elektřiny v předmětných kogeneračních jednotkách získala rozhodnutími o změnách licence č. 001, 002, která nabyla právní moci dne 3. 7. 2012 (D) a dne 25. 9. 2012 (A, B a C). Dne 22. 11. 2006 uzavřela žalobkyně s právní předchůdkyní účastnice 1), jako provozovatelem regionální distribuční soustavy (dále též jen „distributor“), smlouvu o úhradě příspěvku KVET podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zrušeného ke dni 1. 1. 2014 (dále též jen „obch. zák.“). Žalobkyně byla ve smlouvě označena jako výrobce elektřiny s číslem licence 120102842 připojený k lokální distribuční soustavě TOMA v O. v souladu se smlouvou o připojení zdroje elektřiny k distribuční soustavě. Distributor se ve smlouvě zavázal zaplatit žalobkyni řádně příspěvek KVET podle měsíčního výkazu o výrobě elektřiny na základě údajů měření zajišťovaného žalobkyní za smlouvenou cenu této podpory

určenou cenovým rozhodnutím ERÚ platným v příslušné době trvání smlouvy (dále jen „cenové rozhodnutí ERÚ“). Bylo sjednáno čtvrtletní účtování (faktura) se splatností faktury 17 kalendářních dnů od jejího vystavení. Pro případ prodlení byl dohodnut úrok z prodlení z dlužné částky ve výši stanovené pravidelně první pracovní den každého kalendářního měsíce roku ve fixní výši (1M PRIBOR + 2)/360 % s platností na období tohoto měsíce, pokud se smluvní strany nedohodnou jinak. Pro účely smlouvy byl 1M PRIBOR definován jako hodnota stanovená Českou národní bankou (úroková sazba jednoměsíčního depozita na pražském trhu mezibankovních depozit). Smlouva byla sjednána s účinností ode dne 1. 1. 2006 na dobu neurčitou s tím, že zaniká dnem, kdy výrobci zanikne nebo bude odňata licence na výrobu elektřiny podle zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), a také dnem, kdy distributorovi zanikne zákonná povinnost poskytovat příspěvek k ceně elektřiny ve smyslu této smlouvy. Dne 29. 12. 2006 žalobkyně (jako výrobce elektřiny) uzavřela s distributorem podle obchodního zákoníku smlouvu o úhradě zeleného bonusu k elektřině vyrobené z obnovitelného zdroje podle zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů (zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů), v níž se distributor zavázal zaplatit žalobkyni zelený bonus k vykázané elektřině (podle měsíčních výkazů v souladu s naměřenými, případně závaznou platnou metodikou zjištěnými, hodnotami) za smlouvenou cenu určenou cenovým rozhodnutím ERÚ. Platební podmínky, včetně úroků z prodlení, účinnost a doba trvání smlouvy byly sjednány totožně jako ve smlouvě o úhradě příspěvku KVET. Dále bylo dohodnuto, že smlouva zaniká dnem, kdy výrobci zanikne nebo bude odňata licence na výrobu elektřiny podle energetického zákona a také dnem, kdy distributorovi zanikne povinnost usku-tečňovat povinný výkup ve smyslu zákona č. 180/2005 Sb. či zákonná povinnost poskytovat zelený bonus ve smyslu této smlouvy. Účastnice 1) následně podle smluv prováděla výplaty zeleného bonusu a příspěvku KVET. Odmítla však uhradit žalobkyni tyto podpory vyúčtované fakturami ze dne 2. 7. 2012 na částku 1 982 209 Kč, VS 351120065 z téhož dne na částku 2 224 338 Kč, VS 351120113 ze dne 15. 10. 2012 na částku 2 404 304 Kč a VS 351120114 z téhož dne na částku 979 884 Kč za elektřinu vyrobenou v kogeneračních jednotkách A, B, C a D ve druhém a třetím čtvrtletí roku 2012, neboť žalobkyně nedisponovala licencí na výrobu elektřiny v těchto jednotkách po celou dobu, za níž požadovala podporu. S návrhem na úhradu této podpory žalobkyně neuspěla ani v řízení vedeném před ERÚ a v řízení o rozkladu vedeném předsedkyní ERÚ.

4. Soud prvního stupně uzavřel, že pasivně legitimovanou k požadovanému plnění je účastnice 2), na niž přešla podle § 54 odst. 13 zákona o POZE s účinností od 1. 1. 2013 práva a povinnosti vyplývající ze smluv uzavřených s distributorem. Účastnice 1) nebyla podle soudu prvního stupně od 1. 1. 2013 ve sporu

pasivně legitimována. Zdůraznil, že do 31. 12. 2012 byla podpora, kterou účastnice 1) vyplatila výrobci elektřiny, refundována podle § 6a zákona č. 180/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, z prostředků státního rozpočtu. V okamžiku, kdy administrace podpory přešla na účastnici 2), považoval za nelogické, aby byla žaloba podávána vůči distributorovi, který už agendu nevyřizuje. V otázce nezbytnosti vlastnit licenci k výrobě elektrické energie se soud prvního stupně přiklonil k závěru, že pro jakékoliv aktivity provozované podle energetického zákona, včetně výroby elektřiny v zařízení propojeném s přenosovou soustavou, je třeba mít licenci. Přesto soud prvního stupně dospěl s poukazem na specifika případu a zásadu *pacta sunt servanda* k závěru, že žalobkyni nárok na zaplacení žalobou uplatňované částky vznikl, a to včetně požadovaného úroku z prodlení, který vychází z uzavřené smlouvy. Přihlédl zejména k tomu, že žalobkyně elektřinu vyráběla dlouhodobě (fakticky pouze pro vlastní spotřebu), disponovala různými licencemi, byť nikoliv na výrobu elektřiny v daných kogeneračních jednotkách, že výklad zákona nebyl zcela jednoznačný, že měla uzavřeny platné a účinné smlouvy s provozovatelem regionální distribuční soustavy, který je profesionálem a text smluv připravoval, přičemž smlouvy se žalobkyní uzavřel, aniž by požadoval předložení licence na výrobu elektřiny.

5. K odvolání žalobkyně a účastnice 2) Městský soud v Praze v záhlaví citovaným rozsudkem potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně ve výrocích I a II (první výrok), změnil jej ve výroku III tak, že účastnice 2) je povinna zaplatit žalobkyni částku 1 078 599 Kč s úrokem z prodlení od 30. 10. 2012 do zaplacení ve smluvní výši (shora citované) a takto se nahrazuje (zamítavý) výrok II výše citovaného rozhodnutí ERÚ ve spojení s výše uvedeným rozhodnutím předsedkyně ERÚ (druhý výrok), rozhodl o nákladech odvolacího řízení mezi žalobkyní a účastnicí 1) [třetí výrok] a o nákladech řízení před soudy obou stupňů mezi žalobkyní a účastnicí 2) [čtvrtý výrok].

6. Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, který pouze doplnil o zjištění z faktur vystavených žalobkyní za období třetího čtvrtletí roku 2012. Ztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně, že pro nárok na požadovanou podporu byla nezbytná licence vydaná ERÚ k výrobě elektřiny v předmětných kogeneračních jednotkách, ačkoliv zákon č. 180/2005 Sb. tuto podmínku výslovně nestanovil. Poukázal především na § 3 odst. 1 a 3 energetického zákona, podle nichž je výroba elektřiny jedním z předmětů podnikání v energetických odvětvích, přičemž podnikat v energetických odvětvích mohou za podmínek stanovených tímto zákonem osoby pouze na základě licence udělené ERÚ, a je nerozhodné, zda výrobce elektřinu sám spotřebovává. Doplnil, že pravomocná licence na výrobu elektřiny byla stanovena jako jedna z podmínek poskytování podpory též v cenovém rozhodnutí ERÚ č. 7/2011 účinném v roce 2012. Odvolací soud považoval za nesprávný závěr soudu prvního stupně o existenci nároku žalobkyně na podporu za období, kdy nedisponovala příslušnou li-

cenci. Podle odvolacího soudu v období, ve kterém nebyla žalobkyně držitelkou licence na výrobu elektřiny, vyráběla elektřinu v podstatě nelegálně a nebylo přijatelné, aby pobírala podporu ve formě zeleného bonusu a příspěvku KVET, byť se k jejich výplatě účastnice 1) smluvně zavázala. Dovodil však, že žalobkyni náleží nárok na podporu za tu část 3. čtvrtletí, kdy jí již byla příslušná licence vydána. Vyšel ze zjištění, že nebyla vykazována denní výroba, neboť výkazy se prováděly měsíčně, a že tedy nelze zpětně stanovit přesnou výši nároku na podporu. Tu určil podle § 136 občanského soudního řádu, když vycházel z faktur vystavených žalobkyní za třetí čtvrtletí roku 2012 a přiznal jí nárok na poměrnou část z účtovaných částek za dny, ve kterých byla elektřina vyráběna na základě pravomocné licence, tj. ve vztahu k výrobnímu zdroji, u kterého nabylo rozhodnutí o udělení licence právní moci dne 3. 7. 2012 (D), přiznal za 89 dnů částku 947 931 Kč (z celkem účtovaných 979 884 Kč za 92 dnů vypočetl podporu za jeden den ve výši 10 650,90 Kč) a ve vztahu k výrobním zdrojům, u nichž nabylo rozhodnutí o udělení licence právní moci dne 25. 9. 2012 (A, B a C), přiznal za 5 dnů částku 130 668 Kč (z celkem účtovaných 2 404 304 Kč za 92 dnů vypočetl podporu za jeden den ve výši 26 133,74 Kč). Odvolací soud se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že žalobkyni přísluší s přiznanou částkou též úroky z prodlení smluvně sjednané, mající přednost před úroky z prodlení zákonnými, neboť jako příslušenství pohledávky přechází v případě přechodu pohledávky spolu s ní. Uzavřel, že § 54 odst. 13 zákona o POZE předpokládá, že vznikl-li před dnem 1. 1. 2013 závazek účastnice 1) k úhradě zeleného bonusu či příspěvku KVET výrobcí elektřiny, došlo k přechodu tohoto závazku na operátora trhu, tj. účastnici 2), které proto uložil povinnost k zaplacení. Poukázal přitom na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2016, sp. zn. 32 Cdo 3835/2014 (jež je veřejnosti dostupné – stejně jako dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu – na <http://www.nsoud.cz>), a konstatoval, že účastnice 1) není ve věci pasivně legitimována.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti rozsudku odvolacího soudu (v celém jeho rozsahu) podaly dovolání žalobkyně a účastnice 2).

8. Žalobkyně spatřuje přípustnost dovolání v tom, že „napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky (otázek) hmotného nebo procesního práva, přičemž odvolací soud se při řešení této otázky odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu a dále jde o otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena“. Rozsudek odvolacího soudu podle ní spočívá na nesprávném právním posouzení věci a navrhuje jeho zrušení a vrácení věci odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

9. Žalobkyně považuje za dosud dovolacím soudem neřešenou otázku, „zda byla v rozhodném období (tj. období 1. až 3. čtvrtletí roku 2012) podmínkou vzniku práva na úhradu zeleného bonusu a příspěvku k elektřině z kombinované výroby elektřiny a tepla existence pravomocné licence na výrobu elektřiny“. Domnívá se, že tuto otázku odvolací soud vyřešil nesprávně, neboť příslušná ustanovení zákona č. 180/2005 Sb. (§ 4 odst. 16 a § 5 odst. 5) ani energetického zákona v rozhodném období nestanovila jako podmínku výplaty předmětné podpory existenci licence na výrobu elektřiny a taková podmínka byla zakotvena až s účinností od 1. 1. 2013 v § 7 odst. 3 zákona o POZE, který již nepoužívá termín „výrobce elektřiny“, ale termín „držitel licence na výrobu elektřiny“.

10. Žalobkyně má za nesprávný též závěr odvolacího soudu, podle kterého po dobu, po kterou nebyla držitelkou licence na výrobu elektřiny, elektřinu vyráběla v podstatě nelegálně, a neměla tak nárok na zaplacení uvedených částek podpory ani podle smluv uzavřených mezi ní a účastnicí 1) [jde zřejmě o výše citované smlouvy ze dne 22. 11. 2006 a 29. 12. 2006 uzavřené mezi žalobkyní a předchůdkyní účastnice 1]. Poukazuje na to, že ve smlouvách nebyla sjednána existence licence na výrobu elektřiny jako podmínka výplaty příslušných částek, že (předchůdkyně) účastnice 1) neměla zákonnou povinnost takové smlouvy uzavřít, že při uzavření smlouvy nepožadovala po žalobkyni předložení licence a že podle smlouvy bylo po delší dobu plněno. Podle žalobkyně byl předmětnými smlouvami založen vztah soukromého práva a bylo nutné ctít zásadu *pacta sunt servanda*. Odvolací soud se tak podle ní ohledně principu vázanosti uzavřenými smlouvami odchýlil od rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2887/2007 (rozsudek ze dne 19. 11. 2008) a též od jí citovaných rozhodnutí Ústavního soudu.

11. Žalobkyně se dále domnívá, že v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla řešena otázka, „zda smluvně sjednané (tzn. vzniklé z titulu uzavřené smlouvy) závazky k úhradě zeleného bonusu a příspěvku k elektřině z kombinované výroby elektřiny a tepla vzniklé v rozhodném období (tj. období 1. až 3. čtvrtletí roku 2012) přešly dle § 54 zákona č. 165/2012 Sb. na operátora trhu“. Je přesvědčena, že k úhradě požadovaných částek je stále zavázána účastnice 1), neboť nárok na zaplacení těchto částek byl založen i přímo výše zmíněnými smlouvami.

12. Účastnice 2) spatřuje přípustnost dovolání v tom, že „napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek procesního a hmotného práva, které nebyly dosud řešeny“. Navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí změnil a žalobu zamítl, popřípadě je zrušil a vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Namítá nesprávné právní posouzení věci s tím, že žaloba měla být zamítnuta v celém rozsahu.

13. Jako dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu neřešenou formuluje účastnice 2) jedinou otázku, „zda obsahem práv a závazků provozovatele přenosové soustavy nebo provozovatele regionální distribuční soustavy podle zákona

č. 180/2005 Sb. vzniklých do účinnosti zákona č. 165/2012 Sb. z důvodu, že provozovatel přenosové soustavy nebo provozovatel regionální distribuční soustavy odmítl přiznat výrobci zcela nebo zčásti nárok na výkupní cenu nebo na zelený bonus nebo na příspěvek k ceně elektřiny z kombinované výroby elektřiny a tepla nebo vyrobené z druhotných zdrojů, které přecházejí dle § 54 odst. 13 zákona č. 165/2012 Sb. dnem účinnosti tohoto zákona na operátora trhu, je i povinnost placení úroků při prodlení s výplatou podpory ať již při řešení spornosti nároku na tuto podporu jako nároku takového vůbec, nebo sazby této podpory dle roku uvedení zdroje do provozu za a) zákonných nebo b) smluvních vzniklých na základě smluvních ujednání mezi provozovatelem regionální distribuční soustavy či provozovatelem přenosové soustavy a příslušným výrobcem při podpoře výrobců formou výkupní ceny nebo formou zeleného bonusu, když veškerá tato smluvní ujednání zanikla ze zákona dnem 31. 12. 2012 dle § 54 odst. 9, 10 a 11 zákona č. 165/2012 Sb. a tyto právní předpisy povinnost platit úroky z prodlení nestanoví“.

14. Účastnice 2) považuje za nesprávný závěr odvolacího soudu, že § 54 odst. 13 zákona o POZE předpokládá, že vznikl-li přede dnem 1. 1. 2013 závazek účastnice 1) k úhradě zeleného bonusu či příspěvku KVET, došlo k jeho přechodu na účastnici 2) a že spolu s ním přešly jako příslušenství úroky z prodlení smluvně sjednané mezi žalobkyní a distributorem. Zastává názor, že přechodná ustanovení zákona o POZE nezakládají právní nástupnictví operátora trhu do individuálních vztahů mezi výrobcí a distributory na základě smluvních ujednání mezi těmito subjekty, která zanikla ze zákona o POZE uplynutím dne 31. 12. 2012. Poukazuje na skutečnost, že distributor neodmítl výrobci přiznání nároku na zelený bonus (ve smyslu § 54 odst. 13 zákona o POZE), ale odmítl proplacení faktur, jimiž byl (podle ní bez právního důvodu) zelený bonus účtován, ač žalobkyně nesplnila povinnost k řádnému předání údajů o množství elektřiny z obnovitelných zdrojů (§ 4 zákona o POZE) za období po vydání licence, přičemž teprve splněním této povinnosti jí vznikl nárok na úhradu zeleného bonusu. Má za to, že distributor nemá pravomoc založenou právním předpisem odmítnout nárok na podporu nebo jej přiznat, a to ani zčásti, neboť tento nárok vzniká přímo ze zákona při splnění právním předpisem stanovených podmínek a § 54 odst. 13 zákona o POZE nijak nespecifikuje práva a závazky spojená s odmítnutím nároku, stejně jako formu odmítnutí. Jako práva a povinnosti spojená s odmítnutím podle ní přichází do úvahy pouze práva a závazky distributora stanovené v zákoně č. 180/2005 Sb. související s jeho povinností úhrady zeleného bonusu podle § 4 tohoto zákona, tj. práva a závazky distributora, které měl vůči veřejným finančním zdrojům (na dotaci podle zákona č. 180/2005 Sb.) a ty závazky nastalé v případech neoprávněných výplat podpory, které se měly (mají) do systému veřejných zdrojů vrátit. Účastnice 2) dále vyjadřuje stanovisko, že podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů je dotací a má veřejnoprávní charakter. Její vyplácení, zdroje, z nichž je vyplácena, a podmínky vzniku nároku jsou stanoveny zákonem. V této souvislosti odkazuje

na usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zvláštní senát“), ze dne 21. 8. 2014, č. j. Konf 62/2012-49, a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle kterých je smlouva o poskytnutí dotace smlouvou upravující práva a povinnosti veřejného práva a finanční prostředky poskytnuté jako dotace jsou prostředky ze státního rozpočtu, jejichž správa se řídí předpisy veřejného práva. Povinnost vyplácení podpory výrobcům elektřiny z obnovitelných zdrojů podle ní není závazkem vyplývajícím ze soukromoprávních vztahů mezi distributory a výrobci, ale závazkem veřejnoprávním vyplývajícím přímo ze zákona č. 180/2005 Sb. a přechodných ustanovení zákona o POZE. S poukazem na skutečnost, že tyto právní předpisy výslovně nestanoví povinnost hrazení úroků, dovozuje, že žalobkyni nemůže obecně vzniknout nárok na úhradu úroků z prodlení a zmiňuje judikaturu Nejvyššího soudu (konkrétně rozsudek ze dne 4. 5. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1757/2014), podle které vzniká povinnost hradit úroky v případě prodlení se splněním veřejnoprávní povinnosti jen tehdy, jestliže tak stanoví právní předpis. Argumentuje také tím, že úroky z prodlení mají sankční charakter, nelze je podřadit pod nárok na výkupní cenu nebo na zelený bonus nebo na příspěvek KVET ve smyslu přechodných ustanovení zákona o POZE a že důsledky porušení zákona musí nést ten, kdo toto porušení v případech, na něž se vztahují přechodná ustanovení zákona o POZE, způsobil, nikoliv operátor trhu. Připomíná, že pouze administruje výplatu podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a nemá ani žádné finanční zdroje na úhradu jiných než zákonem specifikovaných plateb (forem podpory), přičemž zdroj těchto plateb je specifikován v zákoně č. 180/2005 Sb. a v zákoně o POZE. Zdůrazňuje, že nepřevzala žádné závazky ze smluv uzavřených mezi žalobkyní a účastníci 1) [její předchůdkyní] smluvně ani na základě právního předpisu, a odvolacímu soudu vytýká, že nerespektoval, že zásada *pacta sunt servanda*, zmíněná soudem prvního stupně, může být aplikována pouze mezi účastníky smlouvy, a nikoliv ve vztahu ke třetím subjektům, které účastníky smlouvy nejsou.

15. Účastnice 2) dále uvádí, že se chovala v souladu s pravomocným rozhodnutím ERÚ a až do dne právní moci napadeného rozhodnutí se nemohlo jednat o její prodlení se splněním povinnosti vyplácení podpory ve výši stanovené v rozsudku odvolacího soudu. Je přesvědčena, že dokud nebylo zrušeno pravomocné rozhodnutí správního orgánu, kterým byl zamítnut požadavek na to, aby plnila veřejnoprávní povinnost, nebyl dán právní důvod pro její plnění žalobkyni. Na podporu tohoto tvrzení odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2017, č. j. 32 Cdo 3540/2015.

16. Účastnice 2) také vytýká odvolacímu soudu, že na uvedený případ použil § 136 občanského soudního řádu, v situaci, kdy nemožnost provedení důkazu byla zaviněna žalovaným (správně žalobkyní), jako stranou zatíženou důkazním břemenem, která neplnila své povinnosti stanovené právními předpisy, když ne-

č. 19

vedla počínaje dnem právní moci licence na výrobu elektřiny předepsanou evidenci vyrobené elektřiny a fakturovala zelený bonus za období, kdy neměla licenci k výrobě elektřiny současně s obdobím, kdy licenci měla, bez rozlišení množství elektřiny vyrobené v období s licencí a bez licence. Podle účastnice 2) nešlo o situaci, kdy výši nároku lze zjistit jenom s nepoměrnými obtížemi, nebo situaci, kdy výši nároku nelze dokazováním zjistit vůbec. Namítá též, že nebylo možné spočítat výši nároku žalobkyně jednoduchým aritmetickým výpočtem průměrného množství elektřiny připadajícího na jeden den předmětného období, neboť výroba elektřiny ve zmíněných jednotkách kolísala nejen v průběhu dní a měsíců, ale zásadně i při porovnání výroby ve dnech pracovních a dnech mimo běžný pracovní týden.

17. Žalobkyně navrhuje dovolání účastnice 2) odmítnout, případně zamítnout. Ztotožňuje se se závěrem odvolacího soudu, že sjednané úroky z prodlení jsou příslušenstvím pohledávky a přechází spolu s pohledávkou. Dodává, že podle § 54 odst. 10 a 11 zákona o POZE ke dni 31. 12. 2012 zanikla smluvní ujednání z předchozích smluv mezi distributorem a výrobcem, avšak nezanikly závazky z těchto smluvních ujednání vzniklé.

18. Účastnice 1) navrhuje obě podaná dovolání odmítnout jako nepřipustná, případně je zamítnout. Rozsudek odvolacího soudu považuje za věcně správný. K dovolání žalobkyně zdůrazňuje, že energetický zákon ve znění účinném do 3. 7. 2009 též obsahoval definici výrobce jako držitele licence na výrobu elektřiny, z níž vycházel i zákon č. 180/2005 Sb. Nárok na podporu podle ní vznikl ze zákona a smlouvy se žalobkyní byly uzavírány výlučně na jeho základě a v jeho mezích a jejich uzavření nebylo ponecháno na libovůli účastnice 1), šlo o sumarizaci veřejných práv a povinností účastnice 1). V otázce přechodu práv a povinností podle § 54 odst. 13 zákona o POZE se podle ní odvolací soud neodchýlil od rozhodovací praxe dovolacího soudu. K dovolání účastnice 2) dále doplňuje, že v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu došlo podle § 54 odst. 13 POZE k přechodu všech práv ze smluv vyplývajících, tedy i práv na sankční plnění, přičemž v případě změny v osobě věřitele či dlužníka, příslušenství přechází a nehraje žádnou roli, zda se jedná o úroky smluvní, či zákonné. Ve vztahu k argumentaci týkající se § 136 občanského soudního řádu nebyla podle účastnice 1) vymezena otázka zakládající přípustnost dovolání.

19. Účastnice 2) ve vyjádření k dovolání žalobkyně, kromě argumentace již obsažené ve svém dovolání, poukazuje na skutečnost, že žalobkyně zcela pomíjí rozhodnutí ERÚ, podle kterého spáchala správní delikt tím, že v rozporu s energetickým zákonem ve své provozovně prováděla licencovanou činnost přede dnem právní moci rozhodnutí o udělení licence, aniž by splňovala některou ze zákonných výjimek, a také na to, že nabytí právní moci licence bylo jednou z podmínek poskytování podpory podle příslušného cenového rozhodnutí ERÚ.

III. Přípustnost dovolání

č. 19

20. Se zřetelem k době vydání napadeného rozhodnutí odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení – v souladu s bodem 1 článku II přechodných ustanovení části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (dále jen „o. s. ř.“).

21. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

22. Podle § 241a odst. 2 o. s. ř. v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).

23. Přípustnost dovolání žalobkyně nezakládají námitky, podle kterých se měl odvolací soud odchýlit od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2887/2007, ohledně principu vázanosti smlouvami. Odkaz žalobkyně na toto rozhodnutí je nepřipadný, neboť dovolací soud se v něm ve zcela skutkově odlišném případě zabýval aplikací výkladových pravidel podle § 266 obch. zák. při sporném výkladu ujednání o smluvní pokutě. Stejně tak je nepřipadný odkaz žalobkyně na nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 6. 1999, sp. zn. I. ÚS 350/97, ze dne 14. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 625/03, a ze dne 23. 4. 2013, sp. zn. IV. ÚS 1783/11, zabývající se ve skutkově odlišných případech výkladem konkrétní smlouvy, resp. prioritou výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy, před takovým výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady. Žalobkyně svou argumentaci navíc zakládá na skutkovém závěru, že ve smlouvách nebylo sjednáno, že podmínkou výplaty příslušných částek podle smlouvy byla existence licence na výrobu elektřiny. Takový skutkový závěr však odvolací soud zjevně neučinil, pokud vycházel ze zjištění soudu prvního stupně, podle kterých bylo v obou smlouvách sjednáno, že zanikají dnem, kdy výrobci zanikne nebo bude odňata licence na výrobu elektřiny podle energetického zákona (příp. dnem, kdy distributorovi zanikne zákonná povinnost poskytovat příspěvek KVET či zelený bonus). Dovolací přezkum je § 241a odst. 1 o. s. ř. vyhrazen výlučně otázkám právním. Přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nemůže být založena na vlast-

ních skutkových závěrech dovolatele odlišných od skutkových závěrů odvolacího soudu, resp. na zpochybňování skutkových závěrů odvolacího soudu (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod číslem 4/2014 Sb. rozh. obč.).

č. 19

24. Dovolání žalobkyně není přípustné ani pro řešení otázky, zda smluvně sjednané závazky k úhradě zeleného bonusu a příspěvku KVET vzniklé v období 1. až 3. čtvrtletí roku 2012 přešly podle § 54 zákona o POZE na operátora trhu. Dovolatelka při její formulaci vychází z předpokladu, že nárok na zaplacení požadovaných částek jí vznikl přímo smlouvami o úhradě příspěvku KVET a zeleného bonusu i v případě, že neměla licenci na výrobu elektřiny. Takovou otázku však odvolací soud neřešil a ani neměl důvod řešit, v situaci, kdy dospěl k závěru, že za období, kdy žalobkyně neměla příslušnou licenci, jí nelze nárok na podporu přiznat pouze na základě smluvního závazku účastnice 1), přičemž tento závěr se žalobkyni v dovolání relevantně zpochybnit nepodařilo, jak je uvedeno výše. Nejvyšší soud přitom opakovaně zdůrazňuje, že dovolání není přípustné podle § 237 o. s. ř., jestliže dovolatel jako důvod jeho přípustnosti předestírá dovolacímu soudu k řešení otázku hmotného nebo procesního práva, na níž rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2013, sen. zn. 29 NSČR 53/2013).

25. Výše uvedené námitky nezakládající přípustnost dovolání se týkají části prvního výroku napadeného rozsudku, již bylo potvrzeno zamítnutí žaloby ve vztahu k nároku uplatněnému vůči účastnici 1). Žalobkyně napadla rozsudek odvolacího soudu výslovně v celém rozsahu, tj. i další část jeho prvního výroku, třetí a čtvrtý výrok, kterými bylo rozhodováno o nákladech řízení. Podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. však dovolání není přípustné proti výrokům o nákladech řízení.

26. Nejvyšší soud však shledal dovolání žalobkyně přípustným pro řešení otázky (vztahující se ke druhému výroku napadeného rozsudku), zda byla existence pravomocné licence na výrobu elektřiny podmínkou vzniku práva výrobce elektřiny na úhradu zeleného bonusu a příspěvku KVET v období prvních tří čtvrtletí roku 2012, neboť tato otázka dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena.

27. Účastnice 2) napadla rozsudek odvolacího soudu také v celém rozsahu. Ve vztahu k prvnímu a třetímu výroku není účastnice 2) subjektivně oprávněna k podání dovolání [§ 243c odst. 3 věta první o. s. ř. ve spojení s § 218 písm. b) o. s. ř.], neboť k podání dovolání je oprávněn pouze ten účastník, v jehož poměrech rozhodnutím odvolacího soudu nastala újma (jakkoli nepatrná) odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1760/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročníku 2000, pod číslem 7, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3508/2013, uveřejněné pod číslem 95/2014 Sb. rozh. obč.). Citovanými výroky přitom bylo rozhodováno výlučně o nároku žalobkyně vůči

účastníci 1) a o náhradě nákladů řízení mezi nimi. Práv účastnice 2) se obsah těchto výroků netýká, a tudíž jí nepůsobí žádnou újmu odstranitelnou jejich zrušením. Ve vztahu ke čtvrtému výroku napadeného rozsudku, kterým bylo rozhodováno o nákladech řízení mezi žalobkyní a účastnicí 2), není dovolání účastnice 2) přípustné podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

28. Přípustnost dovolání účastnice 2) nezakládá její námitka, že odvolací soud nesprávně aplikoval § 136 o. s. ř. v situaci, kdy žalobkyně neunesla důkazní břemeno. Oproti přesvědčení účastnice 2) nejde o otázku dovolacím soudem neřešenou. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 20. 3. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4762/2010, učinil závěr, že v případě, kdy je žalobní nárok důvodný co do svého základu, nemůže soud žalobu zcela zamítnout pro neunesení důkazního břemene, byť by měl na mysli pouze důkazní břemeno o výši nároku. Brání tomu totiž § 136 o. s. ř., podle něhož lze-li výši nároků zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo nelze-li ji zjistit vůbec, určí ji soud podle své úvahy (srov. obdobně též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2016, sp. zn. 23 Cdo 2406/2016). Úvaha, podle níž soud podle tohoto ustanovení určuje výši nároku, není úvahou volnou, nýbrž musí vycházet z okolností posuzovaného případu umožňujících učinit určité kvantitativní závěry o výši uplatněného nároku (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 32 Cdo 2108/2010, uveřejněný pod číslem 133/2012 Sb. rozh. obč.). Od těchto závěrů se odvolací soud neodchýlil, pokud určil výši nároku na zelený bonus a příspěvek KVET podle § 136 o. s. ř. v situaci, kdy byl dán základ tohoto nároku za období, v němž žalobkyně disponovala licencí na výrobu elektřiny (v daném období žalobkyně zjevně elektřinu vyráběla), a kdy již zpětně nebylo možno prokázat přesnou výši nároku, neboť množství vyrobené elektřiny bylo žalobkyní vykazováno (v souladu s podmínkami sjednanými ve smlouvách o úhradě příspěvku KVET a zeleného bonusu) pouze za jednotlivé měsíce, a pokud svou úvahu, podle které výši nároku stanovil, řádně odůvodnil a vycházel přitom z důkazů o výši podpory, jež by žalobkyni náležela za delší časový úsek, do něhož předmětné období spadalo.

29. Přípustnost dovolání není způsobilý založit ani odkaz účastnice 2) na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2017, sp. zn. 32 Cdo 3540/2015, v němž byl citován závěr rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3309/2011, podle kterého plnil-li žalovaný na základě povinnosti uložené pravomocným rozhodnutím soudu, které neodpovídá skutečným hmotněprávním poměrům, na neexistující dluh, pak žalobci vzniká bezdůvodné obohacení, a to okamžikem, kdy bylo rozhodnutí, na jehož základě bylo plněno, pravomocně zrušeno. Od tohoto závěru se odvolací soud v projednávané věci nemohl odchýlit, neboť řešil situaci zcela odlišnou. Podle závěrů odvolacího soudu existoval hmotněprávní titul k plnění (zákonný nárok na požadovanou podporu), který byl napadeným rozsudkem deklarován. Skutečnost, že na základě takového hmotněprávního titulu v předchozím pravomocném správním rozhodnutí nebyla

uložena povinnost k plnění, nemá vliv na jeho existenci jako právního důvodu k plnění.

č. 19

30. Dovolání účastnice 2) je však přípustné pro řešení otázky, zda obsahem práv a závazků vzniklých do účinnosti zákona o POZE, které podle § 54 odst. 13 zákona o POZE přechází na operátora trhu, je i povinnost platit úroky z prodlení s úhradou zeleného bonusu a příspěvku KVET smluvně sjednané mezi provozovatelem přenosové či distribuční soustavy a výrobcem elektřiny, neboť tato otázka dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

31. Nejvyšší soud se nejprve zabýval důvodností dovolání žalobkyně, tj. otázkou, zda byla licence na výrobu elektřiny podmínkou vzniku jejího práva na úhradu zeleného bonusu a příspěvku KVET v rozhodném období roku 2012.

32. Podle § 3 odst. 1 energetického zákona (zde vždy ve znění účinném do 31. 12. 2012) předmětem podnikání v energetických odvětvích je výroba elektřiny, přenos elektřiny, distribuce elektřiny a obchod s elektřinou, činnosti operátora trhu, výroba plynu, přeprava plynu, distribuce plynu, uskladňování plynu a obchod s plynem a výroba tepelné energie a rozvod tepelné energie

33. Podle § 3 odst. 3 energetického zákona podnikat v energetických odvětvích na území České republiky mohou za podmínek stanovených tímto zákonem fyzické či právnické osoby pouze na základě licence udělené Energetickým regulačním úřadem. Licence podle tohoto zákona se nevyžaduje na obchod, výrobu, distribuci a uskladňování svítiplynu, koksárenského plynu čistého, degazačního a generátorového plynu, bioplynu, propanu, butanu a jejich směsí, pokud se nejedná o distribuci potrubními systémy, k nimž je připojeno více než 50 odběrných míst, a na výrobu tepelné energie určené pro dodávku konečným spotřebitelům jedním odběrným tepelným zařízením ze zdroje tepelné energie umístěného v témže objektu nebo mimo objekt v případě, že slouží ke stejnému účelu. Dále se licence podle tohoto zákona neděluje na činnost, kdy zákazník či odběratel poskytuje odebranou elektřinu, plyn nebo tepelnou energii jiné fyzické či právnické osobě prostřednictvím vlastního nebo jím provozovaného odběrného elektrického, plynového nebo tepelného zařízení, přičemž náklady na nákup elektřiny, plynu nebo tepelné energie na tyto osoby pouze rozúčtuje dohodnutým nebo určeným způsobem a nejedná se o podnikání. V případě elektrických zařízení je rozúčtování možné pouze u zařízení do napětí 52 kV včetně.

34. Podle § 9 odst. 5 energetického zákona v případě rozšíření počtu provozoven, změny technických parametrů stávajících provozoven nebo změny rozsahu vymezeného území je držitel licence oprávněn zahájit výkon licencované činnosti

v těchto provozovnách nebo na vymezeném území dnem právní moci rozhodnutí o změně rozhodnutí o udělení licence.

35. Podle § 32 odst. 3 energetického zákona výrobce elektřiny má nárok na příspěvek k ceně elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla. Výrobce elektřiny, který uvede do provozu nové zařízení pro vysokoúčinnou kombinovanou výrobu elektřiny a tepla, má nárok na příspěvek k ceně elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla po dobu alespoň 6 let ode dne uvedení tohoto zařízení do provozu. Za uvedení zařízení do provozu se považuje též provedení modernizace nebo rekonstrukce technologické části stávajícího zařízení zvyšující jeho technickou, provozní, bezpečnostní a ekologickou úroveň na úroveň srovnatelnou s nově zřizovanými zařízeními pro vysokoúčinnou kombinovanou výrobu elektřiny a tepla.

36. Podle § 2 odst. 2 písm. d) zákona č. 180/2005 Sb. (zrušeného ke dni 1. 1. 2013, zde vždy ve znění účinném do 31. 12. 2012) pro účely tohoto zákona se rozumí zeleným bonusem finanční částka navyšující tržní cenu elektřiny a hrazená provozovatelem regionální distribuční soustavy nebo přenosové soustavy výrobcí elektřiny z obnovitelných zdrojů, zohledňující snížené poškozování životního prostředí využitím obnovitelného zdroje oproti spalování fosilních paliv, druh a velikost výrobního zařízení, kvalitu dodávané elektřiny.

37. Podle bodu 1. 9. cenového rozhodnutí ERÚ č. 7/2011 u nově zřizované výrobní připojené do distribuční soustavy nebo přenosové soustavy se dnem uvedení do provozu rozumí den, kdy byly splněny obě následující podmínky: a) nabyla právní moc licence na výrobu elektřiny a b) bylo ze strany provozovatele distribuční soustavy nebo provozovatele přenosové soustavy provedeno paralelní připojení výrobní k distribuční nebo přenosové soustavě.

38. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 9. 3. 2017, sp. zn. 32 Cdo 1051/2015, uveřejněném pod číslem 104/2018 S. rozh. obč., přijal a odůvodnil závěr, že předpokladem pro vznik nároku provozovatele výrobní elektřiny využívající sluneční záření na výkupní ceny ve výši stanovené pro rok 2010 je skutečnost, že výrobce začal do konce roku 2010 v souladu s pravomocným rozhodnutím o udělení licence vyrábět a dodávat elektřinu do elektrizační soustavy. K tomu dále doplnil, že podmínka dodávání elektřiny do elektrizační soustavy nemůže být splněna jednáním, které není v souladu s právem. Obdobné podmínky pak shledal dovolací soud též pro vznik nároku na zelený bonus ve výši stanovené pro rok 2010 v případě výrobní určené k připojení do elektrizační soustavy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 23 Cdo 2545/2019). V rozsudku ze dne 9. 5. 2018, sp. zn. 23 Cdo 5137/2017 (ústavní stížnost proti němu podaná byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 9. 8. 2019, sp. zn. IV. ÚS 2689/18) pak Nejvyšší soud dospěl k závěru, že ERÚ je v rámci své působnosti oprávněn stanovit nejen výši výkupních cen za elektřinu z obnovitelných zdrojů, ale také další věcné podmínky pro uplatnění jednotlivých forem regulace, tedy i upřesnit

pojem „uvedení do provozu“. V tomto rozhodnutí také konstatoval, že účel zákona č. 180/2005 Sb. výslovně deklarovaný v jeho § 1 odst. 2 není naplněn již tím, že výrobní elektřiny je technicky způsobilá vyrábět elektřinu, nýbrž je naplněn až okamžikem, kdy výrobní elektřinu z obnovitelných zdrojů legálně (tedy na základě licence) dodává do distribuční sítě.

č. 19

39. Byť se citované závěry týkaly posouzení předpokladů pro vznik nároku na podporu formou výkupních cen či zeleného bonusu podle právní úpravy účinné v roce 2010, lze z nich vycházet i v poměrech projednávané věci. Cenové rozhodnutí ERÚ č. 7/2011 (účinné v roce 2012) obsahovalo totožné podmínky pro nárok na podporu (formou výkupních cen či zeleného bonusu) jako cenová rozhodnutí dřívější, jejichž znění posuzoval dovolací soud v citovaných rozhodnutích. Ani skutečnost, že žalobkyně byla výrobcem elektřiny, kterou sama spotřebovávala (tedy neměla povinnost uzavřít smlouvu na dodávku elektřiny s jiným účastníkem trhu podle § 4 odst. 15 zákona č. 180/2005 Sb.), není důvodem pro odlišné posouzení, neboť ze skutkových zjištění, z nichž vycházel odvolací soud, vyplývá, že žalobkyně provozovala výrobní elektřinu připojenou k lokální distribuční soustavě, a šlo tedy o výrobní určenou k připojení do elektrizační soustavy. Ostatně skutečnost, zda šlo o výrobní nepřipojenou k přenosové či distribuční soustavě (tj. výrobní v rámci tzv. ostrovního systému), či o výrobní určenou k připojení do elektrizační soustavy, nebyla podstatná pro podmínku legálnosti výroby elektřiny (s licenci), ale pouze pro určení, zda za uvedení výroby do provozu mohl být považován již okamžik započetí výroby elektřiny či až okamžik započetí dodávek do elektrizační soustavy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 23 Cdo 2545/2019). Nerozhodnou je též skutečnost, že v citovaných rozhodnutích šlo o výrobu elektřiny s využitím slunečního záření, neboť zmíněné právní předpisy ve vztahu k povinnosti licence nerozlišovaly jednotlivé způsoby výroby elektřiny.

40. Lze souhlasit se žalobkyní, že zákon č. 180/2005 Sb. nestanovil existenci licence na výrobu elektřiny jako podmínku pro nárok na některou z forem podpory *expressis verbis* a že takto výslovně byla tato podmínka uvedena až v § 7 odst. 3 zákona o POZE. Nicméně skutečnost, že účelem zákona č. 180/2005 Sb. byla podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů uskutečňované legálním způsobem (tj. s dodržением všech zákonem vyžadovaných pravidel), vyjádřil zákonodárce již tím, že za příjemce takové podpory určil „výrobce“ elektřiny z obnovitelných zdrojů [srov. § 2 odst. 2 písm. d) a § 4 a násl. zákona č. 180/2005 Sb.]. Tento zákon definici pojmu „výrobce“ neobsahoval a v rozhodném období roku 2012 takovou definici neobsahoval ani energetický zákon. Avšak povinnost uskutečňovat výrobu elektřiny (stejně jako další činnosti v energetických odvětvích) výhradně na základě pravomocně udělené licence patřila (stále patří) k elementárním povinnostem podnikání v energetice, přičemž na výrobce elektřiny nedopadala žádná z výjimek z této povinnosti (srov. § 3 odst. 1 a 3 energetického zákona).

Energetický zákon také předpokládal změnu licence v případě, že dojde k rozšíření počtu provozoven, v nichž probíhala výroba, či jejich technických parametrů (tj. i při rozšíření výroby elektřiny o další výrobní zařízení), a výslovně stanovil, že v takovém případě je držitel licence oprávněn zahájit výkon licencované činnosti v těchto provozovnách dnem právní moci rozhodnutí o změně rozhodnutí o udělení licence (srov. § 9 odst. 5 energetického zákona). Nelze přitom pominout, že požadavek, aby výrobci v oblasti energetiky byli držiteli příslušné licence, má věcně opodstatnění spočívající v zájmu na bezpečném a spolehlivém provozování energetických zařízení. Splnění podmínek pro udělení licence v obecné rovině poskytuje záruku, že daný podnikatel je schopen dostát požadavkům, které na něj kladou právní předpisy v oblasti energetiky (srov. důvodovou zprávu k energetickému zákonu).

41. O tom, že úprava v zákoně o POZE nepřinesla ve vztahu k poskytování podpory pouze výrobcům elektřiny s licenci žádnou věcnou změnu oproti podmínkám v dosavadních právních předpisech, svědčí též historický vývoj zákonné úpravy. Energetický zákon obsahoval definici pojmu „výrobce“ až do 3. 7. 2009, tj. i v době přijetí zákona č. 180/2005 Sb. [též v době, kdy žalobkyně jako výrobce elektřiny uzavírala s předchůdcem účastnice 1) smlouvy o úhradě příspěvku KVET a zeleného bonusu], a to v § 2 odst. 2 písm. a) bodu 28, v němž byl výrobce definován jako fyzická či právnická osoba, která vyrábí elektřinu a je držitelem licence na výrobu elektřiny. Je tedy zřejmé že, pokud zákon č. 180/2005 Sb. v době svého vzniku přiznával podporu výrobcům elektřiny, šlo výlučně o osoby vyrábějící elektřinu na základě licence na výrobu elektřiny. Citované ustanovení energetického zákona sice bylo vypuštěno novelou provedenou zákonem č. 158/2009 Sb., avšak v důsledku této změny faktický význam tohoto již zažitého pojmu nedostal žádné změny a s licenci na výrobu elektřiny (stejně jako s licenciemi na jiné činnosti) bylo i nadále počítáno jako s obligatorním předpokladem pro podnikání v energetice, a tedy i pro čerpání podpory v jakékoliv formě. Novelizace přinesla pouze zjednodušení podmínek pro udělení licence pro malé a obnovitelné zdroje energie (srov. důvodovou zprávu k zákonu č. 158/2009 Sb.).

42. Uvedené závěry lze v plném rozsahu vztáhnout též na poskytování příspěvku KVET, neboť i podle § 32 odst. 3 energetického zákona vznikl nárok na poskytnutí tohoto příspěvku výlučně výrobcům elektřiny a není dán žádný důvod, aby ve vztahu k poskytování tohoto příspěvku byl pojem „výrobce elektřiny“ chápán odlišným způsobem.

43. Z výše uvedeného vyplývá, že podmínkou vzniku práva výrobce elektřiny na úhradu zeleného bonusu a příspěvku KVET za vyrobenou elektřinu byla v rozhodném období roku 2012 existence pravomocné licence na výrobu elektřiny týkající se konkrétního výrobního zařízení. V projednávané věci proto žalobkyně neměla nárok na poskytnutí zeleného bonusu a příspěvku KVET za elektřinu vyrobenou v kogeneračních jednotkách A, B, C a D do doby, než nabyla právní moci

rozhodnutí ERÚ o udělení licence na výrobu elektřiny v těchto výrobních zařízeních. Právní posouzení této otázky odvolacím soudem je tedy správné a dovolání žalobkyně není důvodné.

č. 19

44. Nejvyšší soud dále posuzoval důvodnost dovolání účastnice 2), a tedy otázku, zda na účastnici 2) přešla podle § 54 odst. 13 zákona o POZE povinnost platit úroky z prodlení s úhradou zeleného bonusu a příspěvku KVET sjednané mezi žalobkyní a účastnicí 1) [její předchůdkyní].

45. Podle § 54 odst. 13 zákona o POZE práva a závazky provozovatele přenosové soustavy nebo provozovatele regionální distribuční soustavy vzniklé do účinnosti tohoto zákona z důvodu, že provozovatel přenosové soustavy nebo provozovatel regionální distribuční soustavy odmítl přiznat výrobci zcela nebo zčásti nárok na výkupní cenu nebo na zelený bonus nebo na příspěvek k ceně elektřiny z kombinované výroby elektřiny a tepla anebo vyrobené z druhotných zdrojů, přecházejí dnem účinnosti tohoto zákona na operátora trhu.

46. Otázkou přechodu práv a závazků podle § 54 odst. 13 zákona o POZE se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 8. 3. 2016, sp. zn. 32 Cdo 3835/2014, ve sporu výrobce elektřiny a provozovatele regionální distribuční soustavy o úhradu výkupní ceny. V rámci posouzení aplikace § 107a o. s. ř. dovolací soud uzavřel, že podle § 54 odst. 13 zákona o POZE došlo k přechodu sporného závazku na úhradu výkupní ceny vzniklého před 1. 1. 2013 na operátora trhu. Obdobně v rozsudku ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 23 Cdo 2545/2019, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že osobou povinnou k výplatě zeleného bonusu byl v roce 2010 provozovatel regionální distribuční soustavy a s účinností od 1. 1. 2013 došlo podle § 54 odst. 13 POZE k přechodu této povinnosti v případě jejího neuznání ze strany provozovatele soustavy na operátora trhu. V žádném z těchto rozhodnutí se Nejvyšší soud podrobněji nezabýval otázkou, která další práva a závazky podle § 54 odst. 13 POZE přechází na operátora trhu.

47. Zákonem o POZE byl oproti předchozí právní úpravě určen jako poskytovatel podpory výrobcům operátor trhu namísto dosavadního provozovatele přenosové či regionální distribuční soustavy. Zákon o POZE proto obsahoval přechodná ustanovení řešící vypořádání vztahů mezi výrobcí, dosavadním a nově určeným poskytovatelem podpory. V § 54 odst. 9, 10 a 11 stanovil zánik smluvních ujednání týkajících se povinného výkupu elektřiny, úhrady zeleného bonusu a příspěvku KVET uplynutím dne 31. 12. 2012 a současně upravil vztahy týkající se uplatnění a zaplacení podpory za elektřinu vyrobenou do 31. 12. 2012 tak, že tato podpora bude po předložení podkladů výrobcem zaplacena dosavadním poskytovatelem. Podle § 54 odst. 12 přecházely na operátora trhu dnem 1. 3. 2013 práva a závazky provozovatele přenosové či regionální distribuční soustavy vzniklé ze zaplacení podpory v případech, kdy výrobce nepředal podklady do 28. 2. 2013. V ustanovení § 54 odst. 13 bylo oproti tomu stanoveno, že práva a závazky vzniklé před 1. 1. 2013 z důvodu, že dosavadní poskytovatel odmítl výrobci přiznat požadovaný

nárok na podporu, přechází dnem 1. 1. 2013 na nového poskytovatele. Účelem těchto přechodných ustanovení tedy zjevně bylo chránit právní jistotu účastníků původních vztahů, přičemž tato ochrana byla mimo jiné realizována i tím, že na právního nástupce ze zákona přecházela některá práva a závazky jeho právního předchůdce vyplývající z původních vztahů.

48. Vzhledem k tomu, že provozovatel přenosové či regionální distribuční soustavy nebyl podle předchozí právní úpravy subjektem, který by mohl rozhodovat o přiznání či nepřiznání nároku na podporu, jak správně dovozuje účastnice 2), je nutné slovní spojení „odmítl přiznat nárok“ použité v § 54 odst. 13 zákona o POZE chápat ve smyslu odmítnutí zaplacení výrobcem nárokované podpory. Z obsahu výše citovaných ustanovení je tak zřejmý úmysl zákonodávce odlišit způsob vypořádání práv a závazků z dosavadních vztahů týkajících se podpory v situaci, kdy mělo jít pouze o vyplacení nesporných nároků (ty měl uhradit stávající poskytovatel podpory), od situací, kdy práva a závazky vznikly ze zaplacení podpory bez předání podkladů nebo kdy mezi výrobcem a dosavadním poskytovatelem podpory došlo ke sporu o jejich důvodnosti (takové situace měly být řešeny a případné závazky dosavadního poskytovatele uhrazeny již novým poskytovatelem podpory).

49. Nelze přisvědčit argumentaci účastnice 2), že podle § 54 odst. 13 zákona o POZE na ni mohly přejít pouze práva a závazky výslovně stanovené v zákoně č. 180/2005 Sb. Takový závěr neodpovídá dikci tohoto zákonného ustanovení vymezujícího rozsah práv a závazků, jež přechází na operátora trhu, obdobím a důvodem jejich vzniku, a nikoliv označením právního předpisu, kterým byly založeny. Podle tohoto ustanovení tedy na operátora trhu přecházely veškeré práva a závazky vzniklé před 1. 1. 2013 z důvodu, že provozovatel přenosové nebo regionální distribuční soustavy odmítl zaplatit výrobci požadovaný nárok na některou z forem podpory.

50. S účastnicí 2) nelze souhlasit ani v jejím názoru, že takto nemohlo být zákonem založeno její právní nástupnictví do individuálních vztahů mezi výrobcem a provozovatelem přenosové či regionální distribuční soustavy vzniklých na základě smluvních ujednání mezi nimi, neboť ta zanikla uplynutím dne 31. 12. 2012. Skutečnost, že tato smluvní ujednání podle § 54 odst. 9, 10 a 11 uplynutím dne 31. 12. 2012 zanikla, znamenala, že od 1. 1. 2013 již nemohla způsobit vznik nových práv a závazků. Tímto zánikem však nebyla dotčena existence práv a závazků již vzniklých z těchto smluvních ujednání do 31. 12. 2012 (tj. vzniklých po dobu existence smluvního vztahu), které proto mohly přejít na operátora trhu. Z ustanovení § 54 odst. 13 zákona o POZE, v němž nebyl uveden právní titul vzniku práv a závazků, jež přecházely na operátora trhu, nevyplývalo, že by takovým titulem nemohla být též smluvní ujednání. Ostatně pro vznik nároku na podporu ve formě výkupní ceny zákon č. 180/2005 Sb. v § 4 odst. 4 výslovně vyžadoval uzavření smlouvy o dodávce, v níž byla stanovena výkupní cena za

č. 19

dodanou elektřinu (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2017, sp. zn. 32 Cdo 1051/2015). O tom, že v případě sporu o zaplacení výkupní ceny takový nárok založený smluvním ujednáním (jež zaniklo uplynutím dne 31. 12. 2012) přechází na operátora trhu podle § 54 odst. 13 zákona o POZE, přitom není v rozhodovací praxi dovolacího soudu pochyb (srov. již zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2016, sp. zn. 32 Cdo 3835/2014).

51. Je proto zřejmé, že předmětný závazek účastnice 1) jako provozovatele regionální distribuční soustavy na úhradu zeleného bonusu a příspěvku KVET, který odmítla žalobkyni jako výrobci elektřiny zaplatit, přešel podle § 54 odst. 13 zákona o POZE na účastnici 2) jako operátora trhu.

52. Úrok z prodlení má v závazkových právních vztazích povahu sankce za prodlení dlužníka se splněním peněžitého závazku (§ 517 odst. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zrušeného ke dni 1. 1. 2014, dále jen „obč. zák.“, či § 369 odst. 1 obch. zák.). Prodlením (nezaplacením řádně a včas) nastává ze zákona bez ohledu na to, zda dlužník prodlení zavinil, změna obsahu právního poměru tím, že vedle trvajících povinností splnit závazek, vzniká dlužníku i další povinnost zaplatit úrok z prodlení jako příslušenství pohledávky podle § 121 odst. 3 obč. zák. Úrokový závazkový vztah je vztahem akcesorickým, jehož vznik je podmíněn platným závazkovým vztahem hlavním. Splněním hlavního závazku (nebo jiným ze způsobů jeho zániku) zaniká (končí) i akcesorický závazek úrokový; přetrvává pouze povinnost uhradit již dospělé úroky (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2004, sp. zn. 35 Odo 101/2002, uveřejněný pod číslem 5/2006 Sb. rozh. obč.).

53. Pokud tedy při nezaplacení některé z forem podpory provozovatelem přenosové nebo regionální distribuční soustavy vzniklo do 31. 12. 2012 prodlení zakládající jeho povinnost zaplatit výrobci úrok z prodlení (lhostejno, zda ve smluvní či zákonné výši), přecházel na operátora trhu podle § 54 odst. 13 zákona o POZE též závazek k zaplacení úroku z prodlení, neboť důvodem i jeho vzniku bylo odmítnutí zaplacení požadovaného nároku na podporu.

54. Jelikož účastnice 2) v dovolání namítala, že na ni nemohl přejít závazek k úhradě úroku z prodlení, neboť povinnost vyplácení podpory není závazkem vyplývajícím ze soukromoprávních vztahů, ale závazkem veřejnoprávním vyplývajícím přímo ze zákona, u kterého úrok z prodlení nelze požadovat, v situaci, kdy tyto předpisy povinnost jeho hrazení nestanoví, zabýval se dovolací soud též tím, zda účastnici 1) mohla vzniknout povinnost zaplatit žalobkyni úroky z prodlení při nezaplacení zeleného bonusu a příspěvku KVET, resp. zda mezi nimi mohla být tato povinnost platně sjednána.

55. Argumentaci účastnice 2) lze přisvědčit potud, že v případě závazků vyplývajících z veřejnoprávních vztahů skutečně nelze úroky z prodlení požadovat, ledaže tak výslovně stanoví příslušný předpis, neboť povinnost platit úroky z prodlení ve smyslu § 517 odst. 2 obč. zák. (též § 369 odst. 1 obch. zák.) vzniká toliko

v případě prodlení s plněním peněžitého závazku ve vztazích soukromoprávních (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2106, sp. zn. 30 Cdo 1757/2014, a další rozhodnutí v něm citovaná). V případě vztahu žalobkyně a provozovatele regionální distribuční soustavy týkajícího se úhrady zeleného bonusu a příspěvku KVET však nešlo o vztah veřejnoprávní, který by neumožňoval požadovat úroky z prodlení.

56. Pro rozlišení soukromoprávních (občanskoprávních či obchodněprávních) vztahů od vztahů veřejnoprávních je rozhodující především posouzení vzájemného postavení jejich subjektů, jak vyplývá z příslušných ustanovení právní normy, která na tyto vztahy dopadá (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1211/2001, uveřejněné pod číslem 20/2003 Sb. rozh. obč.). Charakteristickým znakem soukromoprávních vztahů je především skutečnost, že jejich subjekty ve vzájemném vztahu mají rovné postavení (srov. § 2 odst. 2 obč. zák.), tedy že jeden z účastníků tohoto vztahu nemůže svým jednostranným úkonem či rozhodnutím založit povinnost druhého účastníka a v rámci tohoto vztahu nemůže autoritativně vynucovat splnění povinností druhého subjektu. Subjekty soukromoprávních vztahů se o vzniku či založení vzájemných subjektivních práv a povinností musí zásadně dohodnout, pokud tyto právní povinnosti nevznikají přímo ze zákona. Naproti tomu veřejnoprávní vztahy jsou založeny na právně nerovném postavení jejich subjektů, kdy orgány veřejné moci rozhodují o právech a povinnostech subjektů mocensky – autoritativně a kdy rozhodnutí těchto orgánů nejsou závislá na vůli subjektů. Základní metodou právní regulace je zde rozhodnutí orgánu veřejné moci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2008, sp. zn. 33 Odo 926/2006, uveřejněný pod číslem 50/2009 Sb. rozh. obč., stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2013, sp. zn. Cpjn 203/2012, uveřejněné pod číslem 78/2013 Sb. rozh. obč., též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2004, sp. zn. 29 Odo 405/2003, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2007, sp. zn. 26 Odo 1637/2005, a ze dne 17. 5. 2016, sp. zn. 32 Cdo 2508/2014).

57. Pro posouzení, zda právní vztah, z něhož vyplýval nárok na úhradu zeleného bonusu či příspěvku KVET, je soukromoprávní povahy, či nikoliv, je tedy podstatné, zda byl podle příslušných ustanovení právních předpisů založen autoritativně rozhodnutím orgánu veřejné moci bez ohledu na vůli jeho stran nebo zda se při založení práv a povinností z něj vyplývajících mohla uplatnit vůle jeho subjektů. V projednávané věci se jednalo o právní vztah podnikatelů (provozovatele přenosové či regionální distribuční soustavy a výrobce), tj. subjektů soukromého práva. Jejich postavení v daném vztahu bylo rovné, neboť žádný z nich nebyl nadán autoritativní rozhodovací pravomocí vůči druhému. Záleželo na vůli žalobkyně, zda při výrobě elektřiny vůbec projeví zájem požadovat po provozovateli přenosové nebo regionální distribuční soustavy podporu a v jaké formě, zda bude respektovat zákonem stanovené podmínky podpory a jaké případné další

podmínky při jejím poskytování sjedná. Na základní charakteristice vztahu těchto účastníků jako soukromoprávního nic nemění skutečnost, že jejich smluvní volnost byla vymezena (limitována) ustanoveními energetického zákona, zákona č. 180/2005 Sb. a dalších podzákoných předpisů, neboť v soukromoprávních vztazích se nezdá projevuje regulace smluvní volnosti formou kogentních ustanovení zákona. Energetický zákon a zákon č. 180/2005 Sb. ani nelze považovat za předpisy obsahující výlučně veřejnoprávní normy (srov. obdobně rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2012, č. j. 1 As 28/2012-40, nebo ze dne 14. 10. 2004, č. j. 7 As 58/2003-104, a usnesení zvláštního senátu ze dne 20. 3. 2012, č. j. Konf 93/2011-9, jež jsou veřejnosti dostupné na <http://nssoud.cz>). Též skutečnost, že nárok na podporu formou zeleného bonusu či příspěvku KVET vznikl přímo ze zákona splněním tam stanovených podmínek (srov. § 32 odst. 3 energetického zákona, § 4 odst. 7 a § 5 odst. 4 a 5 zákona č. 180/2005 Sb.), neznamená, že se při poskytování podpory muselo jednat o veřejnoprávní vztah. I v soukromoprávních vztazích totiž práva a povinnosti mohou vznikat přímo ze zákona (např. povinnost nahradit škodu, vydat bezdůvodné obohacení apod.).

58. Závěr, že mezi žalobkyní a účastnicí 1) byl založen vztah soukromoprávní, není způsobilá zpochybnit ani argumentace účastnice 2), že podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů je dotací poskytovanou částečně z prostředků státního rozpočtu, a má tudíž veřejnoprávní charakter. Poskytování této podpory je sice výsledkem ingerence subvenční povahy, nejedná se však o přímé poskytování dotace výrobcům z veřejných prostředků. Z důvodové zprávy k zákonu č. 180/2005 Sb. je zřejmé, že systém podpory výrobcům elektřiny spočíval v ingerenci do soukromoprávních vztahů mezi podnikateli v energetických odvětvích, a to uložením některých povinností provozovatelům přenosové nebo regionální distribuční soustavy a z nich vyplývajících práv výrobců elektřiny (přednostní připojení, povinný výkup elektřiny, placení zeleného bonusu a příspěvků KVET). Náklady s tím spojené měly být distributorům kompenzovány stanovením zvýšené ceny jimi distribuované energie pro konečné zákazníky, tj. opět formou ingerence do soukromoprávních vztahů. Na základě zjištění, že takto by s ohledem na nárůst podporovaných zdrojů energie mohlo dojít k neúměrnému zatížení konečných zákazníků (zejména z řad velkých průmyslových odběratelů), byl zákonem č. 402/2010 Sb. novelizujícím zákon č. 180/2005 Sb. původní systém financování nákladů doplněn o částečné zapojení prostředků státního rozpočtu. Nový způsob financování nákladů distributorů se však nijak nedotkl charakteru vztahů mezi nimi a výrobcí jako soukromoprávních (srov. důvodovou zprávu k zákonu č. 402/2010 Sb.). Všechny formy podpory přitom byly od počátku vázány k ceně vyrobené elektřiny, ať již stanovením výkupní ceny či finančních částek navyšujících tržní cenu elektřiny, a to i v případech, kdy elektřina byla spotřebována přímo výrobcem [srov. § 32 odst. 3 energetického zákona, § 2 odst. 2 písm. d) a § 4 odst. 4 zákona č. 180/2005 Sb.]. O poskytnutí přímé dotace z veřejných prostřed-

ků šlo v novém systému financování pouze ve vztahu státu (Ministerstva průmyslu a obchodu) vůči provozovatelům přenosové či regionální distribuční soustavy, nikoliv ve vztahu těchto provozovatelů vůči výrobcům (srov. § 6a a § 6b zákona č. 180/2005 Sb.).

59. Z možných způsobů poskytování podpory výrobcům elektřiny z obnovitelných zdrojů (např. dotacemi rozdělovanými rozhodnutím některého z orgánů veřejné moci či jiného subjektu pověřeného pravomocí vrchnostensky rozhodovat) se tedy stát rozhodl podporu realizovat formou ingerence do soukromoprávních vztahů prostřednictvím kogentních ustanovení zvláštních právních předpisů (energetického zákona a zákona č. 180/2005 Sb.) limitujících smluvní volnost účastníků těchto vztahů. V ostatním však takové vztahy podléhaly režimu obchodního zákoníku. Žádným z kogentních ustanovení těchto předpisů přitom nebyla omezena možnost sjednat či požadovat úroky z prodlení při řádném nezaplacení některé z forem podpory. V případě prodlení provozovatele přenosové nebo regionální distribuční soustavy s úhradou zeleného bonusu, výkupní ceny či příspěvku KVET ve výši stanovené pro rok 2012 tedy měl výrobce elektřiny právo na úroky z prodlení.

60. V projednávané věci proto žalobkyně byla oprávněna při prodlení účastnice 1) s úhradou zeleného bonusu a příspěvku KVET požadovat zaplacení úroků z prodlení ve sjednané výši (§ 369 odst. 1 obch. zák.). Právní závěr odvolacího soudu, že na účastnici 2) přešla podle § 54 odst. 13 zákona o POZE povinnost takové úroky z prodlení žalobkyni zaplatit, je tedy správný a dovolání účastnice 2) není důvodné.

61. Jelikož Nejvyšší soud nehledal ani žádné vady řízení, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (srov. § 242 odst. 3 větu druhou o. s. ř.), byla dovolání žalobkyně i účastnice 2) v rozsahu, v jakém směřovala proti druhému výroku napadeného rozsudku, podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítnuta. V rozsahu, v jakém obě dovolání směřovala proti prvnímu, třetímu a čtvrtému výroku napadeného rozsudku, byla odmítnuta pro nepřípustnost (§ 243c odst. 1 o. s. ř.), jak bylo odůvodněno výše.

Č. 20

č. 20

Insolvenční správce, Záloha, Odvolání

§ 10 IZ, § 11 IZ, § 38 IZ, § 91 IZ, § 218 písm. c) o. s. ř.

Usnesení, jímž insolvenční soud rozhoduje o tom, zda insolvenčnímu správci povolí zálohu na odměnu a hotové výdaje, je rozhodnutím, které vydává při výkonu dohlédací činnosti [§ 10 písm. b) insolvenčního zákona ve spojení s § 11 insolvenčního zákona] a proti němuž není odvolání přípustné, jelikož insolvenční zákon nestanoví jinak (§ 91 insolvenčního zákona).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2020, sen. zn. 29 NSČR 130/2019, ECLI:CZ:NS:2020:29.NSCR.130.2019.1)

Nejvyšší soud k dovolání insolvenční správkyne dlužníků změnil usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 8. 2019 tak, že se odvolání insolvenční správkyne odmítá.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci (dále jen „insolvenční soud“) usnesením ze dne 19. 12. 2017 (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníků (J. M. a A. M.) [výrok I.], insolvenční správkyň ustanovil JUDr. H. K. (výrok II.) a povolil řešení úpadku dlužníků oddlužením (výrok III.); usnesením ze dne 6. 12. 2018 schválil oddlužení dlužníků plněním splátkového kalendáře.

2. Rozsudkem pro uznání ze dne 2. 7. 2018 insolvenční soud (mimo jiné) určil, že právní úkon dlužníka (J. M.) – darovací smlouva ze dne 2. 3. 2016, kterou převedl na A. P. vlastnické právo k (ve výroku rozsudku specifikovaným) nemovitostem (dále jen „nemovitosti“) – je vůči věřitelům dlužníka neúčinný. Nemovitosti insolvenční správkyň zahrnula do majetkové podstaty dlužníků dne 12. 9. 2018.

3. Podáním ze dne 7. 6. 2019 insolvenční správkyň navrhla, aby výtěžek zpeněžení nemovitostí (po odečtení nákladů spojených se správou a udržováním podstaty a nákladů spojených s prodejem) ve výši 858 091,84 Kč byl použit následovně:

- a) částka 496 512,54 Kč bude rozdělena mezi nezajištěné věřitele jako mimořádný příjem nad rámec splátkového kalendáře; tím dojde k úplnému zaplacení pohledávek těchto věřitelů za dlužníky;

- b) částka 150 195,05 Kč případně na odměnu insolvenční správkyňe (včetně daně z přidané hodnoty);
- c) částka 211 384,25 Kč bude vyplacena dlužníkům jako hyperocha.
4. Na tomto základě insolvenční soud usnesením ze dne 24. 7. 2019 „přiznal“ insolvenční správkyňi zálohu na odměnu ve výši 54 070,22 Kč (včetně daně z přidané hodnoty).
5. Vrchní soud v Olomouci k odvolání insolvenční správkyňe v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení insolvenčního soudu.
6. Odvolací soud – cituje § 7, § 38 a § 412 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona, ve znění účinném do 31. 5. 2019) a § 3 písm. b) a § 7 odst. 4 vyhlášky 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále jen „vyhláška“), a odkazuje na závěry formulované Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 28. 11. 2018, sen. zn. 29 NSČR 27/2017 (uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 2020, pod číslem 52) – dospěl k závěrům, podle nichž:
- 1) Insolvenční správkyňi „nepřísluší nárok na navýšení odměny v rozsahu vyúčtovaných 25 % a k tomu DPH z částky 496 512,54 Kč (tj. 150 195,05 Kč včetně DPH vypočtené dle § 1 odst. 3 vyhlášky)“, která s největší pravděpodobností bude (musí být) rozdělena v rámci splátkového kalendáře mezi nezajištěné věřitele jako mimořádný příjem.
 - 2) Není správný názor insolvenčního soudu, že v daném případě „lze užít analogii a dále § 5 vyhlášky a odměnu správkyňe navýšit podle § 1 odst. 2 vyhlášky“.
 - 3) Za činnosti počínající předběžným posouzením darovací smlouvy jako neúčinné a dovršené zpeněžením nemovitostí „bylo správné navýšit odměnu správkyňe postupem dle § 38 odst. 3 insolvenčního zákona, tj. navýšit tu odměnu, na níž má dle § 3 písm. b) vyhlášky nárok, a to dle předběžného propočtu odvolacího soudu ve výši nejméně 23 625 Kč + DPH, celkem 28 586,25 Kč (tj. za dobu od povolení oddlužení v prosinci 2018 nejméně do června 2019, tj. $21 \times 1\,125$ Kč + DPH), a o níž bude rozhodováno insolvenčním soudem v dalším řízení (včetně jejího nároku na náhradu hotových výdajů dle § 7 odst. 4 vyhlášky)“.
 - 4) Schválil-li (přiznal-li) insolvenční soud (před vyplacením částky 496 512,54 Kč z uvedeného výtěžku nezajištěným věřitelům) správkyňi zálohu na její odměnu ve výši 44 686,13 Kč (včetně daně z přidané hodnoty v celkové výši 54 070,22 Kč), čímž ve svých důsledcích odměnu správkyňe „navýšil“ takřka o dvojnásobek, jde o navýšení přiměřené činnosti, kterou správkyňe v souvislosti s tímto zpeněžením vykonala nad rámec svých běžných povinností.

7. Proto odvolací soud usnesení insolvenčního soudu jako věcně správné potvrdil.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 20

8. Proti usnesení odvolacího soudu podala insolvenční správkyň dovolání, které má za přípustné podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a to k řešení právní otázky (dosud v rozhodovací praxi odvolacího soudu nezodpovězené), zda zpeněžení majetku, který byl do majetkové podstaty dlužníka sepsán ještě před rozhodnutím o schválení oddlužení dlužníka, podléhá režimu zpeněžení dle § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona a v jaké výši náleží insolvenční správce za zpeněžení takového majetku.

9. Dovolatelka zdůrazňuje, že „nemovitosti nemohly tvořit mimořádný příjem ve smyslu § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona“. Jakkoli insolvenčnímu soudu navrhla, aby úpadek dlužníků řešil (pro věřitele výhodnějším) zpeněžením majetkové podstaty, insolvenční soud „neodůvodněně“ schválil oddlužení dlužníků plněním splátkového kalendáře; tím „reálně zkrátil nárok dovolatelky na odměnu“, a dovolatelku tak poškodil.

„To, že pohledávky věřitelů dlužníků byly uspokojeny v celých 100 %, je zásluhou právě dovolatelky, neboť tato prověřila neúčinné právní úkony, nechala zpracovat znalecký posudek a iniciovala předmětné insolvenční řízení, kdy paradoxně za tuto činnost jí náleží mnohem nižší odměna, než kdyby byli dlužníci po dobu 60 měsíců ve splátkovém kalendáři a věřitelé byli uspokojeni cca ve 30 %.“

10. Podle dovolatelky soudy nižších stupňů při stanovení odměny dostatečně nezohlednily její přínos z hlediska rozsahu uspokojení nezajištěných věřitelů, včetně rychlého a hospodárního vyřešení incidenčního sporu (tj. rozsah a náročnost činností vykonávaných nad rámec běžných povinností insolvenční správkyne v průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře).

11. Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení nebo aby napadené usnesení změnil tak, se dovolatelce přiznává „odměna ve výši 25 % z částky určené k vydaní nezajištěným věřitelům, tedy výši 150 195,05 Kč včetně DPH“.

III.

Přípustnost dovolání

12. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2. článku II části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších

předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

13. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., a to k řešení otázky dovolatelkou otevřené, týkající se způsobu určení odměny insolvenční správce, dosud Nejvyšším soudem v daných skutkových souvislostech beze zbytku nezodpovězené.

IV.

Důvodnost dovolání

14. Nejvyšší soud v první řadě předesílá, že u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

15. Podle § 10 insolvenčního zákona insolvenční soud v insolvenčním řízení a) vydává rozhodnutí, jejichž vydání zákon ukládá nebo předpokládá, b) průběžně vykonává dohled nad postupem a činností ostatních procesních subjektů a rozhoduje o záležitostech s tím souvisejících (dále jen „dohledací činnost“).

Podle § 11 insolvenčního zákona při výkonu dohlédací činnosti insolvenční soud rozhoduje o záležitostech, které se týkají průběhu insolvenčního řízení, činí opatření potřebná k zajištění jeho účelu a ukládá povinnosti týkající se činnosti jednotlivých subjektů řízení (odstavec 1). Insolvenční soud je oprávněn vyžadovat od insolvenčního správce zprávy a vysvětlení o jeho postupu, nahlížet do jeho účtů a konat potřebná šetření. Je oprávněn dávat insolvenčnímu správci pokyny a uložit mu, aby si vyžádal k určitým otázkám stanovisko věřitelského výboru (odstavec 2).

Podle § 38 odst. 4 insolvenčního zákona insolvenční soud může v průběhu insolvenčního řízení rozhodnout o vyplacení zálohy odměny a hotových výdajů insolvenčnímu správci, a to i opětovně.

Podle § 91 insolvenčního zákona proti rozhodnutím, která insolvenční soud učinil při výkonu dohlédací činnosti včetně předběžných opatření, není dovolání přípustné, pokud zákon nestanoví jinak.

16. Rozhodné znění insolvenčního zákona (do 31. 5. 2019) se podává z čl. II části první zákona č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb.,

o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

17. Podle § 218 písm. c) o. s. ř. odvolací soud odmítne odvolání, které směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné.

č. 20

18. V poměrech projednávané věci je nepochybné, že insolvenční soud (usnesením ze dne 24. 7. 2019) přiznal insolvenční správce zálohu na odměnu.

19. Rozhodnutí o přiznání zálohy na odměnu insolvenční správce, které insolvenční soud může vydat v průběhu insolvenčního řízení (§ 38 odst. 4 insolvenčního zákona), je svou povahou rozhodnutím učiněným při výkonu dohlédací činnosti [§ 10 písm. b) a § 11 odst. 1 insolvenčního zákona]; přitom insolvenční zákon nestanoví, že proti takovému rozhodnutí je odvolání přípustné.

20. Již v poměrech upravených zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“), nebylo v literatuře ani v soudní praxi pochyb o tom, že usnesení, jímž konkursní soud rozhoduje o povolení zálohy na odměnu nebo hotové výdaje správce konkursní podstaty, je rozhodnutím, které vydává při výkonu dohlédací činnosti podle § 12 ZKV, proti kterému není odvolání přípustné. Srov. v literatuře např. dílo ZELENKA, J., MARŠÍKOVÁ, J. Zákon o konkursu a vyrovnání a předpisy související – komentář. Praha: Linde, 1998, s. 113 a 145, ve spojení s § 12 odst. 3 ZKV (ve znění účinném do 30. 4. 2000) a s § 66b odst. 2 ZKV (ve znění účinném po tomto datu), včetně důvodové zprávy k zákonu č. 105/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. V judikatuře srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. 1 Ko 82/2002, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 11, ročník 2002, pod číslem 219.

21. Povaha tohoto rozhodnutí se přitom nezměnila ani v poměrech úpravy obsažené v insolvenčním zákoně. K tomu srov. v judikatuře odvolacích soudů formulovaný závěr, podle něhož je takové usnesení rozhodnutím, které insolvenční soud vydává při výkonu dohlédací činnosti (viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2017 nebo usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 7. 2019).

22. V návaznosti na výše uvedené pak Nejvyšší soud uzavírá, že také nemá žádné pochybnosti o tom, že usnesení, jímž insolvenční soud rozhoduje o povolení zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, je rozhodnutím, které vydává při výkonu dohlédací činnosti [podle § 10 písm. b) insolvenčního zákona ve spojení s § 11 insolvenčního zákona] a proti němuž není odvolání přípustné, jelikož insolvenční zákon nestanoví jinak (§ 91 insolvenčního zákona). Osoby dotčené (ne)vyplacením takové zálohy mají v insolvenčním řízení zásadně (pravidelně) možnost napadnout opravnými prostředky konečná rozhodnutí insolvenčního soudu o odměně a hotových výdajích insolvenčního správce (v jehož rámci se poskytnutá záloha nebo zálohy vyúčtují), takže ani není účelné otevírat zákonem možnost pro podání řádného opravného prostředku (odvolání) proti roz-

hodnutí insolvenčního soudu o záloze na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce.

23. Přípustnost odvolání přitom nezakládá ani nesprávné poučení poskytnuté insolvenční správce insolvenčním soudem v písemném vyhotovení usnesení ze dne 24. 7. 2019 (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2001, sp. zn. 29 Odo 62/2001, a ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 425/2002, uveřejněná pod čísly 73/2001 a 51/2003 Sb. rozh. obč., jakož i obdobně důvody nálezu Ústavního soudu ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. II. ÚS 323/07).

24. Jestliže odvolací soud v rozporu s výše uvedeným o odvolání insolvenční správce (věcně) rozhodl, místo toho, aby je jako nepřípustné odmítl [§ 218 písm. c) o. s. ř.], zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

25. Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu, aniž se mohl zabývat jeho věcnou (ne)správností, změnil a odvolání insolvenční správce jako nepřípustné odmítl [§ 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř.].

Č. 21

č. 21

Insolvenční řízení, Oceňování majetku, Znalecký posudek

§ 39 IZ ve znění od 1. 1. 2008 do 31. 5. 2019, § 219 IZ ve znění od 20. 7. 2009, § 302 IZ ve znění od 1. 7. 2017

Jde-li o obtížně ocenitelný majetek, jehož ocenění pro účely soupisu znalci zadá insolvenční správce bez žádosti věřitelského výboru, aniž by takovému postupu bránily skutečnosti uvedené v § 219 odst. 3 části věty za středníkem insolvenčního zákona, lze takto vzniklý náklad na znalečném hradit z majetkové podstaty bez dalšího zkoumání účelnosti využití znalce a bez předchozího souhlasu věřitelského výboru ve smyslu § 39 odst. 3 insolvenčního zákona. Jde-li (naopak) o obtížně ocenitelný majetek, jehož ocenění pro účely soupisu zadá insolvenční správce znalci bez žádosti věřitelského výboru, ačkoli lze důvodně předpokládat, že náklady na ocenění majetku znalcem budou vyšší než přínos pro majetkovou podstatu získaný tímto způsobem jeho ocenění, lze takto vzniklý náklad na znalečném hradit z majetkové podstaty jen při splnění podmínek uvedených v § 39 odst. 3 insolvenčního zákona.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2020, sen. zn. 29 NSČR 94/2018, ECLI:CZ:NS:2020:29.NSCR.94.2018.1)

Nejvyšší soud k dovolání insolvenčního správce dlužníka zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 2. 2018 a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 20. 12. 2017, Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Schválil konečnou zprávu ze dne 5. 9. 2017, zveřejněnou v insolvenčním rejstříku dne 8. 11. 2017 (B-51) [dále jen „konečná zpráva“], ve znění: Celkové příjmy majetkové podstaty činí 155 211 Kč (z toho zpeněžení movitých věcí 115 000 Kč, zůstatek na účtu 1 530 Kč, ostatní příjmy 18 681 Kč, záloha složená dlužníkem na náklady řízení 20 000 Kč).

Celkové výdaje z majetkové podstaty činí 114 424 Kč [z toho odměna správců celkem 72 600 Kč včetně daně z přidané hodnoty, hotové výdaje správců celkem 3 967 Kč (poštovné odděleného správce 78 Kč, poštovné

správce 400 Kč, cestovné správce 3 489 Kč), náklady za vedení účetnictví 7 260 Kč (schválené soudem), bankovní poplatky 465 Kč, náklady spojené s daňovou kontrolou 20 000 Kč včetně daně z přidané hodnoty (schválené soudem), neuhrazená daňová povinnost 7 712 Kč].

Předpokládané náklady spojené se zrušením konkursu činí 2 420 Kč.

Zůstatek finančních prostředků majetkové podstaty určených k rozdělení mezi věřitele v rozvrhovém usnesení činí 40 787 Kč (bod I. výroku).

[2] Určil odměnu insolvenčního správce ve výši 72 600 Kč včetně daně z přidané hodnoty s tím, že z této částky:

a) odměna oddělené správkyně JUDr. Ing. L. K. (dále jen „L. K.“) činí 1 210 Kč včetně daně z přidané hodnoty;

b) odměna insolvenčního správce JUDr. J. Š. (dále též jen „J. Š.“) činí 71 390 Kč včetně daně z přidané hodnoty (bod II. výroku).

[3] Schválil vyúčtování hotových výdajů insolvenčního správce s tím, že:

a) hotové výdaje L. K. činí 78 Kč;

b) hotové výdaje J. Š. činí 3 889 Kč (bod III. výroku).

2. K odvolání J. Š. Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozhodnutím potvrdil usnesení insolvenčního soudu v bodě I. výroku.

3. Odvolací soud – cituje § 39 odst. 3 a § 304 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – dospěl shodně s insolvenčním soudem k závěru, že insolvenční správce měl požádat insolvenční soud (který vykonával působnost věřitelského výboru) o souhlas se znaleckým oceněním skladových zásob pneumatik a kosmetiky a s celostátní inzercí v denním tisku, což neučinil. Přitom takto vynaložené náklady činily částku 70 559 Kč. Přisvědčil insolvenčnímu soudu i v tom, že vzhledem k rozsahu a náročnosti oceňování kosmetického zboží, nutnosti provést finančně náročné testy jeho zdravotní nezávadnosti a obtížné prodejnosti tohoto zboží nelze považovat využití služeb znalce za účelné.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti usnesení odvolacího soudu podal J. Š. dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Konkrétně jde o otázku, zda činnost spočívající v ocenění pneumatik a kosmetiky a v inzerci prodeje takových komodit patří k činností, ke kterým je insolvenční správce povinen ve smyslu § 39 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona, a zda k zadání této činnosti jiným osobám na účet majetkové podstaty je povinen vyžádat si souhlas insolvenčního soudu, respektive věřitelského výboru.

5. Odvolacímu soudu vytýká dovolatel nesprávné právní posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.) a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího (případně insolvenčního) soudu zrušil a věc vrátil příslušnému soudu k dalšímu řízení.

6. Dovolatel namítá, že odvolací soud posoudil nesprávně jeho nárok na náhradu nákladů vynaložených na zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty. Tvrdí, že vzhledem k systematickému zařazení lze § 39 odst. 3 insolvenčního zákona aplikovat pouze na náklady na činnosti, k nimž je insolvenční správce povinen ze zákona nebo na základě rozhodnutí insolvenčního soudu. K tomu odkazuje na „rozhodnutí 2 VSPH 420/2012“ (jde o usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2012, sen. zn. 2 VSPH 420/2012). Dále dovolatel obhájí účelnost vynaložených nákladů (znalečného v částce 9 862 Kč za ocenění pneumatik, znalečného v částce 18 489 Kč za ocenění kosmetiky a nákladů na inzerci v částce 42 208 Kč). Zdůrazňuje, že postupoval podle § 219 odst. 3 a 5 insolvenčního zákona, když ocenění předmětných věcí bylo nezbytné pro jejich zpeněžení a insolvenční správce s právním vzděláním není schopen kvalifikovaného ocenění. Dodává, že vytýkaným postupem se mu podařilo dosáhnout úspory za skladování a s ohledem na délku a složitost insolvenčního řízení je zcela nepřiměřené, aby jeho odměna (po odečtení sporných nákladů) činila pouze 831 Kč.

III.

Přípustnost dovolání

7. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2. článku II části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

8. Dovolání v dané věci je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř., a v posouzení dovoláním předestřené otázky jde o věc neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

9. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají. Nejvyšší soud se proto – v hranicích právní otázky vymezené dovoláním – zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

10. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní nor-

mu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

11. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

12. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona:

č. 21

§ 39 (ve znění účinném od 1. 1. 2008 do 31. 5. 2019)

(1) Věřitelé jsou oprávněni se souhlasem insolvenčního soudu na základě rozhodnutí věřitelského výboru poskytnout insolvenčnímu správci zálohu k úhradě jeho výdajů, a to i opětovně. Při poskytnutí zálohy se určí podmínky jejího vyúčtování; určit lze též účel, na který má být záloha vynaložena.

(2) Náklady na činnosti, ke kterým je insolvenční správce povinen podle zákona nebo podle rozhodnutí insolvenčního soudu, jsou zahrnuty v jeho odměně a nese je ze svého. Výjimečně může splnění těchto činností zadat jiným osobám na účet majetkové podstaty se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru; tím nejsou dotčeny jeho povinnosti ani odpovědnost podle tohoto zákona.

(3) Náklady insolvenčního správce spojené s využitím právních, ekonomických a jiných specializovaných odborníků lze hradit z majetkové podstaty, jen je-li jejich využití účelné vzhledem k rozsahu a náročnosti insolvenčního řízení a jsou-li předem schváleny věřitelským výborem.

§ 219 (ve znění účinném od 20. 7. 2009)

(1) Součástí soupisu je i ocenění provedené insolvenčním správcem, který přitom vychází z údajů v účetnictví dlužníka nebo v evidenci vedené podle zvláštního právního předpisu a z dalších dostupných informací. Ocenění se nepromítá do účetnictví dlužníka.

(2) Požaduje-li to věřitelský výbor, provede se ocenění znalcem, za předpokladu, že to věřitelský výbor finančně zajistí.

(3) Ocenění obtížně ocenitelného majetku může insolvenční správce zadat znalci i bez žádosti věřitelského výboru; to neplatí, lze-li důvodně předpokládat, že náklady na ocenění majetku znalcem budou vyšší než přínos pro majetkovou podstatu získaný tímto způsobem jeho ocenění.

(4) Je-li uplatněno právo na uspokojení přihlášené pohledávky ze zajištění nebo má-li být majetková podstata zpeněžena podle § 290 nebo 292, insolvenční správce zadá znalci ocenění hodnoty zajištění a v případě podle § 290 nebo 292 ocenění hodnoty zpeněžovaného majetku vždy; odstavec 3 se použije přiměřeně.

(5) Při ocenění podle odstavců 1 až 4 se majetek oceňuje obvyklou cenou. Postup podle odstavců 1 až 4 se neuplatní, byl-li ustanoven znalec podle § 153 odst. 1.

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení § 39 a § 219 již v době, kdy insolvenční správce hradil náklady na inzerci a znalečné (v roce 2016).

§ 302 (ve znění účinném od 1. 7. 2017)

č. 21

(1) V závěru zpeněžení majetkové podstaty insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu konečnou zprávu. Předložení konečné zprávy nebrání, jestliže

- a) dosud nejsou ukončeny incidenční spory, pokud jejich výsledek nemůže podstatně ovlivnit závěr konečné zprávy,

- b) se nepodařilo zpeněžit všechny majetek náležející do majetkové podstaty, pokud dosud nezpeněžený majetek může být z majetkové podstaty vyňat.

(2) Konečná zpráva insolvenčního správce musí podat celkovou charakteristiku jeho činnosti s vyčíslením jejích finančních výsledků. Konečná zpráva musí obsahovat zejména

- a) přehled pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených, které insolvenční správce již uspokojil a které ještě uspokojit zbývá,

- b) přehled výdajů vynaložených v souvislosti se správou majetkové podstaty se zdůvodněním výdajů, které nejsou obvyklé,

- c) přehled zpeněžení majetkové podstaty s výsledkem, jehož bylo dosaženo,

- d) uvedení majetku, který nebyl zpeněžen, s odůvodněním, proč k tomu došlo,

- e) výsledky částečného rozvrhu, pokud k němu došlo,

- f) přehled plnění zajištěným věřitelům s promítnutím do rozvrhu,

- g) přehled jednání a právních úkonů, významných pro průběh insolvenčního řízení.

(3) Konečná zpráva insolvenčního správce musí vyústit ve vyčíslení částky, která má být rozdělena mezi věřitele, a v označení těchto věřitelů, s údajem o výši jejich podílů na této částce.

(4) Ke dni sestavení konečné zprávy sestaví insolvenční správce účetní závěrku.

(5) Konečná zpráva se předkládá pouze na elektronickém formuláři, jehož náležitosti a formát stanoví prováděcí právní předpis.

V této podobě, pro věc rozhodné, platilo ustanovení § 302 insolvenčního zákona již v době podání konečné zprávy (5. 9. 2017) a později nedoznalo změn.

13. Ze skutkových reálií této věci plyne, že dovolatel předložil insolvenčnímu soudu konečnou zprávu ze dne 5. 9. 2017, kterou insolvenční soud přezkoumal (§ 304 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona) a schválil usnesením ze dne 20. 12. 2017, vydaným bez nařízení jednání (§ 304 odst. 5 insolvenčního zákona), když dlužník ani žádný z věřitelů nepodal proti konečné zprávě námitky. Insolvenční soud neschválil výdaje v celkové výši 70 559 Kč, které insolvenční správce uhradil za vyhotovení znaleckých posudků k ocenění kosmetického zboží (znalečné

18 489 Kč) a pneumatik (znalečné 9 862 Kč) a dále za inzerci těchto položek v Hospodářských novinách (42 208 Kč). Odvolací soud postupu insolvenčního soudu přisvědčil a shodně s insolvenčním soudem vytkl dovolateli nedostatek předchozího souhlasu insolvenčního soudu (§ 39 odst. 3 insolvenčního zákona), který v tomto insolvenčním řízení vykonává působnost věřitelského výboru (§ 66 odst. 1 insolvenčního zákona). Odvolací soud neměl za splněný ani další předpoklad k úhradě nákladů insolvenčního správce z majetkové podstaty podle § 39 odst. 3 insolvenčního zákona, kterým je účelnost využití znalce.

14. Odvolací soud v dané věci aplikoval § 39 odst. 3 insolvenčního zákona. Dovolatel však namítá, že postupoval podle § 219 odst. 3 a 5 insolvenčního zákona, který u obtížně ocenitelného majetku preferuje ocenění soudním znalcem. Právě posouzení vzájemného vztahu § 39 odst. 2 a 3 a § 219 odst. 3 insolvenčního zákona a odpověď na otázku, zda a které z těchto ustanovení lze v projednávané věci aplikovat, je pro výsledek dovolacího řízení určující.

15. Na tomto místě Nejvyšší soud podotýká, že jako východiska, na nichž spočívá i jeho rozhodovací činnost (srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, uveřejněný pod číslem 45/2009 Sb. rozh. obč.), přejímá závěry formulované k výkladu právních norem Ústavním soudem již ve stanovisku jeho pléna ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96, uveřejněném pod číslem 9/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu. Tam Ústavní soud vysvětlil, že vázanost soudu zákonem neznamena bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu *e ratione legis* před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Tamtéž Ústavní soud dodal, že smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (uvědomuje si skutečnost, že ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze pouze presumovat i jeho souhlas s jejími důvody), a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoli pochybnost, lze upřednostnit výklad *e ratione legis* před výkladem jazykovým.

16. Ve zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu insolvenčního zákona, který projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 4. volebním období 2002–2006 jako tisk č. 1120, se k § 39 osnovy uvádí,

č. 21

že: „Ustanovení § 39 odst. 1 upravuje stejně jako ve stávajícím zákoně o konkursu a vyrovnání možnost poskytnout správci zálohu. Ustanovení 39 odst. 2 osnovy postihuje (jako obecně nežádoucí) praxi, kterou správce přenáší za úplatu na jiné osoby výkon těch činností, pro jejichž zvládnutí byl do funkce ustanoven, přičemž tak činí nikoli na úkor své odměny, nýbrž na úkor majetkové podstaty, a tudíž v konečném důsledku na úkor věřitelů. S dílčími zpřesněními jde o obdobu stávajícího § 8 odst. 3 poslední věty zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“).“

17. Z důvodové zprávy je tak patrna snaha zákonodárce eliminovat případy, kdy bude insolvenční správce zadávat třetím osobám a na vrub majetkové podstaty činnosti, k nimž je sám povinen. Pro další úvahy je vhodné připomenout, že podle § 8 odst. 3 ZKV (ve znění účinném do 31. 12. 2007), mohl správce konkursní podstaty činnosti, k nimž byl povinen, zadat třetím osobám na účet konkursní podstaty jen se souhlasem věřitelského výboru.

18. Z uvedeného je zřejmé, že oproti § 8 odst. 3 ZKV je úprava obsažená v § 39 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona zevrubnější. Ustanovení § 39 insolvenčního zákona totiž rozlišuje mezi běžnou činností insolvenčního správce (odstavec 2) a specializovanou činností jiných osob (odstavec 3) nutnou pro zdárný průběh insolvenčního řízení. Dikci § 8 odst. 3 poslední věty ZKV (rozšířené o souhlas insolvenčního soudu) odpovídá pouze § 39 odst. 2 insolvenčního zákona, kdežto § 39 odst. 3 insolvenčního zákona vypovídá o jiném režimu pro úhradu nákladů insolvenčního správce spojených s využitím právních, ekonomických a jiných specializovaných odborníků z majetkové podstaty.

19. Nejvyšší soud pak nemá pochyb o tom, že zpeněžení majetku podstaty prodejem mimo dražbu (§ 289 odst. 1 insolvenčního zákona), včetně jeho inzerce, je činností, k níž je insolvenční správce povinen ve smyslu § 39 odst. 2 insolvenčního zákona. Zadání splnění této činnosti jiným osobám na účet majetkové podstaty může insolvenční správce jen se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru.

20. Dovolatel má pravdu v tom, že s ohledem na specifický charakter zboží mu nelze vyčítat, že využil inzerci v celorepublikovém deníku. K jeho tíži však jde, že si k této činnosti neopatřil souhlas insolvenčního soudu. Řečené platí tím více, že šlo o inzerci opakovanou (ve čtyřech termínech).

21. Lze tedy shrnout, že neměl-li dovolatel souhlas insolvenčního soudu, který v tomto insolvenčním řízení vykonává působnost věřitelského výboru (§ 66 odst. 1 insolvenčního zákona), s náklady na inzerci majetku dlužníka určeného ke zpeněžení v Hospodářských novinách (42 208 Kč), nelze tyto náklady hradit z majetkové podstaty a dovolatel je nese ze své odměny. Srov. v obdobných souvislostech usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 2010, sp. zn. 29 Cdo 66/2007, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročník 2011, pod číslem 119 (vykládající § 8 odst. 3 poslední věty ZKV).

22. Dovolatel dále namítá, že skladové zásoby kosmetiky a pneumatik byly obtížně ocenitelným majetkem, a proto při zadání znaleckých posudků na jejich ocenění postupoval podle § 219 odst. 3 insolvenčního zákona.

23. Ve výše označené důvodové zprávě se k § 219 uvádí, že: „Osnova upravuje i ocenění hodnot pojatých do soupisu (§ 219), včetně povinného ohodnocení zajištění znalcem, a řeší v této souvislosti pochybnosti, které existovaly ohledně vztahu tohoto ocenění a účetnictví dlužníka. Z ustanovení § 46 odst. 2 a 3 návrhu plyne, že povinnost provést znalecké ocenění podle „§ 216 odst. 2“ (správně „§ 219 odst. 2“) návrhu může (pakliže si tuto otázku vyhradí) namísto věřitelského výboru uložit insolvenčnímu správci schůze věřitelů. Touto úpravou též není do-
tčen postup podle § 153 a násl. osnovy.“

24. Odborná literatura se k vzájemnému vztahu § 39 a § 219 insolvenčního zákona nevyslovuje.

25. S přihlédnutím k potřebě zachování smyslu a účelu obou zkoumaných ustanovení je dle Nejvyššího soudu nicméně zjevné, že v rozsahu, v němž se obě normy překrývají, má aplikace § 219 insolvenčního zákona přednost před aplikací § 39 odst. 3 insolvenčního zákona.

26. Jinak řečeno, jde-li o obtížně ocenitelný majetek, jehož ocenění pro účely soupisu zadá insolvenční správce znalci bez žádosti věřitelského výboru, aniž by takovému postupu bránily skutečnosti uvedené v § 219 odst. 3 části věty za středníkem, lze takto vzniklý náklad na znalečném hradit z majetkové podstaty bez dalšího zkoumání účelnosti využití znalce a bez předchozího souhlasu věřitelského výboru ve smyslu § 39 odst. 3 insolvenčního zákona. Jde-li (naopak) o obtížně ocenitelný majetek, jehož ocenění pro účely soupisu zadá insolvenční správce znalci bez žádosti věřitelského výboru, ačkoli lze důvodně předpokládat, že náklady na ocenění majetku znalcem budou vyšší než přínos pro majetkovou podstatu získaný tímto způsobem jeho ocenění, lze takto vzniklý náklad na znalečném hradit z majetkové podstaty jen při splnění podmínek uvedených v § 39 odst. 3 insolvenčního zákona.

27. Dovolatel dovozoval souladnost svého postupu s § 219 odst. 3 insolvenčního zákona již v odvolání. Odvolací soud se nicméně tím, zda skladové zásoby kosmetiky a pneumatik představují obtížně ocenitelný majetek (§ 219 odst. 3 věta před středníkem insolvenčního zákona), ani tím, zda zadání jejich ocenění bez žádosti věřitelského výboru nebránil důvodný předpoklad, že náklady na ocenění znalcem budou vyšší než přínos pro majetkovou podstatu získaný tímto způsobem jeho ocenění (§ 219 odst. 3 věta za středníkem insolvenčního zákona), nezabýval. K této otázce se nevztahují skutkové ani právní závěry odvolacího soudu, ačkoli ten v napadeném rozhodnutí současně přitakává insolvenčnímu soudu co do „rozsahu a náročnosti oceňování kosmetického zboží“ a „zjevně obtížné prodejnosti tohoto typu zboží“. To vedlo k nesprávnému (jelikož v rozhodných souvislostech neúplnému) právnímu posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá a které bylo dovoláním zpochybněno.

28. Z výše uvedených důvodů Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 věta první o. s. ř.).

č. 21

29. Nejvyšší soud nepřehlédl, že v průběhu dovolacího řízení insolvenční soud usnesením ze dne 14. 5. 2019 rozhodl o rozvrhu, usnesením ze dne 30. 7. 2019 zrušil konkurs po splnění rozvrhového usnesení a usnesením ze dne 5. 11. 2019 zprostil insolvenčního správce funkce. Dospěje-li odvolací soud k závěru, že jeho rozhodnutí o odvolání v této věci bude mít vliv na výše zmíněná pravomocná rozhodnutí insolvenčního soudu, odkládí je jako následně vydaná závislá rozhodnutí.

30. Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243g odst. 1 věta první část za středníkem, § 226 odst. 1 o. s. ř.).

Č. 22

č. 22

Insolvenční řízení, Oddlužení

§ 8 IZ ve znění do 31. 5. 2019, § 50 IZ, § 80a IZ, § 401 IZ ve znění do 31. 5. 2019, § 406 odst. 4 IZ ve znění do 31. 5. 2019

Je-li hlasovací lístek, jehož prostřednictvím věřitel hlasuje o přijetí způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů po zahájení insolvenčního řízení, opatřen pouze uznávaným elektronickým podpisem osoby oprávněné za věřitele jednat, není tím ve smyslu ustanovení § 401 odst. 1 insolvenčního zákona splněna podmínka úředně ověřeného podpisu, a k hlasovacímu lístku se (proto) nepřihlíží.

Odvolání proti usnesení o schválení oddlužení je ve smyslu ustanovení § 406 odst. 4 insolvenčního zákona přípustné i tehdy, podá-li je věřitel, kterému hlasování o způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů znemožnil nesprávný úřední postup insolvenčního soudu a který (v odvolání) se schváleným způsobem oddlužení nesouhlasí; jde-li o vadu, která mohla ovlivnit volbu způsobu oddlužení, je takové odvolání i důvodné.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2020, sen. zn. 29 NSČR 106/2018, ECLI:CZ:NS:2020:29.NSCR.106.2018.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání věřitele A proti druhému výroku usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 2. 2018 v rozsahu, jímž potvrdil usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 24. 11. 2017 v bodech III. a IV. a VI. až IX. výroku. Současně v rozsahu, v němž Vrchní soud v Olomouci druhým výrokem svého usnesení potvrdil usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 24. 11. 2017 v bodu II. výroku o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, toto usnesení zrušil a věc potud vrátil Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 24. 11. 2017 Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Schválil zprávu insolvenční správkyňe JUDr. D. K. (dále jen „D. K.“) o přezkumu (bod I. výroku).

[2] Schválil oddlužení dlužnice (Z. J.) plněním splátkového kalendáře (bod II. výroku).

[3] Uložil povinnosti plátcí mzdy dlužnice (bod III. výroku).

[4] Uložil dlužnici, aby počínaje prosincem 2017 příjmy podléhající oddlužení v rozsahu, v němž je plátcé jejího příjmu nevyplatil přímo insolvenčnímu správci, vyplácela insolvenčnímu správci (bod IV. výroku).

[5] Povolil insolvenčnímu správci čerpat stanovenou zálohu na odměnu z počtu přezkoumaných přihlášek (bod V. výroku).

[6] Uložil povinnosti insolvenčnímu správci (body VI., VIII. a IX. výroku).

[7] Vyzval věřitele, aby v určené lhůtě sdělili insolvenčnímu správci, jak jim má příslušnou částku vyplácet (bod VII. výroku).

[8] Jmenoval věřitele A. s. r. o. (dále též jen „věřitel A“) prozatímním zastupcem věřitelů (bod X. výroku).

2. Výrok o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře odůvodnil insolvenční soud tím, že tento způsob je pro věřitele výhodnější než oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužnice, přičemž v řízení nevyšly najevo skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. K hlasovacímu lístku, který mu dne 27. 9. 2017 zaslal věřitel A, insolvenční soud nepřihlížel podle § 50 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), pro absenci úředně ověřeného podpisu.

3. K odvolání věřitele A (jež směřovalo proti bodům II. až IX. výroku usnesení insolvenčního soudu) Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 27. 2. 2018:

[1] Odmítl odvolání (jako objektivně nepřipustné) v rozsahu, v němž směřovalo proti bodu V. výroku usnesení insolvenčního soudu (první výrok).

[2] Potvrdil usnesení insolvenčního soudu v bodech II. až IV. a VI. až IX. výroku (druhý výrok).

4. V rozsahu, v němž o odvolání rozhodl druhým výrokem, se odvolací soud nejprve zabýval (ve smyslu § 406 odst. 4 insolvenčního zákona) legitimaci věřitele A k podání odvolání. Z toho, že insolvenční správce (případně insolvenční soud) nevyrozměl věřitele A včas o tom, že k jeho hlasování mimo schůzi věřitelů nelze přihlídnout (dozvěděl se to až z napadeného usnesení), pak dovodil, že odvolateli nelze upřít „subjektivní právo k podání odvolání“ v předmětné věci (srov. odstavec 12. odůvodnění usnesení odvolacího soudu).

5. Následně odvolací soud – vycházeje z § 80a insolvenčního zákona, z § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, z § 6 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014, o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES (dále jen „nařízení“), z § 10 odst. 1 a § 18 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů

(zákona o ověřování), a z § 74 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářského řádu) – dospěl po přezkoumání dotčených výroků usnesení insolvenčního soudu k následujícím závěrům:

6. Hlasovací lístek ze dne 26. 9. 2017 (dále též jen „hlasovací lístek“), kterým odvolatel hlasoval po zahájení insolvenčního řízení mimo schůzi věřitelů o přijetí způsobu oddlužení dlužnice zpeněžením majetkové podstaty, je podán na příslušném formuláři a splňuje náležitosti dle § 3 písm. a) až j) vyhlášky č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“). Za odvolatele podepsal hlasovací lístek uznávaným elektronickým podpisem J. N. (dále jen „J. N.“), jehož pověření k jednání je opatřeno uznávaným elektronickým podpisem odvolatelova jednatele. Hlasovací lístek byl odeslán z datové schránky odvolatele.

7. Z uvedeného vyplývá, že hlasovací lístek je podáním, které se považuje za podepsané podle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb. a současně je ve smyslu § 6 odst. 1 a 2 zákona č. 297/2016 Sb. podepsán uznávaným elektronickým podpisem osoby oprávněné jednat za odvolatele. To však neznamená, že pravost podpisu na hlasovacím lístku je úředně ověřena (ustanovení § 401 odst. 1 insolvenčního zákona), respektive že hlasovací lístek obsahuje úředně ověřený podpis [ustanovení § 3 písm. k) vyhlášky].

8. Podání opatřené uznávaným elektronickým podpisem, ani podání odeslané z datové schránky osoby, která je vůči soudu činí, nesplňuje požadavky kladené na podání, které dle zákona musí být opatřeno úředně ověřeným podpisem. Je tomu tak proto, že při podání učiněném z datové schránky příslušné osoby a při podání učiněném v elektronické podobě podepsaném uznávaným elektronickým podpisem není zákonem předvídaným postupem ověřována totožnost osoby, která takové podání činí nebo je podepisuje. Ačkoli podání učiněné z datové schránky nebo podepsané uznávaným elektronickým podpisem umožňuje identifikaci osoby, která podání činí (podepisuje) [srov. ustanovení § 14 zákona č. 300/2008 Sb. a článek 26 písm. a) a b) nařízení], na rozdíl od případu, kdy podání je opatřeno legalizovaným podpisem, nelze s pravděpodobností hraničící s jistotou uzavřít, že takové podání skutečně učinila osoba, pro kterou byla datová schránka zřízena, nebo uznávaným elektronickým podpisem opatřila osoba, pro kterou byla data elektronického podpisu vytvořena [srov. článek 26 písm. c) nařízení]. Autenticita podání z datové schránky a podání opatřeného uznávaným elektronickým podpisem, přestože má právní účinek rovnocenný vlastnoručnímu podpisu (srov. článek 25 body 1. a 2. nařízení), nedosahuje míry autenticity podání opatřeného úředně ověřeným podpisem osoby, která je činí.

9. Požadavek úředně ověřeného podpisu na hlasovacím lístku věřitele splňuje pouze legalizovaný podpis podle § 18 zákona o ověřování nebo podle § 74 notář-

ského řádu. Takovým podpisem odvolatel své hlasovací lístky neopatřil; k hlasování odvolatele o volbě zástupce věřitelů a o způsobu oddlužení dlužnice proto nelze přihlížet (ustanovení § 50 odst. 2, § 401 odst. 1 insolvenčního zákona).

10. Závěry formulované v odvolatelem odkazovaném usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 6. 2016 se týkaly zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), zrušeného s účinností od 19. 9. 2016 zákonem č. 297/2016 Sb.; proto je nelze použít.

11. Odvolací soud souhlasí s odvolatelem v tom, že vzhledem k § 80a insolvenčního zákona mají elektronická podání v insolvenčním řízení prioritu, úprava obsažená v tomto ustanovení však není v rozporu s požadavkem insolvenčního zákona, aby vyjmenovaná podání byla opatřena úředně ověřeným podpisem. S argumentem odvolatele, že z důvodové zprávy k zákonu č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, vyplývá, že není rozumného důvodu posuzovat hlasovací lístek učiněný v elektronické formě a podepsaný uznávaným elektronickým podpisem, zaslaný z datové schránky věřitele, za „neúčinný“, odvolací soud nesouhlasí.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

12. Proti druhému výroku usnesení odvolacího soudu podal věřitel A dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně otázky:

Je nutným předpokladem účinků hlasování mimo schůzi věřitelů o způsobu oddlužení prostřednictvím hlasovacího lístku dle § 401 insolvenčního zákona opatření tohoto hlasovacího lístku výhradně podpisem, jehož pravost je úředně ověřena ve smyslu § 18 zákona o ověřování, respektive ve smyslu § 74 notářského řádu?

13. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud v napadeném rozsahu zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

14. Odvolacímu soudu dovolatel především vytýká, že se nevypořádal se všemi jeho odvolacími námitkami založenými na analýze aplikovaných norem insolvenčního práva různými interpretačními metodami a že své závěry založil výhradně na jazykovém výkladu § 401 odst. 1 insolvenčního zákona, jenž neodráží skutečný obsah a význam aplikovaného pravidla. Míní, že § 80a, vtělené do

insolvenčního zákona s účinností od 1. 7. 2017 novelou provedenou zákonem č. 64/2017 Sb., má coby *lex posteriori* a také coby *lex specialis* aplikační přednost před formálními požadavky § 401 odst. 1 insolvenčního zákona. Ustanovení § 80a insolvenčního zákona (totiž) svou formulací žádné výjimky ani nepředpokládá. Výklad odvolacího soudu, podle kterého lze požadavku § 80a insolvenčního zákona vyhovět prostřednictvím tzv. elektronické konverze listinného dokumentu (hlasovacího lístku) opatřeného úředně ověřeným podpisem a jeho podáním prostřednictvím datové schránky, podle dovolatele popírá *ratio legis* sledované elektronizace justice a omezuje možnost podání hlasovacích lístků dle § 80a insolvenčního zákona výhradně na možnost podání v elektronické podobě do datové schránky.

15. Výsledku dovolatelem podaného systematického výkladu lze dosáhnout i použitím přípustné analogie, k čemuž dovolatel poukazuje na úpravu formálních náležitostí insolvenčního návrhu ve smyslu § 97 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona. Při výkladu zvoleném odvolacím soudem by forma insolvenčního návrhu byla nesmyslně méně přísná než forma hlasovacího lístku. Potud dovolatel poukazuje na závěry výše (v odstavci [10]) zmíněného usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 6. 2016, uzavíraje, že není důvodu odepírat účinnost hlasovacímu lístku dle § 401 odst. 1 insolvenčního zákona učiněnému v elektronické formě, podepsanému „úředně ověřeným podpisem“ a zaslanému datovou schránkou věřitele.

16. Řečené plně odpovídá (pokračuje dovolatel) i výkladu teleologickému, když podání zaslané prostřednictvím datové schránky má nepochybně vyšší míru autenticity než podání opatřené pouze vlastnoručním podpisem (potud dovolatel opět odkazuje na usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 6. 2016, máje jeho závěry za použitelné bez zřetele k tomu, že vykládalo insolvenční zákon ve znění účinném do 30. 6. 2017).

17. Legitimní očekávání dovolatele, že jeho názor je správný, posiluje samotná podoba formuláře hlasovacího lístku dle § 50 a § 401 insolvenčního zákona; ten totiž obsahuje jako alternativu k vlastnoručnímu podpisu a jeho úřednímu ověření rovněž pole pro připojení uznávaného elektronického podpisu (který z povahy věci nelze úředně ověřit ve smyslu jeho legalizace). Při akceptaci závěru, že hlasovací lístek nelze platně podepsat jinak než úředně ověřeným podpisem, by šlo o nadbytečný a z hlediska formálních náležitostí hlasovacího lístku irelevantní prvek podání.

18. V ústavněprávní rovině dovolatel má výkon hlasovacího práva v insolvenčním řízení za specifický projev svého vlastnického práva, který by měl podléhat ochraně dle článků 11 odst. 1 a 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, s tím, že v důsledku gramatického výkladu podaného odvolacím soudem (jenž není ústavně konformní interpretací zkoumaných norem) by mu byla fakticky odňata možnost výkonu vlastnického práva pouze na základě gramatického výkladu § 50 a § 401 odst. 1 insolvenčního zákona.

19. Závěrem dovolatel poukazuje na absurditu situace, kdy odvolací soud na jedné straně uzavřel, že insolvenční soud pochybil, neinformoval-li jej v souladu s § 401 odst. 3 insolvenčního zákona o vadě hlasovacích lístků (odůvodňuje tím přípustnost odvolání), na druhé straně však toto pochybení nezohlednil v meritorním rozhodnutí.

III.

Přípustnost dovolání

20. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2. článku II části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

21. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání v dané věci.

22. Dovolání výslovně směřuje proti celému druhému výroku napadeného usnesení. Ve vztahu k té části druhého výroku, kterou odvolací soud potvrdil usnesení insolvenčního soudu v bodech III. a IV. a VI. až IX. výroku, Nejvyšší soud odmítl dovolání podle § 243c odst. 1 o. s. ř., jelikož potud dovolatel způsobem odpovídajícím požadavku § 241a odst. 2 o. s. ř. nevymezil důvod přípustnosti dovolání (výše označena otázka se těchto výroků zjevně netýká) a ohledně této části výroku dovolatel v dovolání žádným způsobem neargumentoval.

23. K vymezení přípustnosti dovolání srov. především usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod číslem 4/2014 Sb. rozh. obč. [které je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu], jakož i stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2017, sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16, uveřejněné pod číslem 460/2017 Sb.

24. Dovolání proti té části druhého výroku, kterou odvolací soud potvrdil usnesení insolvenčního soudu v bodu II. výroku (o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře), je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., a v posouzení dovoláním předestřené otázky jde ve vazbě na § 80a insolvenčního zákona o věc dovolacím soudem neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

25. Nejvyšší soud se proto – v hranicích právní otázky vymezené dovoláním – zabýval dále tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

26. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

27. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy a jež plynou z insolvenčního spisu):

[1] Insolvenční řízení na majetek dlužnice bylo zahájeno u insolvenčního soudu 2. 6. 2017 insolvenčním návrhem dlužnice z téhož dne.

[2] Usnesením ze dne 27. 7. 2017 insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek dlužnice (bod I. výroku), povolil řešení úpadku oddlužením (bod III. výroku), insolvenční správkyň dlužnice ustanovil D. K. (bod II. výroku), vyzval věřitele dlužnice, aby jej informovali o případném zájmu o výkon funkce ve věřitelském orgánu (bod VI. výroku), a vyzval nezajištěné věřitele, aby do 7 dnů po zveřejnění zprávy o oddlužení v insolvenčním rejstříku navrhli konání schůze věřitelů k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí dle § 399 odst. 1 insolvenčního zákona, nebo aby v téže lhůtě hlasovali podle § 400 insolvenčního zákona, s tím, že jinak rozhodne o způsobu oddlužení insolvenční soud, a že obdobně to platí pro hlasování věřitelů o tom, zda doporučují vyhovět žádosti dlužnice o stanovení jiné výše měsíčních splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře (bod VII. výroku).

[3] Podáním došlým insolvenčnímu soudu 11. 8. 2017 přihlásila společnost I – X. a. s. (dále jen „věřitel I“) do insolvenčního řízení svou pohledávku za dlužnicí ve výši 101 947,66 Kč.

[4] Dne 21. 9. 2017 v 15.48 hodin zveřejnil insolvenční soud v insolvenčním rejstříku (mimo jiné) zprávu insolvenční správkyň pro oddlužení ze dne 18. 9. 2017 a zprávu insolvenční správkyň o přezkumu ze dne 18. 9. 2017 (B-3). Podle zprávy o přezkumu byla přihlášená pohledávka věřitele I zjištěna.

[5] Usnesením ze dne 22. 9. 2017 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku 25. 9. 2017 v 11.19 hodin) připustil insolvenční soud (podle § 18 odst. 1 insolvenčního zákona) vstup dovolatele do řízení namísto věřitele I.

[6] Podle hlasovacího lístku (formulář „HLASOVACÍ LÍSTEK – ZPŮSOB ODDLUŽENÍ“) datovaného 26. 9. 2017, zveřejněného v insolvenčním rejstříku 3. 10. 2017 v 9.29 hodin (B-5), věřitel A hlasoval jako nezajištěný věřitel ve věci způsobu oddlužení dlužnice tak, že hlasuje „pro zpeněžení majetkové podstaty“ (rubrika 08). Jako osoba, která za věřitele stvrzuje hlasování podpisem, je označen J. N. (rubrika 09). Podle tzv. „obálky“ (elektronického nosiče) hlasovací lístek byl doručen na elektronickou podatelnu

insolvenčního soudu (do jeho datové schránky) 27. 9. 2017 v 12.01 hodin z datové schránky věřitele A; digitálně jej podepsal (uznávaným elektronickým podpisem) J. N., jehož pověření k zastupování věřitele A (udělené jednatelem věřitele A) došlo soudu společně s hlasovacím lístkem.

[7] V listinném insolvenčním spisu se na č. I. B-4 p. v. nachází úřední záznam datovaný 6. 10. 2017 o tom, že insolvenční soud „k hlasovacímu lístku“ nepřihlíží z důvodu absence ověřeného podpisu. Tento úřední záznam nebyl zveřejněn v insolvenčním rejstříku.

[8] Vyhláškou ze dne 17. 10. 2017, zveřejněnou v insolvenčním rejstříku dne 19. 10. 2017, v 13.31 hodin, insolvenční soud:

1. Oznámil, že zveřejňuje zprávu pro oddlužení a zprávu o přezkumu (bod I. výroku).
2. Vyrozuměl účastníky insolvenčního řízení, že proti těmto zprávám mohou podat námitky do 7 dnů od zveřejnění vyhlášky v insolvenčním rejstříku (s tím, že námitky nelze uplatnit vůči popěrnému úkonu) [bod II. výroku].
3. Vyzval nezajištěné věřitele, aby do 7 dnů po zveřejnění vyhlášky v insolvenčním rejstříku navrhli konání schůze věřitelů k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí dle § 399 odst. 1 insolvenčního zákona, nebo aby v téže lhůtě hlasovali podle § 400 insolvenčního zákona, s tím, že jinak rozhodne o způsobu oddlužení insolvenční soud (bod III. výroku).

28. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona a zákona č. 64/2017 Sb.:

§ 8 (insolvenčního zákona)

Ustanovení části první a třetí tohoto zákona se použijí, jen nestanoví-li tento zákon v části druhé ohledně některého ze způsobů řešení úpadku jinak.

§ 50 (insolvenčního zákona)

(1) Není-li dále stanoveno jinak, právo hlasovat mají všichni na schůzi přítomní věřitelé. Ke hlasu, který je vázán na splnění podmínky, se nepřihlíží.

(2) Věřitelé mohou hlasovat také písemně, podáním výslovně označeným jako „Hlasovací lístek“, které nesmí obsahovat žádný jiný procesní úkon, ze kterého je nepochybné, jak hlasovali, a na kterém je úředně ověřena pravost jejich podpisu. K jejich hlasu se přihlíží, jen bylo-li podání obsahující všechny náležitosti doručeno insolvenčnímu soudu nejpozději v den předcházející schůzi věřitelů; § 43 občanského soudního řádu se nepoužije.

(3) Náležitosti hlasovacího lístku podle tohoto ustanovení stanoví prováděcí právní předpis.

§ 80a (insolvenčního zákona)

(1) Osoby, kterým se podle zvláštního právního předpisu zřizuje datová schránka bez žádosti, činí podání včetně příloh v elektronické podobě do datové schránky soudu nebo v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem. Není-li v odůvodněných případech možné učinit podání podle věty první, lze je výjimečně a s uvedením důvodu učinit v listinné podobě.

(2) Není-li podání učiněno na stanoveném formuláři, ve stanoveném formátu nebo stanoveným způsobem, postupuje insolvenční soud podle § 43 občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak.

(3) Odstavce 1 a 2 se použijí také tehdy, zřizuje-li se podle zvláštního právního předpisu datová schránka bez žádosti pouze zástupci osoby, která činí podání, nebo činí-li za dlužníka podání osoba podle § 390a odst. 1.

§ 401 (insolvenčního zákona)
Hlasování mimo schůzi věřitelů

(1) Hlasují-li věřitelé o přijetí způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů po zahájení insolvenčního řízení, k jejich hlasu se přihlíží jen tehdy, hlasují-li písemně, podáním výslovně označeným jako „Hlasovací lístek“, které nesmí obsahovat žádný jiný procesní úkon, ze kterého je nepochybné, jak hlasovali, a na kterém je úředně ověřena pravost jejich podpisu, a bylo-li toto podání obsahující všechny náležitosti doručeno insolvenčnímu soudu nejpozději v den předcházející schůzi věřitelů; § 43 občanského soudního řádu se nepoužije.

(2) Hlasují-li věřitelé o přijetí způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů před zahájením insolvenčního řízení, k jejich hlasu se přihlíží jen tehdy, hlasují-li písemně, podáním výslovně označeným jako „Hlasovací lístek“, které nesmí obsahovat žádný jiný právní úkon, ze kterého je nepochybné, jak hlasovali, a na kterém je úředně ověřena pravost jejich podpisu, a bylo-li toto podání obsahující všechny náležitosti doručeno dlužníku nejpozději posledního dne lhůty, kterou dlužník k tomuto účelu stanovil a známým věřitelům písemně oznámil; tato lhůta nesmí být kratší než 15 dnů.

(3) O tom, že k hlasování věřitele mimo schůzi věřitelů nelze přihlédnout z důvodů podle odstavců 1 a 2, tohoto věřitele neprodleně vyrozumí

- a) insolvenční správce, jde-li o hlasování po zahájení insolvenčního řízení,
- b) dlužník, jde-li o hlasování před zahájením insolvenčního řízení.

(4) Postup podle odstavců 1 až 3 se obdobně uplatní pro hlasování věřitelů o tom, zda doporučují vyhovět žádosti dlužníka o stanovení jiné výše měsíčních splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře.

(5) Náležitosti hlasovacího lístku stanoví prováděcí právní předpis.

§ 406 (insolvenčního zákona)

...

(4) Rozhodnutí o schválení oddlužení doručí insolvenční soud zvlášť dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Odvolání proti tomuto rozhodnutí může podat pouze věřitel, který hlasoval proti přijetí schváleného způsobu oddlužení, nebo věřitel, jehož námitkám uplatněným podle § 403 odst. 2 insolvenční soud nevyhověl. Proti rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře může podat odvolání také dlužník, jehož žádosti o stanovení jiné výše měsíčních splátek insolvenční soud nevyhověl, nebo věřitel, který nesouhlasí se stanovením jiné výše měsíčních splátek a který proti tomu hlasoval.

...

Část první, Čl. I (zákona č. 64/2017 Sb.)

...

116. V § 406 odst. 4 větě druhé se slova „nebo věřitel, jehož námitkám uplatněným podle § 403 odst. 2 insolvenční soud nevyhověl“ zrušují.

...

Část první, Čl. II (zákona č. 64/2017 Sb.)

Přechodná ustanovení

1. Zákon č. 182/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se použije i pro insolvenční řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; právní účinky úkonů, které v insolvenčním řízení nastaly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány.

...

29. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila ustanovení § 8, § 50 a § 401 insolvenčního zákona již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužnice (2. 6. 2017) a do vydání usnesení insolvenčního soudu (do 24. 11. 2017) změn nedoznala.

30. Ustanovení § 80a insolvenčního zákona v citované podobě se stalo součástí insolvenčního zákona na základě novely provedené s účinností od 1. 6. 2017 zákonem č. 64/2017 Sb. a do vydání napadeného usnesení nedoznalo změn. Požitelnost ustanovení § 80a insolvenčního zákona pro procesní úkony učiněné v době od 1. 6. 2017 v insolvenčním řízení zahájeném před uvedeným datem se přitom podává z článku II. bodu 1. části první zákona č. 64/2017 Sb.

31. Ustanovení § 406 odst. 4 insolvenčního zákona v citované podobě platilo od zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužnice, do 30. 6. 2017. S účinností od 1. 7. 2017 pak byla v jeho větě druhé zrušena slova „nebo věřitel, jehož námitkám uplatněným podle § 403 odst. 2 insolvenční soud nevyhověl“ (srov. článek I. bod 116. části první zákona č. 64/2017 Sb.). S přihlédnutím k článku II. bodu 1. části první zákona č. 64/2017 Sb., jehož díkce v části věty za středníkem beze zbytku odpovídá definici nepravé zpětné účinnosti (retroaktivity), pak v intencích zásad,

jimiž se taková zpětná účinnost (retroaktivita) řídí [srov. podrobněji např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020, sen. zn. 29 NSČR 170/2018], obecně platí, že pro posouzení námitek věřitelů poukazujících před rozhodnutím o schválení oddlužení na to, že zde jsou skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení (§ 403 odst. 2 insolvenčního zákona ve znění účinném před 1. červnem 2017 i od tohoto data), je rozhodný insolvenční zákon ve znění účinném v době, kdy insolvenční soud oddlužení povolil. Jelikož v dané věci povolil insolvenční soud oddlužení dlužnice usnesením ze dne 27. 7. 2017, je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodné znění § 406 odst. 4 insolvenčního zákona účinné od 1. 6. 2017.

32. Ve výše ustaveném právním rámci Nejvyšší soud především uvádí, že po podání dovolání v této věci se otázkou, zda požadavku úředního ověření pravosti podpisu na hlasovacím lístku, kterým věřitel po zahájení insolvenčního řízení hlasuje o přijetí způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů (§ 401 odst. 1 insolvenčního zákona), vyhovuje, je-li takový hlasovací lístek (doručený insolvenčnímu soudu prostřednictvím datové schránky věřitele) podepsán uznávaným elektronickým podpisem osoby oprávněné za věřitele jednat, zabýval v usnesení ze dne 30. 7. 2019, sen. zn. 29 NSČR 133/2017. V tomto usnesení, na něž v podrobnostech odkazuje a s nimiž se ztotožňuje, Nejvyšší soud zformuloval následující závěry:

33. Úředně ověřený podpis je úzce vymezeným institutem s jasně danými náležitostmi, pravomocí osob, které mohou úřední ověření podpisu provést, a danými účinky. Legalizaci tedy může být pouze proces provedený dle § 74 notářského řádu nebo dle § 10 a § 11 zákona o ověřování, a to pouze osobami vymezenými těmito zákony [lze ještě pro úplnost zmínit úpravu § 35 zákona č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě (ve znění pozdějších předpisů), ve spojení s vyhláškou č. 272/2000 Sb., o ověřování pravosti podpisu nebo shody opisu nebo kopie s listinou velitelem lodě]. Legislativní pak přiznává stejné účinky jako úředně ověřenému podpisu i prohlášení advokáta dle § 25a odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (ve znění pozdějších předpisů).

34. I vyšší formy elektronických podpisů s nejvyšší mírou důvěryhodnosti jsou ekvivalentem „pouze“ vlastnoručnímu běžnému fyzickému podpisu.

35. Shodně k této problematice přistupuje též (v označeném usnesení zmíněné) stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. PlsN 1/2015, uveřejněné pod číslem 1/2017 Sb. rozh. obč. Uznávaný (dříve zaručený) elektronický podpis (ani jiný elektronický podpis) tedy podle těchto závěrů nebyl a není ekvivalentem úředně ověřeného podpisu, ani nemá stejné účinky.

36. K závěrům usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 133/202017 se Nejvyšší soud přihlásil též v usnesení ze dne 30. 6. 2020, sen. zn. 29 ICdo 110/2018. Jelikož v obou těchto věcech šlo o výklad insolvenčního zákona ve znění účinném do 30. 6. 2017, zbývá Nejvyššímu soudu v této věci určit, zda

označené závěry mohly doznat (doznaly) pro danou věc změny tím, že s účinností od 1. 7. 2017 se stalo součástí insolvenčního zákona též § 80a insolvenčního zákona.

č. 22

37. Vládní návrh pozdějšího zákona č. 64/2017 Sb. projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 7. volebním období 2013–2017 jako tisk č. 785), přičemž ze zvláštní části důvodové zprávy k tomuto návrhu zákona [K bodu 20 (§ 80a)] se záměr eliminovat prostřednictvím § 80a insolvenčního zákona ta ustanovení insolvenčního zákona, která vyžadují úřední ověření podpisu osoby oprávněné jednat za osobu, která činí procesní úkon, nepodává.

38. Dovolatel nadto přehlédł, že § 80a se ve struktuře insolvenčního zákona nachází v jeho části první [Část první (Obecná část), Hlava III (Ustanovení o insolvenčním řízení)], kdežto § 401 v jeho části druhé [Část druhá (Způsoby řešení úpadku), Hlava V (Oddlužení)]. Z ustanovení § 8 insolvenčního zákona přitom plyne, že ustanovení části první insolvenčního zákona se použijí, jen nestanoví-li insolvenční zákon v části druhé ohledně některého ze způsobů řešení úpadku jinak.

39. Nejvyšší soud tudíž uzavírá, že je-li hlasovací lístek, jehož prostřednictvím věřitel hlasuje o přijetí způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů po zahájení insolvenčního řízení, opatřen pouze uznávaným elektronickým podpisem osoby oprávněné za věřitele jednat, není tím ve smyslu § 401 odst. 1 insolvenčního zákona splněna podmínka úředně ověřeného podpisu a k hlasovacímu lístku se (proto) nepřihlíží. Ustanovení § 80a insolvenčního zákona nemá na tento závěr žádného vlivu a takový výklad insolvenčního zákona žádný rozpor s ústavním pořádkem České republiky nezakládá.

40. K dovolací námitce týkající se podoby formuláře hlasovacího lístku dle § 401 insolvenčního zákona (srov. odstavec [17]) Nejvyšší soud ve shodě s tím, co na dané téma uvedl již v usnesení sen. zn. 29 NSČR 133/2017, uzavírá, že předmětný formulář (v podobě, v níž jej dovolatel přiléhavě použil, B-5) staví vedle sebe na roveň digitální podpis a vlastnoruční podpis (jako vzájemné ekvivalenty) a až pod nimi je na něm výrazně vyznačeno pole pro úřední ověření podpisu. Nadto platí, že povinné náležitosti hlasovacího lístku (včetně požadavku na úřední ověření podpisu) vycházejí primárně nikoli z podoby jeho formuláře, ale především z § 401 insolvenčního zákona.

41. Dovolání tedy potud není důvodné.

42. Dovolateli je nicméně nutno dát za pravdu, má-li za absurdní, že odvolací soud shledal odvolání přípustným proto, že insolvenční soud pochybil, neinformoval-li jej v souladu s § 401 odst. 3 insolvenčního zákona o vadě hlasovacího lístku, aniž tento závěr (následně) jakkoli promítl do věcného výsledku odvolacího řízení (srov. reprodukci dovolání v odstavci [19] výše).

43. Ustanovení § 406 odst. 4 insolvenčního zákona přiznává právo podat odvolání proti rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení „věřiteli, kte-

rý hlasoval proti přijetí schváleného způsobu oddlužení“. Takovým věřitelem je nepochybně ten věřitel, který skutečně (objektivně vzato) projevil (způsobem předepsaným § 401 insolvenčního zákona) vůli hlasovat proti přijetí schváleného způsobu oddlužení, bez zřetele k tomu, jak si jeho hlas vyložil insolvenční soud v napadeném usnesení. Jinak řečeno, věřitel, který skutečně hlasoval „proti přijetí schváleného způsobu oddlužení“, není zbaven práva odvolat se proti usnesení o schválení oddlužení jen proto, že insolvenční soud jeho hlas nesprávně vyhodnotí jako hlas „pro schválený způsob oddlužení“, nebo jako hlas, k němuž se (např. pro vady hlasovacího lístku nebo pro opožděné hlasování) nepřihlíží. Stejně tak ovšem platí, že odvolání věřitele proti usnesení o schválení oddlužení není přípustné jen proto, že takový věřitel tvrdí, že hlasoval „proti přijetí schváleného způsobu oddlužení“, že nebyl správný postup insolvenčního soudu, který k jeho hlasu nepřihlížel, nebo že není správný závěr insolvenčního soudu, že hlasoval opožděně.

44. Zjistí-li odvolací soud, že věřitel, který podal odvolání proti usnesení o schválení oddlužení, ve skutečnosti (ač tvrdí opak) nehlasoval proti přijetí schváleného způsobu oddlužení (věřitel hlasoval pro přijetí schváleného způsobu oddlužení, nebo hlasoval opožděně, anebo insolvenční soud k jeho hlasu správně nepřihlížel), pak odvolání odmítne [podle § 218 písm. b) o. s. ř.] jako podané někým, kdo k odvolání není oprávněn.

45. Omezení (podmínění) možnosti věřitele podat odvolání proti usnesení o schválení oddlužení tím, že předtím hlasoval proti přijetí schváleného způsobu oddlužení (ustanovení § 406 odst. 4 insolvenčního zákona), je založeno na nevysloveném, leč zřejmém předpokladu, že věřitel [i při dodržení obecného právního principu *vigilantibus iura skripta sunt* (bdělým náleží práva)] hlasovat vůbec mohl. Věřitel, kterému hlasování znemožnil nesprávný úřední postup insolvenčního soudu před vydáním usnesení o schválení oddlužení, je v postavení srovnatelném (obdobném) s postavením věřitele, k jehož hlasu proti přijetí schváleného způsobu oddlužení insolvenční soud nesprávně nepřihlédl (je logické usuzovat, že věřitel, který v odvolání nesouhlasí se schváleným způsobem oddlužení, by hlasoval proti němu, kdyby jej insolvenční soud o tuto možnost svým nesprávným postupem nepřipravil).

46. Lze tedy uzavřít, že odvolání proti usnesení o schválení oddlužení je ve smyslu § 406 odst. 4 insolvenčního zákona přípustné i tehdy, podá-li je věřitel, kterému hlasování o způsobu oddlužení znemožnil nesprávný úřední postup insolvenčního soudu, a který (v odvolání) se schváleným způsobem oddlužení nesouhlasí (odvolání podané proti usnesení o schválení oddlužení věřitelem, jemuž hlasování o způsobu oddlužení znemožnil nesprávný úřední postup insolvenčního soudu, který ale se schváleným způsobem oddlužení souhlasí, by přípustné nebylo).

47. Taková úvaha ovšem nemůže skončit na úrovni „přípustnosti odvolání“. Vyjde-li v odvolacím řízení najevo, že věřitel, který nesouhlasí se schváleným

č. 22

způsobem oddlužení, byl zbaven práva hlasovat (mimo schůzi věřitelů) o způsobu oddlužení nesprávným úředním postupem insolvenčního soudu, činí taková vada řízení (jež má povahu zmatečností vady řízení ve smyslu § 229 odst. 3 o. s. ř. a k níž odvolací soud přihlíží podle § 212a odst. 5 o. s. ř. z úřední povinnosti) odvolání též důvodným, mohlo-li hlasování věřitele mít vliv na volbu způsobu oddlužení.

48. Právní posouzení věci odvolacím soudem, jenž na jedné straně uzavřel, že insolvenční správce (případně insolvenční soud) nevyrozuměl dovolatele, že se k hlasovacímu lístku nepřihlíží (ač o tom byl již 6. 10. 2017 učiněn úřední záznam v listinném insolvenčním spisu), a na druhé straně se touto okolností nezabýval (neměl ji za podstatnou a v rozhodných souvislostech ji nezkoumal) v rovině důvodnosti odvolání, tedy není správné.

49. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení v dotčeném rozsahu (tedy v části, kterou odvolací soud druhým výrokem potvrdil usnesení insolvenčního soudu v bodu II. výroku o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře) zrušil a věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

50. V další fázi řízení se odvolací soud (vzhledem k závaznosti závěru, že k hlasovacímu lístku dovolatele z 27. 9. 2017 se nepřihlíží) bude zabývat již jen tím, zda řízení před insolvenčním soudem je vskutku postiženo vadou spočívající v tom, že insolvenční soud nesprávným úředním postupem zbavil dovolatele práva hlasovat o způsobu oddlužení. Přitom bude mít na paměti, že závěr o existenci takové vady se pojí (má pojit) s nesprávným postupem insolvenčního soudu (lhotejně, zda při přímém plnění vlastních povinností insolvenčního soudu, nebo v mezích dohlédací činnosti insolvenčního soudu), nikoli s nesprávným postupem jiného procesního subjektu (typově insolvenčního správce), a že musí jít o vadu, která mohla ovlivnit volbu způsobu oddlužení.

INHALT

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 6** Die Erteilung des subsidiären Schutzstatus gemäß § 14a, Gesetz Nr. 325/1999, Slg., Asylrecht, im Wortlaut späterer Vorschriften, wegen der Gefahr einer der entsprechenden Person in ihrem Heimatstaat drohenden schweren Gesundheitsschädigung, stellt kein Hindernis für die Auslieferung dieser Person zur Strafverfolgung gemäß § 205, Abs. 1, Ges. über die internationale justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen (PJZS), in einen anderen Staat, als seinen Heimatstaat dar.
- Über den formell im europäischen Haftbefehl enthaltenen Antrag eines anderen Mitgliedsstaates der Europäischen Union, ist der ausübende (ausliefernde) Staat zu entscheiden verpflichtet, indem er entweder die sich auf seinem Territorium aufhaltende Person ausliefert oder aus taxativ aufgezählten Gründen entscheidet, diese nicht auszuliefern. Der Umstand allein, dass die gesuchte (auszuliefernde) Person im Laufe des Auslieferungsverfahrens ihre Bereitschaft zum Ausdruck bringt, mit den im Strafverfahren tätigen Behörden des ersuchenden Staates zu kommunizieren und sich zu diesem Zweck selbst einen Verteidiger wählt, berechtigt das Gericht der Tschechischen Republik nicht, zu beschließen, die auszuliefernde Person nicht gemäß § 205, Abs. 2, Ges. über die internationale justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen (PJZS) in den ersuchenden Staat auszuliefern.
- Nr. 7 I.** Der Einwand, die Strafe des Freiheitsentzuges sei gemäß einer der Bestimmungen des § 58, Abs. 1, 2, 6 oder 7 des StGB¹ nicht unter die Untergrenze des gesetzlichen Strafmaßes gesenkt worden, kann keiner der in § 265b der StPO angeführten Berufungsgründe erfüllen. Andererseits kann der Einwand, die Bestimmung des § 58, Abs. 5 des StGB² sei nicht angewendet worden, in gewissen Fällen dem Berufungsgrund gemäß § 265b, Abs. 1, Buchst. g) der StPO zugeordnet werden und zwar im Sinne einer anderen, unrichtigen materiell-rechtlichen Beurteilung (wenn der Beschwerdeführer beispielsweise die unrichtige Beurteilung der in § 58, Abs. 5, StGB³ angeführten Bedingungen anführt, z.B. die Begriffe „Verbrechen“, „organisierte Gruppe“), bzw. auch einem Berufungsgrund gemäß § 265b, Abs. 1, Buchst. h) der StPO (wenn der Beschwerdeführer einwendet, dass ihm trotz gerichtlich zuerkanntem Status als kooperierender Angeklagter keine Freiheitsstrafe unter der Untergrenze des gesetzlichen Strafmaßes auferlegt wurde).

¹ Anmerkung der Redaktion „Sammelband von Gerichtsentscheidungen und Stellungnahmen“: Das Urteil geht aus der bis zum 30. 9. 2020 wirksamen Rechtsregelung hervor, bei der es um die Bestimmungen des § 58, Abs. 1, 2, 5 und 6 des StGB ging. Ähnlichen Charakter hat nun auch die Bestimmung des § 58, Abs. 3 des StGB in ab der ab dem 1. 10. 2020 wirksamen Fassung.

² Anmerkung der Redaktion „Sammelband von Gerichtsentscheidungen und Stellungnahmen“: Das Urteil geht aus der bis zum 30. 9. 2020 wirksamen Rechtsregelung hervor, bei der es um die Bestimmungen des § 58, Abs. 4 des StGB ging.

³ Anmerkung der Redaktion „Sammelband von Gerichtsentscheidungen und Stellungnahmen“: Das Urteil geht aus der bis zum 30. 9. 2020 wirksamen Rechtsregelung hervor, bei der es um die Bestimmungen des § 58, Abs. 4 des StGB ging.

- II. Wenn der Angeklagte in der Anklage vom Staatsanwalt als kooperierender Angeklagter (§ 178a der StPO) gekennzeichnet wurde und das Gericht zur vorläufigen Schlussfolgerung gelangt, dass ihm dieser Status aberkannt wird, dann ist es verpflichtet, analogisch gemäß § 190, Abs. 2 der StPO, bzw. gemäß § 225, Abs. 2 der StPO vorzugehen und den Angeklagten spätestens vor der Urteilsverkündung auf solch eine Möglichkeit hinzuweisen, oder gegebenenfalls auf sein Verlangen hin die Hauptverhandlung zu vertagen und ihm so erneut eine Frist von mindestens fünf Werktagen zur Vorbereitung seiner Verteidigung einzuräumen. Dieser Hinweis durch das Gericht kann im Stadium nach der Klageerhebung nicht durch eine Mitteilung (Antrag) des Staatsanwaltes ersetzt werden, dass der Angeklagte seiner Meinung nach nicht weiter als kooperierender Angeklagter angesehen werden sollte (siehe die Entscheidung unter Nr. 40/1993 Sbd. von Strafentsch.). Wenn das Gericht dieser zitierten Pflicht nicht nachkommt, geht es hierbei um einen wesentlichen Verfahrensmangel im Sinne des § 258, Abs. 1, Buchst. a) der StPO.

Nr. 8 Aus der Strafprozessordnung geht nicht die Pflicht zur Übersetzung des gesamten Aktenmaterials hervor, das in einer konkreten Strafsache bezüglich eines Angeklagten geführt wird. Das Kriterium zur Erstellung von Übersetzungen von Schriftstücken über die in der Bestimmung des § 28, Abs. 2 der StPO definierte Aufzählung hinaus, ist lediglich der Gesichtspunkt der Einhaltung des allgemeinen Anspruchs des Angeklagten auf ein gerechtes Gerichtsverfahren, namentlich auf ordentliche Anwendung seines Rechts auf Verteidigung (§ 28, Abs. 4, StPO).

Nr. 9 Das Merkmal des Vergehens der „unterlassenen Hilfeleistung für eine Person, die bei einem Verkehrsunfall einen Personenschaden erlitten hat“ gemäß § 151 des StGB, durch einen Kraftfahrzeugführer, ist in der Regel erfüllt, wenn sich der Fahrzeugführer überhaupt nicht für den Gesundheitszustand der verletzten Person interessiert, keinerlei Aktivitäten zu ihrer Rettung oder ggf. zur Milderung der durch den Unfall verursachten Folgen unternimmt, Drittpersonen keine notwendige Mitwirkung beim Herbeirufen medizinischer Hilfe gewährt, die erforderlich für den Schutz des Lebens und der Gesundheit der geschädigten Person ist, und den Unfallort anschließend ohne weiteres verlässt.

Nr. 10 Die prinzipielle Pflicht, sich vor der Entscheidung über eine Gesamtstrafe gemäß § 43, Abs. 2 des StGB die Akte derjenigen Sache zu verschaffen, in welcher das Urteil gefällt wurde, in Beziehung zu welchem der Grund zur Auferlegung der Gesamtstrafe besteht (vergl. Entscheidung Nr. 12/1994 Sbd. von Strafentsch.), gilt nicht nur für Verfahren vor dem erstinstanzlichen Gericht, sondern auch für Berufungsverfahren. Diese Pflicht hat das Berufungsgericht namentlich dann, wenn es feststellt, dass dem erstinstanzlichen Gericht keine Akten über vorangegangene Verurteilungen des Angeklagten zur Auferlegung der Gesamtstrafe zur Verfügung standen oder wenn es das Urteil des erstinstanzlichen Gerichts im Strafausspruch über die Gesamtstrafe aufhebt und erneut selbst über die Strafe entscheidet. Nur so lässt sich mit Sicherheit feststellen, ob die Voraussetzungen zur Auferlegung einer Gesamtstrafe erfüllt sind.

Nr. 11 Als Hindernis, das den Ablauf der Verjährungsfrist gemäß § 94, Abs. 3 des StGB aussetzt, gilt der Aufenthalt des Verurteilten im Ausland, d.h. dessen Aufenthalt außerhalb des Territoriums der Tschechischen Republik.

Im Verfahren über die Anerkennung und Vollstreckung des Urteils eines anderen Mitgliedsstaates der Europäischen Union, welches die unbedingte Freiheitsstrafe auferlegt (§ 298 ff. des Ges. über die internationale justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen (PJZS).) beruht dieses Hindernis jedoch darin, dass sich der Verurteilte außerhalb des ersuchenden (verurteilenden) Mitgliedsstaates der Europäischen

Union aufhält. Deshalb geht es auch im Falle des Aufenthaltes eines Verurteilten auf dem Gebiet der Tschechischen Republik um einen „Aufenthalt im Ausland“, daher ist auch die Tschechische Republik in solch einem Verfahren aus Sicht der Bestimmung des § 94, Abs. 3 des StGB für den Verurteilten „Ausland“. Die Dauer seines Aufenthaltes auf dem Gebiet der Tschechischen Republik kann daher vom Gesichtspunkt der Beurteilung des von § 305, Abs. 1, Buchst. h) des Ges. über die internationale justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen (PJZS) vorausgesetzten Grundes für die Nichtanerkennung solch einer Entscheidung, nicht in die Verjährungsfrist einbezogen werden.

Entscheidungen in Sachen des Bürgerlichen-, Handels- und Verwaltungsrechts

- Nr. 13** Der Gerichtsvollzieher kann ein Kraftfahrzeug nur dann in das Mobilienverzeichnis aufnehmen, obwohl ihm bei der Bestandsaufnahme eine Kfz-Zulassung vorgelegt wird, die den Besitz einer Drittperson bezeugt, wenn er berechnete Zweifel an der Richtigkeit der Angaben in dieser Kfz-Zulassung hegt.“
- Nr. 14** Der Umfang, in welchem im Urteilsspruch die Fähigkeit einer Person zu selbstständigen rechtlichen Handlungen eingeschränkt wird, darf nicht durch die vertretungsweise Verwendung von Kürzeln, wie „o.ä.“, „etc.“ oder „usw.“ definiert werden.
- Nr. 15** Die mit der Gesundheitspflege verbundenen Kosten (§ 2960 des BGB) umfassen außer den Ausgaben für die medizinische Versorgung, die nicht aus Mitteln der öffentlichen Krankenkasse bestritten werden, auch zweckmäßig zur persönlichen Pflege aufgewendete Ausgaben ohne medizinischen Charakter (z.B. Verrichtungen der persönlichen Hygiene, die Zubereitung von Speisen und deren Einnahme, Ausscheidung, Anziehen – Tätigkeiten, die der Geschädigte nicht völlig allein verrichten kann) sowie für die Haushaltspflege aufgewendete Ausgaben (z.B. die Besorgung von Einkäufen, Reinigung, Wäschewaschen sowie auch notwendige Besorgungen auf der Post, Behördengänge, usw.). Der Ersatz betrifft auch die Kosten zur Beschaffung notwendiger Hilfsmittel, auch zur Gewährleistung von Tätigkeiten, die der Geschädigte nicht bewältigt, durch Drittpersonen.
- Die Zweckmäßigkeit der mit der Gesundheitspflege des Geschädigten verbundenen Kosten sind nicht nur vom ökonomischen Gesichtspunkt, sondern in einem breiteren Kontext zu beurteilen, der die Bemühungen der Gesellschaft um die Eingliederung gehandicapter Personen ins gesellschaftliche Leben im Sinne des Übereinkommens über die Rechte von Menschen mit Behinderungen 10/2010 berücksichtigt, die unter Nr. 10/2010 der „Sammlung internationalen Verträge“ veröffentlicht wurden.
- Nr. 16** Es geht um keinen Anspruch aufgrund eines Missstands in der Verwaltungstätigkeit, wenn der Geschädigte Ersatz für einen Schaden fordert, der ihm dadurch entstanden sein soll, dass ihm in Widerspruch zum Wortlaut des § 29, Abs. 3 der ZPO ein Vormund bestellt wurde, wenn dieser Schaden von der Schmälerung des Vermögens infolge der Annahme eines endgültigen, rechtskräftigen und vollstreckbaren Beschlusses hergeleitet wird, der in einem von einem beanstandeten Mangel behafteten Verfahren gefällt wurde; die Schadenersatzforderung konnte daher erfolgreich lediglich kraft dieser ungesetzlichen (endgültigen) Entscheidung geltend gemacht werden, also einer Entscheidung, die im vorgeschriebenen Verfahren wegen ihrer Ungesetzlichkeit aufgehoben oder abgeändert worden wäre.
- Nr. 17** Der Rechtsanwalt, der den Berechtigten bei der Eintreibung einer Forderung in der Zwangsvollstreckung vertritt, ist verpflichtet, regelmäßig im Insolvenzregister nachzuprüfen, ob das Insolvenzverfahren auf das Vermögen des Pflichtigen eröffnet

wurde. Wenn im Laufe des Vollstreckungsverfahrens offenbar wird, dass hinsichtlich des Vermögens des Pflichtigen das Insolvenzverfahren eröffnet wurde, ist der Anwalt verpflichtet, mit dem Berechtigten die weitere Vorgehensweise zu erörtern oder die Rechte des Berechtigten durch Anmeldung der beizutreibenden Forderung im Insolvenzverfahren zu wahren.

- Nr. 18** Die Handlung eines Versicherungsgebers und -nehmers im Falle der Kasko-Versicherung von Kraftfahrzeugen kann eine absichtliche, die Zufälligkeit der als Versicherungsereignis dargestellten Tatsache ausschließende Handlung darstellen, auf die sich der Versicherungsvertrag beruft, und dies in Form einer indirekten Absicht (beispielsweise die Beschädigung des versicherten Fahrzeugs durch wissentliche Verletzung der Verkehrsvorschriften durch eine Fahrt im Straßenverkehr mit extrem hoher Geschwindigkeit und unter weiteren außergewöhnlichen Umständen des Verkehrsunfalles), auch wenn der Versicherungsgeber oder -nehmer in Zusammenhang mit dieser Handlung im Strafverfahren einer fahrlässig begangene Straftat schuldig befunden wurden, deren Gegenstand das Leben, die Gesundheit oder das Vermögen einer Drittperson ist.
- Nr. 19** Im Falle des Verzugs des Betreibers eines Übertragungs- oder regionalen Distributionssystems mit der Zahlung irgendeiner der Formen der Förderung der Stromerzeugung (grüner Bonus, Einspeisetarife, oder Beihilfen zum Strompreis aus der hochwirksamen, kombinierten Strom- und Wärmeerzeugung) in der für 2012 festgelegten Höhe hat der Stromerzeuger Anrecht auf Verzugszinsen. Wenn der Betreiber des Übertragungs- oder regionalen Distributionssystems sich geweigert hat, dem Energieerzeuger diese Beihilfe zu entrichten, ging mit Wirksamkeit ab dem 1. 1. 2013 die Pflicht zu ihrer Entrichtung samt Verzugszinsen auf den Marktoperator über.
- Nr. 20** Der Beschluss, kraft dessen das Insolvenzgericht darüber entscheidet, ob es dem Insolvenzverwalter einen Vorschuss zu dessen Vergütung und Barausgaben bewilligt, ist eine Entscheidung, die es bei der Ausübung seiner Aufsichtstätigkeit fällt [§ 10, Buchst. b) des Insolvenzgesetzes in Verbindung mit § 11 des Insolvenzgesetzes] gegen die Berufung nicht statthaft ist, sofern das Insolvenzgesetz nichts anderes festlegt (§ 91 des Insolvenzgesetzes).
- Nr. 21** Wenn es um schwierig bewertbares Vermögen geht, dessen Bewertung zu Zwecken des Inventarverzeichnisses der Insolvenzverwalter dem Sachverständigen ohne Antrag des Gläubigerausschusses aufgetragen hat, ohne dass die in § 219, Abs. 3, Satzteil nach dem Semikolon, des Insolvenzgesetzes, zitierten Umstände solch eine Vorgehensweise ausschließen würden, kann solch ein Aufwand für die Sachverständigenvergütung aus der Vermögensmasse erstattet werden und dies ohne weitere Prüfung der Zweckmäßigkeit ihrer Verwendung durch den Sachverständigen und ohne die vorangegangene Zustimmung des Gläubigerausschusses im Sinne des § 39, Abs. 3 des Insolvenzgesetzes. Wenn es (andererseits) um schwierig bewertbares Vermögen geht, dessen Bewertung zu Auflistungszwecken der Insolvenzverwalter dem Sachverständigen ohne Antrag des Gläubigerausschusses aufgetragen hat, obwohl begründeterweise vorausgesetzt werden darf, dass die Kosten zur Vermögensbewertung durch den Sachverständigen höher ausfallen, als der durch diese Form der Bewertung erzielte Beitrag zur Vermögensmasse, kann der entstandene Aufwand für die Sachverständigenvergütung nur bei Erfüllung der Bedingungen des § 39, Abs. 3 des Insolvenzgesetzes aus der Vermögensmasse erstattet werden.
- Nr. 22** Wenn der Stimmzettel, mit dem der Gläubiger nach der Eröffnung des Insolvenzverfahrens und außerhalb der Gläubigerversammlung für die Annahme der Form

der Entschuldung stimmt, lediglich mit der anerkannten elektronischen Unterschrift der handlungsberechtigten Person des Gläubigers versehen ist, ist im Sinne der Bestimmung des § 401, Abs. 1 des Insolvenzgesetzes, die Bedingung der beglaubigten Unterschrift nicht erfüllt, (deshalb) wird dieser Stimmzettel nicht anerkannt.

Die Berufung gegen den Beschluss über die Bewilligung der Entschuldung ist im Sinne der Bestimmung des § 406, Abs. 4 des Insolvenzgesetzes auch dann zulässig, wenn diese vom Gläubiger eingereicht wird, der durch einen Mangel in der Verwaltungstätigkeit des Insolvenzgerichts an der Abstimmung über die Form der Entschuldung außerhalb der Gläubigerversammlung gehindert wurde und der (in der Berufung) gebilligten Form der Entschuldung seine Zustimmung verweigert; wenn es um einen Mangel geht, der die Wahl der Entschuldungsform hätte beeinflussen können, ist solch eine Berufung auch gerechtfertigt.

CONTENTS

Resolution in Criminal Law Cases

- No. 6** The granting of additional protection pursuant to Section 14a of Act No. 325/1999 Coll., on Asylum, as amended, due to the risk of severe injury threatening the subject person in their home state does not alone prevent the surrender of such person for criminal prosecution under Section 205(1) of the International Judicial Cooperation Act to a state other than their home state.
- The executing state shall be obligated to decide on the request of another member state of the European Union, as formally included in the European arrest warrant, either by surrendering the person located on its territory, or by deciding not to surrender the person based on exhaustively enumerated reasons. The fact alone that, in the course of the surrender proceedings, the requested person shows willingness to communicate with the bodies active in criminal proceedings of the requesting state does not authorize the court of the Czech Republic to decide on not surrendering the requested person to the requesting state under Section 205(2) of the International Judicial Cooperation Act.
- No. 7 I.** An objection that a sentence of imprisonment was not reduced below the lower limit of the statutory sentence in accordance with any of the provisions of Section 58(1), (2), (6) or (7) of the Penal Code⁴ cannot be fulfilled by any of the appellate grounds set forth in Section 265b of the Code of Criminal Procedure. By contrast, an objection claiming that the provision of Section 58(5) of the Penal Code⁵ was not applied may be subordinated to the appellate ground pursuant to Section 265b(1)(g) of the Code of Criminal Procedure within the meaning of another incorrect substantive-law assessment (where the appellant claims the incorrect assessment of substantive-law conditions indicated in Section 58(5) of the Penal Code⁶, e.g. the terms “crime”, “organized group”), or to the appellate ground pursuant to Section 265b(1)(h) of the Code of Criminal Procedure (where the appellant claims that despite having been recognized the status of a collaborating accused by the court, a sentence of imprisonment below the lower limit of the statutory sentence was not imposed upon them).
- II.** If the public prosecutor designates the accused as a collaborating accused in the indictment (Section 178a of the Code of Criminal Procedure) and the court arrives at a preliminary conclusion that such status shall not be recognized to the accused,

⁴ Collection of Court Resolutions and Opinions editorial note: The resolution ensues from the legal regulation effective until 30 September 2020, according to which the provisions were those set forth in Section 58(1), (2), (5), and (6) of the Penal Code. The provision of Section 58(3) of the Penal Code in the wording effective from 1 October 2020 is of a similar nature.

⁵ Collection of Court Resolutions and Opinions editorial note: The resolution ensues from the legal regulation effective until 30 September 2020, according to which the provisions were those set forth in Section 58(4) of the Penal Code.

⁶ Collection of Court Resolutions and Opinions editorial note: The resolution ensues from the legal regulation effective until 30 September 2020, according to which the provisions were those set forth in Section 58(4) of the Penal Code.

the court is then obligated to proceed analogically in accordance with Section 190(2) of the Code of Criminal Procedure, respectively in accordance with Section 225(2) thereof, and, no later than prior to awarding its judgement, to notify the accused of such possibility and/or to postpone the main hearing upon the request of the accused and provide them with another period of five business days to prepare their defence. Following the filing of the indictment, such notification by the court cannot be replaced by the public prosecutor's communication (motion) claiming that in their opinion, the accused should no longer be adjudged as a collaborating accused (see Resolution awarded under No. 40/1993 Coll., Collection of Court Resolutions and Opinions). Should the court fail to fulfil this obligation, the same constitutes a substantial defect of proceedings within the meaning of Section 258(1)(a) of the Code of Criminal Procedure.

- No. 8** The Code of Criminal Procedure does not stipulate the obligation to translate the entire case file kept in relation to a concrete criminal case involving the accused. The criterion for securing the translation of documents outside the scope delimited by the provision of Section 28(2) of the Code of Criminal Procedure is only the observance of the right of the accused to just court proceedings, namely the due exercise of the right to defence (Section 28(4) of the Code of Criminal Procedure).
- No. 9** The characteristic of the misdemeanour of non-provision of aid by a driver of a means of transport pursuant to Section 151 of the Penal Code by "failing to provide necessary aid to a person who suffered injury to health during an accident" shall be fulfilled, as a rule, if the offender does not show any interest in the health condition of an injured person after a traffic accident, does not carry out any activity aimed at rescuing such person and/or at mitigating the consequences induced by the traffic accident, does not cooperate as necessary with another person when calling for medical assistance required for protecting the life and health of the aggrieved person, and subsequently leaves the site of the accident.
- No. 10** The obligation to obtain, prior to a decision on summary punishment pursuant to Section 43(2) of the Penal Code, the file of a case, in which a judgement was awarded and in relation to which grounds exists for the imposition of summary punishment (cf. Resolution No. 12/1994 Coll., Collection of Court Resolutions and Opinions), applies not only to proceedings held before a first-level court but also to appellate proceedings. Such obligation rests with the appellate court especially if the court ascertains that the files on previous convictions of the accused were not available to the first-level court when imposing the summary punishment or if the appellate court overrules the part of the verdict of the judgement of the first-level court concerning the summary punishment and decides on the punishment itself. Only in this manner, it is possible to determine whether the conditions for the imposition of summary punishment have been fulfilled.
- No. 11** An obstacle discontinuing the progress of the period of limitation under Section 94(3) of the Penal Code is the stay of the accused abroad, i.e. the dwelling of the accused outside the territory of the Czech Republic.
However, in proceedings on recognizing the enforcement of a resolution of another member state of the European Union, which imposes an unsuspended sentence of imprisonment (Section 298 et seq. of the International Judicial Cooperation Act), this obstacle is grounded on the dwelling of the accused outside the territory of the requesting (convicting) member state of the European Union. Therefore, even if the accused is staying on the territory of the Czech Republic, the same constitutes dwelling abroad and the Czech Republic is considered "abroad" for the accused with a

view to the provision of Section 94(3) of the Penal Code in these proceedings. Thus, the period for which the accused remains in the territory of the Czech Republic cannot be counted towards the period of limitation when assessing the grounds for not recognizing such resolution anticipated by the provision of Section 305(1)(h) of the International Judicial Cooperation Act.

Resolutions in Civil Law, Business Law and Administration Law Cases

- No. 13** „A court distrainer may include a road motor vehicle in the list of movable things even if a technical certificate is presented to them certifying the ownership title of a third party provided that the court distrainer has reasonable doubts on the truthfulness of the data contained in such technical certificate.“
- No. 14** The extent to which a judgment verdict restricts an individual's capacity to carry out legal acts independently cannot be alternatively delimited by using such abbreviations as „etc.“ or „et al.“.
- No. 15** The costs associated with health care (Section 2960 of the Civil Code) include, in addition to expenses expended on the aggrieved party's therapeutic care not covered from public health insurance funds, also expenses expended on purposefully provided personal care not only of a medical character (e.g. personal hygiene, food preparation and consumption, excretion, dressing, which the aggrieved party is unable to perform, in part or completely, themselves), and expenses expended on household care (e.g. shopping, cleaning, laundry, running necessary errands at the post office, authorities, etc.). Compensation also relates to costs expended on the acquisition of necessary aids and on securing activities, which the aggrieved party is unable to perform, by means of other persons.
- The purposefulness of the costs associated with the aggrieved party's health care should be measured not only from an economic perspective but also from a wider view taking into account the effort of society to include disabled persons in social life within the meaning of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities published under No. 10/2010 Coll., Collection of International Agreements.
- No. 16** Where the aggrieved claims damage compensation, which was to be inflicted upon them by having been appointed a guardian in conflict with the wording of Section 29(3) of the Civil Procedure Code, is not an entitlement by virtue of an incorrect official procedure if such damage is derived from the reduction of assets in consequence of a final effective and enforceable resolution awarded in proceedings encumbered with the objected defect; the damage compensation claim thus could have been successfully filed only by virtue of an unlawful (final) resolution, i.e. a resolution that would have been cancelled or modified due to unlawfulness in prescribed proceedings.
- No. 17** A lawyer representing the eligible party when collecting a claim through distraint is obligated to regularly check the Insolvency Register whether insolvency proceedings with respect to the liable party's assets have not been initiated. If, in the course of the distraint proceedings, it is ascertained that insolvency proceedings with respect to the liable party's assets have been initiated, the lawyer shall be obligated to consult further procedure with the eligible party or to secure the eligible party's rights by submitting the demanded claim in the insolvency proceedings.
- No. 18** The conduct of the policy holder or the insured in case of motor vehicle accident insurance may constitute wilful conduct excluding the contingency of a circumstance designated as an insured event in the insurance policy or in a separate legal regulation,

to which the insurance policy refers, also in the form of indirect intent (e.g. damage caused to the insured vehicle as a result of the wilful violation of traffic rules by driving extremely fast in traffic and under other extraordinary circumstances of the traffic accident), even if the policy holder or the insured were found guilty of a negligent criminal offence in connection with such conduct in criminal proceedings, where the object of such negligent criminal offence is the life, health or property of third parties.

No. 19 In the event of default of the operator of the transmission grid or regional distribution grid in the payment of any of the forms of power generation support (green bonus, purchase price or contribution to the price of electricity from high-efficiency power and heat cogeneration) in the amount determined for 2012, the power producer is entitled to interest for delayed payment. Where the operator of the transmission grid or regional distribution grid refused to pay out such support to the producer, with effect from 1 January 2013, the obligation to pay the same, including any interest for delayed payment, passes onto the market operator.

No. 20 A resolution whereby the insolvency court decides on whether to permit the insolvency trustee to receive a deposit on their remuneration and cash expenses is a decision awarded by the insolvency court while performing the supervisory activity [Section 10(b) of the Insolvency Act in combination with Section 11 of the Insolvency Act] and an appeal against it is impermissible unless the Insolvency Act stipulates otherwise (Section 91 of the Insolvency Act).

No. 21 As regards assets that are difficult to appreciate and the appreciation of which by an expert for the purpose of enlistment is commissioned by the insolvency trustee without being requested to do so by the creditors' committee and without the same being inhibited by the circumstances set forth in the part of the clause after the semicolon of Section 219(3) of the Insolvency Act, such costs expended on the expert's fee may be reimbursed from the bankruptcy estate without the need to further examine the purposefulness of the use of such expert and without the previous consent of the creditors' committee within the meaning of Section 39(3) of the Insolvency Act. With respect to (on the contrary) assets that are difficult to appreciate and the appreciation of which by an expert for the purpose of enlistment is commissioned by the insolvency trustee without being requested to do so by the creditors' committee even though it may be reasonably presumed that the costs expended on the appreciation of the assets by the expert will be higher than the benefit for the bankruptcy estate acquired thereby, such costs expended on the expert's fee may be reimbursed from the bankruptcy estate only subject to the fulfilment of the conditions stipulated in Section 39(3) of the Insolvency Act.

No. 22 Where a ballot, whereby a creditor votes on accepting the manner of discharge outside the creditors' meeting after the initiation of the insolvency proceedings, is appended only with the recognized electronic signature of a person authorized to act on behalf of the creditor, the same does not fulfil the condition of an officially authenticated signature within the meaning of the provision of Section 401(1) of the Insolvency Act and the ballot shall not be (thus) taken into account.

An appeal against a resolution on the approval of discharge within the meaning of the provision of Section 406(4) of the Insolvency Act is permissible only if lodged by the creditor who was prevented from voting on the manner of discharge outside the creditors' committee by the incorrect official procedure of the insolvency court and who does not agree with the approved manner of discharge (in the appeal); where a defect is involved that could have affected the vote on the manner of discharge, such appeal is justified.

Tisk a distribuci zajišťuje Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.
Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Cena základního předplatného je 2 065 Kč bez DPH.

Odpovědná redaktorka:	PhDr. Mgr. Marie Novotná, tel. 246 040 417, 603 826 881, e-mail: marie.novotna@wolterskluwer.com
Administrace předplatného:	Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3
Zákaznická linka:	tel. 246 040 400, 246 040 401 e-mail: zakaznicke@wolterskluwer.com
Distribuce:	CASUS direct mail, a. s., Žilinská 5/2773, 141 00 Praha 4
Tisk:	Serifa, s. r. o.

Vytištěno na 100%
recyklovaném papíru se
značkou Eco-label EU

Archiv časopisu je v systému ASPI.

